

Zingal Orman

Şirketi

Merkezi:

İSTANBUL TAŞ HAN

Telefon: İSTANBUL 24430

İşletme müdürlüğü: AYANCIK

Her nevi kereste

tahta talaşı

direkler travesler

VE SAİRE

Orman ve Avcı

Sayı: 51

1933

Yıl: 5

İçindekiler

Bir yüksek iradenin kayıpoluşu	Merhum Cafer Bey için Mehmedali Salih
Cafer Beyi kaybettik	***
Orman ve Mer'a	Recep. Fen Müşaviri
İtalya Ormanları	Ahmet

SAHİBİ: Türkiye Ormancılar Cemiyeti

Yazı ve Neşriyat İşleri M.: EMİN

1933

İSTANBUL — HİLAL MATBAASI

İğneada'lı Ali Haydar

İSTANBUL

Eminönü Selâmet Hanı birinci kat No. 1

Odun ve kömür üzerine
Toptan muamele yapılır

Telefon 21088

İdare merkezimiz — İstanbul Türbe'de Türkiye Ormancılar Cemiyetinde

Abone şeraiti — Bir seneliği on iki nüsha itibarile 300. altı aylığı 150 kurustur. Yazı ve ilân işleri için mecmua müdürlüğüne müracaat edilmelidir.

Orman ve Hav

Sayı: 51

1933

Yıl: 6

Bir yüksek iradenin kayıpoluşu

Merhum Cafer Bey için

Bir ay vardık ki kalplerimiz acısı çok bir matemle sızlıyor: Bütün hayatı çelik bir irade kuvvetine miksefe vazifesini gören Cafer Bey, birdenbire sessiz sedasız aramızdan çekildi gitti.

Onun bu görülsüz kayboluşuyla yüreğimizde açtığı yara vücudumuzu sarsacak kadar derin ve kuvvelidir. Kendisinden daha çok hizmet beklerken matemini çekiyorduz. Zaten malûd olan esas unsurların böyle birer birer çekilişi meslek alemi için telâfisi çok uzun senelere müb-vakkıf ciddi birer ziya teşkil edecektir.

Cafer beyin ziyayı yalnız meslekdaşları için değil memleket hesabına dahi telâfisi çok zor bir ayrıktır. Onu Vatanına bağlayan derin rabıtalara olduğu gibi adapte etmek imkânında değiliz. Memleketin umumi mesaili üzerine tevcih ettiği şeffaf görüşleri ve bizzat müdahil vaz'iyetlerine arkadaşları çok iyi vakıftılar.

Vatanına yaptığı hizmetler gerek yekûn ve gerek münferit halde dahi kıymetli ve ehemmiyetlidir.

Cafer bey geçen ve geçmekte olan Ormancılık nesli içinde çok enerjik bir şahsiyetti. Kendisini yakından tanıyanlar pek güzel bilirler ki Cafer beyde yılmaz bir mücadele kuvveti, derin bir heyecan ve meslek sevdası vardı. Onun kadar vazifesine merbut, onun kadar tuttuğu işi muvaffakiyetle başaran azimkâr bir insan pek az ve pek nadir görülür.

Cafer bey bir mesele vaz'ederken onun kuruluşuna hakkıyla vakıf ve iradesine hakim olarak tecellüt ve cesaretle hareket ederdi. Eğer, zekâsı ilim sahasına masruf olsa idi biz Cafer beyde çok derin bir âlim şahsiyetile karşılaşacaktık, o bu hassasını idarecilikte gösterdi. kendisine bu suretle mevki kazandırdı.

Cafer bey Türkiyede tabsil etti. Fakat bir çoklarımız gibi Mektep

malûmatıyla iktifa etmeyerek her fırsattan istifade ile daima bilgisini artırmaya çalışmış, cebdî gayreti sayesinde irfanını yükseltmişti. Yüksek bir ihate kabiliyetine, gayri kabili inkâr bir zekâyâ malikdi. Ömründe memleketine, mesleğine, vazifesine nekadâr hizmet etmiştir.

Cafer beyin şahsiyetini bilhassa şu üç unsur temsil eder :

- 1 — Vatanperverliği
- 2 — Heyecanlı bir idealist olması
- 3 — Kıymetleri seçmek ve tanımaktaki isabeti

Cafer bey memleketini tanıyarak, his ederek ve bilerek seven bir Vatan perverdi. Devletin umumî idaresine ait çok esash fikirleri vardı. Yüksek ihataî nazarı, geniş rüyet sahası ona derin bir müşahede kabiliyeti vermişti. Engin bir ufak tefekkürden çok zinde terkipler ve tahliller çıkarır fırsat buldukca memleket idarecilerine bu kanaatlerini izahtan geri kalmazdı. Onun heman her idare şubesine temas eden kıymetli malûmatını öğrenenler kendisine karşı hakiki bir hürmetle bağlanmışlardır.

Vazife dolayısıyla gezdiği yerlerde yalnız teftiş ve tahriklerle uğraşmaz diğer bütün sahalardan materyal toplamaya çalışırdı. Karibasının genişliğine, ufkunun vüsatına hayran olmamak kabil değildi.

İşte Cafer Beydeki bu coşgun vatanperverlik onda idealist bir ruh yaratmıştı. Cafer bey vatanını sevdiği için mesleğini sevmiş ve mesleğini sevdiği içinde İdealist olmuştu.

Cafer Bey çok hararetili bir mefkûreci idi. Müsahabeleri esnasında idealinin kuvvetini her manasiyle takdir ederek kendimi bu suretle aşılamağa çalıştım. Mesleği yükseltmek dahil ve haricte ona bir otorite temin etmek onun aşkla bağlandığı mefkûrelerdi.

Cafer beyin idealinde üç esash hat göze çarpar.

A — Orman muhafazasındaki titizliği

B — Orman işletmesindeki gayesi

C — Ormanlığı ve meslek adamlarını yükseliş ve ilerletme emelleridir.

Ağaçları daha kısa bir ifade ile ağacı çok severdi. Fakat bu ağaç kıymeti meslek erbabı olan bir sevgiden ziyade adeta bir aşıktı. Bunun için muhafazaya son derece ehemmiyet verir ve çok titizlenirdi. Teftişatına iştirak ettiğim sıralarda bunun çok misallerine şahit oldum. Onun bu titizliği mevkii iktidarda iken yaptığı tamimlerle bazen pek mübalegalı bir dereceyi bulurdu.

Mithat beyin Müdürü Umumiliği zamanında başlayan yeni işletme usulleri, büyük kıt'aların büyük sermayelere satışı, bu suretle fennî kaidelerin tatbikına daha müsait bir yol açılması Cafer beyden sistemleşti ve şekilleşti. İşletme usullerinde emirler ve tamimlerle koyduğu bir kaç esas, küll teşkil etmekle beraber son on senenin ormanlık idaresinde vuzuhla görülecek bir dönüm noktası teşkil eder.

Cafer bey, bu hareketiyle ormanlıkta bir inkılâp kapısı açmıştır. Müdürü Umumiliği hiç şüphesiz ormanlık tarihimizde bir inkılâp iptidası (ormanlık inkılâbının birinci hareketi) olarak gösterilecektir. Fakat bu inkılâpta zamanın ve bir çok sebeplerin tesiri altında nam ve şanlı olamadı. Yürüyemedik, yürütemedik, hatta geriledi bile . . .

Bu şumûlsüz mahiyetine rağmen biz onu bir inkılâp devresi (inkılâp başlangıcı) olarak görmeğe ve göstermeğe mecburuz. Çünkü onun idaresi hedef noktalarını sezerek ileriye doğru heyecanla atılan adım ve bir hamledir. Sayısıyle şöhret alan 181 numaralı tamim hakiki bir teamül bir revolution mebedidir.

Cafer beyin idealindeki üçüncü mesnet ormanlığın ve ormanlık elemanlarının yükselmesine karşı gösterdiği celdü gayrettir. Mesleğe dahil ve haricte (dahilden maksat bizim içimiz, haric de memleketidir.) Ciddiyetine yakışır bir otorite vermek için daima çalışmış, daima mücadele etmiş ve bu noktada icap ettikçe en samimi arkadaşların bile fedadan çekinmemiştir. Gerek büyük devlet adamlarıyla ve gerek ikinci derecedeki şahsiyetlerle vaki temaslarında bu gayeyi umde ittihaz ederek ormanlığa büyük bir şeref mevkii verdirmeye uğraşmış ve muhitin müsaadesi nisbetinde az çok muvaffak olmuştur. Vazife arkadaşları onun bu husustaki mücadelelerine muakis fikirlerle mütemadiyen çalıştığına çok yakından

vakıftırlar. Fakat, bütün mesaisine rağmen bu yükseliş mücadelesinde madde ve saireye te illuk eden bazı cihetlerde tam bir muvaffakiyet elde edememişse bunu kendisinin zafına değil muhitin aksülameline atf etmek icap eder.

Cafer bey kıymetleri bulup çıkarmakta ve kıymetsizliğin içinde kıymeti tefrik etmekte çok maharet ve basiret sahibiydi. Türkçe bir sözle ifade edersek o hakikaten bir adam sarrafıydı. Şahısları ve şahsiyetleri çabucak ve çok iyi anlar, ahlak ve ruhiyetine vakıf olur, ona itimat caiz olup olmadığına derhal karar verirdi. O hassasiyeti, müdürü umumiliği zamanındaki muayyen nizamların çerçevesinden harice bile taşarak kıymet ve ehliyeti kідeme tercih ettirmişti. Bunun çok faydalarını gördük. Genç kıymetleri meydana çıkardı. Kimine mevkii kimine müsait çalışma imkânları verdi. Avrupaya gönderdi. Ormanlığı mümkün olduğu kadar kıymetli elemanlarla takviye etmek istedi.

Cafer bey, gençliğe çok ehemmiyet vermiş ve genç kıymetlerin inkişafına hizmet etmiştir. Daima gençliğin fikir ve hisleriyle alâkadar olur onlarla sohbet etmekten büyük bir zevk alırdı.

Cafer beyin az evvel izah ettiğim üç (doktrin)e istinat eden idealini çerçeveleyen, ona asıl kuvvet ve heyecan ve varlık menbaı olan en kudretli bir hasleti vardırki, o da çelik bir iradeye sahip oluşudur.

Binaenaleyh (bir yüksek iradenin kayboluşu) ismini verdim. Çünkü Cafer beyi temyiz eden yegâne hassa bu çelik iradesidir. Bu irade kuvveti sayesinde başladığı işi her şeye rağmen ve her çabadabad muvaffakiyetle neticeye erdirmiştir. Aynı zamanda muvafık olmanın yolunu bilir şeraitini kendiliğinden ihdas ederdi fakat, muvaffakiyetinin en birinci zımanı irade kuvvetinin yüksek ve şayanı hayret tecellisi-dir. Onda bu çelik iradenin mütenevvi tecellilerinden biride idealinin heyecaniyle beslenen çalışma sıtması olmuştur.

Cafer bey, çok çalışır, çok okur, çok tetkik eder ve çok yazar bir adamdı. Okuduğunu iyi okur, tetkikini tam ve noksansız yapar, yazdığını da pürüzsüz bir lisanla kuvvetli ve karşısındakini ikna eder bir eda ile yazardı. Hastalığına sebep olan mikrop-lardan birinde bu çalışına sıtması tevli-tti. Mustafa kemal paşa kazasın-da beraberlik. Sabahleyin erken kalkar, durmadan dinlenmeden gece saat onikiye kadar çalışır ve çalıştırır.

Bazı defa bizim ısrarımızla geceleri çalışmaktan sarfınazar eder, fakat ertesi gün boş geçen vaktine nedamet ederdi. Bu ne derin bir emfüle idi? ! hayret ediyorum.

Son zamanda kendinin bu kadar faaliyetinin sıhhatine çok mü-zir olduğunu söyleyince o endişe-siz bir sima ile kısa ve kayıtsız bir cevap vermekle iktifa etmişti. Onun yegâne kusuru - kusur telâk-

ki edilir ki ben böyle düşünmeye-rek bunu bir tabiat ve yaradılış mes'elesi ad ediyorum - fevkalâde asabi oluşudur. Tabiatine, fikrine, idealine uymayan şeylerden he-man hırslanır ve hiddetlenir bu asabiyet saikasıyla de acül ve telaşçı olurdu.

Son memuriyeti hastalığının da inzimamıyla onu çok evhamlı yap-tı. Zaten Cafer bey en ziyade mü-dürü umumilik makamında sevilmiş bir adamdır. Onun rubi haletini, keskin zekasını, bilgili varlığını en iyi temsil eden vazife müdürü umu-milik olmuştur.

Cafer ber tabiaten çok hassas, her kese karşı kibirsiz bir gönül, cömert ve temiz bir kalbe malikti. Onunla yakından münasebeti olan-lar, bu temiz ve civanmert yüre-ğinin cömert ve diğer gâm hasle-tine meftun olmuşlardır.

Velhasıl Cafer bey, her mana-sıyla dinamik ve otoriter bir adam-dı. Onun apansız ufuliyle ormancılık ailesi arasında bıraktığı boşluk daha uzun müddet doldurulamayacak belki de daima sandalyesine yes ve meraretle bakacağız. Vekâ-letten ayrılması ne kadar esef edilecek bir hadise ise ölümü bin kat daha teessür duyulacak bir vakı-adır. Biz onu bu kadar erken ara-mızdan kaybolmuş görmek istemez-dik. Yazık ki, hayat bizim arzula-rımız kadar samimi ve vefakâr değil; o, çelik irade kaynağı bir lav seli gibi tuğyan ede ede aktı gitti-

22/12/1932

Fındıklı

Mehmet Ali Salih

Merhum Cafer Bey

Cafer beyi kaybettik

Sabık orman müdürü umumi, kıymetli meslektaşımız Cafer bey kısa bir rahatsızlığı müteakip vefat etmiştir. Mumaileyh geçen bahar zarfında uzun ve yorucu bir teftiş seyyahatından dönüşünde birdenbire hastalanmış ve o zaman yapılan ihtimamlar sayesinde hastalığın vahim bir şekil almasına mani olunmuştu. Bunun için Cafer bey bir kaç ay kadar vücut ve dimağını istirahata çekmişti. Onu yakında dinç, sağlam ve pür sıhhat aralarında görmediği özleyen meslekdaşlar birdenbire vefatı haberini büyük ve acı teessürlerle karşıladı.

Onun memleketine ve mesleğine bir çok hizmet ve fedakârlıklarla dolu olan hayatını ve şahsiyetini arkadaşımız Mehmedali Salih bey sütunlarımızda uzun uzadıya izah etmiştir.

Öldüğü gün meslekdaşları, talebeleri ve bütün onu sevenler cenazesine koşular, ve onu son bir şükran ve minnettarlık gayretile omuzlarında taşıyarak Karaca Ahmet kabristanındaki ebedi evine yatırdılar. Bu elim ziyadan dolayı bütün ormancılara beyanı taziyet ederiz.

Mecmua

Orman ve mer'a

Recep. Fev. Müşaviri

Mer'anın tarifi. — Eski arazi kanunnamesine göre her köyün civarında köy hayvanlarının barınması, otlatması için terk olunan araziye mer'a derler. Mer'a hakkı fetihtir, bir güne resme tabi değildir. Hudutları tevsî ve tefsir olunamaz, alınıp satılamaz.

Yaylak, kışlak mânâca mer'a ile müteradif isede kanunen ayrı muamelelere tabidirler.

Mer'a kanunlarına malik memleketlerden yalnız Bavyera (mer'aları muhafaza ve imarı kanunu) mer'ayı şöyle tarif etmiştir:

(Dağlarda, ekserisi açıkliklardan ibaret, hayvanların yazlamasına yarayan, bu itibarla ziraatin yardımcı olup vadideki eve veya çiftcinin ana arazisine merbut olan veya evvelce olmuş bulunan, mezkûr araziden mekân itibarıyla ayrı ray zamanında işletme noktai nazarıdan müstakil otlatma yerine mer'a derler.)

Aynı kanun rayı da şöyle tarif eder:

(Ekser ahvalde, tarif edilen bu arazi ile hembudut ormanların da bir kısmının istimalile ameli surette icrası kabil otlatmaya derler.)

Bu tarifler memleketimiz mer'alarına ve bizdeki otlatma şekline tatbik edilemez. Mer'alarımız, köylü mer'aları istisna edilirse çift arazisine ve vadideki avlulara merbut değildir. Bunlar daha ziyade yaylak olup hayvan sahibinin kışlak ikametgâhından günlerce ve haf alarca uzakta bulunurlar. Otlatmanın tarifinde orman fer'ı itibar edilmiştir. Bizde ise bu günkü şekliyle orman asıldır. Keza Avrupa memleketlerinde otlatma ziraatin yardımcısıdır. Bizde kışmen aksidir. (Yörük açmaları, kışlak açmaları;)

Mer'a ihtiyacı. — Bizde yayla ihtiyacı avrupadakinin aksine olarak arazi darlığının değil, iklimin ve yaşama tarzının icap ettirdiği bir zarurettir. Sahiller, vadiler, ovalar sıcaktır, yaz kurak geçtiği için buralarda ot bulunmaz veya vakitten evvel kurur, hayvanlar su için zahmet çekerler bunlardan başka itiyat, itikat gibi sebeplerde mühim anillerdendir.

Otlatmanın ormana ve ormancılığa faydası. — İncelmiş orman işletmesinde muzir otların alınması, gübreleme gibi pek ehemmiyet-

siz faydaları vardır. Bizim gibi usulsüz ve kaidesiz bir istismar yapan memleketlerde zararlı kıyas edilince bu faydanın ismi bile anılmaz-

Otlatmanın ormana ve ormancılığa zararı. — Otlatmanın en mühim zararı hayvanlar tarafından genç fidanların alınması, ısırılması, koparılması ve çiynenmesidir.

İkinci derecedeki zarar orman toprağındaki gıda maddelerinin istihâki ve bir daha yerine konmaması suretinde tezahür eder. 1893 senesinde 900 bin hektarlık Bavyera devlet ormanlarından alınan ve biçilen otun miktarı 65 milyon kilo tahmin edilmiş olmasına göre orman toprağının bilhassa üst tabakasından kaybolan gıda miktarını az görmemelidir.

(Mantel) e göre [*] otlatmaya açık olan ormanlarda teşcîr masrafı hali tabiidan % 30 fazladır. Filiz ve tepelerin daimi surette koparılması dolayısıyla ağaçların kesim yaşı 10 - 15 sene geri kahr, mühim tecessümat ziyatı vukubulur.

Ormanlarımızda bu zarar muhakkak bir kaç misli olmakla beraber (serbesti, fazla keçi!) Mantelin Bavyera için yaptığı hesabı tatbik edersek:

Ormanlarımızda vasatı tecessümün hektarda ve senede 3 metre mik'ap olabileceği kabul edilirse vasatı 100 sene olan bir idare müddeti zarfında hektarda (45) metre mik'ap ve tahmin edilen 5

milyon hektar ormanımız için 225 milyon metre mik'ap ziyat olur.

Bir metre mik'abın ormandaki kıymeti 5 lira olursa 100 senede 1 milyar 225 milyon ve bir senede 12 buçuk milyon liralık servet zayi oluyor demektir.

Orman mer'asının iktisadi noktai nazardan mütalâası. — Hayvanların ormanlara yaptığı müthiş zarar bizzat yetiştirme mütehasısları tarafından da teslin edilmekle beraber [*] çiftliğin iptidai şekilden kurtulamadığı fıkara memleketlerde (Balkan, Şark) arazinin dar ve dağlık olduğu yerlerde (İsviçre, avusturya; Bavyera alpleri, Fransa vâjları İtalya alpleri) bala bir zaruret ve mecburiyettir. Buradaki ahali geçinebilmek için hayvan beslemek ve onları en ucuz suretle beslemek mecburiyetindedir. Hayvanları ormana salmak suretiyle her sene milyonlarca kilo ot parası tasarruf edilir, Ormandan kış için de ot biçilir.

Bilhassa Harp esnasında orman mer'ası iktisadi ehemmiyetini göstermiştir. Harpten evvel ahır ve çayrlarda beslenen hayvanların harpte ormanlara sürülmesiyle Almanya'da 1 milyar marklık yem parası tasarruf edilmiştir.

Dünya Muharebesinden sonra baş gösteren iktisadi sıkıntılar, ziraat mahsulatının düşüklüğü; ucuz hayvan beslemek fikrini canlandırmıştır.

[*] Alman orman Cemiyeti Kongresi 1925.

[*] Anadolu Ziraat ve yetiştirme vaziyeti, İhsan Abidin birinci cilt Sahife 114 - 121.

Hayvanların ormana yaptığı zararlar, onları beslemekten doğan iktisadi faydalar karşılaştırılırsa netice şüphesiz orman lehine çıkar. Her kesce teslim olunan bu hakikatin umumi sahada tatbiki maalesef bir çok müşkülâtın iktihamına bağlıdır.

Avrupada orman mer'ası. — Avrupada geniş çift arazisine malik memleketlerde orman mer'ası çoktan kalkmıştır. Ziraatin tarakisi geniş çayırılar, et ve süt sarfiyatının fazlalığı ile ahırda beslemeye verilen ehemmiyet orman mer'asına artık ihtiyaç bırakmamıştır.

Merkezi Avrupada orman mer'asının bulunduğu yerler Bavyera'nın Alp kısmı, Avusturya, İsviçre, Fransa'nın Voj dağları ile İtalya alplarıdır. Diğer müterakki memleketlerde kanunen yasak edilmiş olan orman mer'asının buralarda bulunuşu her şeyden evvel eski hukuka istinat eder. Ormançılık-taki büyük tarakkiye ve bilhassa Alp ormanlarına verilen ehemmiyet ve bir çok ihtilâl ve inkilâplara rağmen otlatma hukuku bu güne kadar baki kalmış, fakat orman ve mer'a kanunları tarafından bir çok kayıt ve şartlarla tahdit olunmuştur.

Meselâ İsviçre gibi memleketlerde mer'a orman kadar ehemmiyeti haizdir. İsviçrenin 1/4 kısmından fazlası mer'alıktır. Avusturyada bu miktar 1/6, Bavyerada 1/12 dir.

Bu mer'aların pek azı orman

mer'asıdır. Otlatma hukukunun cari olduğu ormanlardan gayrisinde hayvan otlatmasına asla müsaade edilmez. Hukuklu yerler ekseriya çit ve tel ile tahdit edilmiştir.

19 uncu asrın ortasında yapılan Avusturya ve Bavyera orman kanunları ormanı hayvana karşı korumak için zamanla mütenasip tedabir ihtilaz etmişlerdir. Bundan maada Yüksek Dağ ormanlarının haiz olduğu ehemmiyet her tarafta takdir edilmiş ve mer'acılara karşı ormanlar lehine bir ceryan hasıl olmuştur:

Bizde orman mer'aları. — Memleketimizde ormansız yerlerde iyi mer'a yoktur: ormansız yerler en kurak yerler olduğu için böyle yerlerdeki mer'alarda yaz iptidasında ot kalmaz çok yerlerde mevcut pınarlar ve kuyularda kurur. Onun için bizde mer'a deyince evvela orman hatıra gelir. Türkiyede mevcut büyük ve küçük baş hayvanların miktarı 31 milyondur. Bu hayvanların en aşağı 3/4ü hiç bir kayda tabi olmadan yaz kış ve gece gündüz orman içindedir. [*] Hayvan sahipleri yazın ve kışın yalnız yer değiştirmekle yani orman değiştirmekle iktifa ederler. Bütün bu hayvanlar nihayet 5 milyon hektarlık bir sahada oturlar. Ormanlarımızın 8.5 milyon hatta 13.5 milyon hektar olduğu hakkındaki tahminler pek nikbinane ve mübalağakâranedir. Rumeli ve Suriye bizde iken ormanlarımız yine 7 milyon hektar tahmin ediliyordu.

[*] Anadolu ziraat ve yetiştirme vaziyeti İhsan Abidin Cilt 1 sahife 91 - 77.

Bu gün Türkiyede nihayet beş milyon hektardan fazla orman yoktur. Muntazam bir işletmeye zemin olabilecek iyi ormanlarımız ise azami bir milyon hektardan fazla değildir.

Evini, barkını ormana taşıyan hayvancının ormana yaptığı zarar yalnız hayvanların zararından ibaret kalmaz Çoban ağaç keser, sayısız ağaçların kabuklarını soyar, keçilerine sayısız dal ve fidan keser, yangın yapar, yayla ziraati için tarla açar yukarıda yapılan tecessün zayıfatına ait hesaba yangınlardan mütevellit senevi bir milyon liralık zararı da ilâve etmek lazımdır.

Ormanlarımızda, bilhassa garp ve cenup sahaları ormanlarında hiç genç fidan görülmez. Pek kart olan ormanlarımızın bu yüzden istikbali tehlikeyedir. Genç nesil bulunmamasının en büyük sebebi de fidanların hayvanlar tarafından alınmasıdır. [*] Bu bapta memleketimize gelen mütchassısların sözleri çok ağır ve acıdır.

Keçi

Ormanların insandan sonra en büyük düşmanı keçidir. Keçiler en büyük zararlarını filiz yemek suretiyle yaparlar ikinci derecede yaprak severler, kabuk soyarlar hiç bir orman onlara uzak, hiç bir dağ onlar için yüksek değildir; her yere, en sarp, en sık ormanların her tarafına girer çıkarlar,

[*] Birinci Ziraat kongresi mütchassıslar ve emcimen raporları.

ayakları üzerine kalkarak yüksek fidanların tepelerini yerler, bükler, yere yatırır. Eskiden pek güzel ormanları olan Cenubi Tirolo Alpları, cenubi İsviçre dağları, İspanya, Yunanistan ve Sicilya ormanları her şeyden evvel keçinin dişleri tarafından imha edilmiştir. [2]

Körpe filiz ve yaprağı en fazla yiyen keçiler orman toprağının fakirleşmesini mucip olurlar. Ağaçlar, yeni filiz ve yaprak meydana getirmek için topraktan pek mühim miktarda mevaddı gıdaiye, bilhassa filiz teşekkülü için hamızı fosfor ve potas istihlâk ederler. Sırf bu yüzden boğutleri fena halde düşmüş ormanlar eksik değildir. Dalmaçya ve Karadağ ile Arnavutluk-taki karstın en büyük sebebi keçilerdir. Keçilerden bilhassa yapraklı ağaçlar müteessir olur. En ziyade Dişbudak, kavak, söğüt, kestane, ıhlamur, akça ağaç ve nihayet meşeye saldırırlar. Kayın ve gürgen de taaruzdan masun kalmaz.

Ramann, a göre 2500 kilo taze yaprak istihlak için 10,000 genç kayın ağacını havi bir saba lazımdır. Bu hesapça keçilerin taarru-

[1] Ziraat vekâleti Mütchassis raporları orman kısmı. der Fayt ve profesör Bernhardın raporları. sahife 136, 137, 143, 144, 147, 198, 205, 304, 326.

Keçi alan ormanı hakkında rapor Profesör Bernhard.

Akdağ muhafaza ormanı rapor. Profesör Bernhard.

Toros ormanlarına ait rapor. Profesör Bernhard.

Garbi anadolu ormanlarına ait rapor. Profesör Bernhard.

[2] Gayer Fabricius. Die Forstbenutzung. Die Entwüldung der Mittelmeerländer.

zundan hiç bir ağaç kurtulamaz ve bir mevsim zarfında müteaddit defalar yaprakları yenir, bir çalı halini alır. Keçi çok ta müsrif bir hayvandır. Keçi doyduktan sonra da surf aç gözlülüğü dolayısıyla filiz ısıtır ve koparır

Memleketimizde 8 milyon kıl keçi vardır. Asırlardan beri ıslah edilmiş diğer nevi keçilere nazaran kıl keçi kat kat muzırdır. Ezel-den beri içinde bulunduğunu yarı vahşi hayat onda pek fena itiyatlar hasıl etmiştir. Kıl keçiye ot yedirmek kabil değildir. O behemelhal orman içinde yaşamaya mecburdur. Keçinin kışında yaprakla beslenmesi zaruridir. Kışın fena havalarında yedirmek üzere bir çok yerlerde ormanlardan daha yazdan dal kesirilir.

Ormanlarımızda genç ve alçak fidanlar bulunmazsa çobanlar insafsızcasına en büyük ağaçları yıkarak keçilere yidirmekte tereddüt etmezler. Eskiden koruluk olan bir çok meşe ve kayın ormanları yüzden çalıhğa dönmüştür.

Keçi pek seçicidir. Aç kalmadığı takdirde her gıdayı begenmez. İçinde yirmi türlü ağaç bulunan ormanlarda bile keçiye en sevdiğini yidirmek için ağaçlar yıkılır. Çamı pek sevmediği için ak deniz mailesinde sedir ormanlarına tehacüm gösterilir. Her sene milyonlarca sedir fidanları ve hatta büyük ağaçlar keçiler için yıkılır. Filorası pek fakir olan cenup ormanlarında koyunlar bile yaprakla beslenir.

Sedirin bulunmadığı yerlerde ökse otu istilasına uğramış büyük

çamlar çobanın baltasından kurtulmazlar.

Keçinin bu müthiş zararlarına mukabil faydaları diğer hayvanlara meselâ koyuna nisbetle azdır. Eti, yağı ve peyniri makbûl değildir. Tüyünün istimal yerleri az ve ıptidaidir. Glase ve Sabtiyan sarfiyatı da günden güne tenakus ettiği için [*] derisi de artık az sürülmektedir.

Keçinin fazla beslenmesine sebep dağlarımızın sarp, yüksek ve koyuna müsait olmaması, hayvanlar orman'arda beslendiği için koyuna kifayet edecek kadar ot bulunmaması, keçinin bakımının daha kolay ve gayri müsait iklim şeraitine daha mütehammil olması gibi sebeplerdir. Lakin en mühim sebep halkın göreneğe ve ananeye sadık kalmalarıdır.

Başka hayvanlar. — Keçi kadar ve belki keçiden daha muzır olan hayvan deve dir. Ormanlarımızda develer de beslenir ve her biri bir kaç keçi kadar zarar yapar. Zararda üçüncü derecede at gelir. At filizleri sever fakat en büyük zararı ayaklarıyla yapar, kabuk ta soyar.

Koyun iyi ot bulursa fidanlara pek dokunmaz. Fakat ormanlarımız otsuz bulunduğu, orman içindeki açıklıklara hiç bakılmadığı için koyunlarda genç, bilhassa bir iki yaşındaki pek genç fidanları alırlar. Kuzular yaşlılardan çok daha muzırdır.

En sakın otlayan sığırlardır. Bunların yaptığı zarar en ziyade etmek ve sürünüp kırmak suretiledir.

[*] Sanayi kongresi raporları sahife 315.

Otlatmanın zararını azaltmak için alınan tedbirler

Avrupada. — Avrupa mer'acılığı ile bizim mer'acılığımız arasında pek büyük farklar vardır. Merkezi avrupada mer'acılığın cari olduğu memleketlerde otlatma hakkına açık ormanlar muayyendir ve azdır. Bunlardan başkasına hiç bir suretle hayvan sokulmaz. En zararlı hayvan olan keçinin ithali temaniile yasaktır. Ormanlar içindeki mer'aların ıslahı için tedabir alınmış ve İsviçre, Avusturya, Bavyera da mer'a kanunları neşr olunmuştur. En son fikirler (mer'asız orman, ve ormansız mer'a) kelimeleriyle telhis olunabilir.

Avusturya ve Bavyera Hükümetleri mer'a ıslahatı için bütçelerine tahsisat koymuşlardır. Avusturya'da ziraat idaresinin bir mer'alar idaresi mevcut olup muayyen muntakalar mer'a müfettişliklerine taksim edilmiştir. Her kazada mer'a defterleri tutulur.

Mer'a ıslah kanunlarının gayesi mer'aları mümkün olduğu kadar entansif şekilde işletmeğe matuftur. Ormanların mer'a haline ifrağı yasak edildiği gibi mer'aların da Avcılığa, Tarlaya tahsisi gibi başka suretle istimali [1] memnudur.

Ormancı müstakil surette de otlatmanın zararlarını tahdide çalış-

[1] Avusturya orman kanunu ve Salzburg'a ait Alpsehzutzesetz.

maktadır. Bu meyanda hukuklu sahaların çit ve tel içine alınması, genç fidanların katranlanması, hukukun satın alınması gibi tedbirler varsa da kâfi olmadığı için ormancı daha cezri tedbirlere taraftardır. Son zamanlarda hayvan sahibi ile orman sahibi arasındaki münasebatı bir mukavele ile tahtı temine almak ve bunu kanunen mecburi kılmak fikri çok taraftar bulmuştur. Bu birleşmenin gayesi her iki iktisadi Şubenin ıslahı ve istihsalatının artırılmasına ait tedabiri almaktır.

Mes'elenin kanuni yoldan kesilip atılması bir çok haksızlıklara ve sert muamelelere yol açacağı için gayri mümkün görülmektedir.

Hayvan sahiplerinin mer'aları olmayan yerlerde kendilerine mer'alık arazi ve orman vermek fikri de hararetle munakaşa edilmiş ve Bavyerada filyata geçilmiştir (Profesör Bernhardın kanun layihası bu noktai nazarı müdafaa etmektedir.)

Merkezi Avrupada; bir iktisat şubesine zabıta kuvvetiyle yol gösterilemeyeceği ve o şubenin bu şerait altında inkişaf edemeyeceği kanaati bulunduğu için hayvancılığın ıslahı suretiyle umumî iktisadi harekete yudurulması fikri yerleşmiştir. Bunun için mer'a muhafaza kanunları ormanla mer'ayı birbirinden mümkün olduğu kadar ayırmakla beraber mer'aların ıslahını esas ittihaz etmiştir. Bu kanunlar mer'a intifa plânları yapılmasını mecburi kılmak suretiyle mer'aların gelişi güzel istismarına

manı olmuşlar ve onları hükümet idaresinin kontrolü altına almışlardır.

Bundan maada orman idare plânlarına hukuklu orman arazisi için (mer'a intifa plânları) ilâve edilmekte: mer'alık arazi, hayvan adedi, otlatma zaman ve şeraiti ve saire tesbit olunmaktadır.

Bütün bu tedbirler maalesef yarım tedbir olmakdan kurtulamadığı için ormancı en kesdirmeye yol olan ormanların hayvan zararından kanunla himayesinde şiddetle ısrar etmekte, her iki tarafın menfaatine fakat bilhassa milli iktisadiyat menfaatine orman ve mer'a mes'elesinin kat'i sarette hallini istemektedir.

Komşu memleketlerin tedbirleri

Yunanistan. — Yunanistan ötedenberi ormanlarında keçi besleyen bir memlekettir. Hayvan tahribatına misal getirilmek istendiği zaman Yunanistan ile Türkiyeden bahs edilir. Bundan kinaye olarak Almanya ve Avusturya da ormanlar (Forstmeister Ziege) den bahsle lâtife ederler ve balkanlar ile şark (Orient) ormanlarında keçinin hakim olduğuna telmih ederler.

Yunanlıların mer'a ve keçi hakkında düşündükleri bizim için interessen olmakla beraber bu hususta pek az şey yapıldığını veya hiç bir şey yapılmadığını zannedirim.

Ermenistan. — Ermenistan orman kanununun 23 üncü maddesine göre ağaçların büyümelerine ve fidan halinde bulunanlara zarar gelmemek şartıyla hayvan rayı caizdir. *

Hasılat talimatının 10uncu maddesi zaif topraklarda kumlu yerlerde (Eksibe) gençliklerde, seyrekleştirilen ormanlarda hayvan rayını yasak etmiştir. 11 inci maddesi hayvan sahiplerinin otlatma yerinin etrafını çitle çevirmelerini mecburi kılmıştır.

Rusya. — Sovyet Rusya ittihadı orman kanununun 34 üncü maddesinde (Devletçe ehemmiyeti haiz ormanlarda genç ağaçların ve ormanın tabii büyüme ve inkişafını tahtı temine alan Ziraat Komiserliği talimatnamesinin bütün teferuatı tatbik edilmek üzere hayvan otlatmasına müsaade edilir) kaydı vardır.

Bulgaristan. — Balkan memleketleri içinde ormanlarını muhafaza ve idare hususunda en ziyade muvaffak olan memleket bulgaristan'dır. Bulgaristanda bir tetkik seyahatı yapan İstanbul Meb'usu Mithat beyden aldığım malûmata nazaran Bulgaristan ormanlarının çoğundan ray kaldırılmış ve ahalîye mer'a verilmiştir. Ormanların en mühim kısımlarında keçi otlatılması yasak edilmiştir. Bu gün keçiler pek mahdut bazı ormanlara girebilirler. Bunların yerine de koyun ikamesi için icap eden tedabir alınmaktadır.

Bizde düşünülmüş tedbirler. — Bu gün cari olan orman nizamnamesi cinsi ayırmadan hayvanların ormanlarda otlamasına müsaade etmektedir.

Bunun için devlet ormanlarında otlayacak hayvanların cins ve miktarını gösterir defterler yapıp köy ihtiyarları tarafından orman idaresine verilecek ve orman memurları defter mucibince hayvan adedini, otlama müddetini ve mevsimini, otlamanın şeklini tahdit ve tayin edeceklerdir.

İzinsiz ormanlara hayvan sokmak yasaktır. Bu hususta cezai tedabir de vaz olunmuştur.

Mütehassıs Her Fayt, Profesör Bernhard nizamnamenin bu mevadını gayrı kâfi bulmakla beraber ciddiyetle tatbiki halinde zararı tahdit edeceği kanaatindedirler.

Ormancılarımız, hayvanların, bilhassa keçinin ormandan tamamen çıkarılması fikrindedirler. Bunların müstesnaları da vardır. Ve haklı olarak Ziraat ve yetiştirmecilik tarakki etmedikçe buna imkân görmemektedirler. [1]

Profesör Bernhardın yapmış olduğu orman kanunu layihasında otlatma hukuku ilga edilmekte ve buna mukabil hak sahiplerine devlet ormanlarından bedava muayyen ve mahdut sahaların tefriki düşünülmekte idi. Keçi için hususi ahkâm vaz edilmemişti.

[1] Ziraat Kongresi mütehassıs raporları.

Büyük Millet meclisine verilmiş olan yeni orman kanunu hayvanların cinsini ayırmadan ormanlarda otlatmağa müsaade etmektedir.

Otlatmanın yasak olduğu yerler:

1 — Kat'i muhafazaya tabi min-takalar.

2 — 10 yaşını ikmâl etmemiş mamur ve genç muhtelif cinslerle teşcir edilmiş yerler.

3 — Yüksekliği 2,5 metreyi bulmamış ormanlar.

4 — Gençleştirmek için ayrılmış yüksek ağaçlı yerler.

5 — Yangından ziyan görüp yeniden fişkırmaları muhtemel veya başlamış yerlerdir.

Otlağa musaade edilen yerlere salıverilecek hayvan miktarı sahanın vaziyeti ve otlar nazarı dikkate alınarak tespit edilecektir.

Otlağın yasak olduğu yerlerdeki otların biçilmesine de müsaade edilmektedir. Otlak mevsimi 1 Hazirandan 1 Teşrinisaniden bir mayısa kadar devam eder. Yani bütün sene caridir. Gece otlağı men edilmiştir. Hayvanların ormanda geceleme için ağıl inşası lâzımdır.

Yeni orman kanunu, ormanları keçiye karşı eski orman nizamnamesinden daha fazla korumamaktadır.

«Ağaçları bırakın toprakta büyüsün»

MUSSOLİNİ

Son gelen Münchener illustrierte presse İtalya Baş Vekili Mussolini'nin ormanların faydeleri hakkında söylediği anlaşılan bir nutkundan alınarak ser lavha ittihaz edilen yukarıdaki başlığı hamil kısa bir makale ile bir çok resimler gördük. Bu kısa makale ile resimlerden anladığımıza göre Mussolini Romalıların zamanında temamiyle ormanla mestur olan ve bilahare Romalılardan geçen asra kadar dikkatsiz bir idare ve gelişmesi güzel bir katiyatla - tıbbi şimdi bizde olduğu gibi - harap ve hatta İtalyan yarım adasının cenubunda son parçasına kadar mahv edilen ormanların yerine yeni ormanlar tesis etmek ve şu suretle mazide husule gelen hataları tasahhüs etmek için büyük bir pilân ihzar ve tatbikata geçmiştir. Pîlânda yalnız mahv edilen ormanların yerine yenilerini yetiştirmek değil aynı zamanda bütün memlekette ziraata gayri salih olan boş mahallerin teşciri nazarı dikkate alınmıştır. Bu muazzam işin başarılabilmesi için de Milizia Forestala Orman milis askerleri namı altında yeni bir teşkilat vücade getirilmiş ve teşcir vazifesi bu teşkilata havale edilmiştir. Bu teşkilat 6 büyük faşist teşkilât ile bir grup

olup yalnız vazifesi Askeri sahada değildir. Bütün memleket dahilinde genç ormancılara tahrip ve matlûp gayeye göre yetiştirilmesi için, Mektepler kûşat edilmiştir. Bu mekteplere kabul edilecek talebe genç köylü çocuklarıdır ve tahsil de parasızdır. Teşkilat temamiyle askeri bir şekilde olup Talebeyede askeri bir disiplin verilmektedir. Teşcir umurunda müstamel bütün vesait bu teşkilat emrine amadedir. Memleketin her tarafında fidan garsında müstamel kazma, kürek mevcut olup program mucibince memleket yapılan bu iş için muntakalara tahsis edilmiştir.

Şüphesizdir ki bu muazzam işin neticesi bu gün veya yarın değil, senelerce devam edecek, işin semeresi iktitaf edilinceye kadar, bütün çıplak İtalya dağları temamiyle ormanla mestur oluncaya kadar bu iş devam edecektir.

Mekteplerde genç ormancı namzetlerine fidan garsı ve yetiştirilmesi öğretilmektedir. Bunlar ormanın birer yardımcısı olarak Mektepten sonra dağlara köylelerinde bizzat teşcirle uğraşacak ve vatanlarını ormanla tezyin edeceklerdir.

İtalya Orman Milisi mektebi

İtalya Orman itibarıyla fakir bir memleket. Mussolini bu memleketi tekrar ormanlıklar ile süslemeyi kararlaştırmıştır. Orman milisi işte bu iş ile tavzif edilmiş köylülerdir.

Bunlar Mekteplerde ormancılık öğrenmektedir.

Bu munasebetle İtalya ormanlarına dair berveçli ati malumatı vermediği faydeli bulduk.

Bu gün İtalyanın malik olduğu umum orman sahası, 1909 tarihinde yapılan zirai kadastroya nazaran 4,563,715 hektar olup bu miktar bütün memleket sahasının

%17.03ünü teşkil etmekte ve nüfus başına da 0,13 hektar orman isabet etmektedir. Bu miktardan 652190 hektarı kestane ormanıdır.

Annuario statistico 1913 için bütün orman sahasını 4,646,000 hektar olarak yani umum arazinin % 17,6 olarak göstermektedir.

Ormancı Askerler

Ormancı milisler üç mektepte yetiştirilirler. Birisi Efrat ikincisi Küçük zabıt ve üçüncüsü Zabıt yetiştirir. Efrat mektebinde nazari ders verilen bir dershaneyi bu şekil gösteriyor.

Orman milisi faşistlerin bir kısmı olup bilhassa genç çiftçilerden mürekkeptir.

1904 te umum orman mesahası resmen 4,194,872 hektar (umum memleket arazisinin % 14,7) olarak mesaha edilmiş ve bundan mada 859895 hektar çalılık, 1,271,058 hektar da hâli arazi bulunmuştur. «Perana» ya nazaran hakiki ormanlık arazi ise ancak 3 milyon hektar olarak kabul edilmektedir.

Bütün orman sahasından dağlık muntakaya 2,601,303 hektar yani umum ormanın % 57'si, arızalı araziye 1,659,270 — % 36,4 , ovalara ise 303,124 — % 6,6 hektar orman isabet etmektedir.

1907 tarihinde neşr edilen ve 1919 senesinde de yapılan kadastro aynı zuhur eden bir istatistike nazaran genç kestanelikler de dahil oldıgı halde orman sahası berveçhi ati miktara balıg olmaktadır.

Kanuni muhafaza altında olan ormanlar
Hektar

Koru ormanları	1555000
Çalılık	1422000
Ceman	2977000

Kanuni muhafaza altında olmayan ormanlar
Hektar

Koru ormanları	586715
Çalılık	1000000
Ceman	1586715

Ceman
Hektar

Koru ormanları	2141715
Çalılık	2422000
Ceman	4563715

Kestanelik saha 1860 dan 1910 taribine kadar çayırılık ve tarlaya tahvil ve hastalık dolayısıyla ve son zamanlarda da temini istihsal için hayli tenakus etmiştir. Büyük kestane ormanları «Toscana» da (163970) Piemont ta 107580. Liguriyi de 97730. Kalabriya da 90,810, Emiliya da 53200 hektara balıg olmaktadır.

Ormanların tasarruf ve mülkiyetine ait sayıları itimat her türlü vesaik ve malumat mefkuttur. Bu hususta bir istinat noktası bulabilmek için 1870 tarihinde neşr edilen bir istatistiği esas ittihaz etmek mecburiyetindeyiz. Bu istatistike nazaran umum orman sahası yuvarak olarak 5 milyon hektar olup bu miktarın % 4 ü hükümete, % 43 çü cemaat ve sairye, % 35 şide eşhasa aittir.

Bütün bu ibsaî malumatla anlaşılacağı veçhile İtalya her şeyden evvel orman noktai nazarından fakir bir memlekettir. Zaman zaman İtalyada görülen havai felâketler, seller, tıgıyanlar ve saire ormanın lüzum ve ehemmiyetini bir kat daha artırmış ve hatta İtalya Kralı Viktor Emanoli bile bir zamanlar teşcir meşalei mühimineyle uğraştırmıştır. Bütün İtalyanın vaktiyle sıklonda harap olan bir şehri Kralın ziyareti esnasında söylediği (şayet bu dağ kestane ile teşcir olunsaydı bu felâket olmaya-caktı) sözünü pek iyi hatırlarlar.

İtalyada ormanların muhafazası zımında muhtelif zamanlarda neşr edilen bir çok evamir ve talimatın hiç birisi ormanları hara-

Kazma ile kazmak ta öğrenilecek bir iştir.
Talebe bunu talim ediyor.

Talebelere av hırsızlarında tesadüf edilen eski
yeni bütün silahlar gösterilir.

bidem kurtaramamıştır. İlk mühim kanun 1910 tarihinde neşr ve bu kanunla da müstakil bir orman idaresi teşkil edilmiştir.»

Ancak bu tarihten sonra İtalya ormanları fenni bir usul idareye tabi tutulmuştur. Fakat daha evvel teşcir me's'lesi ortaya atılmış ve

her sene ağaç bayramları yapılmış ve bu bayramların Amerikaya imtisalen milli birer bayram olarak ad ve itibar edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararda kısa bir müddet tatbik edilmiş ve ondan sonra ihmal edilmeğe başlanmıştır.

İtalyada ormancılığın yükselmesi

hususunda turing kulüp tarafın dan yapılan propagandalar da şayanı dikkattir. 1910 senesinde mezkûr kulüp tarafından 121 sahifeden ibaret ve 100000 nüsha olarak tab ve neşr edilen ve içerisi bir çok güzel resimlerle tezyin edilen risale ormanların faidelelerini ve ormansızlığın zararlarını hayati olarak halkın nazarı dikkatine vaz'etmektedir. Bundan maada Devlet ormancılık cemiyetinde umumun anlayacağı bir ifade ile ormanların faide ve ehemmiyeti hakkında propaganda risaleleri neşr etmektedir.

Mazhar bey tarafından Orman ve Avda müntezir kanundan ve orman usul idaresi nam makaleden en nihayet Mussolini, makalemizin

baş tarafında zikr edildiği gibi ormanlarla bizzat meşgul olmağa başlamış ve uzun bir mücadelede sonra işe Mussolini'nin müdahalesiyle teşcir me's'lesi İtalyada da hal edilmiş demektir. Artık Vezûv de toprağın akmasına hâil olan sedler yerine yeşil ormanlar kaim olacak ve İtalyada sık sık tekerrür eden semavi afatın önüne şu suretle geçilmiş bulunacaktır. Bundan maada senede milyonlarca Litret kıymetinde ithal ettiği orman mamulat ve mahsulatının da atıyen ithaline ihtiyaç kalmayacak; belki İtalya bu hususta bir ihraç menileketi olacaktır. Çünkü tanzim edilen teşcir pılamının vusâtı bize bu fikri ilham etmektedir.

Vezûv yanar dağının mailelerinde sedler
inşa edilerek su biriktirilmektedir.
Burada bir zaman sonra orman
tesis edilecektir.

Orman Milisinin en mühim bir vazifesi Vesüv yanar dağına teşcirdir. Burada evvelâ katır tırnağı yetiştirilmektedir.

Her sene Orman milisi milyonlarca fidan ekmektedir. Köylüye bu fideler meccanen veriliyor.

Bütün bu izahat ve mütalealardan sonra İtalyada teşcir hususun da yapılan teşkilatın bizde de aynı surette tatbik edilüp edilmeyeceği mesilesini ortaya atmak istiyorum. Yüksek Orman Mektebi Rektörü Mazhar beyin bundan bir kaç sene evvel Ankarada içtima eden Ziraat kongrasına tevdi ettiği ve mecmuanın 38nci sayısında neşr edilen «Ağaçlama siyaseti» namı altındaki raporunda da işaret ettiği bu teşkilatın bizde de her halde tatbiki etüt edilmek zaruridir. Zira Türkiye da Orman noktai nazarından İtalyadan daha zengin bir memleket değildir. Hatta fakirdir bile...

Profesör Bernhard tarafından «Anadoluda ormanın mevcudiyetine hakim olan esasatı tabiiye»

namı altında yazılan ve tarafımdan tercüme edilerek mecmuanın evvelki sayılarında neşr edilen uzun bir makalede de suların tanzini ve dolayısıyla ziraat noktai nazarından ormanların lüzum ve ehemmiyeti pek ilmi ve açık bir serette kayıt edilmiş olmasına nazaran mevcut ormanlarımızın hüsnü muhafaza ve mahv edilen ormanların yerine yenilerini ihdas etmek zaruretiyiz. Her ne kadar Bernhard teşcir mes'elesinin pek mühim masraf ve külfetlere balığ olacağını nazarı itibare alarak şimdilik mevcudu hüsnü muhafaza ile teşcirden sarfı nazar edilmesini tavsiye etmiş ise de İtalyanların yapmış olduğu Askeri teşkilatın bizde de tatbiki halinde masrafın haddi asgariye indirileceği pek aşıkârdır.

Orman Milisi aynı zamanda tatlı su balıkçılığı ile de meşgul olmaktadır.

Binaenaleyh bu teşkilatın bir an evvel ehemmiyetle tetkik ve mü-taleası ve memleketinizde ne de-receye kadar kabili tatbik olduğu-nu araştırmak lazımdır. Teşcir

mes'alesi her şeyden evvel bir va-tan ve memleket mes'alesidir.

8/1/1933 Bahçeköy

Ahmet

Mektebin parkında ve hayvanat ve nebatat bahçelerinde talebe ormancılığa ait bütün ameliyatı öğrenmektedir.

Meslek haberleri

§ Türkiye ormancılar cemiyetinin son umumi içtimasında seçilen idare hey'eti azalarının muhtelif sebeplerle birbirini müteakip istifaları üzerine hey'eti umumiye fevkal'ade olarak içtimaa davet olunmuştu. Hey'eti umumiyenin 2/12/932 tarihinde yaptığı bu içtimada yeni idare hey'eti reislğine Aptülkadir, kâtibi umumiliğe Celâl, muhasıplığı Aptullah Necip, Neşriyat müdürlüğüne Tefik Ali ve azahğa da Ahmet ve Rıdvan beyler seçilmiştir.

Yeni hey'eti idare fevkal'ade ve muvakkat olarak intihap edilmiş

olup önümüzdeki Şeker bayramında yapılacak senelik kongrada yeniden idare hey'eti intihabı yapılacaktır.

§ İzmir orman amenajman grup mühendislerinden Cevat bey Tur-na orman komiserliğine, Zingal ormanları komiser muavini Sami bey Gerze orman komiserliğine, ve yerine mezkûr orman komiseri Ragıp bey tayin olunmuşlardır.

Kütahya orman müdürlüğüne Bursa Kontrolörü Feyzibey, ve yerine Mühendis Necati bey tayin olunmuştur.

İtizar

- 1 - Arkadaşımız Recep beyden aldığımız bir mektupta 47 — 50 No. lardaki yazılarının bazı satırlarının karışmış, Türkçe ve Ecnabi kelimelerin yanlış basılmış olduğu ve manayı değiştiren hatalar bulunduğu yazılıyor. Bu gibi tertip hatalarının müsamaha ile görülmesi ;
- 2 - A. Remzi beyin 47 - 48 - 49 No. lu nushamızda intişar eden (Anadolulu ormanları ve orman yangınları) adlı makalelerinde mürettip hatası olarak yanlış yazılan cümle ve kelimeleri aşağıda gösterildiği üzere tashih ve beyanı itizar eyleriz.

Mecmua

Sahife	Sütun	Satır	Yanlış	Doğrusu
1	1	16	Olduğu	Olduğunu
1	2	17	Renkte	Renginde
2	1	7	Diger nevi	Diger neyleri arasında görülmüştür Şu halde Profesör Bernhardın dediği gibi türkiye ormanlarında dört nevi
2	2	35	bulunan	bulunan ve
2	2	39	Dağına	Dağına ve
3	1	1	İrtifamdaki	İrtifamdaki kazankaya tepesine ve Zafranbolu kazasının 1800 Metro İrtifamdaki Kel tepeye
3	1	5	İrtifada	İrtifalar
14	2	16	Mani olamaz	Mani olamaz çünkü yangının bulunduğu yamaçta yanmakta olan ağaç devrildiği zaman
15	1	18	Yollar	Yolları

Orman ve Av

Sayı: 52

1933

Yıl: 9

SAHİBİ: Türkiye Ormancılar Cemiyeti
Nefriyat Müdürü: Dr. Tevfik Âli Bey

1933

İçindekiler

Acıklı bir ölüm	Ali
Bolu, Kastomunu, Zonguldak ve civarı ormanlarında bir cevelân	Müderriş Esat Muhlis B.
Bir temenni	Yakup Apanay B.
Niçin yıldırım meşeye kayından fazla isabet eder ?	Ahmet Kaya Alp B.
Kocaeli ormanları	Mehmet Ali Salih B.
Meslek havadisleri	...

İdare merkezi — İstanbul Türbe'de Türkiye Ormancılar Cemiyetinde

Abone şeraiti — Bir seneliği on iki nüsha itibarile 300, altı aylığı 150
kuruştur. Yazı ve ilân işleri için mecmua müdürlüğüne müracaat edilmelidir.

Orman ve Av

Sayı: 52

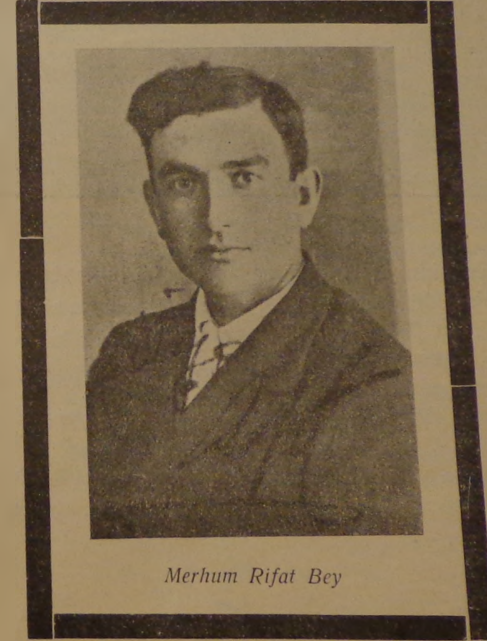
1933

Yıl: 6

Acıklı bir ölüm

Ali

Hayatının ilkbaharında hayatına İstanbul Eyüpsultan ilk mektebinde kanmadan 1332 senesi mezun- yapmış, orta okumasını da Edirne larından Rifatı gaibettik. Muallim mektebinde bitirdikten sonra

Merhum Rifat Bey

Ömrünün goncasını açmadan ölen arkadaşın hayatını kısaca anlatayım:

Kırklarelinin Babaeski kasabasında doğmuş ilk okumasını Babaeski ve

Âli Halkalı ziraat mektebine devam etmiştir. Âli Halkalı ziraat mektebinin kapadılmasile arkadaşlarile birlikte Âli orman mektebine gelmiştir. Rifat; maârifin mecburî hizmetini

yapılabildiği için, maarif idaresi mecburi hizmetini yapmaga çağırıyor. Muallimliği zamanında çalışması ile maarif idaresinde nazarı dikkati celbediyor. Babaeski ilk mektep müdürü oluyor. Tam o sıralarda mecburi hizmeti bitirmiş olan arkadaş yüksek

gönderildi. İki ay memuriyetten sonra askere çağırılıyordu, hazırlık kırtasında hastalanarak hayata veda etti.

Bu ölüm pek acıklı bir ölümdür. Çünkü ölümü esnasında ne ağlayan bir göz nede candan cenazesini takibeden birisi vardı. Bu

Rifat Beyin kabri ve arkadaşları

orman mektebini bitirmek için tekrar orman mektebine dönüyor. Mektepteki çalışkanlığı ile Müderris ve muallim Beylerin teveccühünü kazanıyor. Arkadaşlarına kendisini sevdireyor, bütün arkadaşları Rifata ağabey çağırıyorlardı.

1932 De mektepten birincilikle çıktı. İzmir orman mühendisliğine

acı haberi bir hafta sonra duyan mektep okuyucu birliği bir ihtifal hazırladı; bütün arkadaşlarının iştirakile yapılan bu ihtifalde üçüncü sınıftan Selâhattin ve Ali beyler, ikinci sınıftan Muttalip bey arkadaşlarının meziyetlerinden bahseder çok heyecanlı ve hüznü sözler söylediler.

Bolu, Zonguldak, Kastamonu ve civarı ormanlarında bir cevelân

Müderris : Esat Muhlis

Bu yazılarımla Bolu, Zonguldak vilâyetleri dahilinde vaki devlet ormanlarının keşfi ve serveti haşebiyesi ile ağaç cinslerinin tayin ve takdiri için Türkiye İcra Vekilleri Hey'eti Celilesinin 15/5/929 tarihli karare müsaedei mahsusa verilen (British aende Eürepean Timber Trust) şirketinin tayin eylediği heyeti fenniyye müşahit sıfatile gördüklerimi tespit etmek istiyorum. Bu tetkikların mevzuunu;

1 — İşletmeye salih ve kabili itifa ormanların tespiti,

2 — Bunların tensiline ve işletme pilanlarının tanzimine lâzım olan ilk esasların umumî bir çevre dahilinde tetkiki,

3 — Orman kompileslerinin var ziyet ve temayülüne göre işlenebilecekleri cihetlerle nakil imkânlarının tettebbüü gibi mesail teşkil ediyordu.

İstihzarı tedabir alındıktan sonra biri baş diğer ikisi tâli olmak üzere üç gurup halinde fealiyete geçmiş olan heyetle evvelâ:

Keşif ameliyesine Bolunun şimalindeki (Adapazar - Düzce Bolu - Gerede hatına müsadif ormanları ve bunu müteakip cenubi mntakadaki orman kompilesleri tetkik ve tettebbu edilmişti.

Gayemiz Bolu ve Zonguldak vilâyetleri dahilinde mevcut ormanları istikşaf mahiyetinde ve umumi bir çerçeve dahilinde ekspertize ederek nakil imkânlarını tetkik eylemek ve tafsilatını ahz etmek üzere elde mevcut aletlerle şuai bir tarzda saha ve serveti haşebiyelerini tayin ve takdir etmekte.

Bu maksatla Bolunun şimali şarkisinde vaki şarki Karadere ormanlarına, girerek Çele doruğu ve Ayı kaya namındaki yüksek tepelerin etrafında münteşir ormanlıkları müstereken ekspertize ettikten sonra ormanlarda yapılacak işler hakkında icap eden direktifleri talî gruplara tevdiimizi müteakip ve sırasile Tavak, Dağküyü, Alaklı, Ereyli, Akçaşehir, Zonguldak, Filyos, ve Bolu çayını takiben Çaycuma (Kyıkçılar), Tefen, Devrek, Kara su ve Bolu suyu mültekası, Durukhan, Mengen pazarı, Çaga gölü (Hamza bey ve Reşadiye) mevakiine ve buradan Bolunun cenup mntakasındaki tetkikatımıza geçmek üzere Bolu üzerinden cenube geçmiştik.

Mevzubahis mevakiin her birinde vaki en yüksek tepelere çıkmak suretile civar ormanların vüs'at, vaziyet ve temayülleri itibarile keşif ve tetkik

enkeçe neticeyi terkikamız iliyaya geçmek üzere ameliyat guruplarına bildiriliyordu.

Yukarda isimleri geçen Ereyli, Akçeşehir ve Zonguldağa gitmekliğimizin sebebi; bu mevkiileri liman inşası itibarile olan kabiliyetlerini tetkik etmekte. Evvelce bir liman projesi yapılmış olan Akçe şehrinin pek açık olması yüzünden liman inşasına katiyen müsait değilken, Zonguldağın vasat derecede müsait olduğu ve Ereylinin ise Ereyli burnu ile karadenizin en hakim ve en tehlikeli şimali şarki rüzgarlarına karşı mahfuz olması yüzünden liman inşasına en muvafık olduğu tespit edilmişti.

Filyostaki tetkiklerimiz : bu çayın sevkettiği kum ve salsal ile sığlaşan menbaının esaslı nakliyata müsait olmadığı daha içerlerde Bolu suyu namını alan bu çayın orta mecralarının da şimdilik vasi sal nakliyatına müsait olmadığını göstermiştir.

Bolunun şimaline müsadif ormanların tetkikatı bitikten sonra cenup mintakasına teveccüh ederek bu mintaka da vaki Seben dağı ormanlarını, Emen yaylası, Kartal ve Göktepe etrafındaki ormanlıkları ekispetize etmiş ve Köröğlu tarikile Kara doğanlar, Çarşamba, Kestümen, Abat gölü-Abat dağı, Sakarca yaylasına ve Bakacak havalisi üzerinden Düzceye ve Düzceden yine şimale geçerek garbi Karadere mintakasını, Habib bey ormanını tetkik ve Omuca yaylası üzerinden ikinci defa olarak Boluya avdet edilmiştir.

Son turumuz : Ilgaz, Çatal tepe ve Kürre ormanlarını görmek üzere Bolu, Çağa, Gerede, Bayındır, Çerkeş, Koçisar, Ilgaz, Çatal tepe, Kürre ve İnecbolu turu olmuştur.

Ameliyat guruplarının mesaha ameliyatında ve serveti haşebiyenin takdirinde kullandığı aletler ve tehzizat başlıca 600-8000 metre mesafelere kadar şayanı itimat rasadat yapmağa salih asri mesafe dürbünleri ile mücehhez Pılançeteler, Pusulalar, Anaroitler, İrtifa ölçen aletler ve tecessümat burgularından ibaret bulunuyordu.

İstikşaf için 1 : 400000 mikyasındaki Kipert haritalarile 1 : 1000000 ve 1 : 25000 mikyasındaki İngiliz haritaları ve bunların 1 : 100000 nispetinde büyültülmüş paftaları kullanılmıştır.

Bütün müşahedeler erazi teşekkülâtı ve vadilerin ahşap nakli itibarile olan vaziyetleri baştan aşâ fotoğraflarla tespit etmiştir.

Orman kompleksleri hudutları, mevzubahis mesafe dürbünleriyle mücehhez pilançeteker ianesile tekatu usulunde tespit edilmiştir. ; 0,70-0,80 santimetre tulunda ve dahilinde zaviyeli müteakabil adeseleri olan bu çok asri dürbinlerle herhangi bir ormanın vüs'atını tayin etmek için dürbinnin vüs'atı tayin olunmak istenilen ormanın köşe noktalarında vaki herhangi bir ağaca tevcih ettikten sonra bakılan ağacın tepesini kendi tepesi üzerinde makusen ve aynı istikamette görünceye kadar hususî bir vidanın tedvir edilmesi tıpkı pilanimetrelerde olduğu gibi bu vida ile birlikte dönen bir tekerlekçik üzerindeki rakamların okunması kifayet ediyordu Elde edilen arz ve tul rakamlarını zarb etmek suretile sahalar ve ormanın evsafı tenebbütiyesine istinaden de serveti haşebiye hesap edilebilir.

Gezilen mintakaların Cografî ve mevkii vaziyeti itibarile umumî iklimi

Gezilen mintakaların harareti havayesi, mevcut irtifa farkları yüzünden vasi mikyasta tehavvül etmekte, yaz ve kış ile gece ve gündüz arasındaki ekistirem farklar mühim bir yekûna balığ olmaktadır;.

Yaylalarda gece ile gündüz arasındaki farklar 35 dereceyi geçmektedir. Geceleyn Çi yağışları fazladır. bulunduğumuz yaz ayları zarfında hiç yağmur yağmamıştır.

Mintakaların Jeoloji teşekkülâtı

Gezilen mintakaların joloji teşekkülâtı yeryer tahalüf etmektedir; Ereyli Akçe şehir hattının cenubundan 15-20 kilometre dahilinde vaki erazi üst erazii tebaşiriye formosiyonuna mensup iken Alaplı çayının garbinde ki erazi, daha ziyade volkanik sahalarla inkita etmektedir. Kızıl tepenin garbinde vaki Ay kaya civarile Şarki Karadere dağları ve Mengen çayının üstündeki etekler şisti teşekkülattadır. Bolu vadisi üçüncü devir teşekkülâtının genç tabakalarından teşekkül etmiştir.

Bolu-Gerede hattının cenup havasisi tebaşiri iken Ala dağı suyu ile Erikli suyu arasındaki erazi, mebzul Andazitlerden teşekkül etmiştir Karadere ve Melen vadileri, Glimer şistlerinden, Granit, Gınyislerden müteşekkildir. Kara derenin Melen suyuna kadar olan kısmı Kuvarts ve siyah kireci muhtevi Glimer şistlerinden müteşekkil ve

asıl Melen mintakası beyaz kireç tabakatile örtülüdür.

Seben dağı yarı yarıya mütebelir kireçten, Kör oğlu ise Andazitlerden teşekkül etmiştir.

Gezilen mintakaların hal ve hey'eti

Mintakalar, umumiyet itibarile orta, yüksek ve kismende yüksek dağlar hey'etindedir. Eteklerin bir kısmı hafif meyilli isede ekserisi sarpır. Seben dağı, başdan başa müteaddit tepeli vasi bir Pilato teşkil etmiştir. Gezdiğimiz mintakalar dahilinde başlıca olarak Bolu suyu ile Ulu çayı ve bu ikisinin Tefen civarında birleşmesinden doğan Filyas çayları vardır.

Bunların mecraları geniş, suları yazın kıt ve meyilleri azdır. İslah edilmek şartile sal nakliyatı mümkündür. Mevcut yan derelerden bazıları ahşap nakliyatına müsait ise de meyil dereceleri yüksek ve mecraları çakıllı olduğu için islah ameliyatına muhtaçtır.

Gezilen Mintakalar da ormanların tevziatı ve mevcut eşçar neveleri

Gezilen mintakalarda ormanların ve mevcut eşçarın ve intişar ve tevziatının burada da keyfi olmadığını ve umumî kanunu tabiatlara ve hariçten yapılmış olan tahrirata göre tekrarr ettiğini gördüm. Filvaki buradaki ormanların tevziatı ve bunların müterekkip olduğu ağaç nevelerin mütecanis veya mahlut meşcereler halindeki intişarları, bir taraftan iklimi umumî ve mevkîinin hararet ve rutubet miktarlarına (esbabı tabiiye diğer taraftan ika edilmiş olan yangınlarla ray ve gayrı fennî kaytiyat şeklinde hariçten, vukubulan tesirata

(sunî esbaba) nazaran takarrür etmişlerdir.

Bolunun şimalinde, şarki Karadere ormanlarının başladığı yerler; ve Düzcenin şimalinde garbi Kara dere ormanlarının mebd'ine ve bolunun Seben dağı ormanlarına kadar görülen 20-30 ve bazen daha ziyade kilometre uzunluğundaki boş ve çalılık erazi ile köylerin ve alelümüm meskün yerlerin etrafındaki ana eteklerde müşahade edilen boş ve az kesif ormanlıklar, esbabı tabiiyeden değil münhasıran yangın ve gayrı fennî katiyattan ve insanlar tarafından yapılmış olan tahribattan ileri gelmişlerdir.

İşletmeye salih ormanların meskün yerlerden ve asıl ana vadilerinden uzak yerlerde ve ekseriyet üzere yan vadilerin eteklerinde tevezzu etmiş olmaları işte hep şu tahribattan münbeistir.

Çele doruğu, Kör oğlu, Kartal tepeleri gibi yüksek dağların zirvelerinde ve etrafındaki yaylalarda tesadüf ettiğimiz ormansız sahalar, yaz aylarında hüküm süren hararetin kısa bir zaman devam ve tesir etmesinden (fikdanı hararettten) ve Bolunu cenubunda vaki kör oğlundan itibaren Kara doğanlara ve Çarşambaya kadar uzanan vasi arazinin umumiyetle ormansız olması da, cenuba doğru indikçe ve Karadenizin tesirâtı mutedilesinden uzaklaşukça yağın yağmurlarla rutubeti havaiye miktarının, ormanların intişarına lüzum olan haddi aşariden aşı kalmasından yani rutubet yoksuzluktan neşet etmiştir.

Çarşambadan Abad gölüne doğru şimale gidildikçe yani Karadenize yaklaşıukça artan rutubet unsuru

yüzünden ormanlık sahaların yeniden başlaması ve meskün yerlerden uzak oldukları ve binnetice tahribat görmedikleri yerlerde kesif ve mükemmel bir hal ibraz etmeleri bu müddecanın celi bir delilidir.

Ormanların müselssel bir kompleks teşkil etmiyerek müteferrik ve dağınık bir tevziatta olması arzedilen esbabı tabiiye ve suniyein müşterek tesirlerinin bir neticesinden başka bir şey değildir.

Ağaç nevilerinin tevziatı. — Bolu ve Zonguldak vilâyetleri; lauretum zonunun (defne zonu) isabet ettiği arz derecelerinin haricinde kalması yüzünden iklimi umumi itibarile defne zonuna has olan mecmuâi nebatiyenin buralarda mevcut olmaması icap edersede kara denizin mutedil tesirâtı, defne zonu eşçarının bu havalide de yerleşmesine müsaade etmektedir. Nettekim karadeniz sahillerined ve bilhassa souk rüzgârlardan mahluz vadelerde yüksek bir rutubeti havaiye temin eden deniz rüzgârları sayesinde yapraklarını kışın dökmiyen daimî yapraklı çalılar, defne (Laurus nobilis) sarmaşıklar (Hederea Helix) Mersin (Myrthus) Sancı otu, (Arbutus Andraohme) Şimşir (Buxus) incir ağaçları (Ficus) ve orman gülleri (Rhododandronlar) yetişmektedir.

Karadenizin açık sahillerinde ve daha dahilde defne zonu nebatının gaip olduğunu ve kestane zonu (Kastanetum) eşçarınının türemeye başladığını görüyoruz; bu zona mensup ağaçların kestane, çınar, at kestanesi, bilhassa denize oldukça yakın vadilerde (akça şehirin ma-

verasında) ve cenup ve garp mailerinin alçak taraflarında yetişirken şimal ve garba müteveccih mürtefi mailelerde kayın zonu (Fagetum) ağaçlarının ve bilhassa mütecanis kayın meşcereleriyle kayının meşe ve müteferrik surette inçtevezzi ıhlamur ve kavak ile mahlut meşcerelerinin yerleştiği görülmektedir.

Zonguldak, Bolu ve Kastamoni vilâyetleri, ulki Fagetum (kayın) zonuna mensup olduğu için buradaki dağların eteklerinde ve alçak mahallerinde kayın ve kayın gibi serin bir iklim talep eden, kışın yapraklarını döken envai eşçarın bulunması icap ederken Lauretum eşçarının buradaki intişarı, denizin mevcudiyeti dolayısıyla iklimi mevkiinin müsait bir hal almasından ve Lauretum zonuna ait ıruvalık bir zemini tenebbüt hazırlanmasından neşet etmektedir.

Kayın ve kayına refakat eden Yapraklarını döken ağaçların şakulen iktisap ettiği irtifalar; (Cibali ve şakuli Fagetum) Anadolunun garbında 1400 metreye balığ olurken Bolu havalisinde 900 metreye kadar iner. 900 metreden sonra Fagetum zonuna mensup ve kışın yapraklarını döken kayın ve emsali ağaçların artık optimal hudutlarının haricine çıkuklarını ve Köknar zonunun (Abietum) başladığını görüyoruz; filhakika buradaki ağaçların 900 metreden sonraki mahallerinde yapraklı ağaçlara yani kayına köknarlar karışmaktadır. Dağların 1400 — 1500 metre irtifasında reçineli eşçar zonu (Abietum) hakim olmağa başlar. Filhakika bu yüksekliklerde kara çam ve köknarların mahlut meşcerelerine; nadiren kara

çamın mütecanis ormanlarına ve 1500 metreden daha yukarı olan nevahidede mütecanis sarı çam ormanlarına tesadüf edilmektedir.

Köknar zonunun (Abietum) Bolu ve Zonguldak vilâyetleri dahilinde iktisap ettiği optimal irtifalarda 2100 metredir. Bundan daha yüksek olan yerlerde köknarlar matlup veçhile neşvünema edememektedir.

2100 metreden sonra Alpinetum (Çalılar) zonunu temyiz eden halit çalılarla otlara tesadüf ediyoruz.

Bolu ve Zonguldak vilâyetlerinin kestane (kastanetum) ve kayın (Fagetum) zonlarındaki ormanların yani mütecanis kayın ile meşe ve kayın ile köknarın mahlut meşcereleri altında alt tabaka olarak başlıca gözükken çalı, orman gölü (Rhododendron)dır.

Ağaç fundası (Erica Arborea) zayıf topraklarda ve güneş gören açık mahallerde yetişebildiği için hiç bir yerde alttabaka olarak gözükmemektedir. Orman gülünün optimomu yani en mebzul münteşir olduğu saha, garben Karahyanık şimalen Baba dağı, şarken Salavat dağı, arasındaki havaiye isabet eder. Bu itibarla deniz sahilinden 21-40 kilometre dahile doğru şu hududu intişariyesi dahilde 600-1400 metreye kadar çıkan orman gülünün en mebzul yetiştiği mahaller, toprakları kuvvetli, serin ve rutubeti havaiyesi yüksek, kesaleti 0,4-0,8 olan seyrek meşcerelerdir. Bu şeraitte orman gülü üç metreyi mütecaviz boylar iktisap eder. Bu çalının tercihen işgal ettiği teveccühler ilk safhada şimal, şimali garbi ve şarki teveccühleri ve ikinci safhada garp ve şark tevec-

çuhletidir. Cenup teveccühlerinde çok gözükmez.

Orman güllünün biolojisi etrafindeki müşahedelerim. cenup cephelelerini istemiyen bu çalının, kesif meşcerelerde türeyemediği gibi, meşcerelerin yarım gölgesi altında ise en eyi yetiştiğini ve binaenaleyh meşcerelerin seyrek olup güneşin girdiği mahallerde faaliyetini gaip ederek çiçek ve sürgünlerinin büzümlü sarardığını ve heyeti umumiyesinin cılız bir halde git gide kurumağa doğru istidat kesp ettiğini göstermiştir.

Gezilen mıntakalarda mühtelif zonlara mensup tesadüf olunan başlıca orman teşkil eden ağaçlar, Kayın Sarı ve Kara çam, Meşe ve Gürgen-dir.

Bunlardan Kayınlar % 37
Kara ve Sarı çamlar % 21
Kökarnlar. % 18
Meşeler % 15
Gürgenler % 5
Müteferrik surette münteşir olan İhlamur, Kavak; Kestane; Kızıl ve Kara ağaçlar. % 4 Nispetinde mütevezzi bulunmaktadırlar.

Kökarnlar mahlut olan Kayınlar, umumiyet itibarile matlup neşvünema ve tecessümatı göstermektedir. Gövdeleri uzun, kalın, üstüvanevi, dalsız ve budaksızdır.

Devrilen kayın ağaçlarının haşebi sadıklarının umumiyet itibarile şuaî olmayıp bilâkis yuvarlak ve beyaz olduğu tespit edilmiştir. Bu itibarla kayınların evsafı haşebiyesi yüksektir. Yalnız yüksek yaşları ve kısmende yapılan tahribat ile gövdelerinde mütehasıl arıza ve çürüklükler yüzünden keresteye salih olan kısımları nispeten azalmıştır.

Zenepli meşeler ekseriyetle kayın veya çam ile mahlut bir halde yetişir. Kesif oldukları yerlerde gövdeleri dosdoğru iken kesaletin ihlal edildiği yerlerde bilâkis eyri gövdeli ve çok dalı olur. Kuturları, kayınlarınkinden daha azdır. Tepeleri kurumuş meşelere çok tesadüf olunmuştur.

Sarı ve kara çamlar, umumiyet itibarile iyi tecessüm etmektedir. Bir çok meşcerelerde göğüs hizasındaki kuturları 0,80 - 1,00 metreye balığ olmaktadır. Bilhassa kesif oldukları yerlerde gövdeleri düm düz, üstüvanevi ve dalsızdır. Bu evsafa olmayan meşcerelerde ağaçların boyları ile evsafı haşebiyesi matlup derecede değildir.

Yalnız Geyik gölü ormanında mütecanis olarak bulduğumuz kökarnlar umumiyet üzere kayın ve kara çamla mahlut meşcereler teşkil eder. Yaşları 300 seneyi mütecavizdir. Buna rağmen haşepeleri elan sağlamdır. Gövdeleri bazı yerlerde 50 metre uzunluğundadır. Yalnız yüksek nahiyelerde yetişen kökarnların gövdesi kalın ve dalıdır. Pedavra tahtası almak maksadile balta yiyen yolların kenarlarındaki kökarnlar, harap edilmiş ve dip kısımları çürütülmüştür. Onun için bu gibilerin keresteye salih kısımları azalmıştır. Kökarnlardaki haşebin rengi pek eyidir.

Fagetum zonunun alçak yerlerinde görülen Gürgenler eyi yetişmekte ve gövdeleri dalsız ve budaksız büyümektedir.

Bilhassa Seben ormanlarında vasat yaşlı ağaçlar arasında münferit bir halde yükselen ve bazı yerlerde de müstakil guruplar teşkil eden Kavaklar, süratle tecessüm ediyorlarsa da

50 yaşını tecavüz edenlerin umumiyet itibarile çürük oldukları görülmüştür.

Meşcerelerin yaşı, kesafeti ve tebezzürü tabii itibarile hal, vaziyetleri.

Gezdiğimiz ormanlar, yaş itibarile pek çok tehaliif etmektedir. Meşcerelerin kısmı azamı devri inkilâp yaşını çoktan geçirmiş, 100-300 senelik ağaçlardan mürekkeptir. Bu itibarla vasatı yaşlarını 200 sene olarak takdir edebiliriz; sinni tabiiilerini tecavüz etmeleri yüzünden tecessümatı mütevaliye kıymetleri azalmıştır.

Kesafeti tammeyi haiz meşcereler azdır. En çok tesadüf ettiğimiz kesafet derecesi, 0,6-0,8 arasındadır. Rüzgârdan mütevellit devrik ağaçlar, az olduğu gibi haşerat hasaratı da hemen hemen yoktur. Yalnız yaşları dolayisile tepeleri kuruyan ağaçların adedi çoktur.

Tebezzürü tabii seyrek meşcerelerin hepsinde lüzümü nispetinde mevcut ve hatta mebzûldur.

Mevcüt tebezzürü tabii fidanları muvaffakiyetle yetişmekte ve mükemmel bir hal irae etmektedir. Bilhassa şimal ve şimali garbi teveccühlerinde yetişen fidanlar pek mebzûldur. Cenup mailelerindeki dahi memnuniyetbahş bir safhadadır.

Yaşlı meşcerelerden başka bilhassa Ala dağ mıntakasinda muntazam bir çok yaşlı Çam meşcereleri mevcuttur. Bu meşcerelerin yaşı mütesavi olup kesafet dereceleri mükemmel ve tecessümleri pek yüksektir.

Mevcut genç meşcereler dahi muvaffakiyetle neşvünemalarına devam

etmektedir. Kartal tepe havalisinin rüzgârdan mahluz alçak mahallerinde yetişen Çam meşcereleri, karın taz-yikından hasara uğramıştır.

Gezilen mıntakaların hiç bir tarafında teşçiri suniyle teşçir edilmiş yerler görülmemiştir.

Ormanların izah edilen şu haline göre meşcereleri pek yaşlı (100 den yukarı) orta yaşlı (41-100) ve genç (1-40 yaşında) olmak üzere üç yaş sınıflı üzerine tevezzü etmişlerdir.

Mevcut tebezzürü tabii yangın ve keçilerle mahv edilmediği takdirde hemen hemen her tarafa kat edilecek ana ağaçlarını mükemmel bir surette istihlâf edecek ve ormanın istismarına kafi gelecek bir mebzuliyet ve keyfiyettedir.

Ormanların yetiştiği saha dahilinde hiç bir tarafa şayanı kayt boşluklar görülmemiştir. Hattâ kesafeti pek noksan olan yerler dahi hemen hiç yoktur.

Orman kompileslerinin tabii vaziyet ve temayülleri, saha ve serveti haşebiyesi

Gezilen orman mıntakalarını tetkik edilecekleri sıra ile evvela iki büyük kısma taksim edebiliriz:

A — Adapazar - Düzce-Bolu-Ge-rededen geçen yolun şimaline müsadiif ormanlar,

B — Bu yolun cenubuna müsadiif ormanlar:

A — Adapazar-Düzce-Bolu-Ge-rededen geçen yolun şimaline müsadiif ormanlardan;

1 — Şarki karadere kompilesi.— bu kompilesin tabii olarak temayül ettiği cihet, Karadere suyile

Çağ deredir. Binaenaleyh ahşap sevkıyanı buralara yapılabilir.

2 — Garbi Kara dere kompilesi. — bu kompiles, Kara dereye küçük Melen ile mütemayilidir

3 — Kara su (uzun öz ormanları) kompilesi. — bu kompilesin ahşabı Kara su ile Bolu suyuna sevk olunabilir.

4 — İnce dere kompilesi. — Selavat suyu ile Deli çoban suyu arasında mahsur olan bu ormanların tabii temayülleri, keza Bolu suyuna doğrudur.

5 — Mengen çayının etrafındaki orman kompilesi ile Nal döken dağındaki ormanlar. — Bu ormanlar Mengen çayı ile Çağa çayına temayül eder.

6 — Alaplı kompilesi. — bu ormanlar Alaplı suyuna ve bizzat Alaplıya doğru temayül ederler.

7 — Kilis suyu etrafındaki orman kompilesi. — bu ormanlar kilis suyuna ve Kara denize doğru mütemayildir.

B — Adapazarı - Düzce - Bolu Gerede yolunun cenubuna müsadif ormanlar:

8 — Abat dağı kompilesi. — Abat dağı ormanları Düzce ovasına temayül eder ve binaenaleyh bu tarafa doğru işlenebilir.

9 — Karadiz yaylası (Dikmen dağı kompilesi). — bu ormanlar, keza Düzceye temayül eder.

10 — Seben dağı kompilesi. — bu kompiles ormanları, Bolu ovasına müteveccihler.

11 — Ala dağı suyu kompilesi. — bu ormanların tabii temayül ettikleri cihet, cenup cihetidir.

Bu muhtelif 11 orman kompilesi-

kismin, temayül ettikleri cihetlere doğru işletilmesi icap edersedekompilekslerin dağılık tevziatı ve nakildeki müşkülat dolayısıyla hini hacette bu tabii temayüllerden sarfı nazar edilebilir. Bu şıkta Rentabl ve entanzif bir işletme tatbik etmek şartile tabii temayüller havai kablolar gibi asrı tesisat ile tevhit olunarak tabii teveccüh ve temayülün mucip olduğu müşkülatı tabiiye bertaraf edilerek ahşap kolaylıkla nakil olunabilir.

Fenni bir işletme tatbik edebilmek için ise bu kompileslerin mevzu bahis asrı nakliyat vasıtalarına (Havai kablolar, şimendüterlere) rabt etmek tahtı vucuptadır.

Mevzu bahis 11 orman kompilesinin hassa ve serveti haşebiyesine gelince:

Yukarda kayıt ettiğim aletlerle elyevm kesim yaşında olanlarla kesim yaşına vasil olmak üzere bulunan meşcereler temamen, orta yaşlı meşcereler ise kısmi azamı mesaha edilerek sahaları tayin olunmuş isede genç meşcerelerin sahası tahmin suretile takdir olunmuştur.

İşletmeye salih olmıyan mahallerdeki çalımlar ile kesafeti muhtel ormanlıklar ve boş erazi mesaha edilmemiştir.

Kompilekslerin serveti haşebiyesi, yalnız kesim yaşında olan meşcerelere münhasır olmak şartile gözle ve tecrübe şeritleriyle takdir edilmiştir. Orta yaşlı ve genç meşcereler serveti haşebiyesi takdir olunamamıştır.

Kompilekslerdeki meşcereler kat'i amenajman pıanlarında yapıldığı gibi onar veya 20 şer senelik asırlara taksim edilmemiş ve yalnız vasatı yaşlarına müsteniden yukarda kayıt

ettiğimiz vechile genç (1-40) orta yaşlı (41-80) ve yaşlı (100 ve bundan daha yukarı) olmak üzere 3 yaş sınıflına ayrılmıştır. Bunlardan 100 ve daha yukarı yaşlı olan meşcerelerin sahı ve serveti haşebiyesi aşağıda derc edilen cetvelden anlaşılacağı vechile her kompiles için ayrı ayrı değil umum

bir yekun halinde olarak tayin edilmiştir.

Her kompilesin hizasındaki mikdarlar, kat'i amenajman pıanlanınada olduğu gibi bitiabi kat'i bir mahiyeti haiz değildir.

Alaplı suyu, Kilis suyu kompilesleri, havaların ademi müsaidesine binaen hiç keşedilmemiştir.

Kompileksler:	Kompilekslerin vüs'atı: Hektar:	Kereste haşebi: Metre mikabı	Sert mahrukat H. Metre mikabı
Şarki Karadere	8900	1,346000	1,250000
Garbi Karadere	17800	4,699000	655000
Kara su	600	425000	158000
İnce dere	9600	3,985000	675000
Mengen çayı	6100	1,935000	===
Abat dağı ve Kardis	11900	4,007000	1,080000
Seben dağı	1500	656000	72000
Ala dağı	3100	610000	" "
yaşlı meşcerelerin sahı ve serveti haşebiyeleri yekünü:	64900	17,663000	3,890000
orta yaşlı yani 40-81 yaşında olan meşcerelerin umum vüs'atı:	35230		
Genç yani 1-40 yaşında olan meşcerelerin umum vüs'atı:	11,100		
	111,230		

Bu yekuna, kompileslerin mebdelerinde ve yolların tarafeyninde esbabı muhtelif tahtı tesirinde kesafetleri ihlal edilmiş olan kısımlar, hesap olunmuş değildir.

Bu ormanlarda tatbik edilmesi icâ eden katıyat ve işletme şekli:

Ormancılıkta ağacın nevine, toprağın haline, müessirâtı iklimiyeye, mallup katıyat safetine, meşcerelerin kesafetine, tebezzürü tabiiinin mevcut olup olmadığına ve teşciri sun'î imkânının bulunup bulunmadığına göre takdir edilen muhtelif katıyat

şekillerinden her birisinin gaye itibarile takip ettiği maksat, daima ana ağaçlarını istihfat ve ormanı istismar ve payidar edecek emin bir vaziyet hazırlamaktan ibarettir.

Teşciri sun'î imkânlarının mevcut olduğu yerlerde tebzir müddeti asgarî bir zamanda icra edilerek katıyat bir sene zarfında tıraşlama şeklinde

yapılabilirken bu imkânların mevcut olmadığını ve binaenaleyh tebezzürü tabiinin temini mutlak ve zaruri olan yerlerde tebzir müddeti, mevzu bahis gayeyi temin edecek surette müteaddit senelere teşmil edilir ve şekli katiyat meşcerelerin ahvali umumiyesine, ağacın nevine, toprağın ve ebezzürü tabiinin hal ve derecesine göre tespit olunur

Binaenaleyh Bolu ve Zonguldak ormanlarının kesif olan ve binaenaleyh tebezzürü tabii fidanlarının husulüne imkân hasil olmamış olan kısımlarında, ağacın nevine göre tekarrür edecek müteaddit seneler zarfında katiyat tebziriyenin safhalarını tatbik suretile tebezzürü tabiinin istihsalı icap ettiği halde normal seyrek ve muvaffakiyetle büyüyen, mebzul tebezzürü tabii fidanlarının mevcut olduğu kısımlarında ise emin bir vaziyet ihdas etmek düşüncesiyle hektar başına kâfi miktarda ana ağaçları bırakmak üzere, kesim yaşında olan ağaçlara doğrudan doğruya son katiyat safhası tatbik edilebilir. Bu son şekil katiyatla hem tecessümleri inhitata yüz tutan veya tevekkuf etmiş olan ana ağaçların fuzulen sahada kalmaları men edilmiş ve hem de ana ağaçların altında o ana kadar layikile tecessüm edemeyen tebezzürü tabii genç fidanlara tecessüm imkânları hazırlanmış olur. Bu şeraitte olan pek yaşlı meşcereler için en muvafık olan usulü katiyat ise Bavyeranın dağlık ormanlarında geniş mikyasta tatbik olunan-Das Bayerische - kombinierte Verfahren (Huberische Vorfahren) namındaki muzaaf delik ve şerit kesimleridir.

Aynı meşcerede müteaddit kesimler tatbikini lüzum göstermeyen bu ke-

sim şekli, mevcut tebezzürü tabiinin katiyat esnasında ezilerek mahvolmasına meydan vermemesi itibarile şayanı tavsiyedir

Nakil Tesisatı

Bolu ve Zonguldak bakir devlet ormanlarının işletilmesindeki gayelerin en mühimmi, bunların muntazam kültür ormanlarına ifrağı keyfiyetidir. Bu gayeye isal edecek bir işletme şekli ise, birinci safhada, ormanın, dahili yollar ve ana nakil vasıtaları ile teçhizi ve kereste fabrikaları, tahnit müesseseleri, odun taktirhaneleri ve kömür imalathaneleri gibi ormancılık sanayiinin inkişafına hadim müesseseler inşasını icap ettirmektedir.

Bolu ve Zonguldak ormanlarındaki maileler; umumiyet itibarile işletmiye müsait olduğu gibi ahşabın ormandan sevki itibarile de hiç bir yerde fevkalade müşkülât irae etmemektedir. Onun için arzedilen dahili yollarla kablolar orman şimendüferleri, müteaddit nevi oluklar inşa edildiği takdirde Bolu ve Zonguldak ormanlarının kârlı bir şekilde intifai mümkündür.

Devri inkılap, senevi katolunacak kereste ve ateş haşebi:

Devri inkılâp, şeraiti tecessümiyenin pek müsait olmasına binaen 100 sene olarak takdir edilebilir. Seri tecessümlü olan ağaçlar ise, tebezzürü tabiiyi temin etmek şartı mutlakile, 80 senelik bir devri inkılap tatbik etmekte de hiç bir mahzur yoktur.

Boş arazi, çalılık sahalar ve cüzi bir imarla muntazam meşcerelere ifrağı

kabil olan ve fakat talip olan şirket heyetlerince işletmiye gayri salih nazariyle bakılan az kesif meşcereler hesap edilmediği takdirde teayyün eden 111,230 hektarlık orman sahasında ilk asır (25 sene) zarfında intifa olunacak olan vasatı 200 yaşındaki ağaçları muhtevi saha 64900 hektar olduğuna göre senevi kat olunacak saha $64900 : 25 = 2596$ yani 2600 hektardan ibaret olur.

Yaşlı eşçarın katından hektar başına alınacak derholç miktarını gayri kati mahiyette ve aşağı yukarı 430 - 450 metre mikâbı kabul edersek mevzu bahis 2600 hektar vüs'atindeki katiyat sahasından beher sene kat edilecek haşibin yekûnu: $1,118000$ metre mikaba balığ olur; bu mikdarın takriben üçte ikisi

kereste, mütebakisi ateş odunudur. Binaenaleyh semavi afetler, yangınlara ve sair müessesatı hariciyeye karşı fevkalade hasas ve binaenaleyh orman için büyük bir tehlike mevzuu olan pek ihtiyar ağaçların galibiyetine ve bu ağaçları istihlal ve istismar edecek tebezzürü tabiinin ise her taraftan mükemmel ve mebzul bulunmasına binaen bu şeraiti ibraz eden meşcerelerin halile bırakılması, faide temin etmesi şöyle dursun, ormanın atisinde tehdit eylemesi tabii bulunduğundan yaşlı meşcerelerin arzedilen 25 senelik bir müddet zarfında kati intifainın elzem ve her hususta icabatı fenniyyeye uyuşu iktizasından bulunduğu kanaatındayım.

Bir temenni

Yakup Apanay

Sevimli mecmuamız "Ormanlılar Cemiyeti,"nin naşiri elkârı olmasına rağmen, doğrusu, cemiyet hayatı hakkında pek az malûmat vermektedir. Benim önümde mecmuanın tarihi tesisinden şimdiye kadar çıkan 51 nüshası var; bakalım bu 51 nüshanın kaçında cemiyet hayatına dair malûmat mevcuttur?

Öyle ise cemiyetin herhangi bir azası onun vaziyeti hakkında nereden malûmat alabilecektir ki bu her azanın gayet tabii bir hakkıdır. Cemiyet ne yapıyor azalarının verdikleri paralar nereye sarfolunuyor kongre ne gibi kararlar vermiş ve heyeti idarenin neler yapmasını temenni etmiş, bu temenniyat ifa edilmiş mi edilmemiş mi? Bu sualler bütün azaları ya-
kindan alâkadar eder ve etmelidir de. Ben Anadolu'da öyle arkadaşlara rastgeldim ki onların cemiyet hakkında hiç malûmatı yoktur veyahut olsada bu malûmat bir takım şayiye ve dedikodulardan ibarettir.

Sonra bilhassa para meselesine temas edilen yerde hele bu para bir cemiyete ait ise, son derece hassas olmak lâzım geliyor Cemiyet hayatında malûmatları olmamasından veyahut yanlış malûmat sahibi olan birçok arkadaşlarımız cemiyetten soğumuşlardır. Aidat toplamaktan başka bir şey yapmıyan cemiyetle neden alâkadar olalım? Ve böyle düşünen arkadaş

bir cihetten haklıdır, çünkü cemiyetin icraatı hakkında malûmat sahibi olmak stratosfere çıkmak gibi zor iştir.

Bana kalırsa azaların bu cemiyetimiz hakkında malûmatları olması için heyeti idare meselâ senede hiç olmazsa dört defa mecmuamız sahifelerinde cemiyetin bütün icraatı ve umumî vaziyeti hakkında mufassal malûmat vermelidir. Ama belki diyebilecekler ki cemiyetin icraatı ve malî vaziyeti kongrelerde teftiş heyeti tarafından tetkik ve heyeti umumiyeye arz olunuyor. Bence bu kâfi değil çünkü kongreye yalnız İstanbul'da bulunan arkadaşlar iştirak edebiliyor. Saniyen kongre hakkında azalara gönderilen matbu broşürler de çok noksandır. Ve bu broşürler cemiyetin senevi hayatını göstermekten çok uzak kalıyorlar.

Her aza mecmuayı topluyor. Halbuki yukarıda zikrettiğim broşürler bir ufak kâğıt parçası olduğu için geldiğinin ertesi günü çöp sepetine atılıyor. Daha bir cihet vardır:

Madem « Orman ve Av » cemiyetimizin organıdır. Binaenuleyh mecmua cemiyetin bütün faaliyetini ve vaziyetini sahifelerinde tenvir etmelidir. Gelecek batınlarını ormancısı dedelerinin bir zaman kurduğu cemiyet hakkında mufassal malûmat edinmek isterse şüphesiz evvelâ organı

olan mecmuayı karıştıracaktır. Ve mecmua sahifelerinde istediği malûmatı bulamayınca mecmuayı çıkaran ecadının organ kelimesinin manasını biraz noksan kavradıklarına kani olmaktadır. Çünkü hakikaten şimdiki vaziyette mecmuamız organ olmaktan ziyade yazı yazmaya meraklı olan bazı arkadaşlara yazılarını neşretmeğe

hasredilmiş mecmuaya benzetilebilir. Tabii bu son cümlelerin yazıcı arkadaşlarımızın makalelerini kıymetsiz veya lüzumsuz demek değil, yalnız mecmuanın organlık vazifesini daha ziyade benimsemesini temenni etmek içindir.

Istanbul 21 Mart 1933

Niçin yıldırım meşeye kayından daha fazla isabet eder?

(Berliner Illustrirte Zeitung) dan

Ahmet

Eskidenberi malûmdur ki yıldırım yalnız bir muhitin en yüksek noktası veya madeni ecam tarafından cezbedilmeyip açık olan su sahtıları tarafından da çekilir. Buna müşabih olarak ormanda daha enteresan tecelliyat mevcuttur. Burada alt tabakası suyu geçirmiyen ve üzerinde su teraküm eden - tabakayı sağanaklı yağmur yağdığı zamanlarda olduğu gibi - bir toprakta bulunan ağaçlar suyu kolayca sızdıran topraklar üzerindeki ağaçlara nazaran daha sık yıldırım isabetine maruz kalırlar.

Fakat nasıl olurda toprağı havai nesimi elektrikine karşı yani cezp kuvvetini haiz mahlûl bir ormanda meşe Kayına nazaran daha fazla yıldırım çarpmasına maruz kalır?

Yükseklik itibarile her iki ağaç takriben müsavi olabileceğinden yıl-

dırımın bunlardan birine, diğerine nazaran daha sık isabet etmesi odunlarının « nakıl kabiliyetinin » muhtelif olmasına atfedilmekte idi. Bu hususta tesbit için sağlam gövdelerden aynı uzunlukta iki parça alınarak bunların elyalı istikametinde bir elektrik cereyanı geçirilerek bu iki odun parçasının bu cereyana karşı yaptıkları mukavemet tecrübe edilir.

Nisbeten basit bir aletin yardımıyla kayın parçasında « elektrik cereyanına karşı mukavemet » meşeye nazaran takriben 6 - 8 defa daha büyük olduğu diğer tabirle Kayının elektriği nakıl kabiliyetinin meşeye nazaran 6-8 defa daha az olduğu anlaşılır. Kavak, Süğüt ve yıldırım isabetine pek sık maruz kalan ağaçların odunu hemen meşe odunu gibi iyi nakili elektrik hassası gösterdikleri halde ladin tıbbı kayın

Odunu gibi lona nakili elektriktir. Bilmünasebe zikredelim ki ladin odunu hemen hemen elektritiği tecrit için kullanılan porselen materyal kadar gayrinakildir. (Binaenaleyh ladin odunu hini hacette porselen materyel yerine kullanılabilir.)

Tecrübe ile bulunan bu hakikat laboratuvarında da takviye edildikten sonra geriye muhtelif nevi odunların " nakili elektrik " hassalarının muhtelif olması sebeplerinin ne olduğunun tetkiki kalır. Meşe ve kayın odunu üzerinde yapılan mikroskopik ve kimyevî tecrübelerin neticesi gösteriyor ki kayın odunu elektritiği nakil etmeyen bir nevi yağ ihtiva etmektedir. Bu yağ ihtiva eden odunlar, etmeyenlerden daha ziyade elektrik cereyanlarına mukavemet gösterirler.

Buna nazaran mevadî ihtiyatıyelerini yağ halinde istihsal eden " yağlı ağaçlar " karşısında temsil mahsulâtını nişasta veya şeker olarak depo eden " nişta ağaçlar " gösterilir. Yani bütün ağaçları bu noktai nazardan yağlı ve nişastalı diye iki guruba taksim etmek mümkündür.

Yağlı ağaçlar gurubuna kayın, fıncık, ıhlamur, huş, ladin ve melezi ithal edebiliriz. Diğer guruba da, yıldırım isabet eden guruba - meşe, akça ağaç, karaağaç, dişbudak, kuşüvezi - dahildir. Şunu da kayıt edelim ki yağ iddihar eden ağaçlardan bazıları bu yağ ancak kışın yani hayau nebatın istirahatte bulunmuş bir mevsimde toplanır. Yazın - yıl-

dırım fazla düştüğü zamanlarda - isce pekaz miktarda yağ maddesini bün-yelerinde depo ederler.

Yıldırım isabetinin bu yağ maddesinden mütevellit olduğunu anlamak için yağ ihtiva eden kayın odunu parçası eterle muamele edilerek yağdan tecrit edilir ve tekrar elektrik cereyanına maruz bırakılacak olursa bu defa kayın odunu ile diğer grup ağaçları arasında bir fark kalmadığı görülür. Keza fıncık odun ile yapılan tecrübelerde aynı neticeyi vermiş ve ağaçların ihtiva ettiği yağ maddesinin yıldırım tehlikesine karşı büyük bir rol oynadığını meydana koymuştur.

Umumî kanaat hilâfına olarak odunun ihtiva ettiği suyun elektritiği nakil olmadığı kuru dal odunlarıyla yapılan tecrübelerden anlaşılmıştır. Her iki grubun ölmüş ve binaenaleyh kurumuş odun parçalarıyla yapılan tecrübeler gösteriyor ki ölmüş bir odun hiç bir suretle elektrik cereyanına mukavemet kabiliyetinde değildir Binaenaleyh ölmüş bir ağaç en ziyade yıldırım tehlikesine maruzdur. Onun için şimşekli havalarda böyle kurumuş ağaçlar altına sığınmak tehlikelidir.

Keza ağaçların üzerinde bulundukları toprak nevinin yıldırım çekmek hususunda bir rolü olmadığı anlaşılmıştır. Şu kadar ki yukarıda zikredildiği gibi yalnız suyu geçirirmiyen topraklar üzerindeki ağaçlar daha sık yıldırım isabetine maruz kalırlar.

Bahceköy 2/4 1933

Memleket Ormanları tetkik ve müşahedelerinden: 2

Kocaeli Ormanları

M. Ali Salih

Kocaeli vilâyeti, merkez İzmit hariç olmak üzere altı kazaya ayrılmıştır:

I Adapazarı, II Hendek, III Geyve, IV Kandire, V Karamürsel, VI Gebze. Her kaza muhtelif cins ve nevide ağaçları ihtiva ettiği cihetle bizde bu mntakalara ait ormanları parça parça mütalâa edeceğiz. Evvelâ vilâyetin en büyük kazası ve iktisaden en mühim bir şubesi olan Adapazarından başlıyorum [-].

[*] Kocaeli ormanları hakkında yazdığım bu makale vilâyetin her kıtası gezilerek hazırlanmış tam bir tetkik ve müşahade mahsulü addedilemezse de verdiği adedi malûmat itibarile vusukiyetine itimat edilebilecek, oldukça çalışılmış bir etüttür. Bu yazıya kısmen kendi seyahat ve tetkiklerimiz, kısmen de mntaka mühendis ve kondöktörlerinin resmi raporları esas olmuştur. Kocae'i müfettişi iken mntakam dahilindeki bütün kazalardan kendi hudutlarına dahil ormanlar hakkında bazı sualler sormuş ve cevaplarını mümkün mertebe maksada yaklaşıp bir tarzda almıştım. Vakaa gelen cevapların hepsi arzu ettiğim şekilde değildi. Fakat buna küçük bazı memurların işi yanlış anlayarak sorgularını Vek letin ötedenberi itiyat ettiği istatistikler şeklinde telâkki etmesi sebep olmuştur. Maahaza ben aldığım cevapları tasnif ederek kendi müşahedelerimle karıştırdım. Bu cem ve telifkten şu satırlar husule geldi. Zaten bu makalenin gayesi sübjektif bir tetkikten ziyade objektif müşahadeler üzerine umumî mütalâalar dermeyandır. Okuyucularımdan ehemmiyetini bu noktada aramalarını ve o mntakada bulunan arkadaşlarımdan yanlışlıkların noktaları izah etmelerini rica ederim.

Adapazarı :

Vilâyetin herşeyde olduğu gibi orman itibarile de zengin kazası Adapazarıdır. Karadeniz hinterlandının kara yolunu teşkil eden Düzce, Bolu şosesinin Adapazarından geçmesi bu kazanın iktisadi hayatında çok mühim bir varlık noktasıdır. Tabii ormanlar da bu şeraitin tesiri altında kalmış ve uzun seneler kat'iyat görmüştür.

Adapazarı ormanlarının umum sahası karasu dahil olduğu halde tahminen altmış bin hektardır. Bu ormanların ihtiva ettiği ağaç cinsleri şundan ibarettir:

Kayın, ıhlamur, Kestane, Meşe, Karaağaç, Dişbudak, Köknar, Çam, Kızılağaç.

Umum sahada her cins ağaca düşen arazi nisbeti şöyle tahmin edilebilir :

Cins	Hektar
Kayın	50,000
Köknar	3,200
Çam	2,100
Meşe	2,000
Dişbudak	800
Karaağaç	700
Kestane	700
ıhlamur	500
Yekûn	60,000

Muhitte esas ağacı kayın teşkil eder. Meşereler Kayın, Köknar mahittir. Meşe çok değildir. İhlamur ve kestane her zaman tesadüf edilmez. Bunlar müferit birer kıta dahi teşkil etmezler. Mintakanın en kıymetli iki cinsi Karaağaç ve Dişbudaktır. Maatteessüf cenup mintakasının katranı (sedr) gibi bu havanın da Karaağaç ve Dişbudağı hesapsız gesilmiş ve sarfedilmiştir.

Adapazar ormanlarının talihsizliği birkaç madde içinde toplanır.

- 1 Umumî harp ve daha evvelki senelerde yapılan kat'iyat ve tahribat.
- 2 Kazanın belli başlı unsuru Çerkeslerle sonradan dahil olan Lazların tahribatı.
- 3 Mütareke senelerinde işgal ve harpler dolayısıyla vâkı kesimler.
- 4 İşgalden sonra geçen devrin resmi ve gayriresmî kat'iyatı.

İstanbul yakınlığı dolayısıyla bu büyük şehrin bütün odun, kömür ve kereste ihtiyacına bir memba teşkil eden İzmit, Adapazar ormanları çok zarar görmüştür. Bilhassa Rize ve Trabzon havalisinden herhangi bir vesile ile ayrılarak buraya gelen Lazlar dehşetli tahribat icra etmişlerdir.

Dişbudak için hakikî bir cins enmüzecini ihtiva eden Süleymaniye ormanları İstanbul hükümeti zamanında otuz sene müddetle Adapazarı Demir ve Ahşap malzeme imalat fabrikasına verilmiş ve maatteessüf çok fahiş bir hata neticesi yüksek bir tahammülle mukaveleye bağlanan bu orman ne devlete ve ne de işlenilere bir faide temin etmeksizin mahvedilmiştir.

Adapazarında iki mühim fabrika vardır. Birisi ahşap, demir malzeme imalat ve diğeri İmalatı Harbiyeye ait kereste fabrikasıdır. Bir buçuk milyon lira kıymetinde tahmin edilen ahşap ve demir malzeme fabrikası maalesef tamamilе muattal bir halde-dir. Harbi Umumide Enver Paşa merhum tarafından tesis edilen bu fabrika Esbak Ticaret Vekili Ali Cenani Bey zamanında tekrar ihya edilmek istenmişse de muvaffak olunamamıştır.

Adapazarı onbeş muhafaza mintakasına ayrılmıştır ki bir muhafaza 3500 hektarlık bir saha isabet etmektedir. Tabii bu teşkilâtın çok muhtelit anasırı bir yere cemedan bir kaza için çok zaif olduğunu söylemek zaittir.

Bir zaman Adapazarının en mühim bir kereste ihracat iskelesi olan Karasu nahiyesinin ormanları artık inkıraza teveccüh etmiş bir haldedir. Esasen bu taraflardan maden sütunu kat'iyatı yapıyordu. Vekâlet bu mintakadan odun kömür kat'iyatına müsaade etmiyerek münhasıran maden sütunu ihtiyacına tahsis etmişti Bu ormanların maden sütunu yüzünden çekmediği eza ve cefa kalmamıştır. O yüzden tehaddüs eden meseleleri ıfıl etmek lüzumsuz bir istitrat olacağı gibi mevzuumuzun da haricindedir.

Bu gün için Adapazar ormanlarının karaağaç, dişbudak, ihlamur, kestane ve hattâ meşe kat'iyatını menetmek ve bu cinsler bakayasının muhafazasına son derece dikkat ve ehemmiyet vermek çok zaruri bir tedbirdir.

Esasen pek mahdut kalmış olan

bu cinsler resmi kat'iyattan maada kaçak suretile dahi bir hayli kesilmiştir. Esas olarak yalnız bir kayın kalıyor ki eğer travers kat'iyatı bu hızla devam ederse yakın bir zamanda ondan dahi ümidi kesmek icap eder.

Nafia Vekâleti - çok geç kalan bir kararlar - traverslerin yerli ve ahşap olmasını kabul ettikten sonra Adapazar, Geyve ve Hendek ormanları zaten düzgün olmıyan vaziyetlerini büsbütün birbirine karıştırmış ve çok girift bir safhaya dahil olmuştur. Bana öyle geliyor ki bu karar ormanlarımızın umumi istihsal ve istihlâk rekoltesine ne derece faydalı bir tesir yapmışsa Adapazar ormanlarına da onun kadar zararı dokanmıştır. Her işte yakınlık ve kolaylık arayan müteahhitler bunda da Adapazar ormanlarını hedef itti haz etmiş ve baltayı burada vurdurmuştur. Esasen amana-jeye tabi tutulmadan bir takım suri endişeler ve müstacel mülâhazalarla verilen bu ormanlardaki kat'iyat amana-jeye yapılmış, plânı tanzim olunmuş kıtalara bile el uzatmış mühendislerin emek ve para sarfı ile vücade getirdikleri amanejman plânlarını bile tanımamıştır. Travers vesair kereste kat'iyatı bu şekilde devam ederse az zaman sonra Adapazarında kesecek ağaç bulamıyacağımıza şüphe etmemelidir.

Adapazarının dere ve su kenarlarında kavak ve kızılbaş varsada bunlar bir orman teşkil edecek kabiliyette değildir. Kibrit fabrikası için mevadî iptidaiye tetkikatına gelen heyet bu havalide şayanı ehemmiyet bir şey görememiştir.

Süğütlü nahiyesi, Arifiye, Sabanca

cıvarı köy ve Çatal Rüştü Bey cihetindeki ormanlar tahammülsüz mintakalardan sayılır.

İzmit :

İzmit ormanları da Adapazarı ormanları gibi çok tahribat görmüş ve çok baltalanmış bir muhittir. Buraları o kadar kesilmiş ve harap edilmiştir ki İzmit köylerinden bazıları yakacak odun için bir kaç saat ötelere gitmek mecburiyeti karşısında kalıyorlar. Bu tahribat müteaddit esbap tesirile köylüler ve işgal zamanında Yunanlılar tarafından ika edilmiştir.

İzmitte Merkez Fen memuru iken gezdiğim bazı mintakalarda saatlerce orman yüzü görmediğim vâkidir. Köylerin ekserisi avlu yapmak bahanesile taze meşe sürgünlerini mahvetmişlerdir. Mintaka muhafızlarında bu vaziyeti niçin muameleye koymadıklarını sorduğum zaman (efendim bu köylerin âdeti böyle, zabıt tutmayız) diye cevap verdiler. Hayret ve teessür içinde kaldım. Binlerce genç meşe sürgün bu uğurda yok edilmiştir.

İzmit ormanlarının tahribatını, facia şeklinde tasvir etsek müabalağa etmiş olmayız. Bazı baltalıklar tamamen mahvedilmiş, bazıları da tarlaya çevrilmiştir. Yalnız sayısı mahdut bir kaç husssî çiftlik dahilinde ve müteferrik bazı mahallerde bir miktar orman kalmıştır. Bahçecik değirmen-dere havalisi İzmitin şimal cihetlerinde daha iyi bir vaziyettedir. Sabancaya civar Derbent taraflarında ve keltepenin İzmit sathı mailinde bir az ağaç bulmak kabildir.

İzmit ormanlarının mesahai sathi-

yesi 68,200 hektar olarak tahmin edilebilir. Dokuz muhafaza muntakasına ayrılmıştır ki beher muhafaza 7000 hektarlık yer isabet etmektedir. Tabii bu umumî bir taksimdir. Yoksa muntakaların kimisine 10.000 kimisine de 3.000 hektar gibi muhtelif sahalardan düşer. Ormanların kısmı azamî baltalıktır. Keltepenin İzmit hududu dahilinde kalan kısma İzmitin şimal tarafında bazı koru ormanları vardır. Ağaçları kayın, meşe, köknar, çam, ıhlamur, (pekaz) ardıc, kestane, kavak, karaağaç, kürge, pırnal, kızılğaç ve fındıktan ibarettir. Amanesesi yapılmış bir orman yoktur. Baltalıklardan bazılarının kat'i plânları yapılmışsa da bunlar da muvakkat plândan ileri bir mahiyet arzetmez.

İzmit ormanlarını - dolayısıyla - İzmit muhafaza etmek lâzımsa evvel emirde bir kaç sene için kat'iyatı menetmek zaruridir. Köylünün yakacak ihtiyacı için avlu gibi hokkabazlıklara meydan vermemek şartıyla mahdud, muayyen bir kaç kıta tahsis etmeli ve onun muhafazasını yine köylülere bırakmalıdır. Köylü bu orman tahrip edilirse başka bir kıtadan odun, kömür çalamayacağını, alamıyacağını muhakkak bilmelidir.

Orman bulunmayan yerlerde ağaç yetiştirmeğe çalışmak, bu hususta civar köyleri teşviğe çalışmak-hatta icap ederse cebretmek tevessül edeceğimiz tedbirlere dahil olur.

Bu teklif pek nazarı gibi görünürsede mümkün mertebe tatbikine çalışmaktan başka çare yoktur. Eğer araziye ormanlaştırmak isteyorsak... aksi halde-bu gün olduğu gibi yarın da tabiate terk ve onun netayicine tahammül etmekten başka bir şey

yapılamaz. Benim bildiğim, gördüğüm bir şey varsa İzmit ormanı - hatta ormanları bile demek doğru değildir. - Acınacak vaz'iyettir.

Gebze :

İzmitin yanı başında ve daha ziyade İstanbula mücavereti olan Gebze gelince: Bu muntaka ormanları hakkında da İzmit için söylediğim mütalea varittir. Gebze de her sene pek çok kömür yapılır. Aldığım resmi malûmata göre 1929 senesinde 19000 kantar kömür nakıl edilmiştir. Bu miktarı oduna tahvil edersek yüzbin kantar tutar. Her sene aşağı yukarı bu miktar veya ona karip ağaç kesildiği düşünülürse bu vakıa: üzerinde durulacak bir mes'eale teşkil eder. Çoğu baltalık olan Gebze ve İzmit ormanlarını hele Gebze kâmilî baltalıktır. Ya amenaje ettirmeli veya mümkün değilse amenajesi icra edilinceye kadar bir grup marifetiyle mütehammil ve tahammülsüz kıtaları tefrik, hasılatı haşebiyesini hesap ettirmeli, ona göre bir avans kat'iyat müddeti verilmelidir. Bu günkü vaz'iyet gayri tabii şeraitle devamını teminden ibarettir ki bunun netayici çok vahim olacaktır.

Karamürsel :

Bu kaza ormanları kâmilî baltalıktan ibarettir. Bütün istihsalat odun ve kömür üzerinde toplanır. Ahalisini bir çoğu, köylülerin ekseriyeti kömürcülük ve odunculukla maişetlerini temin ederler. Ziraat edilecek arazisi azdır. Başka sanat de inkişaf etmiş olmadığı için halk bununla meşgul oluyor.

Karamürsel ormanları tahminen

32000 hektar vüs'atindedir. Fakat bu miktardan 21000 hektara balığ olan Yalova ormanlarını çıkarırsak yalnız Karamürsel kazasına 11000 hektar kalır. (*) Ormanları %60 meşe, %15 kayın, %5 gürgen, %5 kocayemiş %10 kestane, %5 ıhlamurdan terekküp eder. İşlenebilecek tahammülü olan muntakaların vus'atı muntaka mühendis muavinliğinin mütaleasına nazaran Karamürselde 7000 Yalova da 12000 hektardır. (**)

1929 senesinde 36 adet

	kantar		kantar
Meşe odunu	4802	Meşe kömürü	2168
Mahlût "	86380	Mahlût "	20751
Yekûn	91182	Yekûn	22919

ve 4979 kantar çubukluğa ruhsat verilmiştir.

22 bin küsur kantar kömür 110 bin kantar odun tutar. 91 bin küsur kantar da esas odun ruhsatı olduğuna göre 929 senesi Karamürselde 200,000 kantar odun ve kömürlük ağaç kesilmiş demektir. Bütün ormanlarının vus'atine göre % de 60 şın Yalova ya aidiyetini kabul ettik. Aşağı yukarı seksen bin kantar baltalığın Karamürsel ormanlarından kesildiği tahakkuk eder. Bu miktar müteakip senelerde belki daha tezayüt etmiştir. Toparlık hesabı bunu 100,000 olarak kabul edebiliriz.

Şu rakamlardan anladığınıza göre Yalova ormanları Karamürselden

(*) Kocaelinde bulunduğum zaman Yalova İzmit tabi muntakai teftişiyem dahilinde idi. Şimdi İstanbula geçtiği için bu makalenin muhtevası dahilinde bahs etmek doğru olmayacak mahaza bilvesile Yalova ormanları hakkında iki üç noktayı kayıtlı etmek de faideden hali görülmemiştir.

(**) Bu miktar 1929 senesinde yapılan hesaba göreğedir.

Tahammülsüz muntakalar Karamürselde 4000, Yaluvada 100 hektar tahmin edilmiştir. Hali hazırda bu miktarın daha fazla ve tahammülü kıtaların daha az olacağını taktir etmek küçüktür.

Kazanın ormancılık vaz'iyeti hakkında bir fikir vermek üzere 1929 senesine ait şu küçük istatistik arz edeceğim:

daha büyük, daha geniş ve istihsal kabiliyeti daha fazladır. Halbuki Yalova Karamürselin nahiyesidir. Bu itibarla kaza haline kalbi iktisadi cihetten Yalovanın ihyasına matuf çok faydaları olmuştur.

Karamürsel ormanları, İznik ormanlarıyla iltisak peyda ettiğinden Karamürsel hakkında verilecek hükümlere İznik ormanlarının müşahadesi neticesini de karıştırmak zarureti vardır.

İzmit ve Gebze ormanları bahsında söylediğim gibi bu ormanların hali hazırda umumî amanjman plânları tanzim edilemeyeceğine göre hiç olmazsa bir hey'eti fenniye marifetile vaz'iyet, mevki ve tahammüllerinin taktir edilecek tayin olunacak müddet dahilinde az çok kat'i bir netice tekarriir ve tesbit edilmesi pek faydeli olur. Mahaza bu hal bir çok ormanlarımızda aynen vakı olduğuna göre bunun ne derece kabili tatbik bir tedbir olacağı münakaşaya değer bir keyfiyettir.

Kandra

İstanbulun odun, kömür ihtiyacını öteden beri devamlı bir surette temin eden en mühim bir menba Kandireddir. Bu ormanların senelerden beri çektiği eza ve cefaya rağmen çok velut-(tabirim doğru telakki edilmese de kullanılması pek mahzur görmedim)-bir hassaya malik olduklarını teslim etmemek kabil değildir.

Her sene Kandıra ormanlarından kesilen 300-500 bin kantar odun İstanbul ve havalisine motor ve kayıklarla sevk edilir. Ehalisinin bütün işi gücü odunculuktan ibarettir. Kömür pek yapılmaz. Kömür işini daha ziyade Karamürsel ve Gebze deruhte etmiştir. Ormanların yekünü kırk bin hektar tahmin edilmiştir.

Bundan başka eşhasa ait (2124) hektar kadar hususi orman vardır. Sekiz muhafız mntakasına ayrılmıştır. Beher mınhafaza (5000) hektar isabet etmektedir. Kazada mevcut tanzim edilmiş muvakkat pılanlara nazaran ormanları % 10 meşe, % 15 karaağaç, % 15 diş budak, % 20 kayın, % 20 gürgen, % 5 kızılbaş, % 5 kocayemiş, % 5 kestaneden ibarettir.

Vasi istihsal kabiliyetli korular yoktur. Yalnız hususi ve Devlete ait bazı mahdut korular vardır ki bunlarda şayanı istikrar bir mahiyette değildir. 929 senesinde aldığım resmi malûmata göre senevi 3000 metre mik'ap kayın 500 metre mik'ap diş budak, 500 metre mik'ap karaağaç kerestesi işlendiği bildiriliyorsa da bu miktarın müteakip senelerde daha ziyade sukut ettiğini tahmin ediyorum. Bu koruların intifa kabiliyeti çok tenzil etmiştir Mahaza 300 met-

re mik'ap kereste izam edilecek bir miktar değildir.

Yine o sene edindiğim bir istatistik 929 da (101) köyün ruhsatname alarak (500) bin kantar odun (5000) kantar kestane çubugu ve (3000) kantar kömür yapıldığını gösteriyor. Ormanların en kesif aksamı Şehler, Sakarya, Akçaova ve Teksen mntakalarıdır.

Kandra ormanları ruhsatname ile işler. Beş sene müddetli bir mukavele vardı. Hitame irdi — Merhum Cafer beyin Müdürü Umumlîği zamanında kandıra orman şirketi namıyla teessüs eden bir şirket bu ormanları mukavele ile almak için çalışmış fakat Vekâletin teklif ettiği çok ağır şeraiti mümessillerin kabul etmemesi üzerine müzakerat inkıtaa uğramıştı. Bilanara iktisadi vaz'iyet buhranlı bir sahaya dahil olunca bir daha bu bahis tekrar edilmedi. Eğer böyle bir mukavele yapılsaydı amenaajman tatbik edilecek bu suretle Kandıra ormanları daha fenni bir sisteme sahip olacaktı. Evvelki sene bir Amenajman hey'eti Kandra da bir müddet çalıştı Neler yaptığını bilmiyorum. Neticesinden malumatlar olmadım. Yalnız bir kısım ormanların tehammül vaz'iyetinin tetkik edildiğini zannediyorum.

Kandıra ormanları üzerinde durulacak çok ehemmiyetli bir mevzudur. İstanbulun odun ihtiyacını temin ettiği kadar bu ormanların ihya ve istikbalide düşünülmalıdır. Ormanların vaz'iyeti hali ve istikbali ehalisinin iktisadi seviyesi ve maişet vasıtası karşılıklı bir surette tetkik edilerek kararlar verilmelidir. Bilhasa sahil aksamı çok kat'iyat görmüş-

tür. Buralarda yeniden kat'iyata müsaade edilemez. Kandiranın Adapazarına mücavir mntakası da ehemmiyetle nazarı itibare alınmalıdır. Adapazarı mahrukatının yüzde seksenini Kandıra temin eder.

Hülâsa: Kandıra meselesi başlı başına bir mevzu ve bir memleket parçası işidir. Bunun üzerinde mesuliyet yüklenen omuzlar çok ciddi hareket etmeli, cezri tedabir almalıdır. Yoksa orası da İzmit benzeyecek.

Geyve :

Adapazarı Hendek müsellesinin bir dil'ini Geyve ormanları teşkil eder. Geyve ormanları tren güzergâhına yakın olduğu için ötedenberi çok katedilmiş, çok tahrip olunmuştur. Yalnız mesafesi uzak olan bazı kıt'alar bundan masun kalmışsa da Yunan işgalinde, Milli mücadele senelerinde yine tamamen mahfuz bulunması mümkün olamamıştır. Halkın bir kısmı odunculuk ve kömürcülük ile iştigal eder. Adapazarından bu tarafa akan Lazlar da kereste yaparlar. Ziraat çok azdır ve hemen yok gibidir.

Ormanlarının yekün sahası takriben 64000 hektara balığ olur. Altı muhafaza mntakasına taksim edilmiş olup, beher muhafaza on bin yediyüz hektar arazi isabet etmektedir ki bu hesap adet ve mntaka nisbeti üzerine olmakla beraber tabii yine çok fazla ve muhafaza işleri için zararlıdır. [-]

[*] Öyle muhafız vardır ki taraklı gibi 16300 hektara bakıyor. Merkez muhafızının mntakası (14900) Doganca Bey (10400) hektara mukabil katirözü (7200) hektardır. Tabii sahaları mütesaviyen taksim etmenin imkânı olmadığı için bu tefrikler geliş güzel yapılmıştır.

Ecnas eşçar % 50 gürgen % 20 meşe, % 25 çam, % 5 ıhlamurdan ibarettir. Ağaç cinsleri arazi sahasına şu suretle taksim edilir.

128000	hektar	Meşe
32000	"	Kürken
16000	"	Çam, Köknar
3200	"	ıhlamur

En kesif mahaller Taraklı (karağül açarlar) Akhisarda (İnönü, Eğriceova) Doğançay da (Lafkade) civarındır.

Bu kazanın kereste istihsalâtında bir fikir vermek üzere 929 senesindeki vaziyete bir nazar atfedelim:

929 senesinde :

Metre mik'ap

1349 Çam 14674 kantar kayın odunu
189 Köknar 3141 " kömür
922 Kayın

21 Dişbudak ruhsatnamesi verilmiş ve ayrıca (48940) kantar odun da mukavele ile işlenmiştir.

Görülüyor ki, kereste istihsalâtı çok azdır. Bunlar haricinde mukavele ile işlenmiş mal var mıdır, bilmiyorum. Kömür oduna tahvil edilirse mukaveleli emval dahil olduğu halde 929 senesinde Geyve kazasında 74000 kantar odun işlemiş oluyor. Bunun kısmı azamı Ankaraya gitmiştir. Geyve Ankara odun kömür ihtiyacının bir memba ve mahrecini teşkil eder.

Biraz evvel söylediğim gibi tren güzergâhına yakın ormanla çok işlenmiş, tahammül kalmamıştır. Üç sene evvel bu ormanlardan bir kısmı da Adapazarı, Hendek mntakasına dahil olarak travers kat'iyatına tahsis edilmiş bu uğurda epi balta görmüştür. Adapazarı ormanlarını anlatırken yazdığım veçhile sistemsiz ve plânsız kat'iyata tâbi tutu-

lan bu ormanların travers mukavele-
sinden sonra ne vaziyet kesbettiğine
vâkıf değilim

Hendek :

Hendek ormanları (Adapazar -
Geyve) mıntakasının üçüncü parça-
sını terekkep etmektedir. Oldukça
zengin koru ormanlarına maliktir.
Ağaç cinsleri % 65 kayın, % 15
meşe, % 10 çam-köknar, % 2 ihla-
mur % 8 kestane, karaağaç ve di-
budaktan mürekkeptir.

200 hektar muhafaza ormanı
ayrılmıştır. Mıntaka mühendisliğinin
resmi raporuna göre vasati kesafet
altıya yakındır. yekün sahası 2100
hektar olup yedi muhafaza mıntaka-
kasına ayrılmış beher muhafıza vasatı
olarak 3000 hektar isabet etmiştir.
En kesif mahaller Kerem Ali silsilesi
tepeleri Çam Dağı havası, Molla
Hasan pınarı mevkileridir.

İlk amenajman plânı Hendekte
yapılmış ve tatbik edilmiştir ki Esbak
ticaret ve Ziraat vekilinin ismine izafe-
ten Mustafa Şeref Bey işletme mın-
takası namı verilmiştir.

Molla Hasan pınarı bir Almanla
teahhüde bağlanmıştı. Buranın ame-
najesi yapıldı. Fakat halen ne vazı-
yette olduğunu bilmiyorum. Ruhsat-
name çok azdır. Ekseriyetle mukave-
leyle bağlanarak işleniyordu. 929 sene-
sinde Hendekte :

Metre mik'ap

- 6209 Kayın
- 3612 Göknar
- 199 Meşe
- 133 Karaağaç
- 44 İhlamur
- 36 Kestane katedilmiştir.

(Devamı var)

Meslek havadisleri

1 — Şeker bayramında cemiyet
merkezinde aktedilen senelik kong
ramızda yeni idare hey'eti seçilmiş
ve reisliğe orman mektebi muallim
lerinden Necati, umumi kâtipliğe a-
menajman mühendisi Celâl, muha-
sipliğe amenajman mühendisi Rıdvan
Neşriyat müdürlüğüne doktor Tevfik
Âli ve azalığa amenajman başmü-
hendis muavini Kadir ve kontrolör
Necati beyler intihap edilmişlerdir.

2 — Ziraat vekâleti müfettişlerin-
den Mahfi bey, merhum Cafer beyin
yerine terfian tayin edilmiş ve mu-
maileyhin yerine yine vekâlet mü-
fettişlerinden Fahri bey terfi etmiştir.

3 — Samsun orman müdürlü-
ğüne Eskişehir orman müdürü Ce-
mâl ve mumailayhin yerine İstanbul
orman fen kontrolörü Cemâl bey
tayin olunmuştur.

4 — Ankara fen kontrolörü Nafi
bey Kastamoni orman müdürlüğüne
ve Kastamoni orman müdürü Hulûsi
bey Trabzon orman müdürlüğüne
Konya müdürü Kemâl bey Antâlya
orman müdürlüğüne ve Bolu orman
fen kontrolörü Subhi bey Bursa
orman müdürlüğüne tayin edilmiştir.

5 — Antalya Köprü-çay orman
mühendisi Saffet bey Ankara orman
fidanlığı mühendisliğine tayin edil-
miştir.

Meslektaşlarımıza yeni vazifelerin-
de muvaffakiyet temenni ederiz.

Bozöyük

Kereste Fabrikaları

GALATA

Voyvoda caddesinde Nazlı han
ikinci kat

Telefon BEYOĞLU 437

Şubeleri:

ANKARA - İSTANBUL - BOZÖYÜK

Toptan

Her nevi sanayi kerestesi

Zingal Orman

Şirketi

Merkezi:

İSTANBUL TAŞ HAN

Telefon. 24430

İşletme müdürlüğü: AYANCIK

Her nevi kereste

tahta talaşı

direkler traversler

VE SAİRE

Orman ve Av

Sayı 53

1933

Yıl 6

SAHİBİ: Türkiye Ormanlılar Cemiyeti
Neşriyat Müdürü: Dr. Teflik Âli Bey

1933

HÜSNÜTABİAT MATBAASI — İSTANBUL

İçindekiler

Muhterem Vekilimizin meslek hakkındaki beyanatı	***
Sultan dağı mecmuayı nebatiyesi ve hayatı İktisadiye	Ali Kemal
Ökse otu (Pürç)	M. Remzi
Elma ağacı biti	M. Remzi
Şpaydel hacim münhanisi	Mustafa Remzi
Sandıklı ormanları	Sakıp
Lineartaksasyon veya tecrübe şeridi usulü	Ali Kemal
Kocaeli ormanları (mabat)	Mehmet Ali Salih
Meslek havadisleri	***

İdare merkezi — İstanbul Türbe'de Türkiye Ormanlılar Cemiyetinde

Abone şeraiti — Bir seneliği on iki nüsha itibarile 300, altı aylığı 150 kuruştur. Yazı ve ilân işleri için mecmua müdürlüğüne müracaat edilmelidir.

Orman ve Aş

Sayı: 53

1933

Yıl: 6

İlk meslekdaş vekilimizin meslek hakkındaki beyanatı

Muhterem Ziraat Vekili müderris Muhlîs Beyefendi Büyük Millet Meclisinde Ziraat Vekâleti bütçesinin yürüdüğünü iddia edemem. Fakat müsaade ederseniz ormancılık bizde nasıl bir vaziyettedir. Onun küçük bir

müza kere-si münasebete beyanatta bulunarak diğer memurlar arasında olduğu gibi orman memurları arasında vazifesini hüsnü ifa etmiyenler varsa bunların birer birer temizlendiğini buna mukabil feragati nefs ile çalışan pek çok arkadaşın bulunduğunu yüksek kürsüden söyleyerek şiddetle alkışlanmıştır.

Bu arada dediler ki: Orman idaresi yerinde say-

maktadır Arkadaşlar orman idaresi- nin yolunda pürüzsüz ve kusursu

crokisini ve levhasını nazmımızda canlandırıyor

Yurdumuzda 8.5 milyon hektar tahmin edilen bir orman vardır. Fakat öyle bir orman sahası ki, ne hududu belli, şimdiye kadar ne haritası alınmış, ne amaneje edilmiş ve ne de birçok ormanlarda daha tasarruf meselesi halledilmiştir.

İkincisi: Elimizde ormanları idare etmek için bir kanunumuz

vardır; fakat bu nasıl bir kanundur? İlk yazılış tarihi 1286'dır. Sonra zaman,

Ziraat Vekili Muhlîs Beyefendi

zaman ihtiyaçların tazyiki ile zeyiller, müdahaleler yapılmış, bunlar birbirine girmiş, birbirine karışmış ve birbirini karıştırmıştır. Ormanların idaresi için bütçede konulan yüz bin lirayı bulmayan küçük bir tahsisat vardır. Bu kadar vâsi bir orman sahası için ancak 120 fen memuru muz vardır. Halbuki mütehassısların bana anlatuklarına göre bu genişlikte bir orman mıntakasının muhafazası için 4250 bekçiye ve idaresi için de 1750 fen memuruna ihtiyaç vardır. Mevcut bekçilerimizin mikdarı bini biraz geçmektedir. Fen memurlarımızın mikdarı ise ancak 120 dir. Bu şerait altında açıkça itiraf edelim ki;

Ziraat vekilinizin yapmış olduğu biraz mümkün olduğu kadar muhafazayı temin etmek, biraz teşcîr etmek, biraz yüksek orman mektebinde talebe yetiştirmek hususunda çalışmak; fakat daha ziyade ihale ve müzayede kanunu yapmak, ihalelerde bulunmak resim tahsil etmek, dava takip etmek gibi daha ziyane mali hususlardır.

Yapılacak çok şey var. Az şey yok.

Ormanların tahdidi meselesi, tasarruf meselelerinin halli meselesi. Ormanların hartasının alınması meselesi, amenaje etmek meselesi, hastalıklarla

mücadele etmek meselesi, ve saire. Fakat bütün bunlar epeyce mühim miktarda tahsisata, mühim miktarda da elemana arzı ihtiyaç eder.

Bu şerait altında her Ziraat Vekili daima huzurunuzda orman vadi-sinde bilhassa meslek noktasından çok bir şey yapmamak hicabıyla çıkmaya ve daimi surette tenkitlerinize uğramağa mahkûmdur.

Bu itirafı yaptıktan ve bunu gayet açık ve samimi olarak söyledikten sonra şunu da ilâve edeyim ki bütün bu söylenilen yolsuzlukları umumi-leştirmek, bütün teşkilâta teşmil etmek; bu meslekte büyük ferağatla, büyük mahrumiyetle çalışan kıymetli orman-cı meslektaşlarım namına arzede-yim ki doğru olmasa gerek. (Bravo sesleri)

Orman Mektebi Âlisinin vesait itibariyle bir çok noksanları vardır. Fakat bunları tamamlamak işiyle uğraşamadık. Çünkü mektebi yeniden organize etmek için epeyi para sarfetmek lâzımdır. Devlet tarafından bir orman işletilmesi ve burada amenajman ve saire gibi fennin son noktalarına bile dikkat edilerek oradan gelen efendilere tatbikat göstermek istedim. Fakat onun dahi tahsisatı bulunamadı.

Sultan Dağı mecmuai nebatiyesi ve Hayatı iktisadiye.

Hermann Wenzel: Sultan Dağ und Akşehir - Ova kiel 1932
Çeviren:

Ali Kemal

İhtimai nizamın, umumi refahın temini için vazettiği gaye ve maksatlar daha ziyade tabiatın tesirlerine bağlıdır. Toprakla sıkı sıkıya alakadar olan ormancılık ve ziraatte bu daha barizdir.

Anadolunun tabiatına dair lisanımızda intişar eden eserler, yapılan tetkikler pek azdır; mevcut olanları da ya muayyen bir noktai nazara toplanmamış binaenaleyh ya inzibatsız bir malumat mecmai veyahut da noksandırlar. Ecnebi lisanlarında bu sahaya dair neşr olunanların bilhassa son zamana ait olanları tabii sahada araştırma yapacak olanlara kıymetli bir rehber vazifesi görmeleri itibarile daha ziyade şayanı dikkattirler.

Orman ve avın lütfen neşrine vasıta olduğu bu etüd bu kabil memleket tetkiklerindendir, Kil üniversitesi coğrafiya enstitüsü tarafından "Sultan dağı ve Akşehir ovası," için yapılan coğrafi bir etüdden tercüme edilmiştir. Biz etüdün yapılmasına saik olan maksadı ve bu mahal iklimini, kısmen makaleye mevzu teşkil eden

"Sultan dağı mecmuai nebatiyesi..., ni aynen naklediyoruz.

I

"Küçük Asyanın şeklinde en bariz cihet sahil ile orta Anadolu yaylası arasındaki tezaddır. Muhtelif tetkiklerle sahiller mıntakası hakkında malumaumız olduğu halde iç Anadoluya ait malumaumız pek noksandır.

"Orta Anadolu yaylasının sahil mıntakasına nazaran hususiyeti, onun kenar dağlarla çevrilmiş olmasında, yüksek bulunmasında ve binaenaleyh pek az yağmura malik olmasındadır. Sahil mıntakasından sulama nadide kültür neveleri için luzumlu olduğu halde iç Anadoluda bu, daha ziyade iskân ve alelade ziraat için lazımdır. Geçilmesi kolay yüksek ovalar fazladır. Orman yerine bozkır (Steppe) kaim olmuştur. Ziraat nebatatının nevi sahil mıntakasından nazaran daha az ve bütün ziraat daha fakır ve asyadır. Bununla beraber iç Anadoluda da kurak bozkır mıntakasıyla kenar silsileleri, suyu bol arazi kısımları arasında büyük farklar görülür. Sulak

mahallerde bahçe ziraatı yegâne mesgale olduğu halde asıl bozkır-İakını hayvancılık teşkil eder. Morfolojik vaziyete uygun olarak Şimal ve Şar ta sulak mntakalar bazı dağ süsileleriyle bir sürü küçük vahalara ayrılır, halbuki orta Anadolunun cenubundaki nehir vahaları bilâ inkıta Toros silsilesinin şimal kenarını takip eder ve Afyonkarahisardan başla-yarak Akşehir-Konya-Karaman Eğli üzerinden Nigdeye kadar uzanır. Sel-çukî medeniyeti garbi Toros kavsinin iç kenarındaki bu mntakada inkişaf etmiştir.

Muharrir eserin mezuunun hudu-dunu gösterdikten sonra tetkikat sahası olan Akşehir ve ovasını şöyle tasvir etmektedir :

"Akşehir ovası Afyon-Konya ara-sında ve Bağdat demir yolu üzerinde Likaonya bozkırlarının Cenubu garbi kenarında vaki bir ovadır. Cenup kenarını 2600 m. irtifata kadar yük-selen ve Toros silsilesinin Garp kolu olan Sultan dağı teşkil eder. Ovanın Şimal hududunu alçak dağ silsileleri çerçevesi; bunlar Emir dağından Cenubu Şarkıye doğru uzanır ve ovayı merkez steplerinden ayırırlar. Garbe doğru ova Afyon ovasına in-kılâp eyler, ara hududunu Şimalden gelen bir dağ kolu teşkil eder. Şark-ta bariz bir hudut yoktur, ovadan itibaren dalgalı bir arazi yükselir. Bunun bir kısmı Emir ve Hâkit dağ ıarının kolları arasından Şarka doğru Ilgına diğer bir kısmı da Sultan ve Hâkit dağları arasından Cenubu Şar-kiye, Beyşehir gölüne uzanır. Akşehir Sultan dağının Şimal kenarında ve takriben ortasındadır. Akşehir ova-

nın iktisadi ve mülki merkezidir, ova iç Anadolunun en zengin ve münbit mntakasını teşkil eder. İç Adadalunun diğer havalisine nisbetle nüfusca kesiftir. "

"Sultan dağının ova için ehem-miyeti hararet ve rutubet itibarile bilfarz Konyaya nisbetle müsait bir iklim vücade getirmesindedir Sultan dağı sularını ve münbit topraklarını ovaya döker, bu yaylar bağ ve bahçeleri sular. Münakale, iskân ve iktisat her hususta dağa tabidir. Bu itibarla devri kadimde Frikyanın bu kısmına dağ kendi ismini "Phrygia paroreia " ile izafe etmiştir.

II

İklim faktörlerinin mütaleası ne-ticesi Akşehir etrafında üç iklim zonu tefrik olunabilir :

Birincisi ekseriya kar halinde ve 500 milim. fevkinde rutubet saktıaya malik serin dağ iklimi ;

İkincisi, 300 milimden yukarı yağ-murlu dağ ova arası iklimi (mahıtu tıbrizi zonu), mevkın yüksekliği ve dağın himaye edici tesiri dolayısıyla kış suhneti burada olduğu gibi çok düşmez;

Üçüncüsü bozkır iklim zonudur. 300 milim.den daha az yağmur düşen, kış suhneti alçak bulunan gölün şimalindeki mahallerile Yılan Yusuf bozkırları bu zona dahildir; buralarda kurak Şimali şarkı ruzkârları hakim olup muntazam ve şiddetli olarak eser.

İklimin aşağıdaki evsafı Ziraat noktai nazarından haizi ehemmiyetir: Souga karşı hassas bir çok Akdeniz havzası nebatatı bilfarz zeytin ve

incir, kışın şiddeti dolayısıyla burada yetişemezler. Diğer taraftan burada aynı irtifada Şarkî Anadoluda bulunmayan muhtelif meyva ağaçları nevi yetişir.

Yağmurun yağış zamanı ve mik-tarı itibarile temevvucatı son derece gayri müsaittir. Bazen İlkbahar yağmurları Nisana kadar devam eder. Mezruatı kuraklık tehdit eder, bazen

şenlendirir. Bunların saygısız hareket-lerinin izleri her nebat örtüsünde görünür. Vaktile bütün dağ kaplayan koru ormanı bu gün düküntü halinde yalnız Şimal mailesinde mevcuttur. Alekser meşelerle yüksek gövdeli çamlardan mürekkep ormancık-lardan birisi Akşehir vadisinde Tekke köyünün şarkındaki mailede ve diğerleri de Bermende, Monas

de Temmuza kadar devam ederek Afyon mahsulatına zarar verirler. Buna mukabil Sonbahar yağmurları geç başlar veya hiç yağmaz. Kış ze-riyan zamanında yapılamaz. Bu hal sulamanın ova ziraatı için ehemmi-yetini gösterir.

III

Sultan dağı bilnisbe az meskun-dur. Yazın yörüklerin ve yerli aha-linin sürüleri, odun kesiciler dağ

üzerinde ve Elvers ve Çakıllar üzerin-deki mailelerde bulunur, buna mu-kabil Ökes'de daha az kalmış ve büyük orman parselleri son zaman-lı da bu mevkın şarkında bağlık tesis için baltalanmışlardır. Doğan hisar civarında henüz vasi ormanlar vardır. Türk menbaları (Türkiye sıh-hi ve içtimai coğrafyası sekizinci kısım: Konya Vilayeti: Ankara 1922 sahife 442) Koğanhisar ve Ketenlik

yaylası cenubunda vasi çam, meşe, karaağaç ormanlarının mevcudiyetinden bahs etmektedirler.

Dağın şimale müteveccih kenar munt kaları 1300-1400 m. irtifaa kadar daima yeşil meşe (*Quercus Coccifera* L.) ile yaprakları derin fush yaprağını dökmeyen bir nevi mahlût meşe. lerden mürekkep bir mecmuail nebatîye tarafından işgal olunmuştur. Ray hayvanatın n girdiği yerlerde orman ancak boyundadır. Mahfuz mahallerde irtifaları daha fazladır. Daima yeşil meşe biraz da vadilere kadar imtidat eder; bu meşenin intişarı daha ziyade kalkerin mevcudiyetine bağlıdır. Bermende ile Engilli arasında dağın kaidesini ve 1400 m. irtifaa kadar eteklerini girilmesi zor bir çalılık kaplamaktadır.

1400-1500 m. irtifadan itibaren yaprağını döken meşe *Quercus sessiflora*) mıntakası başlar. Bunlar sarı salkım köklerle (*Cistus lamifolius*) cüz'î miktarda. Katran ardıcı (*Juniperus oxycedrus*) ile mahlûtür. Bazı mahallerde ve meselâ Ökes vadisinin tarafeynindeki mailelerde ister sarı salkımın evvelce mevcut meşe korularının yerini meşeden evvel işgal etmesinden isterse meşe çalılıklarının oduncular tarafından görülenmesinden münbais olsun, sarı salkım meşeye tefevvuk eder. Sarı salkım, mebzul tohum vermesi ve tecessümünün seri olması dolayısıyla meşeden daha çabuk intişar eyler. Çalılığın en kesif olduğu yer şimal mailesi ile güneşe daha az maruz bulunan ve ekseriya garp versanından daha dik olan şimali garbi mazrezleridir. Dağ kenarlarında bulunan ormanlar köy ve eşhaş ormanlarıdır. Yabancıların bu ormanlarda

odun kesmesine ve hayvan otlatmasına müsaade edilmez. Burada hususi mülkiyet ormanı muhafaza ve idame edilmiştir. Çünkü köyler mevcudu azaltmakta ve tahrip etmektedirler Ray hayvanatı ormanın diz ve göğüs boyu irtifaından daha yukarı yükselmesine imkân vermemektedir. Dallar baş parmak kalınlığına kadar büyüyünce kesilir ve mahrukut olarak satılır. Küçük ve daha ince filizler muhafaza olunur Her yerde ray hayvanatı tarafından açılmış patikalar vardır Dağın içlerinde köylerin muhafaza ettiği mıntaka haricinde her ne kadar büyük çalılık orman sahaları mevcutsa da bunlar şayanı dikkat derecede tahrip edilmişicrdir. Arazi Devlete aittir. her kes orada hayvanat otlatmağa ve istediği kadar odun kesmeğe mezundur.

Sultan dağının cenup mailesi çoktanberi ağaçsızdır. Çünkü burada yalnız kuvvetli dal kesmekle iktifa edilmeyip küçükler de mahrukut odunu olarak bilhassa aranıldığından kazma ile çıkarılmaktadır. Dağın gerek şimali ve gerekse cenup versanları tamamen gayri muntazam seçmeye tâbi tutulmaktadır, çünkü Sultan dağı şimali, uzak mahallerin mahrukutını temin etmek mecburiyetindedir, hayvan sürüleri her nevi ağaç tecessümüne mani olmadıkları takdirde çıplak mahalleri sarı salkım istilâ eder

800-1600 m. irtifaında gittikçe ardıc (*Juniperus oxycedrus*) meşenin altında mahlût bir halde bulunur ve nihayet meşeler de tamamen kaybolur 2000-2200 m. irtifaında ise ardıcın alçak ve sürünen bir nevi olan (*J. Phonica*) görünmez olur. Kalkerin büyük irtifalara kadar yükseldiği şimal tarafların-

daki mahallerde 1500-1600 metreden itibaren seyrek ardıc meşcerelerine (*J. Excelsa* M. B) tesadüf olunur ki bunlar 30-40 santim kutur ve 3-4 metre irtifasına vâsıl olurlar; yalnız Değirmen köyü ve Sinap köyü yuvarlılarında büyük sahalar mevcuttur. Zira bunlar köy mıntakası dahilinde muhafaza olunmuşlardır. Dağ zirvelerinin ardıc zonunu yani 2400 metroyu tecavüz ettiği yerler keçe gibi bir süttei nebatîye taşırlar. Sultan dağı için Philipson tarafından bulunan 1900 - 2050 metrelik orman hududu tarafımdan bulunana tevaluk etmektedir

Emir ve Hakit dağları aynı nebatat sütresini taşımaktadırlar. Hamilton Hakit dağının şimal mailesinde meşe ve ardıc badehu sarı salkım daha yüksek mevakide ladin ve köknar bulunduğunu ve nihayet zirvelerin ağaçsız olduğunu tespit etmiştir Emir dğının şimal cephesindeki bazı vadiler ve ibrelî ağaçlardan mürekkep meşcereler mevcuttur

Köy tasarruf hududu haricindeki kısımlar yazın yürüklerin ikametgâhıdır. Bunlar Antalya civarındaki kışlaklarından gelirler. İlk baharda yavaş yavaş cenuptaki dağlara taşınırlar. İlk bahar zeriyyatından sonra mezru vadileri terkederek Temmuzda yaylaya vâsıl olurlar. Yaylakta 4-10 aileden ibaret gruplar halinde alelekser vadi yatağında, 1500-1800 metre yükseklikteki geçit ve traçalarda, bir memba yanında çadırlarını kurarlar. Eylül nihayetinde dağlarda hiç bir çadıra tesadüf olunmaz [.]

[*] Burada anlaşılan kısımlarda yürüklerin çadırları ve yaşayış tarzları, dair malûmat verilmekte ve yürüklerin hangi kavim ve ırka münasebeti olduğu tklk eilmektedir.

Yürüklerin ne zamandan beri bu mevkileri iskân ettikleri şayanı dikkattir. Sultan dağına bunlara ait bir çok mezarlıklar mevcuttur. Ölülerin adedine göre bir hüküm vermek icap ederse bu dağı çoktanberi ziyaret ettiklerini kabul etmek lâzımdır. Von Suschan bunların çok eski tarihi devirlerde hicret ettiklerini zannetmektedir. Bu tahmine göre Yürükler, Türk kavimlerinin muhacereti esnasında Şark tarafındaki dağlık bir mıntakadan Anadoluya sürülmüşler ve orada süratle intişar etmişlerdir. Aynı tarzı hayat ve aynı hayvanat mülkiyeti, yaylak ve kışlakların tebdili gibi âdetlerle meluf köcebeler zamanı kadimden beri Cezireiülya şimalinde meşkindurlar

Yürüklerin ne zaman Anadolu'ya geldiklerini ve tarzı intişarlarını öğrenmek çok kıymetli olacaktır. Çünkü bunlar ormanların tahribi suretille arazinin manzarasının değişmesinde ilk evvelâ mesul addedilebilirler. Bozkır kısmı tabiaten ormansız olduğu görünmektedir, bu mahal devri kadiminde de (*Axylon Chora*) ismini taşıyordu. Ormansız mıntakanın cenup hududu Hakit dağının şimal sathı mailinde Yılan Yusufun sağ sahilinde olup gölün şimali garbi sahiline ve oradan da şimale kadar uzanmaktadır. Tabiaten ağaçsız olan yerler yalnız kille örtülü olan düz tebeşirli arazi ile halen kurak olan hattı içtimaların killi aloviyonlu kısımlardır. Kalker, Şişt ve mümasili kayalardan müteşekkil Bo kır dağları, Bozkır üstündeki Yunak civarında Bayat Kolu gibi çalılık halinde seyrek bir orman taşımaktadırlar. Bu çalılıklar bir çok yerlerde sürüler tarafından tahrip olunmuştur. Çiftlikde yapılan tecrübeler şayanı dikkattir. Şayet

Pürç (veya Purç), Ökse otu

– Viscum album –

Yazan : M Remzi

Ekseriya Elma, Armut ve Erik gibi meyva ağaçları ile Çam, Köknar gibi Orman ağaçlarında bulunan bu nebat topraktan oturduğu dala yürüyeyen suyu mütemadiyen çeker ve dolayısıyla bu su da münhal madenî emlahtan geçinir.

Ökse otunun dal ve yaprakları yaz kış yeşildir. Vücudu sert, kabuktan aridir. Çaprazvare çatallanarak dallanır. Erkek ve dişi çiçekleri ayrıdır. Bunlar aynı ağaçta karma karışık ve ekseriya yan yana duran Ökselerde bulunurlar. Meyveleri ilkin yeşildir, sonra beyazlaşır. Kışın olur. Bazıları da kırmızı meyvalıdır. Bunlar (Viscin) denilen ve Ökseye yapışkanlığı veren maddeyi ihtiva ederler. Ökse otu meyvası yiyen kuşlar yapışan aksamı gidermek için gagalarını dallara sürterler ve bu meyanda Ökse otu tohumlarını dallara yapıştırarak Öksenin intişarına sebep olurlar. Bazende Kazoratları içinde bulunan Pürç tohumları dallara bulaşır çimlenir, kabuğu delerek içeriye kök salar ve yerleşirler.

Ökse, Bağçelerde ağaçların kendi yapraklarından soyunduğu kış mevsiminde, Yazdan kalma yeşil bir dal gibi nazarları okşar; ve yahutta toplanarak Davar ve kara sığır hayva-

nanna yedirilir. Bu kabil hayvanata yedirilir bir gıda olması cihetinden faidesi kabili inkâr değildir. Fakat ekseriya Sığırtmaçlar bir kaç Pürç elde etmek için de kırk ilâ 50 lira kıymetindeki bir ağacı göz kırpmadan devirdiklerinden ormana korkunç zararlar açmış oluyorlar. Bu sebepten ökse otundan belli başlı bir faide ummak doğru olamaz. Ökse otu, Adı üstünde. Daima muzir veya zararlara sebep olan, herkesin el birligile, her zaman, her yerde kökünün kazınması lâzım gelen bir belâdır. Ökse otu her şeyden evvel Meyva ağaçlarının şirin fakat tehlikeli bir düşmanıdır. Yerleştiği dalda köklemini mütemadiyen içeriye salar. Toprakdan dala yürüyeyen suyu oburcasına emer. Bulunduğu yeri tahriş ettiğinden o kısımların faaliyeti artar, şişkinlikler husule getirir, dal bütün kuvvetini oraya verir. Bu sebepten üst kısımları beslenemiyerek çok geçmeden kururlar. Genç dallarının elden gitmesi yüzünden ağaçta meyveden eser görülmez. Ökse otu istilasından evvel dalları meyva çekmiyen ağaçlarda agza konacak bir sogukluğa tesadüf edilmez olur. Gittikçe azgınlığını arttıran bir sel gibi üreyerek her tarafı saran Ökse, ağaç önlemiyerek nihayet kuruyup gider.

Garıpurki: Meyve ağaçlarını kurumuş kat'i olarak bilindiği halde bilhassa Köylümüz silkinemediği bir kayıtsızlık içinde buna dokunmaz Tarlasına attığı tohumu kapışmak için etrafında uçuşan kargalara baktığı tevekküle benzer bir tevekkülle öksenin meyva ağaçlarında oturmasını hoş görür.

Memleketimizde bilhassa kışın seyahat edilirken köyler ve bağçeler civarından geçildikçe her tarafta üzerlerinde öbek öbek oturan Ökse otlarından kurumağa yüz tutmuş sayısız meyva ağaçları göze çarpmaktadır. Hiç şaşmaz bir isabetle denilebilir ki: Anadoluda Ökse otu yüzünden Elma, Armut, Erik, ve Kiraz gibi meyvaların yüzde ellisi zayı olup gitmektedir. Bu sebepten Milli bir servetin yarısının elden gitmesinde amil olan mezkûr parazit hakkında karga ve yaban domuzlarına karşı açılan umumî bir mücadele gibi bir mücadele açmak her halde yerinde ve isabetli tetbirlerden biri olurdu. Nerede Ökse otu görülürse ihmal etmiyerek bulaşık dalları ve ökseden bogulacak bir dereceye gelmiş, daimî bir sirayet menbaı teşkil eden yaşlı ağaçları hemen kestirip ortadan kaldırtmaları bütün Ormancı ve Ziraatçilerin en mühim vazifelerinden biri sırasına geçse gerektir.

Toros ormanlarında Çam Pürçü:

Toroslardaki Pinus laricio Ormanlarımızda Ökse otu pek ziyade münteşirdir. Bilhassa Adana Pos ormanlarının bazı yerlerinde Çam pürçü insanı nevmîl edecek bir raddede üremiştir. Ökse otu istilasından kurumuş çamlar sayısızdır. Bazen karşıdan yemyeşil Pür teravet görülen koca bir P. Laricionun yanına varıldığı zaman kendisinde pürden eser kalmıyarak kuruduğu ve ona bu yeşilliği verenin, üzerinde öbeklenen yüzlerce Ökse otundan başka bir şey olmadığı hayretle görülmektedir.

Diğer taraftan Pürç basmış P.Laricio ile mahdût meşcereler teşkil eden Kızıl çamlarda (P. Brutia) Ökse otunun bir tanesine bile raslayamadım. Bunu, Kızıl çamın dalları daima kavladığından üzerlerine yapışan Ökse otu tohumlarının kavlayan kabuk parçaları ile yere dökülmesine ve yahutta bu varyeteye karşı Kızıl çamda bir emmönite olduğuna hamlediyorum. Fakat maalesef bunu bit-tecrübe tahkik edemedim. Her ne hal ise, Kızıl çamın yan dalları bilhassa gençlikte daima yeşil ve mücella kaldığı halde Kara çamın dalları kabukludur. Bu kabuğun çatlak ve yarıklarında kuşların yapıştırdığı Ökse otu tohumlarının Çimlenerek tutunması ve içeriye kök salması için müsait bir zemin teşkil etmektedir.

Elma ağacı biti-(Schizoneura Lanigera)

M. Remzi

ün geçmezki ormancı ağaç hastalıklarına dair bir suale maruz kalmasın. Buna binaen aşağıda elma ağaçlarına vuran Püseronlanijerden bahsetmek bir ormancı için hiçte faydasız bir şey olmayacaktır.

30 sene evvel Amerikadan Avrupa'ya gelen püseronlanijer bu müddet zarfından ve bilhassa 1896 da her tarafa yayılmış ve arız olduğu elma ağaçlarının yaşamasını cayı sual bir hale ilka etmiştir.

Tanınması :

Diğer püseronlar gibi püseronlanije de cemiyet halinde ağaçların nüsgünü emer.

Vücudü mavimsi beyaz pamuk gibi tüylerle mesturdur. Arız olduğu ağaçlara uzaktan adeta üzerlerine kar yağmış gibi bir manzara verir.

Yağmurdan masun kalmak için daima genç ve mücella kıvrık dalların alt tarafına konar. Veya dalların alt kısmındaki teneddüp etmek üzere bulunan yaraların kenarlarına oturur. Umumiyet itibarile elma ağaçlarına arız olur. Muztar kalırsa armut ağaçlarına da uçar. Mezkûr püseronların yaşlılarının vücudunu örten pamuk tabakası izale edilirse kırmızı renkli

ciltleri meydana çıkar ve ezildikleri zaman kan kırmızı lekeler bırakırlar.

Yaşayışı :

İlk baharda ağaçlar üzerinde kanatsız dişile bulunurlar. Bunlar dört defa deri değiştirerek balsarı renk-ten esmer kırmızı renge girerler. Uzunca şekilden armudi bir şekle inkılabederler. 1.5 mm tul iktisabederler. Telkışız (parthenogenetique) yani bikri tenasülle 30-40 yavru doğururlar.

Bu minval üzere yazın 8-10 doğuş vukua gelir. Böylece bir püseron son bahara kadar akıllara hayret verecek miktarda üremiş olur. Bu sebepten yeni nesil muhacerete mecburdur. Ve daima ağaçta yukarıya doğru çıkarak genç filizlerde ve yaralıda kolonî teşkiline savaşı. O tarzdaki son bahara değin ağacın bir tarafı yaz kolonil ri tarafından tamamen örtülmüş bir hale gelir. Yaz sonlarına doğru üçüncü deri değiştirmeden sonra püseronlar bir az farklı şekil izae ederler. Bünyeleri uzuncalaşır. Göğsün yanlarında kanat esasatı belirtmeye başlar.

Dördüncü deri değiştirmeyi mu-tekip kanat ve boynuz peyda ederler. Evvelki küçük gözler büyür. Cam gibi şeffaf kanatlar bariz bir

surette göze çarparlar. Bunlar da tenasülü bıkırı ile üreyen dişi püseronlardır. Bidayette bu kanatlı dişiler kanatsızların arasında oturlurlar. Fakat yumurtlayacak bir hale gelir gelmez yeni baştan koloniler teşkil etmek üzere mücavir ağaçlara uçarlar.

Yumurtalarını ağaç gövdesinde veya kalın dallardaki yara veya çatlaqların etrafına yumurtlarlar. Az miktardaki (5-10) yumurtadan, beher yumurta kanından ayrılmak üzere iken kanatsız ve gagasız erkek ve dişi yavrular husule gelir. Ve erkekten ziyade dişi yavru çıkar. Dişiler bir milimetre tulünde koyu sarıdır. Erkekler 0.75 mm kirli yeşil sarı renktedir. Çok geçmeden bu erkek ve dişiler arasında çiftleşme husule gelir. Bunu müteakip erkekler terki hayat ederler. Aşılana dişi bir tek kış yumurtasını valide püseronun evvelce yumurtadan çıktığı aynı noktalara yumurtlar. Yani: gövde ve kalın dallardaki yara ve yarıkların kenarlarına. Yazın çoğalıpta son bahara kalan ve müctemi bir halde yaşayan püseronların bir kısmı ya nahihani olarak bastıran kışın tesirinden ve yahutta gıdasızlıktan fevtolurlar. İlk bahara çıkanlar kanatlı püseronların emsali tarafından takviye edilmiş bir halde yaz generasyonunun esası ni kurarlar.

Mazarratı:

Meyvelerin husule gelmesine ve genç dalların beslenmesine mahsus, tabakal kitabiyede cevelan eden nüsgu emdiklerinden buralara daima nüsug hucum eder. Bu sebepten dallarda şişkinlikler peyda olur. Nüsug buralara hucum etmesi yüzünden dalların

tepeleri gıdadan mahrum kalarak çok geçmeden kurur.

İzale çareleri:

Sehizneura Lanigera'nın tabii düşmanları henüz malum değildir. Soguktan oldukça gayri müteessirdir. Atideki tedbirler şayanı tavsiyedir.

1 Senelerden beri püseron laniger istilası çekerek artık kendilerinden hayır kalmamış ağaçlar kesilip bağ ve bahçelerden uzaklaştırılmaktadır.

2 Yalnız dalları püseronlar tarafından istilaya uğrayan ağaçların dalları, püseronlar yere düşmemek için silkilmeden budanarak meyva bahçesinden çıkarılıp yakılmalıdır.

3 Ağaçların kabuğunda yapılacak ihümamlar püserona karşı vaki olduğundan yara ve bereler kesilip düzlelendikten sonra üzerlerine atide zikr edilecek merhemlerden biri sürülmelidir.

4 Mücadele püseronun ırası hasar ettiği yerlerde bütün seneye şamil olmalıdır.

Mahaza en müessir mücadele mevsimi ilk bahardır. Başlıca Mart ve Nisan aylarıdır. Çünkü sirayet mukaddimleri bu aylardadır. Buna mukabil son bahar ve kış mevsimlerinde ağaçlar yapraksız olduğundan püsero istila ettiği yerler kolaylıkla görülür.

İmha vasıtaları:

Püseron lanigerin imhası için en ziyade petrol ve yağlar müsaittir.

1 — Yaşlı ağaçlarda pamukla örtülü gibi görünen mahaller petrole batırılacak sert bir fırça ile fırçalanmalıdır.

2 — Genç ağaçlarda domuz, at yağları veya vazenin kezalik bir fırça ile püseron tarafından husule getirilen yara mahallerine sürülmelidir.

Buralarda bulunan püseronlar yağ tabakası altında kalarak boğulurlar.

Bu sebepten 15 gr. terementi yağ ile 1 Kg. ince kalburdan geçirilmiş Lüleci toprağında şayanı tavsiyedir.

3 — Atideki tertipte iyi neticeler vermektir.

Gr	
150	Arapsabunu
160	Adi rakı
9	Asitkarbol
319	

Mezkûr madde hepsi bir litreye balığ olacak kadar su ile karıştırılır. Kullanılırken buna ince dallarda 7-10, kalın dallarla gövdelerde 5 misli su ilâve edilir.

İlaçlanan yerlerde bir püseron bile ber hayat kalmış olsa 2 hafta zarfında yaralar yine eskisinden farksız bir surette püseronla mestur bir hale geleceğinden mezkûr müddet zarfında tedavi mahallini bir kerre daha, hatta içap ederse 2 ve 3 defa muayeneye tabi tutmayı ihmal etmemelidir.

Şpaydel hacim münhanisi

Yazan : Başmühendis
Mustafa Remzi

Yakın zamana kadar bir ağacın hacmini bulmak için ortadaki çevreyi esas olarak alırdık. Alınanın kanunluğunu üst arafın inceliği ödeyecoğini kabul ederek devrik ağaçlardan $m^2 = m^2 \cdot 0.079$ ru böyle zarpeder. $m^2 =$ Muhit hacmi elde ederdik.

Dikili ağaçlarda iş başkalaşır, ortadaki çevreyi bulmak için bir az daha hesabı inceletmek isterdi. Tahvil muadelesi bulmak gerek idi.

Hatta muhit tahvil muadelesi ağaç tekibi işlerinde pekte hor görülecek bir şey değildi.

Hatta muhitlerin tenakus derecede böyledir. Bahusus runlar Ormana ağaç onslarına ve her yaş mihna göre çıkarılmış olursa doğrulukları o nisbette artar.

Fakat ne yazık ki bu nisbetler iç bir ormancımız tarafından ince e esaklı bir surette araştırılmamıştır. Bazen hiç bir usule bel bağlamayıp şimdiye kadar bize has bir ölçme metodunun bildirip kökleşmesine imi olmuştur. Muhitle tekipte yapı hatalar kuturla tekiptekine nispeten neticeye daha az tesir etmiş de muhitin kutra geçirilirken hiç ormancımız tarafından bir itiraz ası yükselmemiştir. Münakaşa kaçırmak istenmemiştir.

Gerçekle kompasla kutur ölçmek çevre ölçmekten daha kolay ve pratiktir. Fakat her ikisinin de gölge ve aydınlık tarafları vardır.

Demek istiyorum ki fayda ve zararın bu metodlardan hangisinde galip geldiği ölçme işlerimize göre radikal bir surette araştırılmadan birinden diğerine geçilmiştir. Orman muntakalarımıza kutur ölçmeğe mahsus kompas dağıtılması pek eski değildir. Kompasla beraber muhit veda edildi ve ortadaki $m^2 \times 0.079$ yerine de $nd2/4 = 0.875 \cdot d2$

$d2 =$ kutur yerleşmiş oldu.

Buna mahsus tahvil muadelesi veya kuturların azaltma nöbetide henüz araştırılmamıştır. Tahvil muadelesile bulunacak orta kuturla dikili ağaç ölçmek bir sistem olarak kalacaksa hiç olmazsa ormanlarımızın tabii olarak ayrıldığı Karadeniz, Akdeniz ve orta Anadolu muntakalarında ağaç nevilerine, yaş sınıflarına göre bu muadele itina ile araştırılmalı ve her ormancımızın muhitra defterinde yer tutmalıdır.

Diğer taraftan ağacın gövdesi bir parabolit olduğu kabul edilirse :

$$H = 1/2 \cdot ki = 0.50 \cdot ki \text{ olur.}$$

$$H = \text{hacim}$$

$$K = \text{kaidesi sathı}$$

$$I = \text{irtifa}$$

Falbulki ağaçların şekli tam bir parabolit değildir. Bunlarda 0.50 emsaline karşılık $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$ ve ilâ gibi muhtelif adetlere rasgeli-riz Avrupa ormancıları bu şekil emsalini sair nisbetlerle birlikte yüz binlerce ağaç ölçmesinden çıkarak hacim cetvelleri ve hasılât cetvelleri meydana getirmişlerdir.

Bu sayede meşcerelerin hacmini kolayca buluyorlar Sür'at ve sühulet noktai nazarından ergeç bizimde bu kabil cetvelleri meydana getirmemiz zaruridir

Gelelim şimdi sadede :

Professör Şpaydelin binlerce, hatta yüz binlerce ölçmelerin ortalaması olan bu çeşit cetvellerin bazı münferit işlerde hakikattan uzak netice verdiğini görmesi onun mahallinde kısıklık ve doğruluk itibarile aynı neticeyi verecek başka bir tarz aramağa koyulmasına sebep olmuştur.

Şöyleki Prof. Şpaydel tekip edilmek istenen bu kabil bir ormandaki muhtelif kutur sınıflarına mensup ağaçlardan lüzumu kadarını kestirdikten sonra bunların gayet dakik bir surette hacmini buluyor. Hacimleri bir kemmiyeti vaziyet sisteminin tertibi ve kuturlarında fazlası kaydettikten sonra grafikman tashihten geçirilerek husule gelen münhaniden oradaki kutur sınıflarına mensup hacimleri ikübas ediyor.

Bu usul ormanda kutur ve hacim münasebetlerini araştırmak noktai na-

zarından gayet mühimdir. Fakat bu lüman münhacinin seyri sonlarına doğru yani en yaşlı kutur sınıflarında kontrola muhtaç bir hale geliyor.

Belki de münhanı bazen tecrübe verinde tesadüf edilmeyen ormandaki en yaşlı kutur sınıflarını ihiva edemedi-kapanıyor. Bu taktirde elde bir korrektil, düzeltme vasıtası, olmak lâzım geliyor. Bu umumi hacim cetvellerinden alınacak hacim münhanisidir.

Fakat böyle muntazam cetveller bizde henüz meydana gelmemiştir.

Mamafih alınan kutur sınıflarının en küçüğünden en büyüğüne kadar münhaninin tabii seyrini bozmıyacak surette lüzumu kadar alınmasına itina edilmek suretile bu mahzurun önüne geçilebilir.

Hususile her yaş sınıflı için ayrıca hacim münhanisi yapılsa işe hiç bir diyecek kalmamış olur.

Bu usulun amenajman gruplarımız tarafından ötede beride tatbik edildiği görülüyor.

Hatta biz de Adananın P. Lario ve P. brutia ormanlarında kısmen tatbik ettik. I in sıhhatinin anlaşılması ilerde yapılacak katıyatın neticesine bağlı olmakla beraber bu katıyatın tecrübeyi gözetecek bir şekilde cereyan emesi şarttır.

Her nede olsa bu usuli pratik ormancılıkta çetrefilli görüyorum. Doğrudan doğruya tecrübe maktalarında bulunacak orta ağaçların yardımıle meşcerelerin takibini daha elverişli buluyorum.

Sandıklı ormanları

Orman muhaddis muavini
Sakıp

1071 rakımında bulunau kaza merkezine: 4 / ilâ 9 saate kadar uzanan üç silsile mevcut olup Akdağ, Ahır dağı, Burgaz dağı namlarını taşımaktadır.

Akdağ: Kazanın cenubi garbisinde vaki olup 3000 rakımında ve takribâ 5400 hektar vüsatında sarp araziyi ihtiva etmekte ve Çivril kazası ormanlarıyla muttasıl bulunmaktadır.

İçinde köy mevcut olmayıp katır ve merkeplerle nakliyat temin edilmektedir. Eşçarı mevcude sanuberiyye (tenubiyye) fasilesine mensup karaçam ve eteklerine doğru pınar meşesi göze çarpmaktadır. Kesafet mutavassıtan 0,80 derecesindedir.

Eşçarı mevcudenin sureti tecessümü: Turap killi kumlu ve çakıllıdır; bu arazide tecessümat kutran muntazam devam etmekle beraber tabakayı müvellideden başlayarak tabakayı kitabiyeye kadar yekdiğerine girift şekilde halakatı seneviyenin sık olarak ilerlediği görülmektedir. Kışır tabakası 0,01 - 0,03 santimetreyi geçmemektedir. Haşep süt beyazlığında ve mücellâ bir halde bulunmaktadır.

İrtifaat: Eşçarı gayri zilliyeden bulunan karaçam arazinin dalgalı ve ve ivicacatının fazlalığı dolayısıyla muhtaç bulunduğu güneş ziyasını

temamile alamadığından irtifaat azami 12 metroyu geçmemektedir.

Haşebin mukavemeti: Bu silsile dahilinde mevcut eşçar haşebinden yapılan mamulât meşe mamulâtı kadar mukavemet göstermekte ve reçine aksamının uzun müddet saklanıp ifraz etmediğinden traverse pek çok elverişli bulunmaktadır. Umumiyetle yapılan mamulât tahta, dilme ve latadan ibarettir.

İhracat Sandıklı ve Dinar ve civarı kazalarına yapılmaktadır.

Ahır dağı: Kazanın garbi şimalisinde kâin 2550 rakımında ve 6800 hektar vüsatındadır. Afyon vilâyet ve Kütahya ormanlarıyla muttasıl bulunmaktadır. Arazi umumiyetle dalgalı olmakla beraber yolların mevcudiyeti hasebile araba nakliyatı kolay vuku bulunmaktadır. Eşçarı mevcude karaçam, akçam, ve bulutiyye fasilesine mensup (İleks) denilen iyo meşesiyle kara ve akmeşelerdir. Meşe aksamı odunluk ve kömürlüğe elverişli olup kereste imaline müsait değildir.

Çamın sureti tecessümü: Turap killi kumlu olduğundan umumiyetle kutran ve irtifaat tecessümat yüksektir. 1,20 metre kutur ve 22 metre irtifaa kadar eşçar mesaha olmuştur. Tabakatı haşebiye bir kâğıt gibi yırtılabilecek

şekilde ince olup yekdiğerinden hafif temas edeceği seyrek bulunmak tadır. Kesafet vasatı olarak 0,7 derecesindedir. Bilhassa kasnak imali pek kolay olup diğer imalât yapılmakla beraber mukavemeti olmadığından piyasada fiyat düşkündür. Mâhreç istasyonları Dumlupınar ve Banaz istasyonları olup İzmir de kabili sevktir.

Burgaz dağı: Kazanın garbinde kâin olup arazi umumiyetle araba nakliyatına müsaittir. Takribâ 4800 hektar vüsatında ve 1960 rakımında olup Uşak ormanlarıyla muttasıl bulunmaktadır.

Eşçarı mevcude karaçam, akçam ve meşeleriyle ardıc eşçarından ibaret olup meadelei milliyede büyük yangınlara maruz kaldığından yeniden yetişen fure, Göl hallerindeki eşçarın muhafazası düşünülerek nesli cediti temin

maksadile 30 sene tahtı muhafazaya alınmıştır. Genç ve mutavassıt eşçarın kesafeti 0,75 derecesindedir.

Bu üç silsile birer muhafızın yedi mesuliyetine tevdi kılınmış ve kadronun tevsi talebinde bulunulmuş ise de şimdiye kadar kadro tebdil edilmemiştir. Orta Anadolunun sevkıyatı kolay ve eşçarı mevcudesinden halen ve atıyen büyük istifadeler temin edilecek olan işbu ormanların hüsnü muhafazasına çalışabilmek için Sandıklı orman idaresi kadrosunun tezyidi elzem bulunmaktadır.

Cemiyeti ihsan, ormanların muhafazası noktai nazarını de piş ederek kaza muhafaza kadrosunun tezyidi hususunda teşebbüs ve sair kudretlerini göstermesin rica ederken yüksek saygılarımı sunarım efendim.

Sandıklı
15/4/933

Kocaeli Ormanları

M. Ali Salih

(Geçen sayıdan devam)

Bunun % 80 ni mukavele % 25 ruhsatname emvali teşkil eder. Odun, kömür ancak ihtiyacı mahalliye için verilebilir; Başka bir yere gön. derilemez.

Netice :

Kocaeli ormanları hakkında umumî bir fikir vermeğe yarayacak olan bu makale - dediğimiz gibi tam bir tetkik addedilemez. Bir çok noksanları vardır. Eğer bu noksanların telâfisi maddî imkânlar dahilinde olsaydı tabii icabına teşebbüs ederdik.

Bilhassa 926 danberi Kocaeli ormanlarının vaziyeti hakkında bize bir fikir telkin edecek umumî ve mukayeseli bir istatistik yoktur. Elyövm bulunduğumuz şerait altında bunu tertip ve mevkiî file koymaya da zaman ve fırsat bu'amadık.

Halen o mntakada bulunan vazife arkadaşlarımız bunu tamamlarlarsa çok iyi bir netice almış oluruz. Muh-telif ağaç cinslerinin işgal ettikleri sahalara, kesafet, tehammül, silvikültür ve amenajman nokta nazarından vaziyetleri hakkında daha bazı malumat temin etmek lâzımdır. Bu da ancak mahal bemahal gezmek ve tetkik etmekle mümkün olabilir.

Ben, her kaza hakkındaki mütalâalarımı kendi bahislerine teallük eden kısımlarda icap ettiği kadar yazdım ve anlattım. Buna bir netice vermek lâzımsa tarihi ve mücavereti dolayısıyla İstanbul ticareti nokta nazarından dahi hususî iktisadî bir kıymeti olan Kocaeli ormanları iki şekilde müşahede edilebilir.

1. Adapazarı, Geyve ve Hendek.
2. İzmit, Karamürsel, Kandıra, Gebze mntakasıyla

Bu iki parçanın menfaat ve hayatiyet eri başka başka zaruretlerle tecessül etmiştir. Birinci mntaka ekseriyetle koru ikinci mntakada bataklıkları ihtiva ettiği için onlara tayin edilecek veçhe ve amenajik gayede ona matuf olacaktır. Bunların her ikisi ayrı ayrı bir vahdet arz etmektedir.

Türkiye ormanlarının ilmi bir görüşle mütalâasına başlanmadıkça ormanlarımız hakkında bir tedbir itihazına imkân yoktur. Şimdiye kadar bu hususta atılan adımları daha ileri götürmekten ictinap edilmiş ve yapılan tedbirler de yarım kalmıştır. Anadolu'nun ormanlarından bir cüz'ü olan Kocaeli ormanlarında aynı şeraite tâbi bulunması tabii bir vaki'dir.

Findıklı 18 Mart 1933

Lineartaxation veya Tecrübe şeriti usulü.

Yazan : Ali Kemal

Türkiyede muntazam ormancılığın başlangıcı çok eskidir; onun 75 yıllık bir mazisi vardır. Bu uzun tarih içinde müspet olan tek bir şeyi vardır: Orman servetinin mütemadiyen azalması, ayakta kalanların dejenere bir hal alması. Muntazam ormancılık Anadolu'da çok eski devirlerden beri devam edegelen bu orman tahribatının önüne geçememiş, belki onun zaman zaman şiddetlenmesine yardım etmiştir. Saltanat devrinin " *Tezyidi varidat formulü* " ile meşbu ormancılığı, muntazam ormancılığın teşisi için lüzumlu olan en iptidai şartları bile vücade getirememiştir: Memleketimiz ormanlarının ne hudutları ne tasarruf hakları bellidir ve nede intifa hakları bir inzibat altına alınmıştır. Bu gayri muntazam işletmenin şahitleri ya göğe uzanan koruları istihlaf eden cüce baltalıklar veya eski zümrit yamaçların yerini alan eğri, büğrü ağaçlardan mürekkep bozuk ormanlardır. Devamlı tahribat o devir ormancılığın bir vâfı mümeyyizidir.

Son zaman ormancılığında bir kalkınma teşebbüsüne şahit oluyoruz. Fakat alınan tedbirlerin mevzii ve muvakkat olduğunu ve onu yine ayağa kaldıramadığını görüyoruz. Çünkü hastalığa konulan teşhis yanlış,

kullanılan ilaçlar hayat ve eskidir. Tatbik edilen bu rejim sayesinde ormancılığın ayağa kalkmasına imkân olmadığını üç rubu asırlık tecrübe bize göstermiştir. Onun kalkınması, memleket iktisâdiyatında haiz olduğu mevkiî alması, mevcut bütün şartlara uygun meş'ur bir orman siyasetine vücut verilmesine bağlıdır. Böyle bir orman siyasetinin tekvini için elimizde şayanı itimat malzeme iptidaiye-miz yoktur. Ormancılığa bir Yön vermek, muntazam ormancılığın en iptidai şartlarını tahakkuk ettirebilmek için bir an evvel bu iptidai malzemeyi tedarik etmek mecburiyetindeyiz. Mesaha hey'etleri, amanajman gruplarıyla bu vazifenin kısa zamanda başarılamayacağını gördük ve öğrenmekteyiz. Türkiye ormancılığı, bu hususta seri çalışan eyi netice veren iktisadî metotlara muhtaçtır.

Dünyanın veya onun bir kıtasındaki ormanların şu veya bu maksatla tetkikine görülen lüzum ve ihtiyaç bizim gibi daha henüz ormancılıkta çok geri memleketlerin işine elverişli yeni bir takım usullerin meydana gelmesine sebep olmuş veya esasen mevcut olanların inkişafına yardım etmiştir. Bizim orman ve Av okuyucularının nazarı mütalâasına arzettiği-

mi: "Tecrübe şeridi usulü", bu nevi usullerdendir. Okuyucularımıza bu makalemizle yalnız usulün mahiyeti ve kabiliyet tatbikiyesi hakkında bir fikir vermedi istihdaf ediyoruz. memleketimize sureti tatbikinün münakaşasını diğer bir makaleye terk ediyoruz.

1. — Tarihçe.

Bu usulün mucidi *Israel Adolf Strom* namında Finlan İvali bir zattır. 1830 tarihinde neşredilmiş ve ilk defa 1830-1840 tarihinde "Norrländ" da kullanılmıştır.

Bu usul 1880 senesindenberi Norveçte ve 1885 den itibaren Finlandiyada müferrit bazı orman kıtalarının servetini tayin hususunda istimal edildikten sonra 1917 senesinde büyük orman muntakaların kuvvesini tespit için İsveçte tatbiki teklif olunmuştur. Usulün riyaî esaslarını münakaşa ve noksanlarının ikmalini müteakip 1911 senesinde orta İsveçte taksasiyon tecrübesi yapılmıştır. Burada elde edilen neticeler beklenen bütün sıhhat şartlarına uygun görüldüğünden aynı usulle bütün memleket ormanlarının kuvvesinin tespitine karar verilmiştir.

Büyük harp seneleri ve harp sonu usulün derhal tatbikine mani olmuş ve 1922 senesinde Finlandiyada istimalini müteakip 1923-1929 seneleri zarfında İsveçte tatbik olunmuştur.

2. — Maksat ve Mahiyeti.

Bir memleketin bütün ormanları veya vasi orman muntakaları hakkında basit vasıtalarla kısa bir zaman zarfında az masrafla ve kâfi bir sıhhatle malûmat elde etmek usulün istinat ettiğî prensiptir.

Usulün mahiyeti, hat şeklindeki bir takım tecrübe sahalalarının orman ahvalı tayin edilecek memleket sahasına mümkün mertebe muntazam olmak üzere tevziinden ibarettir. Bu Taksasiyon hatları aynı genişlik, aynı istikamet ve aynı mesafede uzanır ve şu suretle mevzuu bahs muntakadaki değişikliklerin tavsif ve tespitine medar olurlar.

3. — Usulün kullanma tarzı ve elde edilen neticeler.

Evvela Finlandiya bâdehu İsveçte kullandığını zikrettiğimiz bu usul Finlandiyada şu suretle tatbik edilmiştir.

1911 senesinde İsveçte olduğu gibi burada da evvel emir'e bir tecrübe yapılmış, bu muvaffakiyetle tevvüç ettiğinden bütün memlekete teşmil olunmuştur. Bütün memleket (26)şar km. aralıklı 44 adet taksasiyon hatla memleketin topoğrafik bünyesine amuden kat edilmiştir; bunlardan (39) u kara kısmında diğer (5) i de (Ulands - Arehipel) dedir. Her iki km. de bir 10×15 metrelik bir tecrübe sahası ve keresteliğe elverişli ağaçların ta'dadı maksadile hasbelicap 10×100 m. lik diğer bir tecrübe sahası alınmıştır. Hatların mecmu tulu 14978 km. ve her 2 km. de bir muntazaman alınan tecrübe sahalalarının adedi 4810 dur.

İsveçte de Taksasiyon hatları memleketin topoğrafik esas istikametine amuden geçirilmiştir. Binaenaleyh bunlar Cenubi şarkiden Şimali garbiye doğru imtidat ediyorlardı. İki hat arasındaki aralık iki şimal vilâyetinde 20 km. cenuptaki vilâyetlerde (1) km. ve nihayet bu ikisi arasında 2,5, 5, 6, 10 km. idi. Hatlar

arasındaki açıklık arzu edilen sıhhat derecesine veya diğer bir tabire idarenin Intensitât derecesine göre tayin edilmiştir. Şu suretle İsveçliler Finlandiyalıların yaptığı tecrübeden istifade etmesinin yolunu bulmuşlardır. Taksasiyon hattının boyunca 10 metrelik bir şerit dahilinde muayyen bir çaptan itibaren tesadüf edilen bütün ağaçlar ölçülmüş, sayılmış ve arazinin muhtelif kültür neveleri, orman toprakları, orman tiplerine sureti tevazzuu tespit edilmiştir. Her nevi ağaç ve kutur sınıfı için ölçülen ağaçların evvelden tespit edilen muayyen bir miktarı tecrübe ağacı olarak alınmış bunların irtifa, hacim, tecessüm, yaş ve sıhhat derecesi ve ilâh tayin edilmiştir. Bundan mada tecrübe ağaçlarının 10 m. genişliğindeki şeritin ortasından mesafesi kayt olunmuştur.

Yazın ormanda çalışan eşhas adedi 100, yazın boruda (15), kışın boruda 20 kişi idi. 100 kişi 8-10 kişilik guruplara ayrılarak birer şef maiyetine verilmişlerdir.

Guruplardaki iş bölümü :

1 Adet gurup Şefi (Yüksek mektep mezunu)

Vazifesi : Hakiki tahmini yapmak, maiyetine nezaret, yevmiyeleri tevzi, tecessümat tetkikatı icrası.

1 Adet Kâtip (Orta Orman mektebi mezunu)

Vazifesi : Kutur ölçme, tecessümat burgusu ile tecessümatın tayini, raporu yazmak

1 adet pusulacı, pusula ile mücehhez olup vazifesi sırf taksasiyon hattından inhiraf olunmamağı temindir. 3-5 amele.

Tavsif edilen şeritlerin mecmu

tulü 52.000 km. Ceman 180.000 tecrübe ağacı kesilmiş tetkik ve muayene olunmuştur. Taksasiyon masrafları 700.000 Türk lirasına veya hasılat veren ormanın hektarı 3 kuruşa mal olmuştur.

Finlandiya ve İsveçte yapılan bu taksasiyon neticesinde şu malûmat elde olunmuştur.

1. — Orman sahasının tayini:

Umum orman sahası, hasılat veren, az hasılat veren orman sahası.

2. — Ormanların hukuku tasarrufiyesi.

Tasarruf kategorileri (devlet, eşhas, cemaat ih ormanları) intifa hakkile mahmul ormanlar.

3. — Ormanların boniteti ahvalı (verim dereceleri.)

a) Ormanların boniteti, ormanlar Finlandiyada 3 ve İsveçte 7 tipe ayrılarak tayin olunmuştur. Turbiyeler ve ormansız sahalaların ki iyilik derecelerine göre tespit olunmuştur.

b) Muhtelif bonitet sınıflarındaki tasarruf kategorileri.

4. — Ağaçların envai.

a) Muhtelif tasarruf kategorilerinin umum envâ eşcardaki yüzde hisseleri.

b) Muhtelif orman tiplerine her ağacın hisseî iştiraki.

5. — Yaş sınıfları nispetleri

a) Yaş sınıflarının umum sahadaki iştirak hisseleri (" ")

b) Yaş sınıflarının hasılat veren ve vermiyen sahaya nisbeti, muhtelif tasarruf kategorilerindeki nisbeti.

6. — Haşep serveti nisbeleri :

a) Umum sahada haşep serveti.

b) Her bonitet sınıfında " "

c) Muhtelif tasarruf kategorilerinde " "

d) Envai eşçare göre " "

e) Yaş sınıflarındaki " "

f) Kesilebilecek ağacın umum haşep servetine nisbeti.

7. — Tecessümat nisbeleri :

a) Umum sahada tecessüm.

b) Orman tiplerindeki tecessüm miktarı.

c) Muhtelif envai eşçarda tecessüm. "

4. — **Usulün sıhhat derecesi.**

Usulün sıhhati ilk defa 1876 tarihinde İsveçli Holmerz tarafından muayene ve tetkik olunmuş ve sahih olmadığı iddiası dermeyer edilmiştir. Fakat bilâhère yeniden yapılan tetkikat, hesabı ihtimaliye müsteniden icra edilen hesabat bu iddianın varit olmadığını meydana koymuştur. Velhasıl usulün sıhhati birriyaze ispat olunmuştur.

Finlândiyada yapılan tetkikat usulün sıhhatinin aşağıdaki hususlara bağlı olduğunu göstermiştir.

1) Taksasyon nisbeti, yani taksasyon yapılan sahanın umum sahaya nisbeti.

2) Taksasyon hatlarının istikameti.

3) Şeraiti saire.

1) Taksasyon nisbeti 0,25 olursa taksasyonda yapılan hata hakikattakinden % ± 10 kadar inhiraf eder. Finlândiyada 36.000 hektarlık bir ormanda % 20 taksasyon nisbetile

Taksasyon nisbeti	%	5,0	2,5	1,5	1,0
Taksasyon hatlarının $\perp$ topografya esas istikameti amut olması takdirinde hata	$\pm$	0,6	2,1	2,7	5
Taksasyon hattının $=$ topografya esas istikameti müvazi olması takdirinde hata	$\pm$	1,8	7,1	7,0	10,9

Aynı zamanda bu cetvelden anlaşılıyor ki taksasyon nisbeti ne kadar küçük olursa hata da o nisbette büyümektedir.

3) Şeraiti saire :

Bu hatalar birriyazi tespit olunamayanlardır. Taksasyon yapılacak umum sahanın kat'i vüsati bunda asıldır. Taksasyon yapılacak umum saha ne kadar büyük olursa, tetkik olunacak saha ne derece yeknasak

yapılan tecrübenin verdiği hata % $\pm 2,5$ olmuştur.

Taksasyon nisbeti doğrudan doğruya şeritlerin genişliğine ve hatlar arasındaki aralığa tâbidir. Şeritlerin genişliği sabit yani daima 10 m olduğundan her hangi bir taksasyon nisbetile yapılan işte yalnız hatlar arasındaki aralığın hesabıla iştigal olunur. 200-300 km². bir sahada yapılan tecrübeye göre 1,3-3 km aralıkla alınan taksasyon hatlarının verdiği hata % ± 5 bulunmuştur.

2) Taksasyon hatlarının istikameti :

Taksasyon hattı topografik esas istikametlere (hattı içtima ve hattı taksimlere) amut olduğu takdirde yapılan hata daha azdır. Finlândiyada muhtelif taksasyon yüzdelerile taksasyon hatlarının topografik esas istikametlere amut veya müvazi olduğuna göre yapılan tecrübelerden birisini bir cetvel halinde aşağıya dercediyoruz:

	%	5.0	2.5	1.5	1.0
esas hata	$\mp$	0.6	2.1	2.7	5
esas e hata	$\mp$	1.8	7.1	7.0	10.9

olarak umum sahada tevezzü etmiş ise elde edilecek netice de aynı taksasyon nisbetinde o derece sahih olur. Sappala - Lappi'nin 1,2 taksasyon nisbeti ile yaptığı tecrübeye şu neticeler elde edilmiştir.

2657	Hektarda hata	$\pm$ %	5
1000-1800	"	$\pm$ %	10
200-300	"	$\pm$ %	20

Diğer taraftan sıhhat derecesi bonitet taksimatının azlık veya çokluğundan müteessirdir. Aynı taksas-

Meslek havadisleri ;

Amanajman grupları faaliyetinde

1) İzmir Orman Amanajman grubu geçen sene ameliyatı fenniyesine başlayıp nirengi ve kısmen tafsilatını aldığı Tursun bey kazasının vasi Alacam ormanına giderek yazlık faaliyetine devam etmekte olduğu gibi.

2) İstanbul Amanajman grubunun ise üç hey'et halinde Yalova, Adapazarına, Eskişehirin Kozguncuk Karasakal ormanlarında kontrol ve Amanajman faaliyetine başladığı.

3) Konya Amanajman grubu bir kaç senedenberi amanajesile uğraşan Kara İsalı kazasının Pos ormanına hareketle faaliyete geçtikleri müstahberatımız cümlesindendir.

4) Samsun grubu ise geçen sene ameliyatı fenniyesini ikmal ettiği Turna ormanı aksamından Sarı çiçek kıtasının rapor, plân ve haritalarının tanzimi için İstanbul damasaisine devam etmektedir.

Yeni senei maliye bütçesinde ormancılık teşkilâtına lâzım gelen

ehemmiyet verilerek kadrolarının tevsi ve memurun fenniye ve idariyesinin terfihine çalışılmak üzere terübat ve tedbir alınmakta olduğu işitilmiştir. Bu meyanda bir çok becayiş ve tahvillerin de mevki alacağı zannedilmektedir.

Orman umum müfettişlerinden Mahfi bey berayı tetfiş Sinoba ve ormanlarına gitmiştir.

Vekâlet Fen müşavirlerinin ücret olan tahsilâtının maaşa tahvil edileceği mervidir.

D. ve C. Fıkrası mucibince hizmeti mukaddeselerini ikmal eden arkadaşlardan Ali Kemal, Amanajman mühendislerinden Necip, Ekrem Nevzat, Mehmet Ali Salih, Tarsus mühendisi Said, İstanbul mühendisi İsmail ve Kandre mühendisi Nebhan Bartın kontrolü Süreyya, Konya Amanajman grubundan Halit, Faruk beyler tekrar vazifeleri başlarına avdet etmişlerdir.

İzmir Amanajman grubundan tahsisatını alıp İstanbulda mesai gören Ali Kemal bey eski vazifesi olan Orman Ameliyat mektebi muallimliğine avdet etmiştir.

Pos ormanı mühendislerinden Ekrem bey İzmir orman Amanajman mühendisliğine tayin edilmiştir. Eskişehir mühendisi Kemal bey Yalovaya nakledilmiştir.

Bartın mühendisi Hilmi Bey Taş-

yon nisbetile yapılan tecrübeye muhtelif bonitet sınıflarına ayrılarda hatanın daha büyük olduğu görülmüştür. Bu itibarla bir sürü tali taksimatı ihtiva eden bonitet sınıfları bu usul için makbul değildir.

Bibliografya:

- 1) F. Heske, die schwedische Reichstwald abschätzung. Th. fonste. jhb. 1931.
- 2) F. Heske, die Reichstaxtion der Wälder Finnlands F. u. jztg. 1926

kepni mühendisliğine naklen tayin edilmiştir.

Yüksek Orman mektebinde sömestir tedrisatına Haziranın 17 sinde nihayet verilerek ve imtihanlara başlanacaktır.

Genç arkadaşlara imtihanlarında muvaffakiyetler dileriz.

Yüksek Orman mektebinin dört seneye iblagı ile ilk iki senelik muavin tedrisat programlarının Ankara'da Ziraat enstitülerinde Ziraat, Baytar talebeleriyle birlikte takip ve okutulması hakkında bir ceryan ve bu hususta bir projenin de hazırlanmak üzere olduğu duyulmuştur.

İzmir orman amanjman Başmühendisi Mithat beye berayı tedavi bir ay mezuniyet verilmiştir. Ko ya amanjman grubundan mühendis Halit beye, Sinop Orman müdürü Şevket beye birer ay mezuniyet verilmiş ve bu meslekdaşlardan mezuniyetlerini bitirenler vazifeleri başına dönmüşlerdir.

Geçen sene Şark vilâyetlerinde ormanlık terrikatı icra eden heyetin İstanbula gelerek rapor ve haritalarının hzarile uğraşdıklarını yazmıştık.

Bu heyetten reis Mithat bey mezunen İstanbulda kalarak, Konya grubundan Adil ey merkez ne, Samsun grubundan Murat bey askerliğini ifa etmek üzere Halicioğluna ve Avni bey de grubuna ilihak etmişlerdir.

Bu sene Şark vilâyetlerine terrikatın ikmalı için tekrar ikinci bir heyetin ve Kars ormanlarına da diğer bir heyetin izam olunacağı memuldir.

Yeniden hizmeti askeriyelerini ifa için Halicioğluna giden meslekdaşlarımız; İzmirli Mustafa Necati, Köyceğiz mühendisi Şevket, mühendis Ap-

turrahman, mühendis Enver, Asistan Sait, mühendis Remzi, Antalya mühendisi Mustafa Kâzım Uşak mühendisi Vasfi beyler.

933 mali senesi bütçesinde orman teşkilâtının tevsi edilmesi ihtimallerinden yukarıda bahs etmişik. Bu meyanda Şark vilâyetlerinde tetkikat yapan heyetin raporu üzerine Diyarbakır, Muş, Elâziz vilâyetleri ile daha bir vilâyetimizde yeniden Orman müdürlükleri ihdas edileceği cümlei müstahberamızdandır.

İnebolu orman kontrol örü Rifat Beye Ankarada muvaffakiyetle apan-dist ameliyanı icra etmiş ve meslekdaşımızın yaraları henüz tamamlı iltiyam bulamamış olmağla yakında İstanbul tarikile mahalli memuriyetine gideceği haber alınmıştır Kendisine âfiyetler dileriz.

Konya orman müdürlüğünün İspartaya nakledileceği ve keza görülen lüzum üzerine Adana orman müdürlüğü ile Konya orman amanjman grubu merkezinin Mersinde olacağı ve Silifke orman müdürlüğünün ise Çoruma naklolunacağı haber alınmıştır.

Mektebimizin yetiştirdiği gençlerden Ankara kadaastro mühendisi Nevzat Beyin " Topografya " adlı bir kitap neşri için çalışmakta olduğu duyulmuştur. Muvaffakiyetler dileriz.

Konya orman amanjman mühendislerinden İhsan Bey İzmir merkez kontrolörlüğüne, İzmir kontrolörü Muharrem Bey İzmit kontrolörlüğüne ve İzmit kontrolörü Fehmi Bey de Bolu kontrolörlüğüne naklen tayin edilmişlerdir.

Bozöyük

Kereste Fabrikaları

G A L A T A

Voyvoda caddesinde Nazlı han
ikinci kat

Telefon BEYOĞLU 473

Şubeleri:

ANKARA - İSTANBUL - BOZÖYÜK

Toptan

Her nevi sanayi kerestesi

Zingal Orman

Şirketi

Merkezi:

İSTANBUL TAŞ HAN

Telefon: 24430

İşletme müdürlüğü: AYANCIK

Her nevi kereste

tahta talaşı

direkler traversler

VE SAİRE

Orman ve Av

Sayı: 54

Temmuz 1933

Yıl: 6

İçindekiler

Merhum Neş'et bey	M. A. Salih
Masson Metodu	L. Pardé
Yüksek Orman Mektebi	M. A. Salih
Nirengi Hesabatı	Necip
Hocam Neş'et bey	Ziya Kadri
Meslek havadisleri	...

SAHİBİ: Türkiye Ormancılar Cemiyeti
Neşriyat Müdürü: Dr. Tefik Âli

1933

HÜSNÜTABLAT MATBAASI - İSTANBUL

DÖNÜM

Ankarada intişar eden bu meslek gazetesi son çıkan 12 inci sayısile bir yaşına basmıştır. Kıymetli ve meslekî yazıları ihtiva eden bu arkadaşımızı tebrik ve devamı muvaffakiyetini temenni ederken karilerimize abone olmalarını tavsiye ederiz.

İdare merkezi — İstanbul Türbe'de Türkiye Ormancılar Cemiyetinde

Abone şeraiti — Bir seneliği on iki nüsha itibarile 300, altı aylığı 150 kuruştur. Memaliki ecnebiye için posta ücreti ilâve olunur. Yazı ve ilân işleri için mecmua müdürlüğüne müracaat edilmelidir.

Orman ve Av

Sayı: 54

1933

Yıl: 6

Memleket ormancılığının ebediyete karışan kıymetli bir uzvu;
Âli orman mektebi rektörü
NEŞET BEY

Merhum Neş'et Bey

M. A. Salih

Aziz hocamız Neş'et Beyi kaybedeli dört sene oldu. Sağlam vücudü, dinç zekâsile hayatını mesleğinin yükselmesine tahsis eden bu fedakâr adam hiç umulmiyan bir zamanda anî bir tesemmümün zebunu olarak yuvarlanıp gitmişti. Onun adem yolunu bu kadar erken tutacağına kimse inanmazdı. Üç senelik mektep hayatımızda kısa bir hastalığına bile şahit olmadık. Herkes bu toparlak iri vücutte köklü bir sıhhat eseri görür, Kafasının, vücudunun mütemadi faaliyetini bünyesinin kudretine atfederdi.

Neş'et Bey, tabiatın kendisine bahşetmiş olduğu Sıhhati, Mesleği, mektebi ve talebesi hesabına çok israf etti. O, küçük ihmallerin bazen büyük kuvvetlerin faaliyetine mani olacağını düşünemedi. Vucudünün mukavemetine fazla itimat gösterdi. Ölümünden bir kaç ay evvel başlayan ağrılarına, apandisit imarelerine muvakkat bir şey addederek ehemmiyet vermedi. Eğer, bu sancıların kendisini mektepten ayıracak derecede mühlik bir netice doğuracağını tahmin etseydi şüphesiz ihmal etmez, evvelinden muktezi tedbirlere tevessel ederdi. Yazık ki, bunu düşünmeğe

vakit kalmadan, sinsi bir iztirap bir anda onu toprağa kalbetti.

Neş'et Bey, cidden teragati nefis sahibi, fedakâr bir huslete malik, çalışkan ve temiz bir insandı. Onun kalbi mektep, ruhu meslek, dimağı kürsüsü idi. Meslek için, mektep için bunun kadar temiz bir emekle çalışmış adam çok azdır. Neş'et Bey, bu sebepten ailesini bile ihmal etmiş, çocuklarıyla de tamamen alâkar olmamıştır.

Neş'et Bey, sırf şahsi kabiliyeti, azmi ve sai sayesinde kendi kendisini yetiştirmiş ve kendi kendisini hocalık mevkiine koymuş bir hüviyettir. Mithat Beyin, ölümü zamanında çıkan mecmuaya yazdığı makalede söyledikleri gibi, o bilgisini takviyelemek, malûmatını ilerletmek için, kimden ve nereden olursa olsun istiladeye koşmuş, öğrendiklerini itina ile saklamış, bildiklerini son noktasına kadar talebesine anlatmıştır.

Profesör Bernhard raporunda [*] Neş'et Bey için şunları yazar:

Rektor Neş'et Beyi, ecnebi ormancılık ilmi hakkında kendi kendine yetişmiş bir ilim adamı olarak yadedebiliriz.

[*] Mühassıs raporları ^{Sahife} 260 Ziraat Vekâleti

Neş'et Bey, çok saf bir ruh taşır, talebesine karşı çok müşlik davranırdı. Bir defa, hilâlahzar kongrası münasebetiie kendisinden izin istedim. Vermedi. Kongrada vazifem vardı. Bulunmak için şiddetli bir arzu duyuyordum. Bu arzunun kuvvetine mani olamadım. O gün hayatımda ilk ve son defa olarak mektepten kaçtım. Akşam geç vakit avdet ettim. Ben mektepten kaçmanın vereceği resmi neticeden ziyade Neş'etin muhabbetini kaybettiğime üzülüyordum. Ertesi günü ders vardı. Neş'et Bey, kaçtığımı anlamıştı. Hiç yüzüme vurmadı. Yalnız derste bana küskün duruyordu, o gün hocamın kalbini kazanmak için o kadar çalıştım ki mütemadiyen sualler soruyor, dersle candan alâkadar oluyorum. O, bu alâkamdan çok mütehassıs oluyor, cevaplarını dikkatle veriyordu. Tabiyem muvaffakiyetle neticelendi. Hocamın, - derste ki alâkamı görerek - beni vicdanen olsun affettiğine kail oldum. Filhakika merhum, verilen cezayı bil'ahara resmen ve hatta affetmek ve ahlak notunda nazarı itibare almamak suretile lütüf ve şefkat göstermişti.

Neş'et Beyi çok sevmekle beraber, bazı hadiseler dolayısıyla ona epeyi müşkülât çıkarmıştık. Fakat, o bunları mektep nizamının ahkâmile karşılayacağı yerde safiyet ve muhabbeti ile izale etmiş, kalplerimizi kazanarak işleri tabii seyrine irca etmiştir.

Neş'et Beyi, arkadaşlarına, talebesine sevdiren en büyük hasleti, temiz

yürekliliği ve açık kalpli oluşudur. Mektepten çıkarken bir veda müsameresi vermiştik. Neş'et Bey tıkanır-casına söz söylüyordu. Müsamere nehayetinde veda için, hocalarımızın ellerini öperken onun parlak gözlelerinden akan göz yaşları hepimizi ağlatmıştı Neş'et bu kadar hassas bir kalbe malikti.

Ankara, İstanbul fidanlığında bir amele gibi çalışmış, günlerinin çoğunu buraya hasretmişti. Ankara fidanlığının te'sisinde çok büyük hizmeti dokandığı gibi mektebin ve mektep fidanlığının ihyasında da sayısız yardımları olmuştur. O, Her manasile genç ormancı kütlesine nümüne olacak bir adamdı.

Gönül arzu eder ki, Neş'et gibi, Cafer gibi mesleğe hizmeti dokanmış, büyük şahsiyetlerin öldükleri günü talebeleri, meslekdaşları, arkadaşları mezarlarının etrafına toplanarak onları ziyaret etsinler, hayatlarında derin bir ufule merkezi olan bu adamların öldükten sonra olsun kadir ve kıymetini yâd etsinler !..

Hadısın ezeli mantukî, tabiatın, mütemadi oluşu bütün zekâ ve iktidar sahiplerinin gördükleri eyi ve fena işlerin hamulesiyle bir anda eridiğini göstermiştir. Ölüm şahsi hayatı sükut ettirir. Bu itibarla mahfolan kıymetleri anmak, hatırlamak bizim kadirşinaslık vazifemizdir.

Onu, ölümünün beşinci yılına basarken hürmet ve muhabbetle anar, ebedi meevasında istirahat temenni ederiz.

20 Haziran 933

Calcul de la possibilité

Par la methode de Masson

Formule corrigée

Les Barres-Janvier 1932 [*]

L. Parde

Masson metodu ile tahammül hesabı

Formülün tashih edilmiş şekli

Yazan: L. PARDE

Annales de l'École Nationale des Eaux et Forêts et de la Station de recherches et expériences forestières namındaki mecmuanın 1931 sene ve 4 cü cilt, 7 nci formasında intişar eden M. Leon Schaffer'in "Bahçıvanımsı koru - Futaies jardinées," lerin üç usuldeki tahammül hesabına ait mütalea ve tetkikatını büyük bir alâka ve istifade ile okudum.

Bu genç müfettiş, meşhur amejmanlardan pederi merhum André Schaffer'in asarı sayiini devam ettirmek için büyük bir iştiyak duyuyor.

Makalesini okuduktan sonra, mevzu bahis Masson metoduna dair bir kaç mülâhaza ilâve etmeği istemişim. Başlanmış olan diğer işlerim, bu projemin mevkii fiile konmasını

[*] İşbu makale Paris'te münteşir *Revue des Eaux et Forêts* isimli mecmuanın Mayıs 1933 sayısında intişar etmiş ve orman mühendisimiz Ziya Kadri Bey tarafından lisanımıza nakledilmiştir.

tehîre uğratmıştı. Bugün ondan bahsetmek fırsatını bulabiliyorum.

Nazari bir şekilde, tabii bir ormanda tahammül, bu ormandaki mevadi haşebiye hacminin tecessümatı seneviyei mutavassıtasına müsavi olması lâzımdır.

Ve, n yaşında, V hacminde bir ağaç veya meşçerenin tecessümatı seneviyesi de $\frac{V}{n}$ e müsavidir.

İşletme devir veya sinni n sene olarak tespit edilen bir fûte ormanında, muntazam veya bağçıvanımsı koru, ormanı teşkil eden bütün eşcarın sinni mutavassıtı $\frac{n}{2}$ ye müsavidir.

Ve, mevcut bütün mevadi haşebiyeyi irae eden V hacminin tecessümat seneviyei mutavassıtası yani P ile gösterilen tahammül, nazari bir şekilde :

$$P = \frac{V}{\frac{n}{2}} = \frac{2V}{n}$$

müsavidir.

Bu, Masson formülüdür.

Diğer taraftan, daima nazari bir şekilde, V hacmindeki bir ağaç veya meşçerenin tecessümatı mutavassıtı faizi, ağaç veya meşçerenin doğumundan itibaren hesap edilmek üzere P sene müddet zarfında $\frac{2}{p}$ dir.

Bu, Masson faiz cüz'isidir.

Bunun tatbikat sahasında istimali ormanda mevcut ve V hacmindeki bütün mevadi haşebiyenin tecessümatı seneviyei mutavassıtını, yani, nazari tahammülü, P yi verir.

$$P = V \times \frac{2}{n} = \frac{2V}{n}$$

Buda yine Masson formülüdür.

Bu formülde V hacmi, ormanı teşkil eden, en gencinden en ihtiyarına ve en ince daldan en kalın gövdeye kadar, bütün haşebi irae eder.

İşbu izahatı burada tekrarlamak, bundan sonraki kısım için icap etmiştir.

Tatbikat sahasında, Masson formülünün daima oldukça eksik bir tahammül verdiği ve bundan dolayı Masson formülünü tashihe lüzum görüldü. Masson formülünün tatbikinden elde edilen adet sırf asli hasılâtın tahammülünü gösterildiğini tetkik eden bazı ormancılar, bu adede mutavassıt hasılâtın tahammülünü ilâve etmeği teklif ettiler ve diğer taraftan muntazam fûte ormanlarında asli hasılâtla mutavassıt hasılâtın nispeti $\frac{1}{2}$ 50

yani $\frac{1}{2}$ olduğu ve bu nispetin bahçıvanımsı fûte ormanları için de kabul edilebileceğini söylyerek, Masson formülü yerine âtideki formülü ikame kıldılar:

$$P = \frac{2V}{n} + \frac{1}{2} \times \frac{2V}{n} = \frac{3V}{n}$$

Bu Masson-Watier formülüdür.

Fakat muntazam fûte ormanlarında, asli hasılâtla mütevassıt hasılât nisbeti daima yarı yarıya olmayup oldukça büyük farklarla tahavvül ettiğinden ve diğer taraftan muntazam fütelerle bahçıvanımsı füteleri birbirine yaklaştırmak, bahçıvanımsı fütelerde mütevassıt hasılât oldukça bulunmakla, doğru olmadığından Masson-Watier formülünün Masson formülü ile hiç bir münasebeti görülmemektedir.

Nazari bir şekilde, Masson formülü, ormanı teşkil eden bilumum haşep hacminin tecessümatı mutavassıtı seneviyesini yani ormandan, hasılâtı asliye ve hasılâtı mutavassıtayı tefrik etmeksizin senevi toplanabilecek olan her çapta haşebi, yani bir kelime ile, umum tahammülü verir.

Masson formülünün nasıl ve neden dolayı yalnız asli hasılâtın tahammülünü verdiği anlaşılmıyor.

Her formülün izah edilebilmesi lâzımdır. Halbuki umumî olmayan ve basit müşahedeleri ne dereceye kadar doğru olduğu bilinmeyen faraziyelere istinat eden Masson - Watier formülü bu meyanda değildir.

Hiç bir ilme istinat etmeyen ve neticelerinin sarahati daima münakaşa edilebilecek bu formülün akılda tutulması lüzumsuz olduğu zannındayım.

Bununla beraber, 1883 metodunda, eski ağaçların V_1 hacmile, bu ağaçların tecessümünü nazarı itibara almaksızın P tahammülünü hesap eden formül üzerine nazarı dikkati celbetmeyi alâkabahş buldum. Bu formül:

$$P = \frac{V_1}{n} = \frac{3V_1}{n}$$

dir.

Biltabi 1883 metodundaki V_1 hacmi, yalnız ihtiyar ağaçları ihtiva ediyor binaenaleyh nazariyatta meycut bütün ve ameliyatta tadat ve tek'ip edilmiş bilumum yaşlı ve vasat yaş-taki ahşabı birleştiren Masson formülünün V sinden küçüktür.

**

Bazı ormancılar, yine Masson formülünü tashih için n adedine, ki aruk manasını kaybeden ve kabul edilen işletme devrine muadil bir sene adedini göstermeyen, malûm veya hesaplanmış bir tecessümün faizini irae eden $\frac{2}{n}$ kıymeti verilerek $V \times \frac{2}{n}$ in tasavvur edilen ormanın mümkün olduğu kadar sarih bir tahammülü telâkki edilmesini teklif ettiler.

Fakat bu formül haşep hacmini ve işletme senesi malûm bir ormanın tahammülünü hesap etmeğe her zaman için imkân vermiyordu.

n adedine verilecek kıymet, bilinmesi lâzımgelen tecessüm faizinden istihraç edilecek olduktan sonra ormanın tahammülünü hesap etmek için orman dahilinde bulunan mevadî haşebiye hacmini tecessüm faizile zarp-

etmek kifayet eder ve bunun için de bir formüle ihtiyaç yoktur.

Her ne olursa olsun bu formül, Masson formülü ile hiç bir münasebeti yoktur çünkü n adedinin ifade ettiği kıymet başkadır.

**

Diğer ormancılar, Masson formülünün küçük bir netice vermesinin sebebini, elde bulunan ağaçların yaşlarının az ve işletme sinninden aşağı binaenaleyh formülde bulunan n adedine atfedilen nazari kıymetin hakikatte olan kıymetten daha yüksek olmasına atfediyorlar.

Bazı ormancılar tahammülün küçük çıkmasını, mantuki kat'iyat ile verilen terbiye neticesinde ağaçların işletme devrinde kabul edilen n yaşından evvel işletme eb'adına vardıklarına hamlediyorlar.

Diğer ormancılar bu hususta bazı ağaçların kıymetleşmesinin işletme eb'adını geçtikten sonra vukubulmakta olmasına rağmen ekserisinin bu eb'ada varmadan kesp kıymette ettiklerini ileri sürmektedirler.

Her iki cihette n adedine hamledilen ve işletme sinnine tekabül eden kıymet hakikatte, ekseri ağaçların kıymete konulduğu yaştan yüksektir. Bunun neticesi olarak biltabi Masson formülü aslından ufak bir tahammül hesap edecektir.

Formülü tashih için n adedini bir nisbet dahilinde azaltmak lâzımdır. Yukarıda serdedilen müşahade ve tetkikleri doğru farz ve tahammülün azlığını doğru olarak izah edebilecek mahiyette oldukları'nı kabul ettikten sonra acaba n inadrubuna atfedilen kıymeti hangi nispet dahilinde kü-

çültmemiz lâzımdır? Bu nisbetin her zaman için aynı olmaması dolayısıyla tayini güçtür.

**

Fikrimce, Masson formülünün hakikatte olduğundan çok az bir tahammül vermesinin başlıca sebebi, hesap edilen V nin, ormanı vücade getiren bütün mevadî haşebiyenin hacmi olacak yerde ancak tadat ve tek'ip edilen haşebin hacmini yani alelmutat, ihtiyar ağaçlarla mütavassıt yaştaki ağaçları göstermesidir. Halbu ki genç haşebin para kıymeti ehemmiyetsiz olmakla beraber tecessümat seneviyei mütavassıtasının vücade getirdiği hacim, tahammülü hesap noktai nazarından mühimdir.

Masson formülünün esasını bozmadan tashih etmek icap ederse, hesaba katılmamış olan genç haşebin de hacmini hesap ve formülde bulunan V ye ilâve etmek lâzımdır.

Tatbikat sahasında bağçıvanımsı korularda bulunan genç haşebin hacmini takdir etmek kolay değildir.

Nazarî bir şekilde bu takdir, haşebin senevi tecessümünün bütün hayatlarınca hep aynı olduğu ve yaşlarla cesametlerinin her zaman mutabık kaldığı kabul edilmek suretile şu tarzda yapılabilir:

V_3, V_2, V_1 sırasile genç, mütevasıt ve ihtiyar haşebin hacimleri olsun ve V_1 , ormanda bulunan bütün haşebin birden hacmi, V_c de V_1 ve V_2 nin mecmuu yani ihtiyar ağaçlarla mütevasıt ağaçların hacminin mecmuu olsun. Masson formülünde hesaba giren yalnız V_c dir.

Elimizde şu muadeleler vardır:

$$V_c = V_3 + V_2 + V_1$$

$$V_c = V_1 + V_2$$

Vasatî yaşları:

$$\frac{1}{2} \left[0 + \frac{1}{3} n \right] = \frac{n}{6}$$

olan genç haşebin V_3 hacmi:

$$V_3 = \frac{n \times a}{6}$$

ya müsavidir.

Keza vasatî yaşları:

$$\frac{1}{2} \left[\frac{1}{3} n + \frac{2}{3} n \right] = \frac{n}{2}$$

olan mütevasıt haşebin V_2 hacmi $V_2 = \frac{n \times a}{2}$ ye müsavidir.

Keza vasatî yaşları:

$$\frac{1}{2} \left[\frac{2}{3} n + n \right] = \frac{5 \times n}{6}$$

olan ihtiyar haşebin V_1 hacmi $V_1 = \frac{5 \times n \times a}{6}$ ye müsavidir.

O halde

$$\frac{V_3}{V_2} = \frac{\frac{n \times a}{6}}{\frac{n \times a}{2}} = \frac{2}{6} = \frac{1}{3}$$

$$\text{yani: } \frac{V_3}{1} = \frac{V_2}{3} \quad (1)$$

$$\text{keza: } \frac{V_2}{V_1} = \frac{\frac{n \times a}{2}}{\frac{5 \times n \times a}{6}} = \frac{3}{5}$$

bu muadeleden de (1883 metodu-nun esas muadelesidir) 2 numaralı muadeleyi istihraç ederek:

$$\frac{V_3}{3} = \frac{V_1}{5} \quad (2)$$

(1) ve (2) nispetlerini kıyas eder:

$$\frac{V_3}{1} = \frac{V_2}{3} = \frac{V_1}{5} = \frac{V_3 + V_2 + V_1}{9} = \frac{V_c}{9}$$

ve bundan da:

$$V_3 = \frac{1}{9} V_c$$

muadelesini çıkartabiliriz.

Diğer taraftan:

$$\frac{V_3}{1} = \frac{V_2}{3} = \frac{V_1}{5} = \frac{V_2 + V_1}{8} = \frac{V_c}{8}$$

yani:

$$V_3 = \frac{1}{8} V_c \quad (4)$$

Pratikte, bütün haşebin umum

hacmini gösteren V_1 yi ölçmenin imkân yoktur. Fakat Masson formülüne giren mütavassıt ve ihtiyar haşebin mecmu hacmini gösteren V_c hacmi bilinir. O halde yalnız genç haşebin hacmini, V_c ye tabi olan (4) numaralı muadeleyi hatırdâ tutacağız.

Masson formülü için lâzım gelen mütavassıt ve ihtiyar haşebin V_c hacmi bulunduktan sonra (4) numaralı muadele ile genç haşebin hacmi hesap edilir ve V_c ye ilâve edildiği taktirde, ormanda bulunan bütün haşebin V_1 hacmi meydana çıkmış olur.

Masson formülü bu suretle esaslı bozulmaksızın tashih edildikten sonra şu şekle girer :

$$P = \frac{2 \left[V + \frac{1}{8} V \right]}{n}$$

Burada bulunan V ormanda mevcut bütün haşebin hacmi olmayup mütevassıt ve ihtiyar haşebin hacmini gösterir ve n ise, Massonun ilk formülünde olduğu gibi işletme devrini gösteren senenin adedidir.

Tashih edilmiş bu formül yine aslından küçük bir tahammül hesap edecektir. Zira hatanın sebebi şüpheli bir tarzda olmakla beraber yalnız yukarıda gösterilenler değildir. Bu sebepler her zaman aynı derecede ve aynı miktarda bulunmaz. Diğer taraftan genç haşebin senevi tecessümü umumiyetle daha yaşlı olan haşebin tecessümünden daha seridir. Bu suretle hesap olunan tahammüller bir az dünmekle beraber (böyle olması tercih edilebilir) aslına oldukça yaklaşırlar.

Tabii yukarıda tashih ederek bulduğumuz formül temamlie nazari bir mahiyettir. Keza Massonun ilk for-

mülü, 1883 formülü ve daha buna mümasil bir çok formüller hep bu mahiyettedirler. Kurulan farzîyelerin (Ormanın tabii ve derunundaki mevadi haşebiyenin keza tabii olması, haşebin bütün hayatı esnasında tecessümü hep müsavi, sabit ve her an haşebin yaşile cesametinin mutabakatı) hiç biri temamlie temin edilemezler. Binaenaleyh hiç bir formül tatbikatta doğru olarak kabul edilemez ve elde edilen neticeler hakiki tahammülden az veya çok uzaklaşabilir. Bu formüllerin tashihsiz istimali, ve bilâhère doğru olup olmadığı araştırıldığı taktirde ormanlar için fena neticeler verebilir. Fakat ormanın taksasiyonu sık sık tekrarlanırsa bu formüllerin tatbiki büyük bir tehlike teşkil etmez. Çünkü işlenmiş hatalar yoklamada tashih edilerek azalır.

Elzem olan, taksasiyonların sık sık tekerrürü veya yoklanması kaydı altında Masson formülünü, 1883 formülüne tercihen kullanmakta devam edilebilir.

Zaten Masson formülü üzerinde yapılan hata pek büyük bir ehemmiyeti haiz değildir. Bu hata normal maddei haşebiye V_a ile hakikaten mevcut V_2 maddei haşebiyesi arasındaki tefazulun $\frac{n}{2}$ ile taksimi harici kısmetine müsavidir. n işletme yaşına tekabül eden senenin adedidir.

Hata demek : $\frac{V_a - V_2}{\frac{n}{2}}$ veya $\frac{V_2 - V_a}{\frac{n}{2}}$ e müsavidir.

Füte ormanlarında n oldukça büyük olduğu için bu hata nisbeten ufaktır.

Tatbikat —

Basit ve yuvarlak bir iki adetle bir tatbikat yapmak oldukça alâka bahş olabilir :

İşletme devri 120 sene olan ($n=120$) ve içindeki mütavassıt ve ihtiyar haşebin mecmu hacmi 54000 metre mık'abı ($V=54000$) takdir edilen bir Füte ormanını nazarı itiraba alalım. Hesap edilen yalnız mütavassıt ve ihtiyar haşebin hacmi olduğu tarzdederek P tahammülü ilk Masson formülü ile hesap edildiği taktirde :

$$P = \frac{2V}{n} = \frac{2 \times 54000}{120} = \frac{108000}{120} = 900 \text{ m}^3$$

olur.

Watier-Masson formülü ile :

$$P = \frac{V_3}{n} = \frac{3 \times 54000}{120} = \frac{162000}{120} = 1.350 \text{ m}^3$$

olur.

Yukarıda tashih ettiğimiz formülle hesap ettiğimiz taktirde:

$$P = \frac{2(V + \frac{1}{8}V)}{n} = \frac{2(54000 + \frac{1}{8} \times 54000)}{120} = \frac{2[54000 + 6.750]}{120} = \frac{2 \times 60.750}{120} = \frac{121.500}{120} = 1.012,500 \text{ m}^3 \text{ olur.}$$

Yukarıda görülen sebeplerden dolayı bunlardan birinci bulunan netice çok küçüktür. İkinci umumiyetle çok fazladır. Üçüncü ise biraz eksik olmakla beraber (bu husus tercihan daha iyidir) hakiki tahammüle çok yaklaşıp.

Bununla beraber üçüncü neticeyi veren formül temamlie nazari bir şekilde ve mantık dairesinde vaze-

dilmiştir ve Masson formülünün esasını muhafaza etmektedir. Masson-Watier formülü için mesele öyle değildir.

Tenbih

Tashih edilmiş formül diğer bir şekilde yazılabilir:

$$P = \frac{2 \left[V + \frac{1}{8} V \right]}{n} = \frac{2 \left[\frac{8}{8} V + \frac{1}{8} V \right]}{n}$$

$$\frac{2 \times \frac{9}{8} V}{n} = \frac{18 V}{8 n} = 2,25 \times \frac{V}{n} \quad (1)$$

Diğer taraftan 1883 metodunda, ihtiyar haşep hacminin tecessümü nazarı itiraba alınarak ve bu haşebin senevi tecessümünün vasatısı hesaplansak haşebin V_1 hacmi ile $\frac{5 \times n}{6}$ vasatı yaşların tahammülü :

$$V_1 + \frac{V_1}{5 \times n} \times \frac{1}{2} \times \frac{n}{3} \quad P = \frac{\frac{5 \times n}{6}}{\frac{n}{3}} = \frac{5}{2} \times \frac{n}{n} = \frac{5}{2}$$

$$\frac{5}{8} V + \frac{\frac{5}{8} V}{5 \times n} \times \frac{n}{6} = \frac{5}{8} V + \frac{1}{8} V \quad \frac{\frac{5}{8} V + \frac{1}{8} V}{\frac{n}{3}} = \frac{\frac{6}{8} V}{\frac{n}{3}} = \frac{18 V}{8 n} = 2,25 \frac{V}{n} \quad (2)$$

$$\frac{6}{8} V = \frac{18 V}{8 n} = 2,25 \frac{V}{n} \quad (2)$$

ye müsavidir.

Her iki formülde de V ve n adetleri aynı olduğu için elde edilen neticeler aynıdır.

Bu hususta nazarı dikkati celbetmek bana enteressan gözüktü.

Yüksek Orman Mektebi

Yazan: M. A. Salih

Ormancılığın gelecek yıllarda göstereceği temayül, meslek Adamlarında ideal şahsiyetler tetkik edilirken, bu şumullu araştırmada yüksek orman mektebi esaslı bir iddia mevzuu teşkil eder. Ankaradaki ziraat enstitülerinin son şekli, yüksek orman mektebi birinci ve ikinci sınıflarının enstitüde okuması gibi fikirler nazarlarımızı mektebe tevcih ve bu mühim mes'eale üzerinde tevekküfa icbar etti. Bu itibarla, seri halinde yazdığım bu makalelerden birini mektebe tahsis etmek istedim.

Her hangi bir suítefehümeye meydan vermemek için daha evvel iki satırla bu yazıdan kast olunan gayeyi işaret edeceğim. Makalemde yüksek orman mektebinin program ve sair buna mümasil bahisleri üzerinde, salâhiyet harici-teknik mütalealar cermeyan etmek gayesi yoktur. Maksadım bu mektepten feyz almak ve ormancı sınıfları arasına iltihak için bir uzuv sıfatıyla mektep hakkında - Ta mektep sıralarından beril bellediğim, fakat değişen ahval ve şeraitin tesirile yeni kanaat ve telkinlerle takviye ettiğim bazı fikir ve düşüncelerimi kayıt, meslek ve meslekdaş seviyesine temel teşkil eden Türkiyedeki ormancılık tahsiline dair umumi bazı mütalealar serd etmektir.

Binaenaleyh yazımın bu çerçeve haricinde iddiakâr bir mahiyeti olamaz.

Her kes bilirki, bu günün Ormancıları üç menşeden gelmiştir.

- 1 — Halkalı ziraat
- 2 — Yüksek orman
- 3 — Ameliyat mektebinden...

Fili şeraite nazaran ormancılara orman mektebi menşe olduğu cihetle Halkalı ziraatle meşgul olmayacağız. Esasen bu mektep de artık tarihe karışmıştır.

Yüksek orman mektebi memleket ormancılığında ilme ve harsa vücut veren ilk ve yegâne müessesedir. Bu tesisin şimdiye kadar geçirdiği tekâmül safhaları, memleketin umumi maarif hayatının inkişafına müvazi bir siper takıp etmiş, ileriye doğru çok şuurlu hamleleri olmuştur.

Bilhassa mektebin lise mezunu aldıktan sonra her sene mütezayit bir adetle artan Talebesi Anadolu gençliği arasında uyanmağa başlayan yeni bir şuurun şahsi delilleridir. Lise mezunlarının mektebe ragbet etmesi bize münevver zümrenin yavaş yavaş ormancılığın ciddi bir ihtisas işi ve hakiki bir ilim ve fen mesleği olduğuna kanaat getirdiğini-daha sarıh bir tabirle-memlekette bir ormancılık şuurunun uyandığını gösterir. Talebe adedi istikbalin teminatıdır.

Bu mesleğin geleceğini düşünceler olanlar, en evvel mektebe bakacaklar ve onun çatısı altında cereyan eden hayatla yakından alakadar olacaklardır. Bu sebeple ormancılık unsurlarına mahreç teşkil eden bu kıymetler tahsil ocağına çok ehemmiyet vermek mecburiyetinteyiz.

Yüksek orman mektebi tekâmül yolunda ilerlemekle beraber daha gaye kemale irmemiştir. Bazı noksanlar var ki henüz ikmaline teşebbüs edilmemiştir. Bunlardan biri ve belki en mühimi *Mektebin ihtisas bölümlerine ayrılmış olmamasıdır.*

Yirminci asrı medeninin en büyük farikası ihtisas ve iş bölümüdür. Bu günün ilmi, bu günün fenni artık insanlara ansiklopedik malumat veremiyor. O, bu ihtiyacı kitaplara ve şahısların hususi tetkiklerine bırakmıştır. Fennin idraki tevakküfa uğratan terakkisi aynı meslek dahilinde bir adamın bütün işlerle uğraşmasına ömrü vefa ettirmiyor. Nasıl bir mühendis (her şeyi ihtiva eden bütün bir mühendis) olamazsa bir ormancı da hem amenajist hem teknelojiste hem de silvikültürist olamaz. Vakıa bu günün idaresi böyle bir tefrika müsait görünmüyor. Fakat bizim bahsımız yüksek ilim ve yüksek ihtisastır. Hal ne olursa olsun bizi ileriye götürmekten men edemez. Darülfunun ve yüksek ihtisas mektepleri hep şubelere ayrılmıştır. Mektebimizi emsalinden ayıran fark bu tasnifsizliktir.

Bir Ticaret mektebinin nasıl şehbenderlik, bankacılık; mülkiye mektebi nasıl siyaset, idarecelik, maliye; mühendis mektebi nasıl su, elektrik, yol, inşaatı fenniye şubelerini ihtiva ediyorsa Türkiyenin ormancılık ilim-

lerinin okutulduğu en yüksek müessesesi de ihtisas bölümlerine ayrılmalıdır.

Mektebin ihtisas bölümünden sonra diğer mühim noksanı da bir *enstitüsü mevcut olmaması, laboratuvar tetkiklerinin yapılmamasıdır.* Ormancılığı diğer ilimlerden ayıran mümeyyiz vasfı, tetkik sahasının genişliği, mevzuunun derinliği, tettebbü ve müşahedeye fevkalade müsaadesi, bu itibarla başka ilim şubelerile yakından alakadar olmağa mecbur kalmasıdır.

Ormancı metodik bir mesai programına göre hareket ederse bir çok maddelerle temasa gelir. Gezdiği yerlerin bünyesini, teşkilatını tetkik eder. Basit tecrübelerle toprağının terkibine vakıf olmağa çalışır. Muhitindeki ormanlarda mevcut vahşi ve av hayvanlarının cins ve nevilerini, intişar sahaslarını tesbit eyler. İklim üzerinde müşahedatta bulunarak - vesait mevcutsa - rasadla meşgul olur. Bunların mukayeseli grafiklerini yapar. Nebatın sahai iştigaline dahil, bulacağı çeşitleri kolleksiyon haline kor. Velhasıl, esas vazifesi olan teknik mesaiye ilaveten mektepte muavin dersler namile okunan diğer ilim şubelerinin mevzularile de yakından iştigal eder, onlara materyel toplar, müşahedelerini bildirir, bu materyel ve müşahedeler tealluk ettiği fen şubesi için ciddi ve itimada şayan bir mevzu olur.

Mühassısların bunlar üzerinde yapacağı tetkikat yurt bilgisine mühim bir zemin teşkil eder. Binaenaleyh, ormancının mesaisi hakikatte göründüğünden çok daha fazla şumul ve vusati haizdir. Ormancı, yalnız kendi

mesleğine değil, diğer ihtisas şubelerine de faydalı olur. Bunun için muayyen bir metot, ciddi bir mesai şuru lâzımdır.

Tabii maddi ve manevi bir çok külfetleri istilzam edecek olan bu geniş tetkiki, bir ormancı kendi başına çıkaramaz. Zaten her şeyi bilmenin de imkânı yoktur. Mesaisine istikamet verecek direktiflere muhtaçtır. Tesadüf ettiği müşkülleri hal edecek, tetkikatı kolaylaştıracak, ona tam manasile bir rehber olacak laboratuvar ve enstitüler ister.

Mecmuamızın kırkinci sayısında münteşir "fenni taharriyat istasyonları," yazısında da bu esasî müdafaa etmiştim. Meslekdaşların müşküllerini çözecek, çalışmalarını tensik ve tasnif edecek, gönderdikleri numuneleri tetkik ederek kararını verecek bir müessesemiz yoktur. Fenni taharriyat istasyonları yüksek orman mektebinin ilmi otoritesi ve idari rabitasına istinat ederek kurulabilir. Bunun için mektepte bir orman ve av hayvanları, silvikültür, meteoroloji ve teknoloji enstitüsü gibi tesislerin teşkiline şiddetle ihtiyaç vardır. Aksi takdirde ormancılığımızın manası, ilmimizin, fennimizin bütün iddiaları mevhum bir (idé) den başka bir şey olamaz. Biz bu idé ye kani olamadığımız gibi kimseyi de inandıramayız. Halkı, binlerce liralara sarf ederek okuttuğu gençlerin bilgisine, iddiasına, mantıkına bağlayabilmek ve fekadârlığının mahalline masruf olduğuna kanaat getirebilmek için eser göstermek, onları yaptığımız işlerin ciddi mahiyetine inandırmak lâzımdır. Bu da ancak teknik ve metodik bir mesaiye başlamakla olur. Teknik ve metodik

mesai ile ilmi teyyide, vasıtalarla istinat eder.

Müderrisler, muavinleri ve talebeler [*] laboratuvar ve enstitülerde daimi bir taharri ve tettebbu zevkiyle çalışmalı, mektep meslekdaşların maddi, manevi bir yurdu olmalıdır.

Darülfünun, laboratuvarları, enstitüleri, darülmesaiileri ile bizden daha mütekâmil bir varlığı haiz ki maarif vekâleti onu daha yüksek bir seviyeye çıkartmak için başka bir kürre altında yenileştiriyor, takviye ediyor. Bizde aynı esere iktifa ederek vakit geçmeden işe başlamalıyız.

Ihtisasa tealluk eden kısımlara dokunmaksızın, yalnız objektif bir mütalea ile bahis ettiğim şu noksanları yazdıktan sonra programa tealluk eden fakat mevcudiyeti mektebin ilmi manzarasile çok tezat gösteren şayanı dikkat bir noktayı zikretmeden geçmeyeceğim.

Memleketin - zannederim Avrupa'nın hiç bir yüksek tahsil müessesesinde bir idarecilik kürsüsü bu kadar dar olamaz. Nasıl bir mühendis, doktor veya kaymakam olacak bir gencin idare muamelatını mektepte öğrenmeleri imkânı yoksa bizde de aynı hal vakıdır. İdari işler mektepte öğrenilmez ve öğrenilmez. O hayatta

[*] Bunu yazarken hatırıma bir şey geldi. Mektepte iken sömestr imtihanlarından birinde derse çalışıyorduk. Okuduğumuz nazari tariftan bir şey anlayamadık. Laboratuardan istifade etmek istedik. Neş'et bey merhum yoktu. İdare memuruna müracaat ettim. Laboratuara girince öteye beriye dokunarak ziyat yapmağımızın muhtemel olduğunu bu itibarla açılmasına müsaade edemeyeceğini kat'i bir ifade ile dermeyer etti. Hayret içinde kaldım. Laboratuarda talebenin çalışmasına müsaade etmeyen bu geri zihniyetli adam düşünmüyordu ki, yapılan bütün masraf, mektep teşkilâtı, kendisi, heyeti umumiyesiyle talebe içindi, talebe buraya girmeyecekmiş. Laboratuvar niçin ihdas edilmişti. Örümçeklere yuva yapmak için mi?...

O zaman bu hususta Müderrisler meclisi Reisliğine takrir bile vermiştim.

bütün safahat ile tecelli edecek, görülecektir. Bunun mütenevvi eşkalini mektep derslerinde göstermenin imkânı olmadığı gibi muayyen formüllerini de okumağa lüzum yoktur. Mektebin gayesi fen adamı yetiştirmek olduğuna göre idare muamelânı onun alakadar olamayacağı bir safhadır ki bu bizzat hayatta öğrenilecektir. Yüksek teknik ve ihtisas müessesesinde böyle bir dersin yeri olamaz. Eminim ki muhterem hocalarımız da bunu düşünmüşler, fakat nasılsa mektep programına giren bu dersi şimdi kaldırmak ihtiyacını duymuşlardır. Bu noktayı da tesbit ettikten sonra asıl meseleye geliyorum.

Mektepten birinci ve ikinci sınıfın Ankarada açılan ziraat enstitüsünde okutturulması mevzu bahistir. Mektebin kısmen veya mütemadiyen enstitülere iltihakının ne derece muvafık olduğunu alakadar zevat tabii daha eyi düşünür ve taktir ederler. Ben kendi kanaatim itibarile - neticesinin çok müsbet olmasını samimi bir surette temenni etmeme rağmen - bu kararı ormancılık tedrisatını ihlal edecek mahiyette görüyorum. Belki zaman ve hadisat benim bu kanaatimde yamıldığını isbat edecek, ormancılık tedrisatı orada daha büyük bir inkişaf gösterecektir. Fakat bu netice husule gelinceye kadar fikrimi tashih edecek bir sebep bulamıyorum.

Ankaradaki enstitüler yeni ilim şuru üzerine kurulmuş müesseselerdir. Bunu taktir etmeyor değiliz; lakin, Ormancılık diğer mesleklerden başka bir hususiyete maliktir. Bu hususiyeğin icap ettireceği şeraite (**) mektep

(**) Meslekdaşlarca malum olduğu için bu şeraiti tafsil etmeyorum.

muhitinde derin bir müsaadekârlıkla tesadüf ederiz. Bu itibarla, mektebimizin olduğu yerde yükselmesine çalışmak ileriye daha vazih bir hizmet olur. Bu kısım tedrisatın oraya nakli rektörlüğün, müderrisler meclisinin, talebe ve program üzerinde murakabe ve mütalea tehdit edeceği gibi tamamen senelerdenberi sarf olunan bu emeklerin bir anda havaya gitmesini mucip olacaktur.

Ankaradaki enstitülere müşabih asri techizatla mücehhez bir ilim evinin metavazi çalışma ile yüksek emekler peşinde ciddi ve muvafık gayelere ıreğine şüphe edilmez.

Yazıma nihayet verirken, memleketimizde ormancılık tahsilinin ikinci derecesi için de bir iki kelime ile bahsetmek arzusundaım. Yüksek orman mektebinden sonra ikinci derece tedrisat orman ameliat mektebinde yapılıyor. Birinci derecede orta ihtisas mektebi olan bu tahsil ocağı lüzumlu bir ihtiyacın ifadesi olmakla beraber kat'i ve kâfi değildir. Defatle söylendiği gibi - orman muhafızlarına men'se vazifesini kuracak bir iki mektep daha ihdas edilmelidir. Fransada olduğu gibi bizde de kabiliyet ve istidadı müsait bir ormancı bu tahsil derecelerini kurs ve sair suretlerle atlayarak ileriye geçebilmeli, mesleğini tamamiyle benimsemelidir.

Hülasa, orman mektepleri mes'elesi bir istikbal davasıdır. Buna ne kadar ehemmiyet verilir, madi ve manevi yardımlar esirgenmezse mesleğin geleceği de o kadar sağlam temellere istinat eder. Biz yakın bir atide mekteplerimizin arzu olunan kemal ve ileri gayesine ulaşacağına kuvvetle inanıyoruz.

İstanbul 30 Haziran 1933

Nirengi hesabı ve ameliyatında basit bir usul

Yazar: Amcaojman mühendisi
NECİP

Arkadaş ve meslekdaşlarıma bu yazıyla hiç bilmedikleri yeni bir şeyden bahsedecek değilim. Her meslekdaşca malûm ve bilhassa amcaojmanda çalışan arkadaşların her vakit tatbik ettikleri nirengi hesabını da anlatacak değilim. Yukarıda ki serlevhada yazıldığı ve anlaşıldığı üzere nirengi hakkında bütün bilgimizden ayrılmamakla beraber neticeye daha kestirme yollardan gitmek için amaliyatla hesabatla tatbik edilecek formüllerden bahsedecek ve bu hususta yapılacak kusur ve noksanların meslekdaşları tarafından nazarı müsamaha ile karşılanmasını bilhassa rica edeceğim.

Nirengiye başlanmadan evvel nirengisi yapılacak arazi gezilir ve bilhassa alınacak dil'i esasın yeri malûm şeraite göre intihap edilir. (Haritası alınacak arazinin vüsatine göre 250 - 400 den dun olmamak şartile).

Şimdi biz bu dil'i esasın ölçülmesini ve bu hususta tatbik edeceğimiz usulü müteale edelim:

Dil'i esasın başlangıç noktasına âletimizi merkezî olarak kurar, tesviye ederiz. Dil'i esasın nihayet noktasındaki piramidin şakuli koluna

dürbündeki şakuli kılı intibak ettirir ve âletimizin tespitle vidalarını sıkarız. (Elimizde 20 metrelik çelik şerit olduğuna göre) ölçülecek bu dil'i tahminen 20 metreden fazla olmamak şartile ve şekilde gösterildiği veçhile 50 santim tulünde (5) santim kutrunda, tarama ile gösterilen yerleri demirli, üst kısmında ve tam kutur istikametinde çizgi şeklinde bir oyuk bulunan düzgün ağaçtan kazık (vetet) larla parçalara ayırırız.

Burada kullanılan kazıkların şeraiti:

1 — Hepsinin eb'adı aynı olmalıdır.

2 — İlk ve son nokta arasında hepsi aynı hizada olmalı ve dürbün yukarıdan aşağıya hareket ettirildikte şakuli kıla mütabık bulunmalıdır.

3 — Şakuliyetleri temin edilmeli ve yukarıda söylediğimiz çizgi şeklindeki oyuklar dürbinden çıkacak hatta yani ölçü hattına amut olmalıdır.

4 — Çamurlukları aynı tarzda ve iyice toprağa gömülmelidir.

Bu suretle bütün mesafeler parçalara ayrıldıktan sonra çelik şeritle her kazığın diğerinden olan arası

-oyuktan oyuga- gidiş ve geliş olmak üzere üç defa ölçülür ve listede haneî mahsuslarına yazılır. Yalnız üç ölçü arasındaki fark az yani tecvizi hata dahilinde olmalıdır. Bundan sonra çelik şerit toplanır mebdeler alınır ve ilk kazıktan başlanarak mira kazıklar üstüne şakuli tutulur. Alet başındaki daha evvelden şakuli zaviye sıfırını 0-90 na getirmiş, dürbünü ufki kılmış ve dürbün ruhluğunun hava kabarcığını hattı asliler arasına almış bulunmalıdır.

Birinci kazıktan başlanarak dürbünün orta kılının mirada intibak

ettiği rakkam santimetre olarak okunur. Meselâ 170 üzerine intibak etmişse 170 santim okunur. Bu ameliye her kazığın üstüne mira konarak hattı esasın nihayet noktasına kadar devam ettirilir. (Eğer şakuli kıl mirayı tecavüz etmiş yani dürbünle kazık arasındaki yükseklik farkı 4 metreden fazla veya miranın altında kalmışsa o zaman zaviye okunur) ve uzunluk listesinin haneî mahsusuna yazılır ve dürbünün muylu mihverile birinci nokta arası da ölçülür ve kaydedilir.

Uzunluk listesi

Ormanın ismi:..... Tarihi:..... Başlangıç saati:..... Teodolit No.

Hitam bulunduğu saat:..... Hava vaziyeti:..... Rüzgâr:.....

Derece hararet:..... Ameliyeyi yapan mühendis:.....

Kazıkların Sıra Numarası	Ö l ç ü			I. II. III. Vasatî	Dürbün ve noktaların irtifaları	Şakuli Zaviye	İrtifa Farkı	Düzeltilme miktarı	Ufkî Mesafe	Mütalazat
	Gidiş I	Geliş II	Gidiş III							

Cetveli dolduruş: Kazıkların sıra numarası birinci haneye, gidiş ve geliş metre, santimetre, milimetre olarak ikinci haneye, üç ölçünün vasatî vasatî sütununa, dürbün ve noktalar irtifaları hanesine, birinci noktada yani birinci kazıktan dürbünle nokta arasında ki fark yani mirada okunan miktar yazılır. Şakuli zaviye onunmuşsa beşinci sütuna yazılır. İrtifa farkı sütununa irtifa farkı, dürbün

nün muylu mihverile okuduğu rakkamdan ilk noktalarla olan irtifaları tarhedilerek yazılır. Düzeltilme miktarı sütununa: irtifa farkı sütununda yazılı irtifalar buna mahsus (Düzlüğe çevirme) listesinden aranılır ve tekabül eden tashih miktarı yazılır. Zaviye şakuliye okunmuşsa o zaman mesafei mailenin mesafei ufkîyeye tahvili gibi ameliyat bilhesap yapılır ve keza düzeltilme sütununa yazılır.

Düzlüğe Çevirme Listesi

Üç metre irtifata ait mesafelerin düzlüğe çevirme listesi

[Milimetre cinsinden]

EL.M	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0
3	2	7	15	27	42	61	82	109	138	172
4	1	5	11	20	31	45	62	81	103	127
5	1	4	9	16	25	36	49	64	82	101
6	1	3	7	13	21	30	41	54	68	84
7	1	3	6	11	18	26	35	46	58	72
8	1	2	6	11	16	23	31	40	51	63
9	1	2	5	9	15	20	27	36	45	56
10	1	2	4	8	13	18	25	32	41	50
11	1	2	4	7	11	16	22	29	37	45
12	1	2	4	7	10	15	20	27	34	42
13	0	2	3	6	10	14	19	25	31	39
14	0	1	3	6	9	13	18	25	29	36
15	0	1	3	5	8	12	16	21	27	33
16	0	1	3	5	8	11	15	20	25	31
17	0	1	3	5	7	11	14	19	24	29
18	0	1	2	4	7	10	14	18	22	28
19	0	1	2	4	7	9	13	17	21	26
20	0	1	2	4	6	9	12	16	20	25
21	0	1	2	4	6	9	12	15	19	24
22	0	1	2	4	6	8	11	14	18	23
23	0	1	2	3	5	8	11	14	18	22
24	0	1	2	3	5	7	10	13	17	21
25	0	1	2	3	5	7	10	13	16	20
EL.M	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0
3	209	249	296	347	402	462	528	600	678	764
4	154	184	217	253	292	334	379	428	480	536
5	122	146	172	200	230	263	298	335	395	417
6	102	121	143	166	190	217	246	276	309	343
7	87	104	122	141	163	185	210	235	263	292
8	76	90	106	123	142	162	183	205	229	254
9	68	80	94	110	126	143	162	182	203	225
10	61	72	85	98	113	129	146	163	182	202
11	55	66	77	89	103	117	132	148	165	183
12	51	60	70	82	94	107	121	136	151	168
13	47	56	65	76	87	99	115	125	140	155
14	43	52	60	70	81	92	104	116	130	144
15	40	48	56	65	75	86	97	108	121	134
16	38	45	53	61	70	80	91	102	113	126

17	36	42	50	58	66	75	85	96	106	118
18	34	40	47	55	63	71	80	90	101	111
19	32	38	45	52	59	67	76	85	95	106
20	30	36	42	49	56	63	72	81	90	100
21	29	34	40	47	54	61	69	77	86	95
22	28	33	39	45	51	58	66	74	82	91
23	26	31	37	43	49	56	63	71	79	87
24	25	30	35	41	47	53	60	68	75	83
25	24	29	34	39	45	51	58	65	72	80
EL.M	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0
3										
4										
5										
6	379	418	458	502	546					
7	322	355	383	424	462					
8	281	308	325	368	401					
9	249	273	299	326	354					
10	223	245	268	292	318	344	341	400	430	461
11	202	222	243	265	281	312	336	362	389	419
12	185	202	222	242	263	285	308	331	356	381
13	171	188	205	223	243	263	284	305	328	357
14	158	174	190	207	225	244	263	283	306	325
15	148	162	177	193	210	227	245	264	283	303
16	138	152	166	181	197	213	239	247	265	284
17	130	143	156	170	185	200	216	232	249	267
18	123	135	148	161	171	189	204	219	237	252
19	116	128	140	152	165	179	163	207	223	238
20	111	121	133	145	157	170	183	197	211	226
21	105	116	126	138	149	162	174	188	201	215
22	100	110	121	131	143	154	166	159	162	204
23	96	105	115	126	136	147	159	171	154	197
24	92	101	110	120	131	141	152	164	179	188
25	88	97	106	115	125	136	141	157	160	181

Düzlüğe çevirme listesinin kullanılışı: Bu listenin kullanış tarzını bir misalle izah edelim. Meselâ iki kazık arasında vasatî ölçü 19,910 metro olsa ve irtifa farkı 1.70 metro olsa. Şimdi ufki başlıklarda 1.7 yi arar ve buluveririz. Metre miktarını da ELM sütununun altında buluruz. Bu iki hânenin birleştiği 76 rakkamı milimetre cinsinden tashihi miktarıdır, mesafeden tarhedilir ise doğrudan doğruya ufki mesafe elde edilmiş olur.

Bu düzeltme ameliyatından sonra ufki mesafe sütununa yazılan miktarlar cemedilirse dılı esasın tutulu elde edilmiş olur.

Bundan sonra sıra arazi üzerinde tesis edilen nirengi noktalarını tarasut etmek, ufki ve şakuli zaviyeleri okumağa gelir. Bu ameliyeye başlamadan evvel işde karışıklığa meydan vermemek için behemehal bir kroki yapılmalıdır. Biz bu krokiye iş krokisi diyoruz. Bu hepimi-

zin bacağı basit bir nokta krokisi-
dir.

Alet gene düz esasın ilk nokta-
sına merkezi vaziyete kurulur, tesvi-
ye edilir ve ibre zaviyesi okunur.
Bakılacak nokat iş krokisinde işaretlenir
ve bu, nokat tarassut sırala-
rına tefrik edilir. Tarassut sırası di-
ye, iş ve hesaba bir yanlışlığa
meydan vermemek için nokatın beşer
beşer kısımlara tefrik edilmesine denir.
Burada tarassut sırası dahilindeki
nokat beşten fazla olmamalıdır; aşağı
olması mahzurlu değildir.

Yalnız en mühim dikkat edilecek
nokta tarassut sıralarını ölçerken
esas istikamet [*] tutulan noktanın
tarassut sırasında bir olması.

Esas istikamet intihap edilecek
noktanın şartları:

1 — Esas istikamet intihap edi-
len nokta ölçmüş noktanın vasatında
olmak.

2 — En iyi görünen olmak

3 — En uzağı olmak

4 — Üzerine behemmelal alet
kurulması mümkün olmak

İşte bunlar yapıldıktan sonra sıra,
zaviyelerin mesahasına gelir. Tarassut
sırası dahilindeki nokatın ölçülmesi
iki cümle olarak mesaha edilir ve her
cümlede de I ve II ikinci vaziyetleri
vardır. [Cümle ölçüsünde aşağıda
görüldüğü veçhile daire taksimatı
oynar, vaziyetlerde ise dürbünün alt
üst edilmesi yani 180 derecelik
oynamasıdır].

Birinci cümle birinci vaziyet :

Taksimat dairesinin müşiri ne
vaziyette olursa olsun tarassut cetveli
dahilinde numara verdiğimiz birinci

[*] Esas istikamet zaviyesi ölçülecek hedef-
lerin başlangıç noktası demektir.

noktaya bakar ve aletin hareketi
umumiye vidasını sıkıştırarak aleti-
mizi tespit ederiz. Ve neşanımızı al-
dıktan sonra I ve II verntiyetleri okur,
cetvelin hane mahsusuna yazarız
[İki verntiyet arasındaki fark tecviz
edilen farktan fazla olmamalıdır]
Bundansonra artık aletin hareketi
umumiye vidasına el sürülmez. Tak-
simat dairesi oynatılarak ikinci, üçün-
cü... ilâh ve en sonra beşinci nok-
taya yani esas istikametine bakılır.
İşte buna birinci cümle birinci vazi-
yet diyoruz.

Cetveldeki hane mahsusuna 1-5
konarak gösterilir.

Birinci cümle ikinci vaziyet :

Dürbünümüzle en son olarak bak-
tığımız esas istikametindeyiz. Şimdi
burada dürbünün hareketi umumiye-
vidası gevşetilir ve alt üst edilir.
Yani 180 derece çevrilir. Aletin
hareketi umumiye vidasına el sürül-
mez; Taksimat dairesinin vidası gevşe-
tilir. Tekrar istikamete bakılır. Ve za-
viyesi okunur. Sıra ile diğer nokta-
lara da bakılır, zaviyeleri okunarak
cetvele yazılır; burada birinci cümle
ikinci vaziyet diyoruz ki, 5 — II ile
gösterilir.

İkinci cümle ikinci vaziyet :

Dürbün birinci cümle ikinci va-
ziyette kaldığı halde birinci noktadır.
Bu zaman aletin hareket umumiye vi-
dası gevşetilir. Ve tahminen 90 de-
rece çevrilir. Burada tam 90 derece
çevireceğim diye uğraşmak fuzulidir.
Hareket umumiye vidası sıkıştırılır.
Birinci nokta ve diğer noktalara ni-
hayet son nokta yani esas istika-
mete bakar, zaviyelerini kayt ederiz ki

buna da ikinci cümle ikinci vaziyet
diyoruz. II — 90 olarak gösterilir.

İkinci cümle birinci vaziyet :

Dürbün, ikinci cümle ikinci vazi-
yette olduğu halde beşinci nokta
yani esas istikamettir. Dürbünün
hareket umumiye vidası gevşetilir,
alt üst edilir yani 180 derece çev-

rilir. Aletin hareket umumiye vidası-
na el sürülmez. Daire taksimatını oy-
natarak ve esas istikametten başlanı-
rak birinci noktaya kadar aynı men-
val üzere ölçülür. Bunada ikinci
cümle birinci vaziyet diyoruz ki
I — 90 ile gösterilir. Bu suretle bir
nokta dört defa ölçülmüş olur. Şimdi
bunları kaydedeceğimiz listeyi tertik
edelim :

Düz Zaviyeleri Geçirme Listesi

Ormanın ismi: Durulan nokta: Teodolit No.: Tarihi:

Görünüş vaziyeti: Hava vaziyeti: Rüzgâr istikameti:

Daire vaziyeti	Dürbün vaziyeti	Hedef sıra No.	Nokat isimleri	I Verniyer	II Verniyer	Verniyerler vasatı	Zaviye Hesabı	Vaziyeler vasatı	Mülâhazat
0	I	1	Erenler tepesi No. 3	340/44/40	44/40/340	44/40/340	46/40/30		
		2	Kurtbaşı " 15	294/400	420/294	420/294	410		
	II	2	" " "	114/400	420/114	420/114	410		
		1	" " "	160/44/40	44/40/160	44/40/160	46/40/30		
90	II	1		70/00/00	00/00/70	00/00/70	46/40/00		
		2		23/20/00	20/00/23	20/00/23	20/00		
	I	2		203/20/00	20/00/203	20/00/203	20/00		
		1		250/00/00	00/00/250	00/00/250	46/40/00		

**Düz zaviyelerin geçirme liste-
sinin dolduruluşu :** Daire vaziyeti
hanesine birinci cümlede [5] ikinci
cümlede 90 yazılır. Dürbünün vaziyeti
sütününe I ve II vaziyetleri, ki 180
derecelik farklı vaziyetlerdir, hedef
sıra numarasına tarassut sıra num-
raları yazılır.

Nokatın esamisi sütününe nirengi
noktalarının mahalli isimleri ve iş
krokisine konulan esas numaraları
yazılır. Verniyerler sütününe I ve II
vernilyerlerde okunan yazılır. Yalnız

ikinci verniyer hanesine derece yaz-
mağa lüzum yoktur; yalnız dakika ve
saniyeler yazılır.

Zaviye hesabı sütünü : Bu sü-
tüne esas istikamet [yani tarassut sı-
rası dahilindeki son nokta] zaviyesi
360 tan tarhedilerek çıkan diğer nok-
taların zaviyelerine ilâve eder ve 360
tan fazla işe tekrar farkını alarak
zaviye hesabı sütününe yazarız Cet-
vel doldurulurken hesabın karıştı-
mamak için iki cümle arasında, şe-
kilde görüldüğü üzere bir satır boş-
luk bırakılır.

Düz zaviyelerin toplama listesi

Teodolit numarası :

Tarih :

Durulan nokta :

Bakılan noktanın esamisi						
I 0						
II						
II 90						
I						
Vasatısı						
İstikamet zaviyesi						

Düz zaviye listeleri tamamen doldurulduktan yani ameliyat bittikten sonra bir noktanın fasla ve tertibi [bunların yerine türkçesi olan sağ ve yukarı kıymetler denilmekte olduğundan badema bu tabirleri kullanacağız] malûm olabilmesi için teşkil olunan müselleslerin dahili zaviyeleri ve her noktanın istikamet zaviyesinin bilinmesi lâzımdır. İşte bu iki malûman bir araya toplayan listeye (Zaviye toplama listesi) diyoruz.

Doldurulması : Durulan nokta, tarih, teodolit numarası kısımları düz zaviye listesinden alınır ve yazılır. Bakılan nokta sıra ile yazılır. 0-I hanesine birinci cümle birinci vaziyette ölçülen zaviye hesabı alınır ve yazılır. II hanesine, birinci cümle ikinci vaziyet II 90 hanesine, ikinci cümle ikinci vaziyet, I hanesine ikinci cümle birinci vaziyet zaviyeleri yazılır. Vasatiler hanesine bütün vaziyetler vasatîsi yazılır. Bu zaviyeler derece, dakika, saniye olarak yazılır. İstikamet zaviyesi sütunüne istikamet zaviyesi

yazılır; Ve bir de alette ibre zaviyesini basit bir kroki ile göstermek faidelidir.

Yeni teşkil olunan nirenği şebekesinden ameliyatta ibre istikameti tespit olunarak ibre zaviyesi ölçülür ve istikamet zaviyesi olarak kabul edilir.

İstikamet zaviyesini her noktada ölçmek fuzulidir. Bir noktadan ölçülür, diğerleri buna göre hesap edilir. İbre zaviyesi ölçülürken bu ameliyeyi bir kaç defa ve saat 10 da yapmak lâzımdır.

Ameliyat esnasında yapılacak birde şakuli zaviyeleri ölçmek kaldı ki bunu burada yazmağa lüzum görmüyorum. Düz zaviye listesini ufak bir tadille ve aynı tarzda ölçer, verniyerler vasatîsini alırız. Burada iki cümle olarak ölçmeğe de lüzum yoktur.

Bu suretle nirenğide yapılan ameliyatı münhasıran hülâsa ettik; şimdi müselleslerin hallini mütalaa edelim.

(Daha var)

Hocam Neş'et Bey

Yazan: Ziya Kadri

Bugün, hocam Neşet'in beşinci senei devriyei vefatıdır. Cenabı hakdan ruhuna gani gani rahmet dilerim.

Şimdi, belki kemiklerinden bile eser kalmamış olan bu muhterem ölüyü ben vakit vakit hatırlar, göz yaşları dökerim. Onu hatırlayıp da ağlamadığım zamanlar ise aynı teesürü duyarım.

İki Hendek ameliyat mektebinde, üç te mektebi âli'de olmak üzere, tam beş sene feyz aldığım bu kıymetli kafa hakkında bir çok hatıralarım vardır. Bunların hepsi de hocamın eyi kalpli, tam ve kâmil bir insan olduğuna dairdir. Aralarında kendisi ile yaptığımız lâtifelere ait olanlar da vardır. İşte, hocamı yad etmek, hatırlatmak için yazdığım bu yazıda bunlardan birini hikâye edeceğim; varsın, hiç olmazsa, onu hatırlamak suretile hüznü duyacakların dudakları bir az tebessüm etsin. Yalnız bu anlatacağım, bir kabahatin hikâyesidir. Harbî umumideki açlığın ne demek olduğunu bilmeleri lâzım gelen karilerimin, itiraf edeceğim bu kabahattan dolayı beni mazur göceklerini ümit ederim.

1334 senesindeyiz; Cihan felâket harbinin tesirini en ziyade gösterdiği senelerin başlangıcında; biz, vatanın 16-18 yaşları arasındaki 60 çocuğu -çoğumuzun babası veya onun yerini tutan

aile adamı cephede, ölüm saçan düşmanı sevgili vatana sokmamak için göksünü siper ediyor; memlekette bırakılan ana ve kardeşlerimiz aç ve bihlâç, ne yapacaklarını şaşır-mış, nasıl yaşayabileceklerini bilmez bir vaziyette - vatanın yarınını temin etmek için Hendek'in Set köyünde, orman ameliyat mektebi çatısı altında toplanmıştık. Başımızda artık babamız, ağabeyimiz, arkadaşımız, hocamız, her şeyimiz bulunan müdür Neşet, Baba Neşet vardı.

Bir gün onun dersinde idik. Patates'deki tomurcuk gözlerinden bahsederken, Baba Neşet dedi ki:

"Köylüler patatesi dörde bölüp öyle dikerler: Akıllarınca her bir parçadan bir nebat fırlayacağını hesap ederler ve daha çok mahsul alacaklarını düşünürler. Halbuki patates kesilmeden de dikilse, derununda ne kadar göz varsa topraktan o miktarda nebat fırlayacaktır; beyhude zahmet ediyorlar."

Bu dersi okuduktan sonra aradan aylar geçti. Bir gün bize mektebin sebze bahçesini sürdürdüler. Malûm ya, ameliyat mektebi!

Bahçe sürüldü ve ekilecek tohum tespit edildi: Patates.

Önümüze bir çok patates yığırdıran Neşet, hemen herbirisini dörde bölüp tarlaya dikmemizi emretti. Biz itiraz ettik, bunların dörde bölünmesinde

hiç bir faide olmadığını, binaenaleyh patatesleri oldukları gibi dikeceğimizi söyledik. Neşet bey her nekad bir patatesin işgal ettiği küçücük yerden dört, beş dane filizin çıkmasının doğru olmayacağını söyledi ise de talebenin itirazını kabul etmek mecburiyetinde kaldı; çünkü vaktile derste söylediklerini hatırlıyordu. Bunun üzerine bittabi patatesler fenni(!) bir tarzda yani kesilmeden dikildi.

O akşam mütaleasında beni düşünceli gören bir arkadaşım:

— Ne o hazret, bu akşam pek düşüncelisin, yoksa haurına memleket mi geldi?

Ben:

— Memleket uzakta kaldı ardaş, onu geceleri yatakta düşünüyorum; şimdi ise burasını, bilhassa bugün ekmiş olduğumuz patatesleri tahayyül ediyorum. Azizim, ne iri patatesler idi onlar! Alimallah mep-tep bize onları, bir danesini sekize bölüp dört parçasını: öğle yemeği diye veriyor. Hani tam tertipli iki danesi, bu açlık zamanında, ikimizin de karnını mükemmelen doyurur. Fakat bu hırsızlık olur: İşte onu düşünüyorum.

Arkadaşla aramızda bir münaka-

şa başladı. Ve neticede karnımızın aylardanberi aç olduğuna, binaenaleyh tarlaya ekilen patateslerden ikisini çıkarıp da haşlamanın hırsızlık ad edilmeyeceğine karar verdik.

Gece yatakhane her kesin uyumasını bekledik. Yeni yattığımız halde bu akşam apteste gidip gelenler ne de çok idi? Nehayet el ayak çekildi. İki arkadaş usullacık kalkdık, yataktan çıktık. Dışarda mehtap vardı. Üzerimizde don, gömlek, bir hayal gibi sessiz ilerliyorduk. Patates tarlasına geldik. Aman varabbi! Ne görüyorduk? Tarlayı beyaz hayaller istilâ etmiş, oturup kalkıyorlar, adeta sessiz ve garip bir dans oynıyorlardı. Fena halde korktuk. Fakat çok geçmeden, bunların, açlıktan karınları burkulan ve böyle bir halde iken tarladan iki patates sökmenin hırsızlık olmadığına hükm eden ve bizim haberimiz olmadan yataktan çıkarak bizden evvel gelen arkadaşlarımız olduklarını anladık.

Ertesi sene, Baba Neşet, derste, patates tarlasının o sene mahsul veremeyişinin fenni sebeplerini bize izah ederken gülmek için kendimizi zor tutuyorduk.

Kadıköy 19-6-1933

Meslek Havadisleri

Terfiler: Samsun amanejman grubu baş mühendis muavini Şevket bey merkezi Adana olmak üzere Ziraat vekâleti müfettişliğine terfi etmiştir.

Şevket bey zeki ve çalışkan bir gençtir. Son zamanlarda Bartın'ın teftiş ve idaresinde bilhassa nazar dikkati çekbetmiştir. Tebrik ederiz.

İzmit Orman müdürü Halil Seyfettin bey orman müdüriyet umumiyesi şube müdürlüğüne terfi etmiştir; tebrik ederiz.

Yalova orman Fen kontörölörü Enver bey terfien Kars orman müdüriyetine tayin edilmiştir. Son zamanlarda İstanbul'dan çok uzak kalmak arzusunı besleyen ve bu suretle emeline nail olan bu genç Arkadaşımızı hararetle tebrik eder ve yeni işinde muvaffakiyetler dileriz.

Yeniden tayinler: Sabık çeme ormanı komiseri Fuat bey Sivas Orman müdüriyeti Vekâletine tayin edilmiştir.

Samsun Amanejman mühendislerinden Mehmet Kâmil bey Çorum orman kontrolörlüğü vazifesini ifaya memur kılınmıştır.

Samsun amanejman gurubu baş mühendis muavinliğine Rahmi bey tayin edilmiştir.

Nakiller: Müdüriyet umumiye

Fen müşaviri Şeref bey arzuyu zatisi üzerine Zingal ormanları komiserliğine;

Kırklareli orman müdürü Kemal Rıza bey İzmit orman müdürlüğüne, Zonguldak orman müdürü Mefut bey Kırklareli orman müdürlüğüne, ve Kars orman müdürü Bekir Sıtkı bey de Zonguldak orman müdürlüğüne;

Ağı Dağı orman komiseri Vecdi bey Çiklıkara ormanı komiserliğine, Karkalmaz ormanı komiseri Zakir bey Cehennemdere ormanı komiserliğine,

Kırklareli Mühendisi Kemal bey İzmir orman Mühendisliğine ve mu maaleyhin yerine de Trabzon Mühendisi Turgut bey nakledilmiştir. Yeni vazifelerde muvaffakiyetler dileriz.

— **Mezuniyetler:** 1- Umum müdürümüz Bekir beyefendinin iki ay mezuniyetle berayı tedavi Viyanaya gideceği işidilmiştir.

Mumaleyle sıhhatlar ve hayırlı yolculuklar temenni ederiz.

Müdüriyeti umumiye şube müdürlerinden Recep bey mafsâl romatizmasından muztariben mezuniyetle şehrimize gelmiş ve berayı tedavi Alman hastanesine yatmıştır. Genç arkadaşımıza acil şifalar temenni ederiz.

2 — Ziraat vekâleti müfettişlerinden Mahli beyefendi iki aylık bir mezuniyetle şehrimize gelmiştir.

İstanbul Orman müdürü Emin bey mezunen yalovada bulunmaktadır.

Tokat Orman Mühendisi Hasan Pertev bey bir aylık mezuniyet almıştır.

Müteferrik:

Mecmuamızın neşriyat müdürü Müderris Doktor Tevfik Âli beyefendi berayi teftiş Ayancığa hareket etmiştir.

Yüksek orman Mektebinin yetiştirdiği gençlerden Arnavudluk hükümeti orman müfettişi Mehmet Fethi bey feyiz alarak tahsilini ikmal eylediği Büyükderedeki Mektebi ziyaret ile rektörlükten tafsilat almıştır. Mektebin az zamanda gösterdiği büyük tekâmül-den bir lisani şirayişle bahesdere meslegimizin neşrettirdiği eserlerden birer tane almışlardır. Tabedilen kitapları memnuniyetle tetkik ve unudulmaz bir hatıra olarak kalacaklarını söyleyerek mektebi terk etmişlerdir.

933 senesinde son yapılan teşkilat mucibince şube müdürlerinden Recep, Sadullah, Halil beylerin aslı

maaşlarının (7000) kuruşa iblağ edildiği memnuniyetle haber alınmıştır.

Samsun amenajman gurubu baş mühendisi Mamut Şakir bey ile Fatma Samiha hanımın akt merasimi gedik paşadaki hanelerinde icra edilmiştir. Tarafeyne sadet temenni edriz.

Hata - Savap

Mecmuamızın 53 ncü sayısında Mustafa Remzi Beyin "Şpaydel hacim münhanisi,, makalesinde bazı tabı hataları yapılmıştır. Bunlar berveçhi âti maalitizar tashih olunur.

Sahife Sütun Satır

14	1	6	$\frac{m^2}{4}$	yerine	$\frac{m^2\pi}{4}$
14	1	7	m^2	„	m
14	2	13	$m^2 \times 0,079$	yerine	$m^2 \times 0,079$
14	2	14	$nd^2/4$	yerine	$\frac{\pi d^2}{4}$
14	2	15	d^2	yerine	d
15	1	33	fazlası	yerine	faslası

Bozöyük

Kereste Fabrikaları

G A L A T A

Voyvoda caddesinde Nazlı han
ikinci kat

Telefon BEYOĞLU 473

Şubeleri:

ANKARA - İSTANBUL - BOZÖYÜK

Toptan

Her nevi sanayi kerestesi

Zingal Orman

Şirketi

Merkezi:

İSTANBUL TAŞ HAN

Telefon 24430

İşletme müdürlüğü: AYANCIK

Her nevi kereste

tahta talaşı

direkler traversler

VE SAİRE

Orman ve Aş

Sayı: 55

Agustos 1933

Yıl: 6

Recep Sayısı

Mecmuamız kıymetli Arkadaşımız Recep merhumun ruhuna bu sayıyı ittihaf ediyor.

Burada bütün arkadaşların bu kıymetli vücudün aramızdan ayrılmasından doğan teessürleri bir araya toplanmıştır.

Mecmuamız bu sayıyı okuyucularımıza tevdi ederken merhumun hatırasını hürmetle selâmlamağı bir vazife b'ir.

Mecmua müdürlüğü

1933

HÜSNÜTABİAT MATBAASI — İSTANBUL

İçindekiler

Son mektup	<i>Fikri</i>
Memleket kıymetli bir ormancısını kaybetti	<i>Ali Kemal</i>
Zavallı Recep	<i>Ahmet</i>
Recebi de kaybettik	<i>M. A. Salih</i>
Nirengi Hisabatı	<i>Necip</i>
İtalyada orman milisi	<i>Ahmet</i>
Meslek havadisleri	

SAHİBİ: Türkiye Ormancılar Cemiyeti
Neşriyat Müdürü: Dr. Tefik Âli

İdare merkezi — İstanbul Türbe'de Türkiye Ormancılar Cemiyetinde

Abone şeraiti — Bir seneliği on iki nüsha itibarile 300, altı aylığı 150 kuruştur. Memaliki ecnebiye için posta ücreti ilâve olunur. Yazı ve ilân işleri için mecmua müdürlüğüne müracaat edilmelidir.

Orman ve Av

Sayı: 55

1933

Yıl: 6

“Recep,,in Küçük Zabıt mektebinde muallim iken alınmış bir resmi

Son mektup

Yazan : Fikri

Recep,

Bir ay eveldenberi fasıla ile yazdığım iki mektubuma neden cevap vermediğini düşünürken, pek yakında Ankaradan gelen bir arkadaş, senin hasta olduğunu ve İstanbulda bulunduğunu söyledi. Bu gün de başka bir ormancıdan mektup aldım. Teşahşlı ve ümitsiz kalem hamleleriyle yazılmış olan bu mektup, senin aziz vücudunun toprağa gömüldüğünü bildiriyordu. Bu perişan yazılı mektupta-Recebi bu gün toprağa gömdük-cümlesini görünce, gözlerim bir an göremedi, beynim uzun zaman işlemedi.

Bir kaç saattenberi çektiğim ızdırabı ve hayata karşı savurduğum lâneti dilim ve kalemim ifadeye muktedir değildir.

Tam bir sene evvel gördüğüm gibi, zinde ve pürneşe yaşayan ve bu yaşamaya istikbali de uzunboylu düşünerek bel bağlayan genç ve her cepheden mükemmel bir arkadaşın, daha doğrusu kardeşten de çok yakın sevgili bir varlığın hayal olduğuna inanmak kabil olamıyor, buna inanmadığım içindir ki-senin tekmelediğin hayatın zaruri bir iktizası olmak üzere-bir zaman sonra inanıncaya kadar, seni halâ yaşıyor, çalışıyor ve gülüyor sanıyorum.

Ruhunu sahibine teslim ederken çırpınan temiz ve mert yüreğinde,

kim bilir, ne fırtınalar koptu? Eminol bu tahayyül seni sevenlerin yüreklerinde de sevgi ve teessürün kamçılardığı aynı kasırgaları yaratıyor.

Senin yokluğunu tasavvura çalışan muhayyelem, yıldızsız ve karanlık bir gecenin bomboş semasına benziyor. Bu siyah boşluk içinde bir kaç ışıklı levha parlayıp sönüyor. Çocukluğu muzun,gençliğimizin, müptediliğimizin ve nihayet memurluğumuzun hatıraları olan bu nurlu resmigeçit, bana, uzun, uzun geçmişi ve geleceği düşündürüyor ve işte söylüyor :

Çocukluk ve talebelik çağımızda benliğimizi ızdırıp ve sefalet kemirdi. On beş sene evvel, istilânın ve başsızlığın doğurduğu yoksuzluklara ve açlıklara göğüs gererek ormancılığı öğrenmeğe çalışırken, şuurlu ve yüksesek sevgilerimizi ormanın asıl kucağında sakladık Senin ölümün karşısında bütün kıymetlerle iflâs eden hayata atıldığımız zaman, gençliğimizi yeni idrak etmiş bulunuyorduk. Yük selmek yolunda bütün heyecan ve kudret kaynaklarını volkanlaştıran cumhuriyet devri gençlik çağımızın başlangıcı olmuştu. Bu mebdde noktasından itiskbale döndüğümüz zaman hayat felsefemizin temeli, ormanlar, vatan sevgimizin mesnetleri de ağaçlardı. Bu güzel duyuş ve bu yerinde düşünüşle çalışmakta olanlar için, gönlü aynı duygularla beslenmiş, aynı ültü ile işe ve hayata sarılmış bir

arkadaş başını ıslak bir çukura gömüp bırakmak, yaşamak zevkini derhal müstekre bir zaruret haline düşürüyor.

Zavallı Türk ormancılığı... muhitinin bütün hasisliğine, galletin koyu karanlığına rağmen sessiz bir teavzula yetiştirebildiği yavrularını ecelin sırnaşık tırnaklarından söküp geri alamıyor.

Recep, eğer ormancılık bir amaddiyetinde görünebilseydi ölümüne

gayenin peşinden koşuyorlar. O cidden şuurlu kütleden, senin, yalnız maddi varlığın ayrıldı. Ruhun bizimle ve ruhumuz seninledir. Kimsesiz ormancılık muhitinde umduğumuz feyyaz hareketler başladığı zaman sana bir tepşir mektubu daha yazar ve acıklı hatıranı meslek teşekkülü karşısında bir daha yadedirim.

Değerli ve sevgili kardeşim; vatanında ormancılık okudun, ana yurdun dağlarında gezdin ve çalıştın. Orman-

"Recep", Alman hastanesinde erkek kardeşiyle beraber

benden daha çok ağlardı, inlerdi. Hasta ve hiç kimsesiz bir anaya pek benzeyen ormancılığımız, bütün zahına rağmen, meydana getirdiği evlatlarının en eyilerini birer, birer kaybediyor. Hasta vücudunu ayaklandırmak için elinden tutan her çocuğu, amansız bir ölüm sillesile yere yıkılıyor.

Tam on sene evvel Sarıyerde, en temiz emellerin tahakkuku için kendi kendilerini tahlif eden göğüsleri azim dolu delikanlılar, bu günde içtikleri anda sadık kalarak aynı

çılığı bilgilerin, sanatların en incesi, en lüzumlusu haline sokup şaşırıcı bir tekâmül silsilesi heybetile cihan fen âlemine gösteren Alman diyarında tekrar gezdin ve okudun. Memlekete döndüğün zaman, senin deyerindeki her ormancıya yaptığımız gibi, sana da bir masa ile hokka kalem ve üzerine bir çok şeyler karalanmış tonlarca kâğıt verdik. Seni özlediği kadar seninde onu özlediğin ormana yolun düşmeden doğruca ebediyete yollandın. Bu ne hazin ayrılıktır ki,

bünyesinde hem dram hem komedi manzarasında iki mevzu yaşıyor. Mezarına eğer taş dikmek lâzımgelse taşın üstüne kitabe yazmaktan ziyade şöyle bir levha tersim etmeği tercih ederdim.

Birinci plânda mükellef bir masa ve büyük bir hokka takımı. . . Yandında üst üste yığılmış, iğnelenmiş uzunlu, kısalı kâatlardan mürekkep bir kulecik. . .

İkinci plânda uzaklarda, senin mezarından harap bir orman, senin

mulesi o kadar zayıf ki ormanın derdine şifa veremeden bulutların nemli tazyiki altında eriyor.

Bence bu levha yükselmeye muhtaç olan ormancılığımızın bir remzidir ve bir bakımdan da senin ölümün bu remzin bir tahlili ve çok acı bir tarifidir

Ölümünün gönlümde kanattığı yaraların acısıyla, yazdığım bu düşünceler, mesleğin istikbali hakkında bedbin olduğumuzu ifade etmez. Bedbinlik bir nevi manevi miskinliktir.

"Recep", metfeni ebedisine götürülürken. . .

mezarından daha meyus bir meşcere, yıkılmış ağaçlar, başları kesilmiş fidancıklar ve yer yer tüten dumanlar. Ormanın üzerinde azgın bir kasırganın zemine kadar savurup yükselttiği, gece renginde, kalın bulutlar. . . Ormandaki kasırganın şiddetinden birinci plândaki kâat desteleri hiç müteessir olmuyor gibi. Ancak bu kâatlardan bazıları rüzgârın cazibesine kapılarak ormana doğru uçuyor, fakat kara bulutların arasında kayboluyor. Bu muskalık kâadın ha-

Bu itibarla temiz yürekli, atılgan iradeli ormancılara bedbinlik yaraşmaz. Ben aneak, senin asil ve berrak ruhuna rahmet diler ve seni tebci ederken, mesleği kaygu ve duygularımıza işaret ederek, gözden kaybetmediğimiz gayemiz uğruna, benliğimizi tekrar tenbih etmek istedim.

Seni kaybeden ormancılığa, ve ormancılara taziyetlerimi arz ederim. Recep, seni Allahın rahmetine emanet etmek fakat, bütün faziletinle gene gönlümüzdesin.

Memleket kıymetli bir Ormancısını kaybetti

Yazan : Ali Kemal

Dogum ve Ölüm, hayatın iki mühim dönüm noktasıdır. Bu iki nokta arasındaki zaman bu'du hayata derinlik ve genişlik veren bir faktördür. Doğumla hayata gözünü açan bir fert, zaman içinde büyür, serpilir ve şahsiyetlenir ve nihayet yaşayış devresini tamamlar. Şu halde bir hayatın kıymetlendirilmesinde en büyük ölçü zamandır.

Bununla beraber zaman içine dogan ferdin gösterdiği hayatîyetin, cevvaliyetin ve istikbal için vadettiği ümitlerin de büyük bir ehemmiyeti vardır. Cılız, illetli, hayatla ölüm arasında sallanan bir meşcere ile gümrah, sıhhatli, hayata teşne ve mücadele kabiliyeti yüksek bir ağaç camiası elbette aynı kıymette değildir; sonuncu meşcerenin ati için vadettiği kıymetler, şüphesiz ki birincininkinden daha büyüktür. Günün birinde ümit edilmedik bir afet, bir yangın ile mahfeden o vaitli, gürbuz meşcerenin uyandıracağı acı elbette daha fazladır.

Recebin doğumu ile ölümü arasındaki zaman bu'du çok kısa oldu. Daha henüz en kuvvetli inkişaf anında iken onu bir yangın eritti ve yok etti. Kader onu bizden kıskandı, aramızda bulunmasını çekemedi. Zaten çorak olan içimizden ormancılık ailesinin bu çok temiz, faziletli, gayyur

ferdini, bu civanmert insanını çekip aldı. İçinde büyük kıymetler saklayan ve ancak zamanla bu kıymetlerini ormancılığa verecek olan Recebin vakıtsız ölümü meslek için, kendisini seven arkadaşları için, kendisini sevdirdiği muhiti için telâfisi gayri kabil bir ziyadır. Ölümünün kalplerde bıraktığı acı kuvvetlidir; o zamanla şiddetini artırıyor. Bu ziyan ormancı ailesinin fertleri arasında bıraktığı tesir devamlıdır.

..

Marşoğlu Recep, 1316 yılında İşkodra'da doğmuştur. Babası Hacı İbrahim efendi İşkodra Fırkasında Tüfekci ustası idi. Anası 70 yaşında olup berhayattır. Recep gerek Ana ve gerekse Baba cihetinden ömrü uzun bir ailenin çocuğu idi.

İptidai tahsilini İstanbulda Beşiktaş Abbasağa ilk mektebinde bitirmişti. Meşrutiyeti müteakip Babası ile birlikte İşkodraya giden Recep orada İdadî mektebine devam etmiştir. Balkan harbinin patlaması üzerine tekrar İstanbul'a gelmiş ve artık İstanbul Recep ve Ailesi için kat'i bir mahalli ikamei olmuştur. İşkodrada başlayan İdadî tahsilini bitirmek üzere Kabataş mektebine girmiş; büyük harbin ilânından az bir zaman sonra 314 lüllerle muamele görerek asker edilmiştir. Sükûneti, itidali, itaati ve vazife-

şması ile az zamanla Kumandan-
ların nazarı dikka ve teveccühünü
kazanarak Recep, arkadaşları arasında
temayüz etmiş ve Ağır Topçu Küçük
Zabit mektebinde Muallim olarak İs-
tanbulda kalmıştır. Bu esnada lekeli
hümmaya yakalanmış ise de içinde
sakladığı enerji sayesinde hastalığa
mukavemet edebilmiştir. Fakat hasta-
lıktan takatsiz bir halde ayağa kalktı-
ğından kendisine iki sene tebdilhava
verilmiştir. İşte Recebin Ormancılığa
intisabı bu tebdilhava ile başlar.

Recep, Memleket görmek ve ta-
nımak arzusunu, bir meslek sahibi ol-
mak gayesinin tehakkukunu 1334 se-
nesinde İslahiye Orman Ameliyat
mektebine girmekte bulmuştur. Recep
İslâhiyede bulunduğu kısa bir müddet
zarfında temiz ahlakile arkadaşlarına
kendini sevdirmiş, gayretile Hocaları-
nın teveccühünü kazanmıştır. Büyük
harbin akibeti olan memleketimizin
düşman istilâsına maruz kalması,
Recebin İslâhiye Orman ameliyat
mektebinin ilk senesini bitirmek üze-
re olduğu zamana tekabül eder. 1336
senesinde İslâhiye mektebinin
lağvı üzerine diğer arkadaşlarıyla be-
raber tahsilini bitirmek üzere Beykoz
Orman ameliyat mektebine gelmiştir.

Recep, mektepte spor amatörleri-
nin başı idi. Onu derslerden hariç
zamanlarda idmana ve spor mecmua-
larının mütaleasına dalmış veya he-
veskâr arkadaşlarının yardımıyla geti-
rip mektep meydanına diktiği (Bar-
fiks) de ekzersisler yapmak ve yap-
tırmak ile meşgul görürdük. Recebin
spora dair verdiği konferanslar onun
idman ameliyatında olduğu gibi na-
zariyatında da bilgi sahibi, sporu spor
için yapan bir sportmen olduğunu

göstermiştir. Bu spor merakının sön-
memesi ve yüksek mektepte de de-
vam etmesi bu iddiamızı teyit eder.
Bütün spor arkadaşları kendisini terk
ettiği halde onun yalnız başına mek-
tep bahçesinde ve yatakhane kori-
dorlarında labudunu salladığını, ya-
yını gerdiğini görürdük. Tek başına
Yüksek Mektepte (Spor) diye bir
kaç nüshadan ibaret bir mecmua da
çıkarmıştır. Velhasıl Recep "Sağlam
dimag sağlam vücudda bulunur," sö-
züne inanmıştı ve sporu bir heves
için değil bir maksat uğruna yapardı.

1336 yılının Temmuzunda Ame-
liyat Mektebini muvaffakiyetle bitir-
dikten sonra 1337 yılının Martında
Yüksek Orman mektebine girmiştir.
İşgal dolayısıyla uzun müddet süren
tatil devresinde maksatsız gezmekten
usanan Recep, kısa bir müddet Edebi-
yatla da iştigal etmiştir. Recebin bir-
likte geçirdiğimiz mektep hayatının
muhtelif safhalarını manzum olarak
tasvirde gösterdiği meharret cidden
şayanı hayrettir. Bu sahada ibraz et-
tiği kabiliyeti beslese ve devamlı bir
saiye tabi tutsaydı o, yazıları zevkle
okunur iyi bir muharrir de olurdu.

İşgalin kara ve yeisli üç yılını
Yüksek Orman mektebinde geçiren
Recebin ilk memuriyet hayatı Bo-
zanti Orman Fen memurluğu ile
başlar. Onun, Ormancılığın bu en
mühim mevkiinde geçirdiği müddet
pek kısa olmakla beraber elde ettiği
neticeler oldukça büyük olmuştur.
Recep, bu işte daha başlangıcından
itibaren hiç bir yabancılık gösterme-
miş, büyük bir gayret sarfiyle mev-
cut kavanin ve nizamât dairesinde
mıntakası ormanlarının iyi bir tarzda
idaresinde ibrâzı liyakat etmiştir.

Memleketin geçirdiği mütemadi
harpler dolayısıyla sahipsiz kalan or-
manlarda muhafaza ve inzibatın te-
mini hiç te kolay bir iş değildi. Çün-
kü Devletin bütün kuvvetlerini harici
düşmanların kovulmasına ve istiklâlini
temine taksif ettiği anlarda ahalinin
daha büyük bir hırsla ormanlara te-
cavüzünü artıracak şüphesizdir. Re-
cebin vazifeyi deruhte ettiği an,
ormanla halk arasındaki bu vazi-
yetin henüz devam eylediği zama-
na tesadüf eder.

Bütün bu müşküllere rağmen
mıntakasında bozulan idareyi iade
etmek, muhafazayı temin eylemek
hususunda gösterdiği kabiliyet onun
eyi bir ormancı olduğunu ispat eder.
Recebin bu mintakadaki altı aylık
faaliyetini ve mintakasında orman
kavanin ve nizamını hakim kılmak
için ne büyük bir gayret sarıttığını
şu rakam bize belig bir surette irae
eder: kaçakçılık, usul ve nizama
muhalif kat'iyat ve saire gibi yapıtı
takibat sayesinde Devlet hazinesine
3.000 liralık bir varidat temin et-
miştir. (*)

1340 senesi Martunda ahvali sıh-
hiyesine binaen Burdur Fen memur-
luğuna sınıfile nakledilmiş, aynı se-
nenin Mayısında yeni teşekkül eden
birinci orman amenajman grubu
üçüncü sınıf mühendis muavinliğiyle
Antalyaya gitmiştir.

İki sene muvaffakiyetle grupta ifai
vazife eyledikten sonra Ankara Orman
fidanlığının tesisinde çalışmak üze-
re Orman amenajman Mühendisi tahsi-
satiyle "3500," kuruş maaşı aslıyla An-
karaya 926 senesi Ağustosunda çağı-

(*) Merhum ile olan muhaberatından alın-
mıştır.

rılmıştır. Bu gün Ankaraya gelen
İstanbul yolcusunu şehrin garp
methalinde selamlayan ve Türkiye'nin
yegâne sun'î ormanı olan Gazi çift-
liği Ormanının Recep ilk faal mües-
sislerinden biridir. O, bundan sekiz
sene evvel tamamilen bir step man-
zarası gösteren bu yere ilk fidanı
diken üç kişiden biri olmuştur. O,
kışa, soğuga ve bütün mahrumiyet-
lere katlanarak çalışmış, ve Gazi or-
man fidanlığının teessüsünde mühim
rol oynamıştır. Vekâlet onun bu me-
saisini bir takrirname ile taltif etmiş,
Ormancılıkta ihtisas kespeylemek
üzere 1927 senesi İkinci kânununda
Almanya'ya göndermiştir.

Recep Almanyada üç buçuk se-
ne kalmış, tahsilini Tharand Orman
Mektebi Alisi ve Münih Darülfünunu
Ormancılık Fakültesinde ikmal etmiş,
Bavyera, Avusturya Orman amenaj-
man idarelerinde tatbikat gördükten
sonra 1930 senesi Haziranında mem-
lekete dönmüştür. Avrupadaki tahsili-
nin nihayetinde yazdığı Bavyera Or-
mancılığı hakkında bir kitabı Orman-
cılık kütüphanesine hediye etmiştir.
(Bavyera Devlet Ormancılığı ve teş-
kilâtı) ismini taşıyan bu kitab, İktisat
Vekâleti Neşriyat Müdüriyeti tarafın-
dan neşredilmiştir.

Almanyadan avdetinde Ankara
Gazi Orman fidanlığı müdürü olmuş,
1931 senesi Haziranına kadar bura-
da kalmıştır. Bunu müteakip İzmir
Orman amanejman üçüncü grup
Başmühendisliğine tayin edilmiş, 1933
senesi İkinci kânununa kadar Grup
Şefliğini idare etmiştir. Bu tarihten
itibaren 1933 senesi Haziranına
kadar Vekâlet Orman Fen Müşavir-
liğinde muvaffakiyetle ifayı vazife

Zavallı Recep

Yazan ; Muallim Ahmet

Ölüm, tabiatın bu ezeli ve ebedi kanunu, Recebi, bu genç, henüz otuzüç yaşında bulunan, bu çok kıymetli ve sevgili Arkadaşı, bu kudretli varlığı bir hamlede aramızdan çekti aldı. Dün gece bir buçuk aydanberi tedavide bulunduğu Taksim sıra selvilerdeki Alman hastanensinin bir odasında gecenin derin sessizliği içinde sessizce gözlerini, o parlaklığını hiç kaybetmeyen gözlerini ebediyen hayata yumdu, ve ebedi uykusuna daldı.

Bu pek genç ve sevgili arkadaşın böyle vakitsiz olarak aramızdan ufulu bizim için cidden büyük, telafisi imkânsız bir zarar, ölçülerin ifade edemeyeceği büyük bir felaket oldu ve geride bıraktıklarını hep ağlattı. Kim derdi ki, Recep bu kadar genç, bu kadar erken aramızdan ayrılacak, ailesini, mesleğini bırakıp gidecek; Doktorların bütün ümitsizliğine rağmen biz onun öleceğine hiç bir zaman inanmamıştık. Onu her ziyaretimizde parlayan gözlerinde, dudaklarında açılan tatlı tebessümlerde hayata bir bağlılık görürdük. Daha bir kaç gün

eden Recebin hizmeti taktir olunarak (70) lira maaşı aslı ile Amenajman Şube mütehassıslığına tayin kılınmıştır.

Yeni tayin olduğu bu vazifede meslek Recepten büyük hizmetler ümit etmekte iken o, 2 Ağustos 1933 gecesi gözlerini hayata kapadı...

evvelisine kadar o bana iyi olduktan sonra yapacağı bir çok işlerden bahsetmişti. Kendisi de bizim gibi bu acıklı neticeyi gestirememişti, Evet Recep ölmüştür.... Onu bu gün daha kaç saat evvel biz, arkadaşları, kardeşleri, uzak ve yakın bir çok tanıdıkları, omuzlarımızda sakın bir mezarlığa taşıdık. ve o mezarlığın yeşil servilerle, erguvanlarla bezenmiş bir köşesine, ebedi yatağına, o kara toprakların altına yatırdık. Fakat içimde bir his bu arkadaşın öldüğüne bir türlü inanmıyor ve bana öyle geliyor ki Recep ölmemiştir; o halâ bizimle, bizim aramızda yine eskisi gibi yaşıyor.....

Recep kudretli bir varlıktı. Onun meslekteki kısa hayatının hangi safhasına bakacak olursak her yerde vazifesini muvaffakiyetle yaptığını ve çok sevgili mesleği için bütün kuvvetiyle çalıştığını görürüz. O daha Mektep sıralarında iken bile şahsında meknuz olan kabiliyeti göstermeğe başlamıştı. Süratı kalemi ve intikali ile Hocaların derste ki takrirlerini hemen aynen denecek derecede not eder ve tuttuğu bu notları tashih ettikten sonra not alamayan arkadaşlarına vererek onlara şu suretle yardım ederdi. Talebeliğinde en çok sevdiği şey boş zamanlarında spor yapmaktır. Hatta o kendi el yazısı ile de tek nusha bir spor mecmuası çıkarırdı.

Yüksek orman Mektebini bitir-

bir kaç saniye düşündü ve ondan sonra temiz ve pürüssüz Almanca ile ve çok ilmi bir ifade ile suali izaha başladı. Bir az evvel Recebin yerinde imtihan veren diğer bir ecnebinin yanlış ve çetrefilli Almancasına gülen Alman talebesi Recebi hayret ve taktirle dinliyorlar ve onu tanımayanlar "kimdir bu?", diye birbirine soruyorlardı. Suali bidayetinden nihayetine kadar aynı suretle izah etti ve Profesörün bu vadide sorduğu diğer tali bir iki suale de muvaffakiyetle cevap vererek imtihanını "fevkalâde," olarak kazandı.

İmtahandan sonra onu tebrik ederken bu memleket çocuğunun kazandığı bu mühim muvaffakiyetten benim de göğsüm kabarıyordu. Münihten hareket etmeden evvel Bayera Ormancılık teşkilâtına ait uzun bir rapor yazdı. Ve bu raporu bilahara Vekâletce tab'edildi. Münihten hareket ettikten sonra bir müddet Avusturya ve Çekoslavakya'da bulundu. Bادهu memlekete döndü.

Avrupadan dündükten sonra ilk tayin edildiği yer Ankara fidanlık ve teşcir işleri Müdürlüğü idi. Burada bir seneden fazla çalıştı ve bilahara İzmir Amenajman Baş Mühendisliğine nakil edildi. Oradan Vekâlet Fen müşavirliğine alındı. Fen müşavirliğinde çok hizmetleri görüldü. En son memuriyeti de Fen Müşavirliklerinin lağvı üzerine teşkil edilen şube mütehassıslığı idi. O az bir zamanda ve genç yaşta meslekte mühim mevkiler işgal etmişti. O bu mevkileri yalnız kendi çalışganlığı, kendi kabiliyeti ve bilgisiyle kazanmıştı. Fen Müşavirliğine tayin edildiği günden beri bir amenajman talimat-

namesi meydana getirmek ve şu suretle amcnajman işlerini yoluna koymak yegâne emeli idi.

Recebin yazı ifadesi de kuvvetli idi. O yazdığı yazılarda maksadını okuyucuya kolayca anlatmasını çok iyi bilirdi. "Orman ve Av" da telif, terceme olarak güzel uslbu ile yazdığı bir çok makalelerle de mesleğe mühim hizmetlerde bulunmuştur. Onun mecmuadaki yazıları mesleği tetkikat ve tettebbiatta bulunanlar için kıymetli birer mehzadır.

Recebin en büyük meziyeti temiz bir ahlak ve yüksek bir terbiye sahibi olması idi. Dedikoduyu şu veya bunun aleyhinde söylemeği hiç sevmeydi. Sonra çok mütevazı ve

gönülsüz bir arkadaşı. O bu meziyetleriyle kendini bilaistisna herkese sevdirmişti. Hiç bir meslekdaş tasavvur etmemki Recep için "şu kusuru" vardı diyebilsin, o hakikaten kâmil bir insandı.

Recep, mesleğin nadir yetiştiği uzuvlardan biri idi. Onun bu erken ölümü Ailesini, ve biz arkadaşlarını müteessir ettiği kadar mesleğin manevi şahsiyetini de müteessir etmiştir. O bir kelime ile, mesleğin ümidi idi. Biz onun kudretli şahsından çok şeyler bekliyorduk Fakat çok yazık ki ömrü vefa etmedi. Ölüm bu değerli genci, bu temiz nasiyeyi, bu eyi insanı bizden kıskandı ve onu böyle zamansız bizden ayırdı. Zavallı Recep...

Büyükdere 2. 8. 1933

Recebi de kaybettik

Mehmet Ali Salih

Düne kadar toprağa karışan kıymetli meslekdaşlarımızın hazin ölümleriyle yüreğimiz acırken şimdi de Recebin ufuk karşısındayız.

Geçen ay, ölümünün beşinci yılı münasebetiyle Neş'et beyi anmış, bazı hatıralarını anlatmışım. O zaman hasta olan Recebin ölümü hatırıma bile gelmemişti. Onun, bu kadar erken söneceği kimin hatırına gelirdi.

Dört ay evvel kendisini Ankara'da görmüştüm. Toplanmış, şişmanlanmış, çok eyileşmişti. Vaziyetine pek memnun oldum. Hatta sıhhatinden dolayı tebrik ettim. O, Ankara havasının yaradığından bahs ediyordu. Güzel, sıhhatli ve neş'eli konuşuyordu. Böyle dinç, gülbüz bir vücudün hain bir hastalığın pençesinde mahvolması cidden çok acıklı, çok elemli bir şeydir.

Recep - Cafer bey gibi - enerjik, değerli bir ormancıydı. Daha Mektep sıralarında iken çıkardığı genç ormancı (*) mecmuası azminin, enerjisinin kuvvetli bir ifadesiydi. Burada neşr edilen yazıları onun mesleğini ne kadar çok sevdiğini, benimse-diğini pek iyi gösteriyordu.

Filhakika, Recep vazifeye geçtikten sonra bütün kudretiyle işine sarılmış ve muvaffak da olmuştur.

Recep meyvasını yapmadan kuruyan bir ağaç gibi mahsulunu vermeden kurudu gitti. Biz onun genç ve bilgili kafasından çok şeyler ümit

[*] Bilahare bir fasıla devresi geçiren bu mecmuayı ben azimkâr Ormancı namile tekrar neşr ve idame etmişim.

ediyorduk. Yazık ki ömrü vefa etmedi...

Recebi kayp ettiğimize bilhassa şu iki noktadan çok müteessirim:

1: — Genç ve gülbüz vücudünün hain bir hastalığa kurban gitmesi.

2: — Mesleğin güzide bir şahsiyetinden, kıymetli bir elemanından mahrum olmasıdır.

Recebin yeri belki doldurulur ve telâfi edilebilir. Fakat biz saflarımızın sıklaşmasını istiyoruz. Her boşalan yer bir zaman kaybettirir. Kaybolan zamanlar ise telâfi edilemez, beklediğimiz inkılabı vapacak olan genç Ormancı unsurlarından velev bir danesi bile eksilse kuvvetimizden kaybetmiş oluruz.

Receple — maatteessüf — arkadaşlık yapmak ve uzun bir müddet bir arada bulunmak imkânına malik olamadım. Bu itibarla onun şahsiyetini, fikirlerini tebarüz ettirecek evsafını tesbit etmek imkânında değilim.

Muhterem arkadaşlarımız Ali Kemal ve Ahmet beyler bu vazifeyi daha eyi yapmak iküdar ve imkânına maliktirler.

Ben ancak Recebe karşı duyduğum tehassüs ve duyguları ifade etmek için şu satırları yazmış bulunuyorum.

Recebin gaybuberi Memleket ve meslek hesabına acıklı bir ziyadır. Cenabı haktan kendisine rahmet diler, Muhterem Ailesini ve Arkadaşlarını taziyelerim.

22-8-1933 Yalova

Nirengi hisabat ve ameliyatında basit bir usul

Yazan : Amenajman Mühendisi
NECİP

- 54 üncü sayıdan devam -

Noktaların hesabına başlarken aşağıda sıra ile yazılı mevadın bilinmesi lâzımdır.

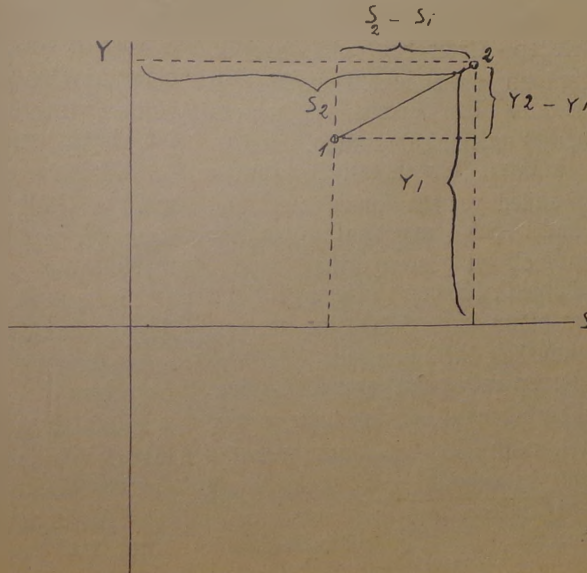
- 1 — İstikamet zaviyesi
 - 2 — İstikamet ve ölçülen zaviyelerin rubu muhitlerde alacağı işaretler
 - 3 — Hesabatta kullanılan bazı müsellelat kaide ve düsturları
 - 4 — Bu düsturların neticesi, formüller.
 - 5 — Logaretma.
- Şimdi sıra ile tetkik ve mütealea edelim:

1 — İstikamet zaviyesi bir evvelki nüshada da bahs edildiği gibi bir noktanın tertip, şimal istikametiyle teşkil ettiği zaviyeye ufak bir hata ile ibre zaviyesi demişdik ve Teodolitle dıl'ı esasın bir ucunda ölçüldüğünü de bildirmiştik.

3 — İstikamet zaviyelerinin rubu muhitlerde alacağı işaretler : Bunun

için 1 ve 2 numaralı iki nokta alalım. Sağ ve yukarı mihverlerini çizelim. 1 ve 2 numaralı noktaların [S] sağ [Y] yukarı mihverlerine nazaran vaziyetlerini tetkik edersek : Burada $S_1 - S_2$ nin $[+]$ $Y_1 - Y_2$ nin de $[+]$ olduğunu görürüz.

Bu noktaları ikinci rubu muhitte alır tetkik edersek o zaman $S_1 - S_2$ nin $[+]$, $Y_1 - Y_2$ nin $[-]$, üçüncü rubu muhitte ise her ikisinin $[-]$, dördüncü rubu muhitte $S_1 - S_2$ nin $[-]$ $Y_1 - Y_2$ nin $[+]$ olduğunu görürüz. Bu vaziyetler ileride, formüllerde bize çok lâzım olacağına

dan bunları bir cetvel haline sokup göz önünde bulundurursak hesabatta düşünmeğe lüzum kalmaz.

	I	II	III	IV
$S_2 - S_1$	+	+	-	-
$Y_2 - Y_1$	+	-	-	+

Şu suretle istikamet zaviyelerinin hangi rubu muhitte olduğunu anladıktan sonra ona göre hesap ederiz. Malûm olduğu üzere birinci rubu muhitte istikamet zaviyeleri doğrudan doğruya kendileridir. İkinci rubu muhitte 180 den tarh, üçüncü rubu muhitte 180 ilâve, dördüncü rubu muhitte 260 dan tarh eder ve asıl istikamet zaviyesini her nokta için aynı tarzda hesap ile elde ederiz.

3 — Şimdi bir az da hesabatta lâzım olacak müsellelat kaidelerini gözden geçirelim.

Yukarıki şekilde 1 ve 2 numaralı noktaların arasında mesafeyi M ve birinci noktanın istikamet zaviyesini de $[i]$ ile gösterelim. Burada bir müsellelat kaimülzaviye hasıl olmuştur. Biz biliyoruz ki her müsellelat kaimülzaviyede bir dıl'ı kaim diğer dıl'ı kaim ile karşısındaki zaviyenin tanjantı hasılı zarbına müsavidir.

O halde

$$S_2 - S_1 = Y_2 - Y_1 \times \tan i_1$$

$$\frac{S_2 - S_1}{Y_2 - Y_1} = \tan i_1$$

Veterikaime olan M mesafesini bulmak istersek:

$$\sin i_1 \times M = S_2 - S_1 \quad \text{olur.}$$

$$M = \frac{S_2 - S_1}{\sin i_1}$$

Veyahut :

$$M = \frac{Y_2 - Y_1}{\cos i_1}$$

Şimdi buradan $[S_2]$ yi bulalım:

$$S_2 = M \times \sin i_1 + S_1$$

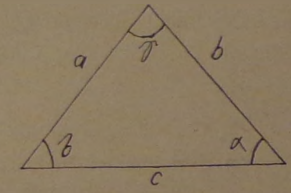
Veyahut : $[Y_2]$ müsavidir.

$$Y_2 = M \times \cos i_1 + Y_1$$

Olur ki, biz bir noktanın sağ ve yukarı kıymetini bulurken yukarıda yazılı şu dört müsellelat kaidelerinden ve müsellelatların bazı hassalarından istifade edeceğiz.

Nirengisi yapılan arazi malûm olduğu üzere bir çok müsellelatlara ayrılır. Onun için bu müsellelatları hal etmek mecburiyetindeyiz.

Binaenaleyh müsellelatların bize lâzım olacak hassalarını bir kere daha hatırlıyalım. Bir müsellelat kaimülzaviyede [veya her hangi bir müsellelatte] her dıl'ı mukabilindeki zaviyenin Sinüs'üyle mütenasiptir.

$$\frac{C}{\sin \gamma} = \frac{B}{\sin \beta} = \frac{A}{\sin \alpha}$$

Burada

$$B = \frac{a}{\sin \alpha} \times \sin \beta$$

$$C = \frac{a}{\sin \alpha} \times \sin \gamma$$

Şu esaslardan istilade ederek ve şimdiye kadar bahsettiğimiz düsturları kolaylıkla halledebilmek için bir şekil ve sıra altına sokacak ve hasil olacak bu listelere de formül diyeceğiz.

4 — Logaretna: Bütün bu niren-gi hesabını yapabilmek için logaret-maya ihtiyac tabiidir. Onun için bu-rada bundan bahse lüzum yoktur. Fakat 7 haneli olursa netice daha mükemmel halledilecektir. Şimdi for-mülleri birer birer tetkik edelim:

Birinci formül

Müsellesin dahili zaviyeleriyle dı-larını malûm kılmak:

Önümüze iş krokisini alır, hangi müsellese hallediyorsak işaret eder ve o müsellese ait zaviye toplama listelerinden müsellesin dahili zaviye-lerini çıkarırız.

Müsellesin dahili zaviyelerini zaviye toplama listesinden çıkarma.

Müsellesin dahili zaviyelerini doğ-ru hesap etmek lazımdır. Çünkü işin başlangıcı sayılan bu ameliyede ya-pılacak hata bütün hesabı alt üst edeceğinden bu işte çok dikkatli bulunmalıdır.

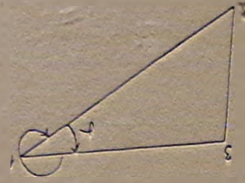
Bunu üç vaziyette görebiliriz:

1 — Zaviyesi aranılan müselleste noktalardan biri esas istikamette ola-rak ölçülmüştür.

2 — Esas istikamet müsellese teş-kil eden noktalardan biri olmayıp başka bir nokta esas istikamet tutul-muş bulunur. Fakat bu nokta müsellese teşkil eden noktalar arasında olur.

3 — Müsellesin temamiyle hari-cinde bir nokta esas istikamet tutul-muş olur.

Birincide:

Birinci noktada, esas istikamet 2 numaralı nokta ise o zaman λ zaviyesi doğrudan doğruya istikamet zaviyesidir. Eger 3 numaralı esas istikamet ise o zaman ölçülen zaviye harici zaviyedir. [Çünkü Te dolitle ölçerken daima soldan sağa doğru ölçeriz] ve $360 -$ harici zaviye istikamet zaviyesi yani λ olur. Ve tarassut toplama listesinde 2 numaralı noktanın zaviyesini 360 den tarh eder, ve dahili zaviyeyi buluruz.

İkinci halde:

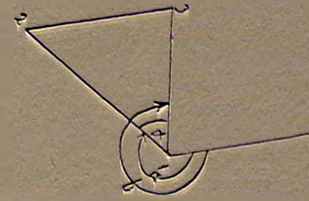
Burada esas istikamet müsellese teşkil eden noktalar olmayıp bunla-rın arasında hariçte 4 üncü bir nok-tadır.

O zaman dahili zaviye yani λ ; ve a b zaviyelerinden müteşekkildir.

a Zaviyesi ise 3 numaralı nok-tanın tarassut toplama listesinde o-kuyacağımız zaviyedir. b zaviyesi ise 2 numaralı noktanın 360 dan tarhile elde edilir.

Üçüncü halde: Burada esas istikamet hariçte her hangi bir ce-nahtadır.

Burada dahili zaviye λ zaviyesi β zaviyesinden a zaviyesinin tarhına

müsavidir. β zaviyesi 3 numaralı nok-tanın tarassut toplama listesindeki zaviyesidir. A zaviyesi ise 2 numara-lı noktanın zaviyesidir. Yukarda

yapılan bu üç halli daima nazarı dik-kate alarak müsellesin diğer zaviyele-rini de ona göre hesap etmek lazımdır.

Bu suretle hesap edilip bulunan müsellesin dahili zaviyeleri mecmuu 180 derece olmalıdır. Bu fark azamî bir dakikayı tecavüz edemez. Eger bir dakikadan fazla olursa ölçü yan-lış demektir.

Bir dakika veya daha az bir fark varsa o zaman bu hata miktarı üç zaviye taksim edilir. Ve bu miktar cetvelin hane mahsusunda gösterilir.

Müsellesin dıllılarının hesabı listesi

[Birinci formül]

Ormanın ismi İş krokisinde müsellesin numarası
Aletin tecvizi hatası Tarihi Mühendisin imzası

Dahili zaviyeler	Tashih miktarı	Musahhah zaviyeler	A.	Mülâhazat
λ			Sinus λ ...	
β			A	
γ			Sinus λ ...	
			Sinus β ...	
			Sinus γ ..	
			B	
			C	
Müsellesin numarası				

Listenin dolduruluşu: Ormanın ismi, tarihi, ve saire yazıldıktan sonra birinci sütunda dahili zaviyeler kıs-mına, ki λ , β , γ olarak gösterilmiş-tir, zaviye toplama listesinden [yu-

karda yazılı hususat nazarı dikkate alınarak] bulunan zaviyeler yazılır, cemedilir. 180 dereceden farklı ise tashih miktarı hanesine tashih fark-ları yazılır. Ve musahhah şekli de mu-

sahhah zaviyeler hanesine yazılır. Bu sütunların ait tarafına müsellesin numarası yazılır. Ondan sonraki sütun şu suretle doldurulur. Sıra ile aşağıya doğru birinci haneye A dilinin logaretması [Eğer ilk müsellesi hal ediyorsak bu A dilı ölçdüğümüz dilı esastır].

Diğer müselleslerde de bir evvel ki müsellese ait dil'ı olduğundan hal edilmiş yani malûm dil'ı demektir.

İkinci haneye λ zaviyesinin Sinüs logaretması yazılır.

Üçüncü haneye ki $\frac{a}{\text{Sinüs } \lambda}$ dır. a nın logaretmasından λ nin logaretması tarh edilerek yazılır.

Dördüncü haneye müsellesin dahili zaviyelerinden biri olan β nin Sinüsü logaretması yazılır.

Beşinci haneyede γ dahili zaviyesinin Sinüs logaretması alınır ve yazılır.

Yukarda müsellesin hallinde bildirdiğimiz veçhile B dil'ı müsavidir:

$$\beta \text{ Sinüs} \times \frac{a}{\text{Sinüs } \lambda} = B$$

Oluğuna göre B dilını buimak için $\frac{A}{\text{Sinüs } \lambda}$ logaretması ile β Sinüs logaretmasını cemederek B dil'ının logaretması çıkar.

Aynı mulâhaza ile C dilının da logaretması bulunur.

Ve hanei mahsuslarına yazılır. Bu suretle müsellesin dilıları malûm olmuş olur. Sıra ile diğer müsellesler de halledilir. [Yalnız nirengi ameliyatının daha başlangıcında müselleslerin muntazam ve müsellesi müteva-ziüladla olmasına dikkat etmek neticenin doğru çıkmasına başlıca bir amil olur.

Şimdi iki numara verdiğimiz formülü tetkik edelim.

İki numaralı formül İki nokta arasındaki mesafe ile istikamet zaviyeleri malûm olduğu zaman bu iki noktasının fasla ve tertibini yani sağ ve yukarı kıymetlerini hesap etmek mümkündür.

Formülün dolduruluşu: [yukardan aşağı] birinci haneye mebde noktanın numarası ve ismi yazılır. İkinci haneye sağ ve yukarı kıymeti hesap edilecek noktanın numarası ve ismi yazılır. Üçüncü haneye istikamet zaviyesi Z. A. B, dördüncü haneye müsellesin dahili zaviyesi, beşinci haneye üçüncü ve dördüncü hanede zaviyelerie rubu muhitlere göre muamelesinden sonra istikamet zaviyesi yazılır.

Altıncı haneye: M mesafesinin logaretması yazılır, ki bu birinci formülde (müsellesin dilılarını hesap ederken bulunduğundan) doğrudan doğruya logaretması yazılır. Yedinci haneye: i_1 istikamet zaviyesinin Sinüs logaretması, sekizinci haneye: i_1 istikamet zaviyesinin cos. Logaretması alınır ve yazılır. Dokuzuncu haneye M mesafesinin logaretmasıyla sinüs i_1 logarteması cemedilerek yazılır ki yukarda bahsı geçen düstürlara nazaran [$S_1 - S_2$] nin logaretması olmuş olur.

Onnnucu haneye: M mesafesinin logaretması i_1 istikamet zaviyesinin cos. Logaretması cemedilir. Keza düstürlara nazaran [$Y_2 - Y_1$] nin logaretması olur

Burada çok mühim ve dikkat edilecek nokta , İstikamet

zaviyesi hangi rubu muhitte olduğu ve ne gibi bir işaret aldığıdır. Çünkü birinci rubu muhitte S ve Y, yani sağ ve yukarı kıymetler, müsbet (+) olacağından i_1 Sinüs ve i_1 cos. de işaretleri bittabi + binaenaleyh M mesafesile hasılı cemileri gerek $S_1 - S_2$ gerekse $Y_1 - Y_2$ müsbet (+) olur.

İkinci rubu muhitte: O zaman $S_1 - S_2$ müsbet (+) $Y_1 - Y_2$ (-) olacağından i_1 istikamet zaviyesinin sinüsü + cos. - olur.

Logaretmalarda menfi işareti N ile

gösterildiğinden i_1 cos. un logaretması yanına bir N harfi konur. O zaman Y_1 den $Y_1 - Y_2$ Tarh olunmak lâzım gelir. Üçüncü rubu muhitte her iki kıymette - olduğundan gerek $S_1 - S_2$ ve gerekse $Y_1 - Y_2$ tarh edilir.

On birinci haneye: Mebde noktasının [S_1] sağ kıymeti yazılır.

On ikinci hane: $S_1 - S_2$ in metre cinsinden kıymeti yazılır.

On üçüncü hane: S_1 kıymeti ile $S_1 - S_2$ kıymeti rubu muhitlere göre

Noktaların sağ ve yukarı kıymetlerini bulmak

[İki numaralı formül]

Ormanın ismi Logaretma Tarih mühendisin ismi

1 =			
2 =			
istikamet zaviyesi = Z. A. B. =			
i_1			
M			
Sinüs i_1			
Cos. i_1			
$S_2 - S_1$ $Y_2 - Y_1$			
S_1 = $S_2 - S_1$ =			
S_2 =			
Y_1 = $Y_2 - Y_1$ =			
Y_2 =			

cem veya tarh edilerek yazılır ki S_2 in sağ kıymeti olmuş olur. [*]

On dördüncü hane : Mebde noktasının yukarı kıymeti [Y_1] metre cinsinden yazılır.

On beşinci hane ; $Y_2 - Y_1$ in metre cinsinden kıymeti yazılır.

On altıncı haneye : Y_1 kıymetiyle $Y_1 - Y_2$ kıymeti rubu muhitlere göre cem veya tarh ederek ikinci noktanın yukarı kıymeti [Y_2] bulunur ve yazılır.

Şu suretle formül doldurulmuş olur.

Şu yukarda bahsettiğimiz iki formülle bize lâzım olan noktanın lasla ve tertipleri ve müsellesin dıhları, hesap neticesinde noktalar arasındaki mesafeler elde edilir.

Bu formüller temamilen maksada kâfi gelmekle beraber sağ ve yukarı kıymetleri malûm iki noktanın M mesafesiyle istikamet zaviyelerini hesap edebilmek için diğer bir formülü de mütalea edelim ve ona da üç numaralı formül diyelim.

[Üç numaralı formül]

İstikamet zaviyesiyle mesafe M in tayini.

Cetvelin istimal ve dolduruluşu : Birinci haneye, mebde yani birinci noktanın isim ve numarası yazılır, İkinci haneye ikinci noktanın isim ve numarası yazılır. Üçüncü haneye ikinci noktanın sağ kıymeti, dördüncü haneye birinci noktanın sağ kıymeti yazılır. Beşinci haneye bu iki sağ kıymeti tarheder yazarız. Çıkan neticeye göre işaret koymak çok mü-

[*] Mebde noktası ad ettiğimiz noktanın S_1 ve Y_2 kıymetleri nirengiye ilk başlangıç noktası yani dil'i esasın bir ucunda ise o zaman tarafımızdan ya itibari bir kıymet veya 0 tarzolunur.

himdir. Bu suretle hangi rubu muhitte olduğu anlaşılır ki istikamet zaviyeleri hesabında bunun mühim rolü vardır. Altıncı haneye ikinci noktanın yukarı kıymeti, Yedinci haneye birinci noktanın yukarı kıymeti yazılır.

1 =	
2 =	
S_2	
S_1	
$S_2 - S_1$	
Y_2	
Y_1	
$Y_2 - Y_1$	
$S_2 - S_1 \dots$	
$Y_2 - Y_1 \dots$	
$T_g \quad i \dots$	
Z	
I_1	
I_2	
$\frac{Y_2 - Y_1}{\cos i} \quad \frac{S_2 - S_1}{\sin i}$	
$M \dots$	
M	

Sekizinci haneye ; Birinci ve ikinci noktaların yukarı kıymetlerinin hasil tarhi yazılır.

Keza burada çıkan neticeye göre işaret çok mühimdir.

Dozuncu haneye $S_2 - S_1$ in logaretması.

Onuncu haneye $Y_2 - Y_1$ in logaretması.

On birinci haneye bunların yekdiğerinden tarhi ki Tang. I nin logaretması mukabili olan zaviye, Z zaviyesi On ikinci haneye yazılır.

On üçüncü haneye Z zaviyesi hangi rubu muhitte ise ona göre muamele yapılır. Ve C hanesine yazılır.

On dördüncü haneye İki noktanın istikamet zaviyesi yani I_2 yazılır ki bu da $I_1 + 180$ dir.

On beşinci haneye gerek Sinüs ve gerek Cos. düsturları yazılmıştır.

$S_2 - S_1$ ve $Y_2 - Y_1$ yukarı sütundaki logaretmalarına bakılır, hangisi büyük ise o düsturla hal edilir.

On altıncı haneye Yukarda yazılı;

$$\frac{S_1 - S_2}{\sin i} \text{ ve } \frac{Y_1 - Y_2}{\cos i}$$

formülünün halli neticesi M mesafesinin logaretması çıkar ki o yazılır.

On yedinci haneye M mesafesi logaretmasının tekabül ettiği adet yazılır.

Bu formül bize pek okadar lâzım olacak değildir. Mamafih icap ettiği taktirde kullanılması faideden hali değildir.

Bütün müsellesler yukardaki şekilde hal ve neticelendirildikten sonra sıra, bulunan sağ ve yukarı kıymetlerine nazaran noktanın yerlerinin kâğıt üzerine tersimine gelir. Bunun için bence en muvafık papye milimetrik üzerine ve dubldesimetre eğer varsa [Plan muşri] ile tersmat yapmaktır. Bu işlerde bazı arkadaş ve meslekdaşların pek çok titiz olmalarının bence bir faidesi olmadığı gibi fuzulidir; çünkü haritalarımızı $\frac{1}{10000}$ mikyasında yaptığımıza göre bir milimetreye 10 metreye tekabül edeceğinden milimetrenin nıshı da beş metreyi gösterebilecektir. Bir milimetrenin nısfından daha küçük bir miktarın kalemi-mizle tayini mümkün olamayacağından 1,2 hatta 4 metrenin gösterilmesini arzu etmek te fuzuli olacağı kanaattemim. Bu suretle nirengi hakkında basit olacağı kanaatinde bulunduğum bu usul de muhtasiran temamlanmış ve bitmiş bulunmaktadır.

İstanbul 23. 7. 1933

İtalyada Faşizmin Dokuzuncu senesinde Orman Milisi teşkilâtı ve bu teşkilât tarafından yapılan işler hakkında rapor (1) La Milizia forestala nell'anna IX

Yazan : MUALLİM AHMET

Faşist idaresinden evvel İtalya Ormanlığı hemen aşağı yukarı bizimki ile kabili mukayese bir derecede idi. Yani onlarda da ormanların idaresi tıbbi şimdi bizde olduğu gibi gelişmiş güzel bir halde idi. Fakat faşist idaresi başladıktan sonra bilhassa semavi afetlere maruz bulunan İtalya bu tehlikelerin bir çoğunun ormanlar vasıtasıyla bertaraf edileceğini ve bundan maada kereste ithalatı yüzünden harice akan milyonlarca lirenin atıyın de Memleket dahilinde kalmasını temin için şimdiden tedbir almağı düşündü; masraflı ve yorucu olmakla beraber memleketin rahat ve istikbali noktasından büyük bir müşkilatı iktidam ederek muazzam bir teşkilat ve muayyen bir programla işe koyuldu.

Komşu memleketlerin ormanlık sahasındaki bu müsmir faaliyetleri karşısında bizim ormanlıkta yapmış olduğumuz şey bu sene Vekil Beyin bütçe müzakeresi esnasında yüksek kürsüde söyledikleri gibi "bir az mümkün olduğu kadar muhafazayı temin, bir az teşcir, bir az Yüksek Orman Mektebinden talebe yetiştir.

(1) Bu yazı orman ve Avin 51 inci sayısında İtalya Ormanlığına ait yazılan makalenin mütemmimidir.

mek; fakat daha ziyade müzayede ve ihale kanunu mucibince orman satmak ve dava takip etmek gibi daha fazla mali hususlarla,, uğraşmağa münhasır kaldı.

Eski devrin ormanlık siyaseti karakteristikti: "tezyit varidat fûrmülü,, mucibince ormanları son ağacına kadar istişmar etmek. O zaman her Vilâyet orman idare i birbirleriyle müsabaka ederecesine bu fûrmülü tatbik eder ve vaktin nazırları da verdiği emirlerde "tezyidi varidata bigayet itina olunması,, kaydını ilâveyi unutmazlardı.

Filvaki bu gün bu telâkki yoktur. Ve açıkca söyleyebiliriz ki ormanları "tezyidi varidat,, uğrunda harabiye sevk etmek Hükümetin esas prensibinde mevcut değildir. Fakat bununla beraber on senelik Cumhuriyet ormanlığının Vekil Beyin Yüksek kürsüden söyledikleri gibi "bir az bu, bir az şu,, olmaması icap ederdi. Bilakis bu müddet zarfında İtalyada olduğu gibi bizde de bir çok işler görülmesi lâzımdı. Memleket ormanlığını ileri götürmek her şeyden evvel büyük mali yardımlarla mümkün olduğunda ben de beraberim. Şu kadar ki az

para ile ve fakat bir program tahtında çalışmak suretile bir şeyler yapmak ve bu yapılan işleri müsait zamanlarda ileri götürmek pek âlâ mümkündür. Vekil beyin Yüksek kürsüden söylediklerinden kolayca anlaşılıyor ki bu günkü ormanlık daha ziyade mali işlerle uğraşmaktadır. Demek oluyor ki şimdiye kadar ormanlık diye bize ait olmayan, daha ziyade memleketin mali teşkilatını alâkadar eden işlerle uğraşmışız. Ve bunun neticesi olarak asıl vazifemiz olan "Ormanlığı,, ihmal etmişiz. İşte memleket ormanlığının şimdiye kadar müsbet bir iş görmemesindeki sebeplerden biri ve belki en mühimi budur. Bu hakikat anlaşıldıktan sonra bugünkü teşkilatı hala idame ettirmek ve bu teşkilattan bir iş beklemek bilmem ne dereceye kadar doğrudur?

Hakikat şudur ki şimdiye kadar ormanlık sahasında hiç bir iş görmedik. Fakat bundan sonra olsun bir az harekete gelerek mesleği bu günkü ne olduğu belirsiz vaziyetten kurtarmalıyız. Bunun için de her şeyden evvel kendimize bir "iş programı,, yapmalıyız. Unutmamak lâzımdır ki programsız işler ileri değil geri gider. Aşağıda bir Avusturya ormanlık mecmuasından alarak terceme ettimiz İtalya Faşist orman teşkilatı tarafından yapılan işleri gösteren raporda da programla yapılan işlerin parlak neticesi pek açık bir surette görülmektedir

İtalya Orman Milis kumandanı General Agostini tarafından Faşist Hükümetinin dokuzuncu senei devri-

yesi münasebetile Hükümet Reisi "Musolini,, ye taktim edilmek üzere 23 sahife ve 81 tabloda 132 resmi muhtevi olarak bir rapor ihzar edilmiş ve bu rapor bilahara neşredilmiştir. Raporun ehemmiyetine binaen ana hatlarını berveçhi atı naklediyoruz:

Rapor muhteviyatının kısalığına rağmen inkişaf etmekte olan ormanlık faaliyetinin birer delili olan zengin ve güzel resimlerle (1) mücehhez olması Faşist orman milis teşkilatının yapmış olduğu işler hakkında kâfi birer fikir vermektedir.

Rapor ve resimlerden kanunların tabirindeki suhuleti, ormanlığın te rakkisini, işledilen cemaat ormanlarında resmi nezaretin tesirlerini, Devlet ormanlarının işletilmesini, deli derelerin inşasını ve dag eteklerinin tekrar teşcirini dağlarda ve alplerde meranın islahını; Avcılık ve Balıkçılığın sureti idaresini, ormanlık teşkilatının seferber hale vaz'ını ve ormanların muhafazasında Askerin de istihdam edildiğini görüyor ve anlıyoruz.

Ormanların muhafaza ve idaresiyle meşgul eşhasın adedi 328 Zabit ve 3672 Küçük Zabit ve Efraddan müteşekkildir. Buna ilâveten Devlet Ormanlarının işletilmesiyle muvazaf 30 Zabit ile 10 Küçük Zabit, badehu 60 sivil Devlet Orman Fen memuru ve 139 büro memuru vardır.

Ziraat ve Orman Nezaretindeki Orman Milisi umum Kumandanlığı berveçhi atı şubelere ayrılmıştır. Zat işleri, Tedrisat şubesi, Kavanin şubesi, Deli derelerin inşası ve alplerin islahı şubesi, Teşcir şubesi, Hisabat şubesi,

(1) Bu resimlerden bazıları mecmuanın 51 inci sayısında mevcuttur.

İslatistik şubesi, orman seferberlik şubesi.

Bütün memleket sekiz orman milis alayı muntakasına ayrılmış olup Sardunya ayaleti için ayrıca müstakıl bir kumandanlık teşkil ve bu alayların idaresi 123 orman milis Zabitanın kumandasına tevdi edilmiş ve bu kumandanlıklar da tekrar 2026 tali kumandanlığa ayrılmıştır. Ormanı mahfazaya memur eşhas orman milisinin 1049 yardımcı efradile itimam edilmektedir.

Devlet ormanlarının idaresi, nezarette hususi bir Müdüriyete mevdu olup bu Müdüriyet emrinde 41 orman memurluğu mevcuttur; Orman milis teşkilatına tevdi edilen ormanlık ve dağlık saha 7 milyon hektardır. Bu miktarın takriben nısıf parsel halinde tahrir edilmiştir.

76 Vilâyette kanunda musarrah olan ayalet orman teşkilatı itimam edilmiş ve mütebakı 16 vilâyetin teşkilatı da ikmal edilmekte bulunmuştur. Ormanda keçi otlatılması hakkındaki tahdide daha ziyade ehemmiyet verilmiştir. Keçilerden alınan resimden halkın pek fakir kısmı muaf tutulmuş ve ev başına azami üç adet keçi vergiden istisna edilmiştir. Ormanları koruma tedbirlerinin günbegün kuvvetleşmesi sayesinde cezayi icap eden hususatin gittikçe azaldığı ve orman yangınlarının adet ve sahaları küçüldüğü görülmektedir.

Cemaat ormanlarında amenajman pilanları tanzim ve kontrolü temin edilmiştir. Amenajman pilanları mucibince kat'iyata tabi mekatıdan alınan safi hasılatın onda biri cemaat ormanlarının islahı için bir Bankaya yatırılmaktadır. Bu suretle birikmiş, or-

man milisinin emrinde 3,3 milyon lîre mevcuttur.

Rapor tarihine kadar devlet ormanları sahasında 5000 hektarlık bir tezayüt kayıtlı edilmiştir. Ve bu rakkam gittikçe kabarmaktadır. Devlete ait umum orman sahası 232,000 hektara baliğ olmaktadır. Umumi buhrana ragmen rapor tarihine kadar Devlet ormanlarından alınan hasılatın yekünü 15 milyon lîrete baliğ olmakta idi. Bu miktardan 6 milyonu yeni yollar ve ebniye ve sair inşaat ve 3 milyonu da yeni teşcir için sarf edilmiş mütebakı 2,188000 lîrette safi hasılat kalmıştır. Teşcir ve deli derelerin islahı için görülen iş bilhassa haizi ehemmiyettir. 571 muhtelif iş mahallerinde bu husus için 26 milyon lîre sarfedilmiş ve bu paranın yarısı teşcir ve diğer yarısı da dağ yamaçlarını tesbit ve deli derelerin islahı için kullanılmıştır.

Rapor tarihine kadar 7500 hektar vüsatinde bir orman tesis edilmiş ve 9000 hektardan fazla kesafetini kaybetmiş bir orman sahası da imar edilmiş ve bu maksat için 42 milyon fidan ve 254,500 kilo tohum istimal edilmiştir. Fidanlar, umum sahası 214 hektara baliğ olan muhtelif 153 fidanlıkta yetiştirilmiştir.

Alplerin islahı hususundaki teşebbüsat Devletin azamî mali yardımlarına mazhar olmaktadır. Yalnız bu teşebbüslerde orman idaresi projelerin kontrolü ve inşaatın icrasına nezaret hakkını muhafaza etmektedir. Ahvali hususiyede projeler orman idaresi tarafından tanzim ve tatbiki dahi bizzat icra edilir. Rapor tarihine kadar 148 proje tanzim ve kontrol

edilmiş ve bunların tatbiki için 10 milyon lîretten fazla bir para tahmin edilmiştir. İki milyon lîretten fazla bir miktar da icra edilmekte bulunan alplerin islahında sarfedilmek üzere Hükümetce yardım faslından tahsis edilmiştir.

Rapor esasen Faşist orman teşkilatından ve onun rapor tarihine kadar yaptığı işlerden kısaca bahs ettiğinden müteferrik hususat hakkında malûmat vermemektedir. Şu kadar ki resimlerden bir çok mahallerin teşcir edilmiş olduğunu ve Faşist idaresinden evvel çıplak olan bir çok yerlerin hali hazırda genç ormanlarla mestur bulunduğu istihraç edilmektedir.

İtalya ormancılığının bu büyük ve

muvaffakiyetli icraatı yalnız Faşist idaresinden ve onun Reisinin himmetiyle husul bulduğunu burada zikr etmek lâzımdır. Bütün Devlet teâbirlerinde olduğu gibi ormancılık sahasında da maksada uygun işlerin intihasında büyük bir enerji ile ilerlenmektedir. Bu himmet ve enerji sayesinde hiç bir memlekette olmayan ve yalnız İtalyaya mahsus olan fenni ve Askeri teşkilatla mücehhez ve *Bayrağında intizam ve disiplin, ilmi itimat ve mes'uliyet hiss'i, gavede emniyet ve meslek sadakati yazılı bir ormancılık meydana gelmiştir.*

Büyükdere 13 8-1933

Meslek havadisleri

Yeniden tayinler — Mektebimi zin bu sene yetiştirdiği gençler cümle ten yeni vazifelerine tayin edilmiş lerdir. Tayinleri sırasile aşağıdadır:

1 — İbrahim bey, Tarsus orman mühendisliğine

2 — Salâhattin bey, Eskişehir orman mühendisliğine

3 — Savni bey, Zonguldak orman mühendisliğine

4 — Mürteza bey, Kastamonu orman mühendisliğine

5 — Mehmet bey, Samsun orman mühendisliğine

6 — Ali bey, Kars orman mühendisliğine

7 — Yünni bey, Ödemiş orman mühendisliğine

8 — Sakip bey, Denizli orman mühendisliğine

Ormançılık kadrosuna bilfiil iltihak eden genç meslekdaşlara hayatta muvaffakiyet diler ve cümlesini tebrik ederiz.

İstifalar — Samsun Amenajman grubu mühendislerinden olup ahiren Çorum orman kontrolörlüğüne nakle dilen Mehmet Kâmil bey istifa etmiştir. Mumailey mektebimizin yetiştirdiği gençlerden olup aynı zamanda İstanbul Hukuk Fakültesinden mezundur. Arkadaşımızın meslekten uzaklaşması bir ziyadır.

Nakiller — Atyon karahisar orman mühendisi Turgut bey Tortum kazası mühendisliğine nakledilmiştir.

Hasta arkadaşlar — İzmir orman Amenajman baş mühendisi Mit-

hat bey bu sene dahi tetkikat yapmak üzere şark vilâyeti ormanlarına hareket edeceği bir sırada kendisinde tük hastalığı zuhur etmiştir. Ameliyat yapurmak üzere Şişli Sınhat yur duna yatması muhtemeldir. Arkadaşımıza acil şifalar temenni ederiz.

Meslekdaşlardan olup Sinop ve Boyabatta kereste ticareti ve değirmencilikle müştegil Tahmas zade Lütfü beyin beraî tedavi Alman hastahanesinde yatmakta bulunduğu haber alınmıştır. Arkadaşımıza sıhhat ve afiyet dileriz.

Müteferrik — Cemiyetimiz reisi muallim Mustafa Necati bey ormancılık ve madencilik tetkikatı için Trabzon, Rize ve havalisine hareket etmiştir.

Samsun orman Amenajman grubu yazlık faaliyete başlamak üzere Rizeye hareket etmiştir. Mezkûr grubun bu sene Rizedeki Kuraisib'a ormanlarının kontrolu ve Çorum vilâyeti dahilinde dömi kunduz ormanlarının Amenajesi ile iştilal edeceği haber alınmıştır.

Epey zamandanberi İstanbul amenajman grubu mühendislerinden ve cemiyetimiz kâtibi umumisi Celâl Baki ve aynı grup muhennislerinden Yakup Apanay beyler tarafından amenaje edilmekte olan Mudurnunun Kürtkırığı ormanındaki faaliyet hitam bulmuştur. Mumaileyhim Keltepe ormanının geçen seneden kalma amenajman işine devam etmek üzere Derbende hareket etmişlerdir.

Bozöyük

Kereste Fabrikaları

GALATA

Voyvoda caddesinde Nazlı han
ikinci kat

Telefon BEYOĞLU 473

Şubeleri:

ANKARA - İSTANBUL - BOZÖYÜK

Toptan

Her nevi sanayi kerestesi

Zingal Orman

Şirketi

Merkezi:

İSTANBUL TAŞ HAN

Telefon: 24430

İşletme müdürlüğü: AYANCIK

Her nevi kereste

tahta talaşı

direkler traversler

VE SAİRE

Orman ve Hav

Sayı: 56

29 İci Teşrin 1933

Yıl: 6

İçindekiler

Büyük bayramımız	Dr. Tefik Âli
Ormanlarda (Güve yenigi) tarla açış . . .	Halil Nadir
Şark vilâyeti ormanlarında tetkikat . . .	Ahmet Mithat
Küçük Asyanın ahvali tenebbütiyesine dair .	Ali Kemal
Teşkilât	M. Ali Salih
Orman davaları	M. Ali Salih
Meslek havadisleri	

SAHİBİ: Türkiye Ormanlılar Cemiyeti

Neşriyat Müdürü: Dr. Tefik Âli

1933

Orman ve Av

Sayı: 56

Eylül 1933

Yıl: 6

İdare merkezi — İstanbul Türbe'de Türkiye Ormancılar Cemiyetinde

Abone şeraiti — Bir seneliği on iki nüsha itibarile 300, altı aylığı 150 kuruştur. Memaliki ecnebiye için posta ücreti ilâve olunur. Yazı ve ilân işleri için mecmua müdürlüğüne müracaat edilmelidir.

Cumhuriyetimizin banisi Büyük Gazi

Büyük Bayramımız

Dr. Tefik Ali

Cumhuriyetin onuncu Yıl dönümü münasebetiyle Ziraat Vekâleti tarafından çıkarılan Mecmuada, Ormancılık, Ziraatcilik ve Bayırlığın bu on sene zarfında mazhar olduğu inkişaf hakkında mufassal malûmat verilmiş olduğundan biz Mecmuamızda bunlardan bahsetmiyceğiz.

Millî mücadelemizi emsalsiz bir zaferle başardıktan sonra, Lozan sulhiyle de siyasi istiklâlimizi bütün Dünyaya tanıtarak bizi bu büyük ve müstesna zafere kavuşturan Büyük GAZİ'nin emsalsiz dehası milletimize elyak olan rejimi de yani Cumhuriyeti de bize bahşetti.

Bu feyizli rejimin her safhada milletimizi ne kadar büyük terakkî ve inkişafı mazhar kıldığını tavziha lüzum yoktur.

On sene gibi çok kısa bir müddet içindeki tekâmülümüz, millî iman ve azmin her iş ve her savaş-taki muvaffakiyetleri Dünya ve milletlerin inkişaf ve tekâmül tarihlerinde

emsaline tesadîf edilmeyecek kadar müstesna ve azametlidir.

Bu itibarla eser muazzam ve alemşumuldür.

Cumhuriyetin gençlik ve gençlik imanının inkişafı üzerindeki mesut feyizleri barizdir.

Bu gün gençlik bu rejimimizin en yılmaz, en imanlı muhafızdır.

Cumhuriyetimizin onuncu yılını kutlularken istikbalden emin ve bu mesut rejimin milletimize bahşeylediği bütün saadetlerin manâ ve şumulünü en büyük heyecanla müdrik bulunuyoruz.

Ormancılığın neşir ve mürevvici efkârı olan mecmuamız bu çok kıymetli mesleğin daha ziyade tekâmül ederek memlekete, en ehemmiyetli bir servetimizden en azamî istifadeyi temin ettirmeğe muvaffak olacağından emindir.

İşte bu büyük Bayramımızı can ve heyecanı millîmizle tesbit ederken büyük GAZİ'mize en derin ve en yüksek tâzim ve minnet hislerimizi arz ederiz.

Ormanlarda:

1 - (Güve yiniği) Tarla açış

2 - Mülkiyet ve tasarruf iddiaları

Burdur vilâyeti orman mühendisi
Halil Nadir

Güve yeniği tabirini kullanmaktan maksat bir teşbihdir; yoksa ormanlar için bu namda varlığı olmanın bir hiçden bahsedecek değilim. Yalnız geniş ve bakir ormanların yer yer orasında burasında ötedenberi miri araziden ruhsatsız açılmış arazi boşlukları, bakımsızlığından güveye yedirilmiş girenba bir elbisenin manzarasını andırmaktadır. Tabirin kullanılmasına yegâne saik de bu andırış ve benzetistir.

Türkiyede ormanların cibali mübaha addedildiği yahut umurun tenfü edebileceği ve aidiyeti her kesce benimsenildiği halde hiç bir kimsenin sahip olamadığı zamanlardan pek yakın vakıta kadar mesleği atı itibarıyla karanlıklarda bırakacak haller ihdasına sebebiyet verilmiştir. O da besleyici kuvvetleri az, dolayısıyla çok fakir toprağa malik yerlerin üzerlerindeki orman ağaçları İnsanların amansız elleriyle kal' edilerek açılan arazinin tapu dairelerince usullü veya usulüne tevlikan tefviz ve tescili muamelelerinin ikmal ve neticelenilmesi keyfiyeti olduğu anlaşılmaktadır.

Evvelleri orman içerisinde açılan her hangi bir tarlanın tefviz ve

tescili muamelesi için köylünün mahalli Tapu memuruna muracaata hududu erbaasını nokat sabite olamayacak cebel, dağ, yahut murur zamanla mahal ve mevkii tebdil edebilecek Pınar, Taş, kaya (Dereler üzerinde kurulan) köprü, Patıka gibi noktalarla göya tespit olunarak Tapu siciline kaydedilir ve beher dönümün kıymeti mukadderesi üzerinden bedeli misli hazineye alınarak muracaat sahibine tarlasının senedi verilirdi. Ormanlar içerisinde köylülerin mütasarrıf bulundukları tarlaların hep bu yolda verilmiş olduğu ibraz edilen senetlerin tetkikinden anlaşılmıştır. Mübrez Tapu senetlerinde mukayyet vus'at ile Tapu senedinin, musarrah hududuna nazaran araziye tatbikindeki güneş gibi hakikat göze çarpan vüsatı arasında istisgar edilemeyecek azim farklar görülür. Bu fark ta ya Tapu memurunun vazife gördüğü masası başında senedi do'durmasından ve yahut ehli vakıflar tarafından hudutların aşırı gösterilmesinden doğmuştur. Her ne hal ise her iki şekil de Hükümet için miri ormanlarının aleyhine ve dolayısıyla de ormancılığın miri, hususi, vakıf ve esas arazi hudutlarının

tahditlerinde hayli masarı külliye müstelzimi ahvaldır. Son senelerde ehemmiyet ve kıymet derecesi idarak edilen bu mes'eledde orman dairesinin alâkalanmasını ve Tapu dairesinin de ormanla alâka ve münasebeti olan tefviz ve tescil işlerinde orman fen raporunu istemesini ve. kâlet celilemiz usul ittihaz ettirmiştir.

Ehli vukuflar, ya tarla sahibinin civar köylerden taşıdığı yahut kendi ikamet ettiği köyden olup ekserisi adi menfaat mukabilinde satılmış hadsiz, hesapsız kimselerdir. Bir çokları da ahbap, akraba yahut dostluğu namına şehadette bulunurlar. Halı hazırda böyle ormanların hususiyet iddialarındaki keşiflerde orman idaresinin de ehli vukuf aramağa şiddetle ihtiyacı vardır. Eğer müddeinin hasımları mevcutsa hasımlar sırf bu ıgbarar ve hasımlıkları hasabiyle mukabil ehli vukuf ihzar ederek mahallinde bulunur ve bulundururlar. Böyle anlarda idarenin menfaat ve hukuku siyanet edilmiş olur. Aksi halde orman idaresi vicdanına el koyarak hakiki hudut gösterip bitarafane şehadette bulunabilecek ehli vukuf bulmaktaki mühim müşkülât çeker.

Ağlıbı ihtimal kanunu medenin 638 ve bilhassa müteakip 629 uncu maddesindeki fevkalâde mururu zaman mes'elesi de tarla, arazi, sahibi ve ehli vukufların nazarından uzak tutulmıyor. 5—6 senelik tarlaya 20 ilâ 25 senelik ziraat edilmiş süsü veriliyor. Aksinin isbatı vukuu, belki vaki değildir. Zira orman köylüsünden ekserisinin sahip oldukları arazinin nısıf ve hatta daha fazla mik-

tarı bu şekil araziden madut bulunduğu için bu hususda şekkü şıkka edemeyecek derecede hepsi biri birine bağlıdır; hatta menü mudahaleleri karar altına alınan tarlaların bile bilahara kimler tarafından ekilip biçilebildiğini yahut müşeccer bir sahai tahtanı tabakasının sapanla çizilerek taksime uğratıldığını tahkik ve tevsikiyle meydana çıkarılması dahi hayli mes'eledir. Ormancı bu hakikatlar karşısında vazifesinin ehemmiyet ve kudsiyetinin taktirkarı olduğu halde o nisbette de ümitsiz ve çaresizlikler karşısında kaldığını his eyler. Bu ve mümasili orman vekayi ve ceraini köylüsü tarafından bilinir fakat ifşa edilmez; ederse kendisini ele verir kanaatindedir. Bunun için ifşa ve ihbar hiç bir ferdin işine gelmez; meğerki menfaati şahsiyesine dokunulsun.

Ormanlar içerisinde öyle yerlere tesadüf dılmıştır ki % 5 kesafetinden fazla üst tabakada 100 eli 150 yaşında kerestelik ağaçlar yetişmiş, alt tabakasında da 20 — 80 yaşında kesif ve güme vari genç meşçere bulunmakta ve vaktile toprağı ziraat edildiği mahal bemahal taş yığınlarından ve asarından belli olmaktadır. Bugün için buraları sahihsiz ve tamamiyle ormanlık sahalardır.

Bir orman kıtası içerisinde olup ihyae veya irsen intikal etmiş müteaddit Tapu senetleriyle mutasarrıf bulunulan müteferrik, muhtelif vüsatlarda tarlalara sahip kimseler de vardır. Yahut bu kabil toplu ve dağınık tarlalara ait Tapu senetleri her hangi bir kimse menfaati iktizası bir kaç mal sahibinden satın alarak Tapu

daresince namına firağ muamelesini yapdırır; ondansonra her bir senedin hududundan bahsla faraza umumu 80 ilâ 100 dönümlük beş on senedin çevirdiği umum hudut içerisindeki binlerce dönüm geniş bir ormana tesahüp ve tasarruf için aşağıdaki üç şekilde hareket edilmekte olduğunu vekayi isbat etmiştir:

1 — Tapu senedi hudutları dahi linde mürettep olarak (tarla açmak veya tevsî etmek, ağaç kesmek ve saire gibi) cürüm ika edilerek cürüm ika edene hasım vaziyet alınır ki muvazaa usulü.

2 — Bizzat ifa ettiği cürümden dolayı orman memurları tarafından tespit ve mahkemeye verilmesiyle mütekabilen orman idaresi aleyhine ikamei dava ederek mes'eleyi cezadan hukuka intikal ettirir.

3 — Muracaat istidası üzerine senet hudutlarının arazi üzerine tutbikiyle beraber nokatı sabiteler olup olmadığının mahallen görülmesini, Tapu kaydından ihyae, irsen müntakımdır degilmidir diye doğrudan doğruya idare hey'eti kararıyla mahallinde mezkûr hey'etten iki azâ, Tapu memuru ve orman memurlarının bulunmasını ve müşterek verecekleri rapor üzerine senet hudutlarının çepe çevre içinde kalan ormanın hususiyetinin istikine ve ya evvelki iki şekil üzerinden mahkemen ilâmını almak isterler ki vekâlet celilenin tensibi de bu yoldadır.

Bu üç şekilden birinci ve üçüncüsü Burdur vilâyetinin Tefenni ve ikincisi de Bucak kazalarında ceryan

etmiş ve etmektedir. Birinci şıkta senet sahipleri adamlarını muvazaa suretiyle yolsuz katiyat yaptırarak bir birleriyle hasım vaziyetinde mahkemeye düşürmesi üzerine hadiseye vakıf olan orman idaresi de şahsı salis sıfatıyla mahkemeye muracaat ile asıl davacının orman idaresi olup mahkemeye mürettep giren şahsın icra eylediği katiyatından dolayı ayrıca mahkemesinin rüyyetiyle orman idaresinin ipkasına karar verilmiştir.

Ormancılığı ve devlet menabii serveti olan ormanları tehdit eden en mühim avamil ve hareket bu gibi şeylerdir. Bu hal ve vaziyetin husul ve hudusuna ahkâm sabıka ve maalesef ahkâm cedide de müsait bulunmaktadır. Arazi kanununun 47 inci maddesinde iraei hudut ile firağ olunan arazide gerek miktar zirra zikrolunsun ve gerek zikrolunmasın yalnız ve ancak hududa itibar olunacağı muharrerdir. Ahkâm sabıkaya göre Tapu senedi verilmiş olan bir mahallin hudut ve mesaha bahsinde ahkâmı sabıkaya teb'iyet edileceği dergârdır.

Ahkâmı cedideye gelince: Kanun medenin 645 inci maddesiyle mevadi mütekiabesi dahi hudut muayyen olduğu taktirde ve hatta pilan üzerindeki hudut ile arazi üzerindeki hudut bir birini tutmadığı halde de asıl olan pilandaki hudut olacağını göstermektedir; binaenaleyh ahkâmı hazıramızda da hududa itibar olunmaktadır. Gerek ahkâm sabıkanın ve gerek ahkâmı hazıranın hududa itibar olunmasını kabul etmesi yüzünden bilhassa devletin zararları pek çok olması ve bu zararlar yekünü da ne

gibi rakkam ve kıymetlerle ifade edilmesi lazımgöreceğini tezekkür etmek icabeder. Çünkü her nasılsa elde edilmiş bir kaç dönümlük tarlaya ait bir veya bir kaç tarlanın (arazi) Tapu senediyle binlerce dönümlük devlete has arazi ve ormanlığa tecavüz ve tesahüp imkânına müsaade olunabilmektedir. Halbuki böyle senetler araziye ait olup ormanlık arazi ile hiç bir alakaları olmaması daha makuldur.

Ever, kanun medeninin ikinci faslındaki gayri menkul mülkiyetin hükümleri bahsında 645 inci maddenin tatbik edildiği memleketlerde bilumum tahdit işleri başarılmış, ihtimal onların çiftlik, tarla, orman hudutları belki bizim bağ, ve bahçe duvarlarımızdan daha sabit ve esastırlıdır. Vazi kanunun, gayri menkulun hududu pîlan ve arz üzerine konulan işaretlerle tayin olunur demisindeki maksadı cam kırığı, kömür parçaları gibi (camit şahidlerin) de. gişmiyeceği ve değiştirilmiyeceği şekli olabilir; fakat bu cihet pek az ormanlarımızda ve hatta şehir ve kasaba civarındaki bir kısım sahipli topraklarda henüz tatbik edilmiş ve edilmektedir.

Binaenleyh ormancılık aleminin daima göz önünde tutması lazım gelen husus zamanında düşecek fırsatlardan istifade edebilerek bu husustaki mevadî kanuniyenin tadilini talep ve ormancılık noktai nazarından tevhit eylemekte olduğu muhazirin önüne geçmekür; yoksa müsait kanunlar karşısında bazı hükkâmın ahkâma tebiyetle hazine aleyhine karar vermesi her zaman melhuzdur. Hal-

buki Cumhuriyetin kanunperver adliyecileri böyle 20 ilâh 30 dönümlük Tapu senedine müstenit ve sırf tarla için pek geniş ormanların senet hududu içerisindeydi diye devlet emvalinin senet sahibine ait kalacağını kabul etmemekte ve dolayısıyla bu maddeye bel bağlamamaktadırlar. Bu meyanda Burdur mülhakatında tahaddüs eden 40 dönümlük bir arazi senediyle beş bin dönümlük ormana diğer bir seksen dönümlük arazi senediyle yine o miktarda ikinci bir ormana ait iki tasarrüf ve mülkiyet davası hakkında Eskişehir Temyiz mahkemesinin iki şaheser karar ve içtihatları bu mahzurlu vaziyeti mihmaimkan tadil ve tashih eylemektedir. Suretlerini aynen aşağıda yazdığım iki karar orman davalarını takip etmekle mükellef veya takip edenler üzerinde bir hakkı murakabesi olan her ormancı için elde birer vesika mahiyetindedir. İcâbında mahkeme huzurunda hey'et hakimiyede ibraz edilebilir.

Temyiz karar sureti: 1

“Müddeabih arazinin bulunduğu mevkiin fıkrai hükmiyede dava arzuhalına muhalif olarak gösterilmesi ve müddei tarafından ibraz olunan Tapu senedinin hükümsüz bulunduguna dair Tapu dairesinden yazılan derkenar münderecanı nazara alınmamış olmakla beraber mahallen ehli vukuf marifetiyle icra kılınan tatbikat neticesini mutazammın rapor münderecanı da mezkûr senetlerin münazaalı mahale tatbiki kususunda kat'iyet ifade eder bir mahiyette bulunmadığı halde mezkûr raporun hükme esas ad edilmesi ve işbu se-

netlerde yazılı hudut dahilinde devlete ait binlerce dönüm orman ve arazinin mevcudiyeti rapor ve şahadetle tahakkuk etmiş iken bu cihetin de meskûnun anıh bırakılması muhalihi kanun görülmüş ve bu hususlara dair temyiz layihalarında serd olunan itirazlar varit ve beca bulunmuş olmakla hükmü mümeyyizibihin işbu sebeplerden dolayı nakızına ve evrakın mahalline iadesine ve 1062 kuruş temyiz masrafının haksız çıkacak taraftan alınmasına 15-11-831 tarihinde müttefikan karar verildi.

Temyiz karar sureti: 2

“Müddeiler tarafından ibraz olunan Tapu senedinde yazılı hudutlar ehli vukuf marifetiyle münazaalı yerlere bittatbik aynen tevafuk ettiği ehli vukuf raporunda beyan edilmekte ise de müddei aleyhler dahi ayrıca Tapu senetleri ibrazıyla münazaalı yerlerin kendi Tapuları hududu dahilinde olduğunu iddia etmiş olmalarına nazaran müddei aleyhlerin Tapu senetlerinde mahallen erbabi vukuf marifetiyle tatbiki iktiza ederken bu bapta tatbikat yapılmamış ol-

ması ve müddeilerin Tapu senetlerinin elli dönüm tarlaya ait olduğu ve orman koruya ait olmadığı halde asirdide escari ve orman idaresinin iddiası veçhile bir kaç bin dönümü ihtiva eden araziye cesmiyeye mezkûr elli dönüm tarlaya ait Tapu senedinin tescili caiz olup olmadığının düşülmemesi ve orman idaresinin hiç bir tarafa ilihak etmeksizin müstakilen ve arzuhal itası suretiyle dahil olmasına ve davası da kabul edilerek tevhitden rüyyet edilmiş bulunmasına göre müddeabih yerin miri ormanı olduğu hakkındaki iddiasının tahkik ve tetkikiyle hüküm fıkrasında idarei mezkûrenin leyh ve aleyhinde bir hüküm verilmesi icabederken bunda dahi zuhul edilmesi muhalihi kanun bulunmuş ve temyiz layihalarında münderiç takas talepleri bu sebeple varit görülmüş olduğundan hukuk usulu mahkemeleri kanununun 428 inci maddesine tevfitkan hükmü mümeyyizibihin işbu esbapdan dolayı naksına ve evrakın mahalline iadesine ve 1062 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan ahzine 17-5-931 tarihinde münfiken karar verildi.

Şark vilâyetleri ormanlarında tetkikat

Yazan

Baş Mühendis : AHMET MİTHAT

İzmirde grup merkezindeyiz. Amenajeye ait fennî ameliyelerini ormanda ikmal ile planlarını hazırlamakla meşgul olduğumuz Tursun bey kazası Alaçam ormanları müzafatından Ayıderesi ormanı kıtasının raporlarını yazarken bu yövme avamir ve muhaberat arasında bilhassa Vekâleti celileden gelen sarı renkli zarfı açarken kendimde küçük bir heyecan duymuştum. Mutadım hilâfına vücudümde husule gelen bu râşeden sevinmek mi yoksa kederlenmekmi icap edeceğini tayine vakit kalmadan zarfı kesmiş ve okumuştum bile.

Emri Vekâletpenahi sarıh idi. Bu vuzuhluğuna rağmen emri bir kere daha okumaktan nefsimi menedemedim ve işlerimin biran evvel ikmalî için daha faaliyetle çalışıp raporları tanzime başladım. Dairemizin dahili teşkilâtı itibariyle arkadaşlarımın mesai odaları ayrı ayrı olduğundan bu gelen emirden muavinimin bile haberi yoktu.

Öğle üzeri grup halinde Şarka izamımız tekrâr ettiğini ve elimdeki emrin buna ait olduğunu söyleyince mühendislerden bazılarının terlemeğe başladığını görmüş, arkadaşlarımın yemek iştahalarını bozmamak için üzerinde durmadan mevzuu değiştirmiştım. Öğleden sonra bu hususta tafsîlât verirken birlikte gideceğimiz arkadaşlardan bir kaçının derhal uzun bir sefer için hazırlanmalarını ve noksanlarının ikmaline

başlamalarını tekrarlayınca arkadaşlarda endişe alâmetleri belirmeğe başlamıştı.

Emrin, riyasetim altında diğer gruplardan birer mühendisin terfîkî ile Diyarıbekirde teşekkül edecek hey'ettime iltihak etmesi ve sür'atle birinci Umum müfettişlik menatıkında ormancılık ve teşcir tetkikatına başlanılmasını ihtiva etmesinden derhal yolhazır lığı görmeğe başlamıştım. Levazımı seferiyenin ikmalinden sonra deniz yolunun tercihi suretiyle ve Mersin tarikiyle Adana üzerinden Diyarbekire harekete karar verdim.

İzmirden Seyrisefain vapuruna binerken tekrâr ettirdiğimiz veçhile İstanbul grubundan gelen Avni beyle buluştuk ve birlikte gayet güzel bir havada seyyahat etmek şartıyla ve Akdeniz mailisi ormanlarından müteaddit yangınları karşidan müteessirane seyrederek Mersine vardık. Akdenizin sahil aksamında zaten azalmakta olan ormanlarımız böyle kasdı veyahut kazaen vukua gelen yangınlar neticesi miktar ve sahalarını azaltarak olhavalinin ağaçsızlığa doğru gitmekte olduğu ve bu halât bir çok meslekdaşlarca malûm olduğundan burada tafsîlât vermediği zait buluyorum. Yalnız vapurun birinci süvarisi bilhassa bu yangınları göreyek yanımıza gelmiş ve Baş mühendis bey bu gördüğünüz yangınları

malesef biz her seferimizde ve daha kesif bir surette görmekteyiz. Buna karşı ne gibi tedbirler düşünülmüş ve alınmıştır diye sordu. Bu sual karşısında kızarmadım diyemem fakat tevîl yoluna saparak bu kabil faciamütecasirlerinin behemehal yakalanarak pençei kanuna tevdi edilmekte olduklarını ve hatta bazılarında mahkeme kararıyle tescir masraflarının alındığını söylemiştim. Buna rağmen yangınlar yüzünden mühim bir millî servetin heba olmakta olduğu ve bunun şiddetle men'i için acil tedbirlerin pek yavaş alınmakta bulunduğunu da burada kayıdla sadada rücu edecegiz.

Mersinde ağırlıklarımızın ambalajı buzulanlarını ikmal ve itmam ederek Adanava vardık. Orada bir gün Ekspresi bekleyerek ferdası günü Mardine hareket ettik. Adanadan sonra seyyahat edeceğimiz tarik henüz bence meçhul olduğundan güzergâhta tesadüf edilecek yenilikleri, entressan şeyleri, mesleği mevzuları tamamiyle takip için dikkat gözümü daha ziyade açmış ve Şark vilâyetleri ormancılığı tetkikatı için notlarımı Adanadan müfarekatten sonra kayde başlamıştım. Antrı parantez şunu da ilâveyi bir şükran vazifesi bildiğimden, İzmirden hareketimizden Adanaya muvasalat ve hareketimize değin meslekdaşlardan gördüğümüz samimi hüsnü kabul ve mihvannuvazlığa şahsım ve heyetim namına burada teşekkürü borç sanarım.

Adanadan Mardin ekspresi öğleden sonra hareket etmişti. Kompartimanlar Halebe kadar pek kalabalık idi. Trende ve hatta kompartimanımızda

Vekâlet şube müdürlüğünde iken tanışıp marife peyda ederek hürmet ettiğim Baytar umum müfettişlerinden Adil bey ile buluştuk. Adil bey Şark vilâyetlerinde uzun seneler vazife vermiş gayyur kıymetli bir arkadaşımız olduğundan onunla birlikte seyyahat, bana Şark vilâyetleri tetkikatında vazifemin kolaylıkla geçebileceği fikrini ilhama vesile olmuştu.

Adanadan hareketimizden sonra hattın her iki tarafında vasi pamuk tarlaları, iri ufaklı çiftlikler nazarı dikkati celbediyordu. Bazı yerlerde hasat edilen ekinlerin son harmanları ile uğraşılıyor. Bazı mahallerde Çayırılar, Yoncalar belki de ikinci defa biçiliyordu. Ceyhan istasyonundan bir az sonra ormanlar yavaş yavaş gözükmeye başlıyordu. Bu ağaç kümeleri seyrek veya kesif bir baltalık halinden tedricen dağların şahikalarından cesim ve koru ormanları halinde büyük çamlıklara tahvül etmek üzere Osmanîye kadar mütekatti bir surette temadî ediyordu. Osmanîye ormanlarının vüs'ati, kesafeti ve ehemmiyeti hakkında eskiden beri arkadaşlardan duyduğum ve okuduğum raporlardan edindiğim malûmat üzerine mahalen tetkikini arzu etmiş isem de bunun müsait bir zamana tehiri ile halen olhavalide ilk memuriyetini yapan Komiser Memduh beyden bu hususta bizlere bir az malûmat vermelerini dileyecegiz. Osmanîyeden sonra ortalık temamiyle karardığından etrafı görmek ve not almak imkânı kalmamıştı. Gece yarısı İslâhiye istasyonuna varmıştık. İslâhiye istasyonu hudut gümrük muayene istasyonu

olduğundan trenimiz orada bir az daha fazla tevekkül etmişti.

İslâhiye kelimesi bana oradaki bir çok menakıbını işittiğimiz Orman ameliyat mektebi ve onun çalışan, vazife perver müdürü olan sabık umum müdürümüz Cafer beyi hatırlatarak rahmete vesile olmuştu. Ameliyat mekteplerinden mezun arkadaşların bir çoğu İslâhiye kelimesini unutamamış ve bir çok hatıratını belki de el'an muhafaza etmektedirler. Meydanı ekberde Suriye hudut muhafızları ve gümrük memurları trene bindiler.

Evvelâ lazım gelen muamele ve kontrol ifa edilerek katar hareket etti. Artık çöle girmiştik. Tabiat bütün çıplaklığıyla arzı endam ediyordu. Çöl sakinlerinin evleri, Köy ve Kasabaları görülmeğe değedi. Arı kovanlarını andıran ve yalnız üstlerinden ziyanın girmesine müsait bir tarzda kerpiçten inşa edilen evler muhite göre pek sıhhi ve enteresan yapılmışlardı.

Su veya kuyuya malik olan istasyonların önlerinde tek tük ağaçlar gözüktüyordu. Ovada geçen sene kuraklıktan naşı ekinler yanmış ve hatıta hayvanların gıdasını teşkil eden ve çöl florasına mensup bazı haşîşi nebatat bile kurumuşlardı. Nazara çarpan, Çekirge ile yapılan mücadelenin kilometrelerce uzanan çukurları ve tek tük çinko levhaları mücadelenin tahaffüf ettiğini ve kuraklıktan Çekirge afetinin de kendiliğinde mahvolduğunu göstermesi itibarıyla şayanı şükrandı. Çölde derece hararet o derece ziyade idi ki adeta trenimiz yangından çıkarılmış kasalar gibi kızgın ve içinde terliyor tenefüs için güçlük çekiyorduk.

Halepten hareketimizden 24 saat sonra Mardine vasıl olduk. Şehir ile istasyon arasında on bir kilometreden fazla bir mesafeyi otomobil ile kat ederek Mardin Palas oteline varılmıştır

(arkası var)

Über die Vegetations verhältnisse des Nordöstlichen Kleinasiens.

K. Krause

KüçükAsyanın Şimali Garbisindeki ahvali Tenebbütiyeye dair

Nakl eden ALI LEMAL

Orman ve Av okuyucularının nazarı mütaleasına arz ettiğimiz bu üttü profsör Krause'nin 1931 senesi ilk bahar ve yazında memleketimizin Cenubu Şarkı köşesinde yaptığı tetkikat seyyahatinden alınmıştır. Profsör Krause memleketimizin muhtelif parçalarındaki nebatat alemine dair yaptığı ilmi tetkikleriyle Avrupada tanınmış son zamanın belli başlı alimlerden biridir. Mumaleyle hali hazırda memleketimizde bulunmakta ve Ankara yüksek Ziraat Enstitüsü nebatat kürsüsünü işgal etmektedir. Memleketimizde bulunduğu kısa bir müddet zarfında yaptığı tetkik seyahatleriyle bize memleket tabiatına dair hediye ettiği en doğru ve müracaata değer eserlerini bir kaç sene sonra daha mükemmellerinin takip edeceğine şüphe yoktur. Biz okuyucularımızın memleketi tanımağa susamış arzularını kısmen tatmin eder ümidiyle Anadolunun poyraz-gün doğuşu köşesinde yapılan bu tetkiki, yenileri ve daha mükemmellerinin çıkmasına intizaren neşr ediyoruz.

Makalenin aslının çok büyük

olması onun Türkceye tamimiyle değil se de bazı kısımlarını çıkarmak suretiyle nakline bizi mecbur etmiştir. Biz daha ziyade ormancılığı doğrudan doğruya alakadar eden cihetleri olduğu gibi nakl edecek diğer kısımları hülasa halinde vereceğiz.

Makaleye mevzu olan mntaka Samsun-Kayseri arasında vakî arazi parçası olup kesif ormanlıktır. Karadeniz kenar dağlarından başlayarak iç Anadolunun temamiyle eşcar ve şüceyrattan ari yüksek Bozkırına kadar hakim olan nebatat formasyonlarını (1) gayet güzel tanınması itibarıyla şayanı dikkattir.

Karadenizden İç Anadoluya kadar yekdiğerini takip eden bütün bu nebatat formas yonları, memleketin morfolojisinin ve bunun neticesi hakim olan iklimin bir muhassalası oldu-

(1) İklim ve arazi şartlarına uygun olarak ve değişen, bozkır, çalılık yapraklı orman, mahlut orman, ibrelî orman, dağ çayırı ve saire gibi şekillerin her biri muayyen ve yeknasak bir camia arz eder.

Buna tenebbüt formasyonu tesmiye olunur. Tabiri diğerle tenebbüt formasyonu, nebatat camiasının muayyen ve karakteristik bir mahalde şekli tezahürüdür.

ğundan evvel emirde bu mıntakanın iklim ve ahvali turabiyesi hakkında malumat verilmektedir.

İklim ve Ahvali Türahiye :

Küçük Asya yarım adası üç taraftan-poyraz, gün dugusu, kıbleden - yüksek kenar dağları ile çevrilmiş olup bunun arasında yüksekliği batıda deniz seviyesinden 800-900 metreden başlayarak doğuda 1300-1400 metreye kadar yükselen geniş bir yayla uzatmaktadır. Şimal ve Cenupta dağlar dik ve arada pek dar bir sahil bırakarak denize indikleri halde garpte vaz'iyet daha müsaittir. Anadolu merkez yaylasının en kadim suhuru olan granit, gnays, billurişiste her yerde tesadüf olunur. Fakat bunlar devamlı olmayıp muayyen yerlerde kalkerle örtülmüştür. İç Anadolu'da hümmüs teşekkülü pek nadirdir. Toprak, gerek ruzgâr ve suyun itikâl mahsulini götürmesine mani olacak bir nebatat örtüsünün olması ve gerekse gece ve gündüz arasındaki suhnet farkı dolayısıyla çıplak ve mücerret kayalardan mürekkeptir. Kezalik İç Anadolu dağları da hümmüstan ari ve çıplak bir haldedir. Halbuki kenar dağlarında vaz'iyet başkadır. Karadeniz dağlarının suhuru inditai olup ekseriyetle hatı balâların büyük kısmını bu suhur teşkil eder. Yalnız denize müteveccih olan aksam ekseriyetle kalker kayaları ile örtülmüştür. Eşkâl daha müterakkî ve hümmüs teşkilâtı mebzuldur.

Küçük yarım adanın hey'eti umumiyesi itibariyle geç zamanlarda teşekkülüne uygun olarak daha henüz bu

gün temamilen düzelmiş değildir. Deniz yaylasıyla henar dağları arasında eşkâl itibariyle büyük farklar vardır. Ve büyük Anadolu yaylası bu gün de denizle irtibatı olmayan bir havzai meyahîye göstermektedir. İç Anadolu havzasını besleyen nehirlerin yazın kurumması veya pek az su sevk etmesi bu mıntakanın bambaşka karakterde olmasını intaç etmiştir.

Anadolu yarım adasının morfolojik inkisamiyle ahvali iklimiyesi sıkı sıkıya alakadardır. Merkez yaylasını bilhassa şimal ve cenuptan bir siper gibi çeviren yüksek dağlar denizden esen rüzgârların rutubetini alırlar. Bu itibarla Karadeniz dağlarında kâin Rize'de 2930 milim olarak yağmur maksimonunu bulmaktayız. Badehu bu miktar garbe doğru sür'atle tenakus eder. Trabzon'da 820 ve Samsunda 694 milim yağmurun muhtelif aylarına nazaran inkisamı binnisbe aynidir. Bütün şimal sahilinde en yağmurlu aylar: İkinci teşrin, Birinci ve ikinci kânunlar, Şubat; yağmurca fakir aylar Temmuz, Ağustosdur.

Hava rutubeti pek büyüktür. Dağlarda çok kere sis teşekkülüne ve yağmurun dağlarda şehirlerden daha fazla olmasına sebep olur.

Hararet yakınlık itibariyle itidalde kaldığından, büyük temevvüçler göstermez. Umumiyet itibariyle kenar mıntakası tesiri dağlara kadar imtidat eden deniz iklimi karakterindedir.

Kenar mıntakasının aksine olarak İç Anadolu'da berri iklim hâkimdir. Yüksek dağlar ratıp deniz rüzgârlarını alıkor ve şarkta toros zincirine ne kadar yaklaşırsa kuraklık da o derece büyür. Bilfarz Anadolu yüksek

yaylasının kenarında ve denizden 200 metre irtifadaki Eskişehirde senevi yağmur 272 milim. 850 yükseklikte 236 milim. 1030 M. yükseklikte Toros yakınındaki Konyada senevi yağmur miktarı 180 milimdir.

İç Anadolu'da yağmurun en fazla yağdığı ayların ilkbahar aylarına tesadüf etmesi şimali şarkî anadolu tenebbütünde kendini temamiyle gösterir. Asıl yağmur mevsiminin sonbahara isabet ettiği garp ve cenupta daha temmuzda her şey kuruduğu halde Sivasta, senevi yağmur itibariyle şimali Tarsus'tan farksız olmasına rağmen bu mevsimde bozkır taze, yeşil ve çiçek içindedir.

İç Anadolu umumiyet itibariyle çok sıcaktır. (30 - 35°) Halbuki geceleri son derece serindir. Yazın en sıcak aylarındaki suhnet farkları 20° ve daha ziyadedir. Sonbahar ekseriyetle ilkbahardan daha sıcaktır. Bunu uzun müddet kalan karın tesirine atfetmek lâzımdır. Kış soğuk ve karca zengindir. Bütün sene zarfında yüksek yaylada sür'ati fazla ve beraberlerinde büyük miktarda toz sevk eden rüzgârlar eksik değildir.

Yüksek deniz yaylasındaki dağlarda (Erciş gibi) başka vaziyet hâkimdir. Burada kar ilkbahar veya yaza kadar kalır ve muayyen yerlerde (Erciş dağında alpinetum, da) hiç gaip olmaz. Bunun neticesi olarak kar mıntakasındaki dağ yamaçları ve vadileri yazın yaylanın civar kısımlarından fazla rutubet alır ve bu sebeple daha zengin bir mecmuai nebatat gösterir. Hulâsa İç Anadolu'nun iklimi Karadeniz ikliminin aksine olarak sıcak yazı, soğuk kışı, büyük suhnet farkıyla ve az, bundan

başka gayri müsait tavazzu eden rutubet sakıta miktarile tam berri iklimidir.

Anadolunun bu iklim şartlarına muayyen bir mecmuai nebatat tekabül eder. Yağmurca zengin şimalde çok defa vasi ormanlara tesadüf ettiğimiz halde İç Anadolu'da bunlardan eser yoktur. Burada en hâkim formasyon toprak evsafına göre muhtelif teşekkülde zahir olan steplerdir; nadir olarak bogazlarda ve vadilerde veya dağ yamaçlarında küçük boylu ağaçlıklar bulunur. Çok tozlu ve akıntısız bazı çukurluklarda hiç bir tenebbüt eseri mevcut değildir ve kenarlarında görünen toz stepleri merkeze doğru gittikçe toz çölüne inkılâp eder.

Deniz kıyısı

Umumiyetle Anadolu yarım adası sahillerinin yalı nebatatı büyük bir benzeyiş arzeder; Karadenizin şark kenarından İskenderun körfezine kadar bir çukurluk bulunmakta ve bunlardan pek azı Karadeniz ve Akdeniz kıyılarına münhasır gibi görünmektedir.

Çalılık orman (Fundalık)

Şimali Anadolu'da yalı zonuna "Çalılık halinde orman," diye karakterize edilebilecek bir zona bağlanır. Handel Mazzetti kitabında bütün Karadeniz mıntakasındaki denize müteveccih münakalelerin alt kısımlarının 400 - 600 M. irtifaa kadar çalılık halinde orman ile örtülü olduğunu ve bunların koru ormanından neşet ettiklerini, insanların, rüzgâr kırmasının, orman yangını ve sairinin bunları bu hale getirdiğini ileri sürer.

(arkası var)

Teşkilât

I

Teşkilât meselesinin ilim ve in ilâp bakımından ehemmiyeti

ormancılığa yeni bir istikamet verilirken düşünülecek en mühim işlerden biride teşkilât mes'alesidir. Teşkilât mes'alesi bir müessesenin Hayatını ve hayatiyetini ifade eder. Kuruluşu tesadüflere bağlı laalettayin bir dolduruşla terkip edilen her hangi bir teşekkül ergeç bozulmağa, çözülmeğe mahkumdur. Milletlerin içtimai, iktisadi, siyasi tarihleri bize teşkilât sakatlığından dolayı inhilal etmiş bir çok müesseseler gösterir. Yirminci asrın teşkilâta verdiği ehemmiyet o kadar ileri aşmıştır ki bu gün o da ayrı bir ihtisas üzerinde çalışılan fakat bütün feyzini tecrübe ve teknikten alan bir "tatbiki ilim" şubesi olmuştur.

İşte bizim bahsımız, temeli tecrübe ve teknik üzerine kurulacak bir ilim ve teşkilât davasıdır. Bir ölü kadavrası üstünde yapılan değişiklikler bizi alakadar etmez. Yırık yerleri yamamak, kopmuş parçaları lehimlemek suretiyle eskiyi tamir ve muhafaza ederek ileri götürmeğe çalışmak bu devrin inkılapçı şarına uymayan ric'i hareketlerdir. Yeni bir tanzim de her müessesenin kuracağı teşkilât eskiyi kuvvetli bir darbeyle yıkmak ve yeniye, cezri icraata geçmekle kabil olur.

Binaenaleyh teşkilât mes'alesi

ormancılığın bir ileri hamlesi, Cumhuriyetin inkılâb davasıdır.

Bu günün teşkilâtı

Bu günkü teşkilâtımız, hiç bir esasa istinat etmeyen meşrutiyet devrinin yadıkârı ilimsiz, bilgisiz bir kuruluştur. Bu kuruluş:

Birinci derecede unsur itibariyle bir insicam, tahsil ve seviye ahengine de malik değildir.

Teşkilât ve memurları bir kaç sınıfa ayrılır:

A: Yüksek memurlar

B: Orta "

C: İlk "

Yüksek sınıfı teşkil edenler muhtelifdir:

1 — Ziraattan ormancılığa geçenler

2 — Yüksek orman mektebinden mezun olanlar

3 — Avrupa tahsili görenler

Orta sınıfta:

1 — Yüksek mektebi bitiremeyenler

2 — Ameliyat mektebini ikmal edenler

3 — Kurstan ehliyatname alanlar

Bunlar içinde tahsil ve seviye o kadar farklı ki içlerinde orta mektep, idadi mezunları olduğu gibi yalnız ilk tahsil görmüş kimseler de vardır.

İlk memurlar da:

1) Başkatip ve kâtipler

2) Muamelât ve cibayet

3) Muhafaza kısmını teşkil eder Burda da tahsil, tecrübe ve yaş seviyesi bir birinden çok ayrılacak kadar bir fark ve tefavüt arzeder.

Bu vaziyet yakın zamana kadar her müessesede buna müşabihli Fakat yavaş yavaş tasfiye edilmiştir. Bir de hem seviyeler muhtelif, hem de teşkilât bu seviyeleri nazarı dikkate almamış, her kесе aynı vazifeyi vermiştir.

Unsurlarının vazifelerini temdit ve tesbit eder bir talimat yoktur

Eski başmüdürlük teşkilâtı ameli bir kuruluş istinat etmemekle beraber muhiti ve zamanı nazarı dikkate alınırsa o devre göre az çok mütabariz bir vasfı haizdi. Memurlara muayyen hudud ve selâhiyetlerle muayyen bir takım işler verilmiş, mes'uliyetinin hududu tespit edilmişti Bir kaç sene eveline kadar mer'i olan baş, müstakil ve mülhak müdürlere ve fen memurlara ait talimatnameleri, o devrin daha sarif bir gayesi olduğunu gösterir Hiç olmazsa ikinci sınıf muhafızlardan itibaren müdürü umumiye kadar bütün memurlar vazife ve selâhiyetinin hududunu bilir ne yaptığını ve ne yapacağı az çok idrak eder, müfettişler de buna nazaran mes'uliyet tesbit ederlerdi. Fakat hiç faiydasını görmediğimiz barem kanunu çıkarken bir kaç maaşa zam ko-parabilmek kaygısıyla başmüdürlük teşkilâtı ortadan kaldırılınca idare işleri sapır sapır dökülmeğe başladı Şimdi onu desteklerle takviye etmek istiyoruz.

Bu gün kadronun en küçüğünden en büyüğüne kadar hiç bir memur vazifesinin hudud ve şumulüne selâhiyetinin vüsat ve derecesine, kat'iyyen vakıf değildir; çünkü elde takip edilecek bir talimat kalmamıştır. Zaman değişmiş, ahkâm tağayyür etmiş fakat maddeler yerinde saymıştır Hususiyile bir birini nakis emirler karşısında idare işleri bazan öyle feci safahat arzeder ki bunların anlamışı bile insana zarar verir Maatteessüf hakim huzurunda iddialarımızı vazife ve mes'uliyetimizin hudutlarına aid bir talimatname ile tevsik ve tespit edemediğimizden dolayı bir çok davaları kaybettiğimiz gibi nahak yere ceza gören, haksız yere hapse atılan masumlarda olmuştur. Memurluk bütün mukadderatı müfettişin kanaatine, hakim vicdanına bağlıdır. Vakıa bir tahkikat evrakında en büyük rolü oynayacak, hükmün itasında yegâne medar bulacak şey müfettişin kanaatı, hakim vicdanıdır. Lakin müfettiş ve hakim kanaat getirmesi ve vicdanen karar vermesi için kanun, nizam ve talimatnamelerin buna göre tedvini lazımdır. Müfettiş ve hakim kanaatlerini mücrimin şahsiyet ve fiiline göre tahakkuk ettirirken vicdanların bir takım müeyyidelerle tatmin edebileceklerdir.

Memurlarına verilecek talimat tatbik ettirecek muayyen formülleri olmayan teşkilât hiç bir kıymeti haiz olamaz Bu yokluk, var olan bir kuruluşun binefsihi inkarı demektir.

Kötü bir bürokrasi zihniyetiyle malûldür

Müdüriyetlerle mülhakanı arasında ceryan eden muameleler tetkik

edilirse bütün memurların kırtasiye-
ciliğinden başka bir şey yapmadığı
görülür. Yüksek mektep kürsüsünde
ders gösterilecek kadar ehemmiyet
verilen (muamelâi idare) bitmez tü-
kenmez görülen işler keyfiyet itibarıyla
hiç bir kıymeti haiz değildir. Fakat
yine nazarı itibare alınırsa bir kaç
mahzen evrak doldurur.

Bir müdüriyetin mesai bilanço-
suna esas olan işler şöylece tasnif
edilebilir:

- 1 — Tahribat ve yangın ceza
raporları
- 2 — " " " " dava-
ları
- 3 — Muhtelif cürümlere müte-
allik tahkikat evrakları
- 4 — Memurun muhakematı ve
hususî orman davaları
- 5 — Muvakkat ve kat'i işletme
pilanları
- 6 — Müteferrik işler (Köylü in-
tifaı buraya dahildir)

İşte izam edilen ve bitip tüken-
meyen bütün muamelât bundan
ibarettir.

Müdüriyet memurlarının günlerce,
aylarca, devam eden bir mesai hası-
lası neticesinde tanzim edilen evrak-
lar, davalar ya mahkemeye gider,
kanun ve nizamın kalıplarına sığ-
madığından dolayı reddolunur, yahut
hüküm alınır, mücrim mahkum olur
fakat icradan takibatı yapılamaz; çün-
ki buna maddî imkân yoktur.

Müdüriyetler için bürokrasiye en
müsaıt olan iş köylü intifaıdır. Za-
manın idareî maslaharcılık siyasetine
uymak için sonu gelmez muhabe-
reler, emirler, tektirler, teklifler yapılır.

Bu işler içinde en müspet neti-

ce veren hususî orman davalarıdır.
Bu davaları benimseyen müdür ve
avukatların bilhassa Ali Galip bey
efendi gibi mümtaz şahsiyetler olursa-
dırayer ve kıyaset sayesinde bir çok
ormanların hususiyet iddiaları sukut
etmiş, devlet hesabına mühim menfa-
atlar temin edilmiştir. Fakat şunu da
kayıt edelim ki bu davaları kazanan
avukatlara mühim paralar verildiği
halde davanın tahrik, takip ve inta-
cinde müessir olan müdürlere nakdi
mükâfattan sarfınazar alelade mana-
siyle bir taktir dahi verilmemiştir.

- 4) Mutlak bir "idareî maslahatçı-
lık," takip eder.

Bütün muamelâtta esas, idare
maslahatçılık, fikri, kanun, nizam ve
ahkâmî fenniyenin tatbikidir. Bazen
gayet ciddi verilen resmî emirler tah-
tında müstetir zamiri "bu işi idare
edeceksin," manasına gelir. Bazen de
şeeniyetden tegafül edilerek resmî
emirler dahilinde idarecilik yapılır.
Bu siyasete tabi olmayan bir idare
amiri bu günün düşüncesine göre
"iyi bir idareci," telakki edilmez.
Her şeye rağmen -hatta kanunun ta-
havvülüne dahil olmasa bile maslahat
idare edilecektir. Bununla beraber
mesuliyet hissesi de en vasi manasiyle
tatbik olunmaktan yine vaz geçilmez.

- 5) Bu gayesi, istikameti, olmayan
teşkilat şuresi içindedir.

Bir müdüriyet çerçevesi dahilil-
deki yüksek memurların vazife ve
mesai şeraitini tetkik edersek şunları
göreceğiz:

A) Kaza mühendisleri:

Kaza mühendislerinin vazifeleri
çok mahdud bir sahaya inhisar etmiş-
tir. Mukavelelerin, hususî komiser ve

fen memuru gibi teşkilâtı var; ama-
najman işleri de ekseriya gruplara
tevdi deiliyor. Mühendise düşen
vazife yangın söndürmek, mücazat
raporu yapmak, muhafızları kontrol
ve bir de köylü intifaını tanzim etmek-
ten ibarettir. Bunları bir mühendis-
ten ziyade idarede uzun müddet
bulunmuş eli işe yatkın herhangi bir
memur da yapabilir.

Köylü intifaını tanzim etmek ayrı
bir meseledir. On sahifelik pilân
isteyen müdürler görülmüştür. Baş
müdüriyet teşkilâtında fen memur-
larının salâhiyetleri daha vasi idi.
Fen memuru meccanî ruhsatnameler
için raporunu tanzim ve ruhsatname-
nin itasını muamelât memnruna em-
rederdi. Şimdi, değil bir mühendis
bazen başmüdür bile ruhsatname
itasına salâhiyetler değildir. Meccani
intifaa mahsus ruhsatnameler bazı
mıntakalarda, Vekâletin emri lâhik
olmayınca verilmez.

B) Kontrolörler:

Eskiden müfettişi umumilerin ve-
zaifine ait talimatnamede mintaka
müfettişleri için (müfettişler bilü-
mum orman muamelâtını teftişle mü-
kelleftir) cümlesi vardı. Bu cümle
öyle bir telhis ifade eder ki teşrih
ve tefsiri her müfettişin vüsâtı di-
mağına kalmış bir şeydi. Barem
kanuniyle bu unvan "fen kontrolörü,"
ne tatahavvül edilince kontrolörlük
vazifesi çok müphem bir mahiyet
almıştır. Yanına tertik edilen fen
kelimesine bakılırsa kontrolörler fenni
işleri teftiş etmekle mükelleftirler.
Halbuki iş berakistir. Kontrolörler
yüzde doksan idare işleriyle meşgul
olurlar.

Müdüriyetten havale edilen evrak-
lara bakılırsa kontrolör, müdür mu-
avinidir. Tevdi olunan tahkikat işleri
nazarı itibare alınırsa müfettişler.
İdareciliğin icabı olarak bazı defa
"sen müfettiş değilsin; idare işlerine
karışmaklığın doğru değildir," derler
ve bu noktaî nazarın temdiği olarak
müdürlerin mezuniyetinde vekâleti
kendilerine verilmez. Bazen de idare
işlerinin bütün muamelâtına karıştırı-
larak damga, nakliye gibi mühendis-
lik vezaifi gördürülür, müdür vekâ-
leti yapunur.

Hulâsa kontrolörler deve kuşuna
çevrilmiştir. "Uç! denildiği zaman
kanatlarını açar, yürü, emri verildiği
vakit deve gibi yola katılır. Müdür-
lülle, mühendisliğin arasına sıkışmış
vazife ve salâhiyeti müphem bir
memuriyettir. Eski unvana nazaran
müfettiştir. Yenisi düşünülürse ken-
disinde müfettişlik salâhiyeti değil
olsa olsa muayyen bir meselenin
tahkikine memur muhakkik vasfı
vardır.

Zaten müfettişlerin müdürlerin
dununda olması prensip itibarıyla
muvafık bir şey olamaz.

Baş müdüriyet teşkilâtına göre
mintaka müfettişliklerinin manası var-
dı. Bu günkü şekle göre bunların
hiç bir mevkii yoktur. Müdür mua-
vini denilse daha doğru bir hareket
yapılmış olurdu.

C) Müdürler;

Müdürlerin salâhiyetleri ve vazife
hudutları nedir, kimse bilmez. Her
müdür kendi kanaat ve düşüncele-
rine göre bir idare tarzı takip eder.
Bir müdüriyette muvafık görülen iş
başka müdüriyette gayri caiz görü-

ür. Bütün direktifler askerin son kumandanı gibi Vekâletin son emrindedir.

“Balık baştan kokar,” derler, müdüriyetler keşmekeş içinde bulununca tabiidir ki madun memurlar da aynı anarşinin zebunu kalacaklardır.

Müdüriyetlerde baş kâtiplerin kazalarda muamelât memurlarının mevki ve ehemmiyetleri de dikkatle mütalea edilmelidir. Başkâtipler, esasen bir amiriyet kudretini haiz olmakla beraber muamelâtın tedvirine vasıta olmaları dolayısıyla büyük bir nüfuz sahibidirler. Bir başkâtibin kaleminde nüfuz sahibi olması takdir edilecek bir vakiadır. Fakat, bütün müdüriyet mıntakasındaki otoritesi ehemmiyetsiz bir gözle görülemez.

Baş müdüriyetlerin, Fen memurlarına ait vezâif talimatnamesi “kazada Fen memurlarının daire Reisi olduğunu ifade eder. Halbuki muamelât ve muhaberat muamelât memurlarının vasatısıyla ceryan ettiği için bunun etiketten başka kıymeti yoktur. O derece de ki Mühendislerin hatta kazasında merkezi olan kontrolörün harcirah evrakını, maaş bordrolarını kâmilan muamelât memuru tasdik eder. Muamelât memurunun resmi mühürünü havi olmayan evraka maliye memurları itibar etmezler. Kaymakam resmi evrakları daima muamelât memuruna havale eder. İdari işlerini muamelât memuriyle görüşür, lüzum görürse mühendisi hususî surette davet ederek fikrini alır. Bu vaziyetin geirdiği neticeler her arkadaş neisinde görmüş ve tecrübe etmiştir.

D) : Hususî mukaveleler :

Hususî mukaveleler ayrı bir tet-

kik mevzuudur. Mukavelelerin şimdiki teşkilâtını idame edebilmek için evvel emirde devletin Orman siyasetinin tespit ve tahriri lâzımdır. Ormanlarda devlet işletmesi tatbik edilmezse bu günkü şeklin islâhına çalışmalı, ona başka bir veche vermelidir. Komiser ve Fen memuru ücretleriyle devlet memurlarının maaşları arasında nispetiz fark tadile muhtaçtır.

Komiserlikler mevhum vazifelerdir. Bunlarında hudut, salâhiyet ve müdahale dereceleri malûm değildir. Kendilerine büyük kıt'alar ve orman parçalarının işletme nezaretleri tevdi edildiği halde ekseriya merkezlerine uzak mesafede otururlar. Ücretlerini Vekâlet muhasebesi tarikile dahi olsa müteahhitten alırlar. Komiserliklerin devlet kadrosu dahilindeki, teadül ettikleri derece ve memuriyetler tayin edilmemiştir.

Hususî Fen memurluklarında aynı şeraite tabidir. Buraları birer nekbet yeridir. Resmi kadro dahilinde tutunamayanlar veya her hangi bir sebeple idarede durması muvafık görülmeyenler derhal ücretli bir yere gönderilir. Hususî mukaveleler bu günkü ormancılığın kan damarlarını teşkil ettiği halde bunların devlet memurları kadrosu içinde hiç mevkii olmadığı salâhiyettar makamlar tarafından def'atle ifade edilmiştir.

İşte yukarıdanberi yazdığımız bu günkü teşkilâtın çok telhis edilmiş safahatını gördükten sonra artık istinat edeceği hiç bir esas kalmamış olan bu sakat teşkilâtın halâ takviyesine çalışmak geri bir idare tarzının daha bir çok seneler, ormancılı-

ğın yerinde tevekkufunu mucip olamaktan başka bir fayda vermez. Yapılacak iş metin bir irade ve inkılâpçı bir ruhla harekete geçerek eskiyi yıkmak yerine Prensip sahibi, gayelerini müdrik, istikameti vazih, hedefleri muayyen, vazifelerinin hu-

dut ve salâhiyetine vakıf icrakâr, şuurlu bir idare sistemi kurmaktır.

Gelecek yazımızda yeni teşkilât projesinin tenkidini ve bu teşkilâtın kendi görüşümüz dahilinde kuruluşunu ifade edeceğiz

M. Ali Salih

Orman davaları

I

Yazan : M. Ali. Salih

Bu günün Ormanlık idaresini en fazla meşgul eden işlerden biri de orman davalarıdır. Müdüriyetlerde kırtasî muamelâtın tezayüdü için nihayetsiz bir menba olan bu meseleye o kadar ehemmiyet verildiği halde maaleessüf diğer bütün işlerimizden daha karışık ve daha mügalitalıdır. Şimdiye kadar dava takiplerinde sarfedilen emek ve para ile alınan netayiç mukayese edilirse çok şeme-resiz bir istatistikle karşılaşırız. İdare memurlarının bu uğurdaki neticesiz, gayesiz endişelerini görüpte acıma-mak mümkün değildir.

Dava işlerinin bu derece karışık ve muğlak bir şekil alması bir çok esbap tahtı tesirindedir. Bu sebepleri, tahrik, takip ve intaç safhalarında ayrı ayrı mütalea edebiliriz. Fakat bu amilleri yalnız idarede değil, kanu-nun kendisinde ve hakimlerin tatbik tarzında da müşahade etmek kabil-dir. Mevzuumuzu teşrih için evvelâ kanunlarımızın dava işlerinin muğ-lakiyetine olan tesirlerini tetkik ede-lim :

Bizde iki nevi dava vardır:

- 1) Ceza
- 2) Hukuk

İlkin kendi kanunumuzdaki ah-kâmı cezaiyeve bakalım.

1285 tarihli orman nizamname-sinin davalara ait ceza hükümleri (33) ve (36) inci maddelerle, nizam-

namenin faslı sanisine müzeyyel maddei mahsusadan ibarettir. Esasen bu günün ihtiyacına tamamen gayri mutabık olan bu nizamname davalar için hemen hiç bir şey ifade etmez.

Yangın ve tahribat davalarında görülen teşcir masraflarını bir çok hâkimler bihakkin reddediyorlar. Bu masrafın tazminat meyanına, ithali için istinat ettiğimiz fıkra zaten çürüktür.

Biz, nasıl nizamnamenin köhne ahkâmını menfi bir aksülâm ile kar-şılıyorsak yeni hâkimlerimizde, bu dar zihniyetin mefkûresine vakıf ola-mıyorlar. Altmış beş senedir cürüm takibatı uğraşan bir idarenin halâ esası bir kanuna malik olmaması hâkimler huzurunda bizi mahcup mev-kie düşürmüştür. Binaenaleyh her şeyden evvel bu boşluğu doldurmak lâzımdır.

Saniyen, ana kanunlar da orman cürümleri hakkında sarih mevadı ihtiva etmiyor. Meselâ ceza usulu muhakemeleri kanunu orman cü-rümünün, muhakemesi için kâfi değil-dir. Orman davaları adeta bir ihti-sas işidir. Bunun kendine mahsus hususiyetleri, mahalli mecburiyetleri vardır. Bunları nazarı dikkate almak lâzım gelir. Fikrimizi bir misalle tav-zih edelim :

Tahribat cürümlerinde muhafızın, her zaman kat'iyat failini mahalli cü-rümde yakalaması imkânı olmaz. Me-

mur onu yapacağı tahkikat neticesin-de muhtelif şehadet ve delâil takip ederek bulur ve meydana çıkarır. Artık bu kadar kat'i deliller karşısın-da mutlaka (Cürmü meşhut) aramak lüzumsuz bir usulînaslık olduğu gibi mücrimin beraetine karar verilerek cezai bir terhip yapılmamak suretiyle cürümlerin tezayüdünü mucip olur. Vazı kanunun maksadı hasıl olmaz. Yangın davaları ağır cezaya tealluk ettiği için bu cihet bir az daha ta-nik edilebile yine bütün bütüne ip-tâl edilemez. Eger, ceza usulu muha-kemeleri kanunu buna mani ise ya ahkâmı tadil etmeli yahut orman cü-rümünün hususiyeti kabul edilme-lidir.

Mahkemeler, bazan tek imzalı zabıt varakasını k bul etmedikleri gibi yalnız memurun şehadetine de sem'ü itibar etmiyorlar. Dağ başında bir cürme raslayan memur şahit ara-yıncıya kadar elindekileri kaçırrır. Aksi taktirde ısmarlama şahitler te-darikine mecburiyet hasıl olur ki bunların da mahkeme nazarında delil olmak kıymeti yoktur.

Saniyen, ceza kanunu da orman cürümleri için bir yol göstermez. (370) inci maddesinde orman yakan-ların beş seneden aşağı olmamak üzere hapsedileceği yazılı ise de ihtiyaca tekabül etmez. Kanunun cü-rüm ve ceza kısmında umumi hü-kümlere muvazi olarak devlet hazinesi aleyhinde (Ormanları kasdediyoruz) irtikâp edilmiş cürümler için hususi bir takım mevat konulması lâzımdır.

504 numaralı işletme kanunu dev-let ormanlarından başka hususi or-manların dahi kat'i veya muvakkat

işl etmeplânlarının tanzimini mecburi kılmıştır. Bunu yaptırmayan orman sahiplerini kat'iyatına musaeade edilmez. Hususi ormanlara bu mecburiyetin vaz'ına sebep bu ormanların ten-sil, ihya ve tekâmülü itibarıyla millîtin umumî menfaatiyle alâkadar olmasıdır. Orman sahibi ancak fennî ahkâm dairesinde hakkı intifa'ına maliktir.

Bu günün medenî içtimaî, ve ikti-sadî telakkisi orman mehumuna dahil olsun olmasın ale'l'umum ağaçları kit-lenin menfaatiyle mukayyet tuttu-duğundan ormanları ve ağaçları muha-faza için her devlet kendi teb'asına bir takım mecburiyetler tahmil etmiştir. Tabii bizde böyle bir mecburiyet tesis ederek ağaçlarımızı fennî kivaide tat-bıkan kestireceğiz. Bunun için orman idareleri tapulu arazi dahilindeki ağaç-ları dahi kayıt şart altına alarak kendilerine usulü dairesinde müracaat edilip musaadesi istihsâl olunan ağaç-lar hakkında muamele yapmak ister-ler. Bazı yerlerde evamiri hükûmete ademi riayet maddesine istinaden yapılan bu muameleler mahkemenin bir hükmü ile derhal bertaraf edilmekte, bu suretle orman ve arazi sahiplerine fırsat verilmektedir.

Bu hususta kanunu medenîmizin ihtiva ettiği hüküm çok şayanı dik-kattir: Bir araziye malik olan kimse onun hem üstüne ve hem altına malik olup kanun dairesinde her türlü ta-sarruif hukukunu haizdir. Buradaki kanun dairesinde sözü gayet mani-dardır. Mamafih hiç bir kanun bu gibi tapulu arazideki orman mefhu-na dahil veya gayri dahil ağaçların kat'iyatının men oldundugunu âmir bir kaydı ihtiva etmez. Hakimler bunu

bildiklerinden kanunu medenideki kaydı en geniş ve en mutlak manasına tatbik ederek tasarrufların ağaçlarada istedikleri gibi tasarruflarını temin ediyorlar.

Biraz evvel ceza kanunumuzun orman cürümlerine karşı sükûtünden bahsetmiştim. Bunun başka bir misalinin irae edeceğim:

Vekâletimizin güzel işlerinden biri olarak, Meclis yabani eşcârın aşılması hakkında 1528 numaralı bir kanun neşretmişti. Bu kanun, yirmi ikinci maddesi ahkâmına riayet etmeyen kimseleri 23 üncü madde delaletiyle ceza kanununun 516 ncı maddesinin altıncı ve son fıkrasına nazaran ceza görmek üzere yirmi dördüncü maddeye tevdiini emreder. Bazı müddei umumiler bu gibi mesai için 516 ncı maddede yazılı "Ahar," kelimesinin arazi sahiplerine şamif olamayacağını iddia ederek kanunu medenin tasarruf hukukuna ait yukarda bahsettiğimiz maddesine istinaden ceza usulü kanununun 163 üncü maddesi mucibince hukuk emme davası açılmasına mahal olmadığına kanidirler.

1528 numaralı kanunun yirmi üçüncü maddesinde ceza kanununun 516 ncı maddesi sarahaten zikredildiğine göre madem buradaki ahar kelimesi maddenin tatbikine mani olacaktı, o halde bu mahzur ne için evvelden nazarı dikkate alınmadı? Bazı hakimlerin bu mülâhazatı kanunun tatbiksiz bir hale konulmasına sebep olmuştur.

İste geçen muameleler içinde aldığım bu misaller ana kanunlarla hususî kanunlar arasındaki taaruzları,

hakimlerle ormancılar arasındaki görüş ve anlayış farklarını kuvvetle tezahür ettirmektedir. Bu vak'alar ana kanunların da mesleğimizin hususiyeti nazar dikkate alınarak ihtiyaçlara göre yeni mevadî ihtiva etmesi lüzumunu zaruri kılar. Bilhassa yeni orman kanunu çıkarken bu cihete büyük bir ehemmiyet atfedilerek icabeden tadilat yapılmazsa kanunun daha neşri anında tatbiksiz ve hükümsüz kalacağına hiç şüphe etmemelidir.

Kaçakçılık işlerinde de diğer kanunların tahavvülünden istifade ediyoruz. Devlet hazinesine taallukeden muhtelif emvalin kaçakçılık mucadelesine yeni bir şekil verildiği halde kereste, odun kömür ve sair ağaçcılık işleri kaçaklığına ehemmiyet verilmemiştir. Bunları tevhit etmek her iki vekâletin kanunlarına birbirlerini itmam eder ahkâm koymak lazımdır. Orman ve kaçakçılık kanunlarının müşterek hükümleri olmalıdır.

Hukuk davalarına gelince, Ormancılığımızın en çok işlenmiş kısımlarından birini hukuk davaları teşkil eder. Bu madde de kaypettiklerimiz olduğu gibi devlet hesabına yüz binlerce lira menfaat temin edilen davalar da vardır. Fakat bu davalar kanunlarımızın sarîh ahkâmı ihtiva etmemesinden zivade onları takip eden müdür veya avukatların, yorulmaz mesaisi, derin vukuf ve tetkikleri sayesinde kazanılmıştır. Kayp edilenlerse kanun medenin memleketimiz şeraitine tevafuk etmeyen ahkâmının tatbikinden mütevellittir.

Bir avukat olmamakla beraber dava işlerine karışmış bir adam sıfatıyla

tiyle gerek hukuk usulü mahkemeleri ve gerek medeni kanunun bu bahiste tadil, islah ve ilâveye mühtaç bir çok noktaları bulunduğunu cesaretle iddia edebilirim.

Tasarruf davalarında ehli vukuf addolunan köy ehli hibrelerine verilen kıymet bazen o kadar mübalağalı olmuştur ki neticede devlet hazinesi zarar görmüş bir kaç adam istifade etmiştir. Eğer Ali Galip beyefendi gibi bu işlere hakkıyla vakıf, müdekkik, kıymetli avukatlarımızın mesaisi ve temyiz azası içinde senelerdenberi bu davalarla uğraşmış yüksek ihtisas sahibi muhterem zevat bulunmasa devlet ormanlarından yüzde altmışını eşhas eline terketmek lâzım gelirdi.

Bir misal gösterelim: Kanunu medeni Tapularda dönüme değil hududa itibar eder. Bu çok yanlış bir hâl çaresidir. Bu itibar, hududa değil dönüme olmalıdır. Vakıa eski Tapuları veren memurlar bu dönümleri her ne kadar yanlış tahmin etmişlerse de fahiş hudut hatalarını tesis ettirerek ilâni-haye kabuletmek hem devletin zararına hem de halkın menfaatine muğayirdir. Bu araziden istifade edecek nihayet bir kaç kişidir. Halbuki esasta devletin olan yer yine devlete ait

kahrısa bunun menfaati bütün millete şamildir.

Hududamı, dönümemi itibar etmeli mes'elesi bu günün adliyeciliğine eyi bir tez olacak mühim bir mevzudur. Bu mes'eale devlet teşkilatı dahilinde halledilmezse ileride daha bir çok zararlara katlanmağı şimdiden göze almamız.

Kat'i ve vazih olmak, muvaffakiyetin esasıdır. Bu davaları şahısların kıyaset ve iktidarına bırakmaktansa kanunlara sarîh ve kat'i mevât ilâve etmek şüphesiz daha hayırlı neticeler verir. Şahıslar Fanidir. Kanunlar - zamanla ahkâmı tebeddül etsede - yine ebedidir.

Hulâsa orman cürümleri için hususî ve ana kanunlarda icra edilecek tadilat, alefâde, bir mes'eale değil, devlet ve hazine hukukuna taalluk eden çok mühim bir layiha mevzuudur. Bu tadilat yapılmazsa memleketin otoriter bir ormancılık tesis etmeğe imkân olmaz.

Otoriter ormancılık "Ağaç Türkiye"ye gider. Bunun devlete ve millete bırakacağı tesirler medenilik derecemizin yüksek tevettürünü ilham edecektir.

Gelecek makalede mevzuumuzu iki bakımdan daha tahlile devam edeceğiz.

Meslek havadisleri

Müdürü umumimiz - Orman müdürü umumisi Bekir beyefendi, berayi tedavi bulunmakta olduğu Viyana'dan avdet etmiş ve vazifeye başlamıştır.

Toprak doktorumuz - Vaktiyle kimya muallimi bulunduğu yüksek orman mektebinin 1339 senesi mezunlarından Asaf bey, Almanya'daki tahsilini ikmal ederek Toprak doktoru ünvanı ile memleketimize avdet etmiştir. Memleketimizin bu branşdaki ilk doktor'ünü selamlar ve göreceği işlerde muvaffak olmasını temenni ederiz.

Avrupaya azimet - Yüksek orman mektebimiz müderrislerinden Esat Muhlis beyefendi Dalehm nebatat institüsünde ormancılık nebatatı üzerinde tetkikatta bulunmak için Almanya'ya hareket etmiştir. Mumaileyh bulunduğu yerlerden, "orman ve av," için makaleler göndermek vâdinde bulunmuştur. Bu hususta kendilerine teşekkür eder ve muvaffakiyetler dileriz.

Mesleğin bir terakki hatvesi Kıymettar arkadaşlarımızdan orman ve kadaastro mühendisi Tefvik Nevzat bey tarafından bir haritacılık kitabı yazılmakta bulunduğunu haber vermiştik. Arkadaşımızın bu kitabı ikmale muvaffak olduğunu ve pek yakında forma forma neşretmek üzere bulunduğunu memnunniyetle haber aldık. Tefvik Nevzat beyin haritacılık ilminde dünyaca tanınmış bulunan ulemanın eserlerinden istifade etmek suretiyle ve on senedenberi bi fiil bu işle işiğal ederek aldığı tecrü-

belere müsteniden yazdığı bu eserin haritacılıkla uzaktan ve yakından alakadar bulunan fen adamları ve bilhassa orman mühendisleri için cidden şayanı istifade olduğuna şüphe yoktur. Arkadaşımız Nevzat beyi bu çok faideli mesaisinden ve elde ettiği bu güzel neticeden dolayı tebrik eder ve eserini bir an evvel neşretmesini dileriz.

Mezuniyet - Zinğal komiser muavini Ragıp bey mezunen İstanbula gelmiştir.

Hasta arkadaşımız - Zatürree hastalığından esir firaş bulunan Kırklareli kontrolörü Nazım bey eyileşmiş ve vazifeye başlamıştır. Arkadaşımıza geçmiş olsun deriz.

İhtiyat zabiti mühendislerimiz - Halıcıoğlu İhtiyat zabit mektebinde askeri tahsillerini ikmal eden genç Orman mühendislerimiz stajlarını ifa etmek üzere aşağıdaki isimleri hizasında yazılı olan yerlere gitmişlerdir. Tebrik ederiz :

Mustafa Necati-Uşak, Enver-İstanbul, Sait-İstanbul, Cemal-İstanbul, Vasfi-Söke, Remzi-Samsun, Mustafa Kâzım-İzmir, Hilmi-Muğla, Şevket-Bursa, Hayati-Bolu, Abdürrahman-Balıkesir, Muzaffer-Ankara, Murat-İstanbul, Kemal-İstanbul.

Bir tayin - Vekâlet emrinde bulunmakta olan Ziya Kadri bey kuryayı Seb'a ormanı hususî m kavelesi fen memurluğuna tayin kılınmıştır. Türkiye'nin en sarp ve uzak ormanında çalışacak olan bu arkadaşımıza muvaffakiyet dileriz.

Bozöyük

Kereste Fabrikaları

GALATA

Voyvoda caddesinde Nazlı han
ikinci kat

Telefon BEYOĞLU 473

Şubeleri:

ANKARA - İSTANBUL - BOZÖYÜK

Toptan

Her nevi sanayi kerestesi